BERNARDAS BRAZDŽIONIS

POEZIJOS PILNATIS

BERNARDAS BRAZDŽIONIS

POEZIJOS PILNATIS

Lietuvos kultūros fondas

VILNIUS 1989

Gary Bjordney

BERNARDAS BRAZDŽIONIS

POEZIJOS PILNATIS

BBK 84L-5
Br-112

641959
Klaipėdos universitetas
Biblioteka

Mes mirsime kartu, laukų lelijos žiede,
Kai vasara praeis, kai lietūs žemę siaus,
Kai pasaką pabaigs naktigoniai susėdę
Prie gęstančios liepsnos ugniakuro tamsaus.

Mes mirsime kartu, svety šios žemės paukšti,
Kursai giedojai man rasotais paryčiais...

Tai buvo prieš dvidešimt su viršum metų...

Kuklioje pilko dviaukščio namelio palėpėje, prie lovos, ant margo iš skudurėlių numegzto grindų kilimėlio parietusi po savimi kojas sėdėjo jauna mergaitė ir užsigulusi godžiai skaitė ant lovos padėtą storą knygą keistu pavadinimu "Poezijos pilnatis".

Mergaitė ką tik buvo atvažiavusi iš kaimo į Universitetą. Ji kas rytą lėkdavo į paskaitas, kurių dalis jai buvo baisiai nuobodžios, dvokiančioje blyninėje ką nors užkąsdavo, mėgdavo su draugėmis bendabučiuose keptis bulves su lašinukais, baisiausiai norėjo būti mylima ugninga meile, kurią perkirsti gali tik mirtis, pati rašė eilėraščius, jų niekam nerodydama. Naktimis ji ištisai neišsimiegodavo, tai tęsėsi nuo pačios vaikystės,— užsimerkusi ji tuoj imdavo regėti įvairiausius niekada tikrovėje nematytus vaizdus, svetimus kraštus, net praeitus, kaip ji suprato, amžius. O pastaruoju metu ji vis bėgdavo ir bėgdavo, vos tik sumerkia akis, raudonų plytų gotikinėmis menėmis apsirengusi baltu nuotakos rūbu su šydu ant veido. O paskui stovėdavo rūmų šone įrengtoje koplyčioje smarkiai plakančia širdim greta savo mylimojo, kurio, deja, niekad gyvenime neregėjo, o taip pat ir vizijose nebuvo leista išvysti,— vos tik ji pasukdavo galvą,— jis tuoj ištirpdavo ore.

Nedidelio namelio sienos drebėjo nuo pravažiuojančių sunkvežimių. Greta, tuoj pat už sienos buvo labai judri, šiukšlina gatvė ir oras čia nuolatos buvo pilnas dulkių ir benzino tvaiko.

Mergaitė skaitė knygą ir mašinų negirdėjo.

Viršūnėm figų — nelaimingom ir nuogom,
Kurias ruduo nurėdė, pradeda vaidintis.
Per jūrą spindinčią žilai žilom bangom
Nueina mėlynos mėnulio mintys...

Kas jas pavys, kas jas pagaus, kas jas atspės
Jos aksominių savo kojų nesušlapo...

Mergaitė skaitė, rydama gerklėje susidariusį kamuolį. Ji pamiršo, kad reikia eiti į paštą pasiimti mamos siuntinio su obuoliais, rūkytais lašinukais, uogiene pamiršo, kad artėja koliokviumas iš Dekamerono, kurio ji dar nebuvo skaičiusi. Kamuolys jos gerklėje atsirado nuo žodžių, kurie šioje knygoje pynėsi į tokius nenusakomo švelnumo, šviesos ar skausmo junginius... Jos skruostai užsidegė, širdis mušė garsiai ir greitai, ji skaitė, ji turėjo

skubėti,— knygą buvo pasiskolinusi tik vienai parai,— bet skubėti nepajėgė, perskaičiusi posmą skaitydavo jį dar kartą ir dar... Eilėraščio magija trukdė versti puslapį po puslapio, traukė prie savęs, ir atskiras eilutes ji skaitė tol, kol pajuto, kad jos širdis tarsi atsivėrė, tapo didelė didelė, atvira visam pasaulio skausmui ir džiaugsmui, įjautrinta ir reaguojanti kaip smuikas, o į ją vis plaukė ir plaukė svaiginantis pasaulio dydis, nepakeliamai sunkus mažos Lietuvos kentėjimas, Sibiro tremtinių maldos, bibliniai medžiai šlamėjo biblinius vietovardžius, ir vis aiškesnis švito kelias iš eilėraščių ašaromis nubarstytos žmogaus būties į didįjį Anapus, ant kurio slenksčio stovėjo Atpirkėjas, pridėjęs ranką prie savo pervertos širdies.

Iš Tavo rankos, Dieve, gaunu savo rytą...

Nuaudė naktį — sidabrinį tinklą — Dievo pirštai,
Pilni kaip poterių plevenančių žvaigždžių...

Iksas... Iksas esi milijonuose iksų.
Supranti. Pagaliau supranti.
O ant palmės viršūnės vakarė sublyksi
Tartum taškas ant i.

Namelio sienos liovėsi virpėti, pamažu rimo pravažiuojančių mašinų gaudesys. Temo... Jos akys vos matė.

Mes neturime namų pas juodą girią,
Mes neturime baltų avių bandos...

Mergaitė ištiesė ranką ir paspaudė toršero mygtuką. Ji nejuto svetimos virtuvės kvapų, sklindančių per ploną lentinę sieną. Ji negirdėjo žingsnių girgždančiais laipteliais nei kaimynų vaikų verksmo. Buvo naktis, jos kaime seniai visi miegojo.

Mes mirsime kartu ir mus kartu palaidos
Su gedulo raudom, su ašara karčia,
Ir liks toks pat šviesus šviesaus pasaulio veidas
Ir ta pati lemtis visų, kas gimsta čia.

...Iksas esi milijonuose iksų...

...Baltas baltas kaip vyšnios viršūnė...

Jos širdis jau buvo begalinė. Toj begalinėj širdy, įgavusi aiškų pavidalą, sklandė skaidri žmogaus būties kančia. Klarneto muzika liejosi virš žilojo Pacifiko ošimo, virš violetinėje sutemoje sustingusių kranto palmių, kurios irgi yra pažinusios emigracijos dalią. Nesutepta ir šventa ramybė prie viešpaties kojų laukia, bet ją reikia pasiekti. Tragiška, neišmatuojamo gylio n ilė viskam kas gyva.

Miestas jau seniai miegojo. Mergaitės kojos nutirpo nejudėdamos. Ji skaitė ir skaitė, knyga jau buvo perdavusi jai didįjį, sunkųjį Žmogaus Gyvenimo Optimizmą:

...Ir kaip keliasi pražūčiai pasmerktos tautos ir puola
Nuo supuvusių sostų tironai myriop pasmerkti,
Kaip sudūžta jų vardas it bangos į amžiną uolą,—
Ir gyvenimo psalmę aš giedu kančioj ir mirty.

Mergaitės skruostais ašaros ritosi nesustodamos. Skausmo, vilties ir meilės žodžiais didžioji Poezija nusileido į ją, ir ji aiškiai suprato, kad po šios nakties mažyčiame nuomotos palėpės kambarėlyje nebegalės būti tokia, kokia buvo iki šiol. Nuodinga, apvagianti sielą tikrovė pasirodė jai visu savo pavidalu, bet kartu atsirado ir nenusakomos šviesos versmė, kuri, mergaitė žinojo,— jos nebeapleis visą gyvenimą, suteiks jėgų, gaivins ją ir gydys.

Ta mergaitė — buvau aš.

Po dvidešimt metų tolimame Los Angeles mieste, po sekmadienio mišių parapijos bažnyčioje virpančia širdimi priėjau prie Poeto, bijodama tik vieno,— o gal jis nepanorės kalbėti su nepažistama tautiete?..

Jis apkabino mane.

Šiandien Bernardas Brazdžionis, ištikimiausias tautos sūnus, grįžta į Lietuvą kartu su savo poezija. Jo kūrybai tikrai bus skiriami išsamūs tyrinėjimai.

Bet man jie nebepasakys daugiau negu pasakė pati Poezija tą vakarą prieš dvidešimt su viršum metų tokio slapto ir šviesaus susitikimo valandą.

Vidmantė Jasukaitytė

POEZIJOS PILNATIS

Autoriaus sudaryta iš rinkinių

BALTOSIOS DIENOS	Biržai, 1926. 16 psl. Eilės, rašytos prieš 1928 m.
AMŽINAS ŽYDAS	Kaunas, 1931. 128 psl.,117 eil.
KRINTANČIOS ŽVAIGŽDĖS	Kaunas, 1933. 78 psl., 58 eil.
ŽENKLAI IR STEBUKLAI	Kaunas, 1936. 96 psl., 37 eil.
KUNIGAIKŠČIŲ MIESTAS	Kaunas, 1939, 1940. 126 psl., 40 eil.
IŠ SUDUŽUSIO LAIVO	Kaunas, 1943. 80 psl., 36 eil., 200 egz.
ŠAUKIU AŠ TAUTĄ	Kaunas, 1941. 48 psl., 29 eil., 300 egz.
VIEŠPATIES ŽINGSNIAI	Kaunas, 1943. 75 eil. liko spaustuvėj.
SVETIMI KALNAI	Ravensburgas, 1945. 154 psl., 190 eil.
ŠIAURĖS PAŠVAISTĖ	Vurcburgas, 1947. 72 psl., 38 eil.
DIDŽIOJI KRYŽKELĖ	Čikaga, 1952. 112 psl., 55 eil.
VIDUDIENIO SODAI	Los Andželas, 1961. 126 psl., 82 eil.
VAIDILA VALIŪNAS	Los Andželas, 1982. 96 psl., 62 eil., (iš rankraščių)
PO AUKŠTAISIAIS SKLIAUTAIS	Los Andželas, 1989. 192 psl., 110 eil., (iš rankraščių)

BALTOSIOS DIENOS

Saulėtas Viešpatie,
Tavo šešėliuose
Mūsų aušrinių
Maldos piramidės.
Saulėtas Viešpatie,
Amžinas,
  Šventas,
    Galingas
      Ir didis!..

Mokomės melstis
Už rytą, už vakarą,
Mokomės melstis už dieną - už duoną...
Ačiū Tau, ačiū,
Kad menkas ir mažas
Ir žydžiu, kaip saulės žiedelis,
Ir vaikštau
Po Tavo stebuklų
Palaimintą kluoną...

Kaip Nemuno krantais šešėlis,
Prabėgo vaikiška diena.
Užaugau didelis. Po dvidešimt.
Palinko motina. Sena.

Be kamino lūšnelė buvo.
Žemutės durys. Trys maži langai.
Bet laimė, laimė! Apsakyt nemoku.
Tik taip trumpai, taip neilgai.

Per vasarą prie karvių.
Po pievas, po miškus.
Per žiemą — ne kilometro, ne dviejų
Sniege išmindavom takus...

Sulauki rudenio —
Kiek nori — uogų, kiek tik nori — obuolių,
Šermukšnio ašarų ir gilių ąžuolo,
Ir duburėlių (perbrist) negilių...

Gavėnioje — aguonų pienas.
Aguonų pienas! Tai gardu!
Arba, kad laukdavau Velykų —
Margučių laukdavau už du.

Sakydavo: tą dieną Kristus keliasi.
Ir iš tikrųjų: pats mačiau.
Sakydavo: dabar pavasaris.
Ir saulė šviesdavo kur kas skaisčiau.

Bet va. Ne amžinai taip buvo.
Man vasara atėjo; motinai — ruduo.
Pasilenkė ir tėvas truputį.
Pačiam pavasary sesuo.

Sakysi, gera ir dabar. Nebloga.
Šeima nedidelė. Tik keturi.
Tiesa. Bet vietos jau per maža:
Dviem tėviškės duonelė buvo per aitri.

Išėjo tėvas Argentinon.
Sesuo Brazilijon. Tikrai? Kad būtų netikrai!
Atrašo kartais laišką. Tuščią. Taip. Be dolerių.
Tėvelis skaldo akmenis; sesulė kukurūzus raško;
gyveną, sakosi, gerai.

O aš su motina tėvynėj.
Tegu sau skraido jie.
Tegu. Kol jos akis užmerksiu,
Pabūsiu dar namie.

Ateina viesulai ir vėtros
Ir tiesiai į namus.
Ir saulė ta pati pas juos ten
Ir ta pati pas mus.

1927. V. 26.

KAIP GREITAI...

Kaip greitai bēga jaunos dienos,
Ach, kaip greitai...
Dar po lankas bēgioju vienas,
Aidi fleita...
O vasaros žiedų žieduos, o žiemos pūgom slenka, slenka —
Nei pasidžiaugti jom, baltom, nei jų, juodų, prakeikt netenka...

Kaip greitai bēga jaunos dienos,
Ach, kaip greitai...
Raudok — nudžius raudų blakstienos
Ir — praeita...
O senai dienai naujas rytas tiesia ranką —
Nei pasivyt, nei suturēt jau jų netenka...

Kaip greitai bēga jaunos dienos,
Ach, kaip greitai...
Užgęsta dainos it ugnis, ir tirpsta tirpsta žygio plienas.
Išsenka kraitis...
O dienos valandas, kaip upē vandenis, vis neša, skuba, renka —
Nei naktimis pasigērēt, nei dieną saulēn pažiūrēt tau čia netenka...

1925. IV. 22.

Lenkite galvas, žaliosios pušys,
Siųskite tyrą maldą į dangų...
Aš vėtrų vėtra jaunas skraidysiu,
Vienas rymosiu prie sutemų lango.

Vasarą žiemą žalios ir žalios,
Šimtmečiais lieknos, šimtmečiais jaunos, —
Gauskit vidudienių amžiną dainą,
Šakos nevystantį žiedą lai kraunal

Glauskit į glėbį niūriąją naktį,
Aš naujo ryto eisiu sutikti,
Slaptąjį burtą jojo atverti,
Burtą atverti, burtu karste jo užmigti.

1925. V. 24.

Slapta ir tolima buitis
Į mano rytdienos praskleistą lapą užsirašė.
Nemyliu aš tavęs, o žeme:
Tu — motina mana,
O aš — sūnus ne tavo.
Tavyj manos gyvybės siūlai susiraizgė,
Tik aš ne tavo rasą gėriau...
Ne tu nė saulėtas dienas parodei.

Pažįstu savo motiną — tai tu.
Žinau ir Tėvą — didis Jis.
Jam lenkiasi krištolo rūmų
Tyroj palangėj chrizantemos...
Jam atidaro žiedo gelmę tulpė.
Oazių palmės, klonių kiparisai neša maldą,
Ir *Gloria* triskart giedodami,
Tarnauja jam anos buities
Būriai suklaupę angelų...

Nuskyniau šaką oleandro
Ir rūtą, dvelkiančią pavasariu,
Ir išeinu, palikęs močią - žemę,
Kur gintaro - krištolo rūmuos ašaros nekrito,
Kur mane šaukia Tėvas ir buitis.

Ir niekur niekur aš nuo žemės,
Kaip kūdikis nuo motinos, nenueinu, —
Ir jos kančia mane kasdien svaigina,
Ir jos dalia —
Dalia manų dienų.

1925 VII. 3.

Ir tie bokštai balti, ir tos aukštos viršūnės,
Nežinau aš, ko žiūri į mėlyną dangų:
Ar ten vasarų paukščiai, ar pavasarių ugnys,
Ar ten saulė pražydo po negęstančiu langu.

Nesumano širdis, ko čia klausti, prašyti,
Ar baltųjų dienų, ar naktų neregėtų,
Ar svajonę, kaip žiedą, svajonę mažytę,
Ar per metų metus nenumirti norėtų...

Ak, jūs žemės sapnų mylimi angelai,
Pasakykite man savo pasakų burtą,
Pasakykit, ar grįš žemėn tie viesulai,
Kur dalina ne mirtį, šviesų rytdienų turtą?..

Ir tie bokštai balti, ir tos aukštos viršūnės
Kažko žiūri, taip žiūri į mėlyną dangų, —
Ar ten vasarų paukščiai, ar pavasarių aukščiai,
Ar ten saulė juos šaukia po negęstančiu langu...

1927. XII. 30.

Bibliotek

Saulės kraštas ne bedalių, ne vergų,
Jo nesieksi nei svajonėm, nei sapnais;
Žemėj saulės spindulėlis per brangu,
O tamsos išnešt iš čia tavęs neleis.

Džiūk kaip stagaras, nublokštas laukuose,
Ir graudžiai vaitok nualpusia širdim, —
Neištrūks iš kūno trokštanti dvasia,
Kol krūtinė bus sukaustyta grandim.

Veltui raudos, veltui ašaros širdies!
Tavo skausmas temarins tave, ne guos.
Ženk į prarają nakties ir pražuties —
Ant uolos vien karčią tulžį tepaduos.

Saulės troško milijonai, kaip ir tu,
Į žydrynę gilią tiesdami rankas,
Ir nualpo, ir sustingo jie ledu,
Teišvydę laimės žydinčias lankas...

Saulės kraštas — ne bedalių, ne vergų,
Nebūk vergas — pats, nesiektas, nusileis;
Vergui laisvė bus kalėjimu tamsiu,
Ir kalėjime, kas laisvas — laisve žais!

1926. XI. 10.

Pavasarį pragręžę beržus sunkėm sulą
Ir inkilėlius kėlėme į žilvičius,
Ir nepamanėm apie rudenį nė vienas,
Ir nepamatėme, kas sutemų pripylė čia i mus naščiu'

Praėjo vasara, pilna gėlių ir saulės,
Užmiršome pravert lūšnų duris,
Ir vėl ruduo, ir vėl širdžių padangės rūsčios,
Ir vėl ant skobnio blėsta liūdnas žiburys.

Kodėl gi nepriskynėm tulpių, rožių,
Kodėl gi be vainikų staktos mūs namų,
Kodėl gi kampuose anos žiemos pelėsiai,
Kodėl gi pirkioje taip šalta, neramu?..

Nuėjo šauksmas didelis, beviltis.
O vaisiai krito purvan neskinti.
Užpuolė darganos. Drugys pradėjo krėti žemę.
Ir vėlei raudame, kad rūsiuose, kaip vakar, tuščia,
kad šaltį kęsim alkani...

Pakibo ledo ašaros ant saulės veido
Ant saulės veido ir žmogaus širdy.
Norėtumei į mėlynąją dausą pažiūrėti —
Akių langai užvožti, užkalti.

... Ir taip per dvylika šios žemės mėnesių
Kasmet nauja viltim ir siekiais gyveni,
Kasdien palikdamas nesuskaitytą karstų skaičių,
Kas dieną degdamas silpniau gyvenimo ugny.

1926. XII. 28.

Mano žvakė dega,
Mano žvakė tviska,
Kambary šešėliai,
Bet ramu, jauku.
O užpūtęs jąją,
Vien tespėčiau viską...
Užuvertęs knygos
Nerašytą lapą,
Liepčiau verkti... kasti
Žemės laimei kapą — — —
Ir nueičiau eičiau
Nebūties taku...

1926 III. 25.

Visų likimų buvo
Po vieną ir po du,
Bet man kuris jų teko,
Minėti net skaudu...

Į svirną nukeliavęs
Jau daug svečių radau.
Atėjo šeimininkas,
Ir aš nusigandau.

Jis uždegė žibintą
Taip šviesų, kaip ugnis,
O mano juodo kampo
Nepasiekė karšta vilnis.

Girdėjau: šaukė, meldės
Svečiai už likimus...
Tik aš glūdėjau vienas,
Nuskřiaustas, bet ramus.

Jie žemės turtus matė,
O aš savos širdies...
Ir aš žinau, kad jie man
Kada nors pavydės.

Jie brolį nužudyti
Galėjo mirtinai;
O aš likau be keršto,
Kaip vaikas, amžinai.

Jie kito širdis kuopė,
Savas suteršdami;
O aš valau tik savo —
Ir sąžinė rami.

1927. IV. 18.

Ė, skelkite, kelkite žaibo žibintus –
Liepsnoj jų ir žygiai ir maldos težydi.
Pašvaistėse glūdi šešėlių šešėliai
Ir temdina kelią gyvenimo slidų.

Pro švintantį žemės saulėtekių rytą
Nuskubo minia į klajonių šventovę:
"O kryžkelių motina, tūkstančiai krito,
Širdžių okeanuose nešę tau šlovę..."

Bet marmuro veidas paniuręs ir šaltas,
Ir glaudžia maldas jų tik dulkinos grindys.
Ir veltui jų akys į dangų pakeltos,
Ir veltui kentėjimų takas nublindęs.

Ė, broliai, nelaukit saulėleidžių baro,
Į stabą sukėlę ir viltis ir norus,
Ė, broliai, nuverskite dievą negerą,
Prakeikę vidurnakčių šmėklas ir morus!..

Apjuoskite žemę ir mėlyną dangų,
Kad saulių žydrynės gyvenimą puoštų,
Sužerkite aukurą naują ties langu
Praamžino Dievo praamžino sosto!

1926. VII. 17.

— Keleiviai, prieikite kalnus!..
— Mes drebame... bijome jų...
— Čia uolos be dyglių ir švelnios.
— Bet daugel nutraukta gijų...

— Ar matot viršūnes baltąsias?
— Mus spaudžia prie žemės juodos...
— Ar stiebiatės, siekiate jąsias?
— O Dieve, dar ne... niekados...

... Ir vėlei ateina,
Nueina, pažvelgia — nemato...
Ir niekad pakalnių keleiviai
Nepameta amžino rato.

Ir dienos prabėga,
Ir amžiai sudyla,
Ir daugelį, daugelį kartų
Iš skausmo net akmens prabyla...

1926. III. 25.

Atėjo žmonės
Iš girių, iš laukų, iš miestų;
Atėjo žmonės
Gyvenimo ir saule ir žaibais nušviestų.

Kai vienas savo Dievo nebematė
Ir visą meilę, visą širdį nebūtin supylė,
Šimtai saulėtekių šalin duris atvėrė,
Šimtai pastatė didžią laimės pilį.

Atėjo žmonės
Ir uždegė šventųjų aukurų šventąją mirą.
Atėjo žmonės, —
Ir vėliavų miškai prieš amžinąjį Amen svyra...

1927. VIII. 14.

Flavija,
Man patiko tavo tikras vardas.
Flavija,
Mano dūšia atminimų žydinčiais verpetais verda.

Kiekviena padangē turi savo saulę,
Ir kiekvienos lūpos širdį seka:
Jei širdis pamilo — myli lūpos,
Jei širdis dainuoja meilę — lūpos žodį sako.

Flavija,
Į kiekvieną širdį lengva tau keliai atverti.
Flavija,
Aš tik tiek tau tenorējau tarti.

1927. III. 28.

Nedaugelį pavasarių nuskynėme.
Nedaug ir nemažai.
Ir žaižaruojančių gaisrų plazdėjime
Anos buities preliudijas giedojo angelai.

Nebuvo liūdesio.
Ir sutemų nokturnai geso be raudų,
Nes mūsų dienos buvo amžina malda,
Ir mūsų maldos ne iš tų maldų.

Ir žilas pranašas kalbėjo taip — oremus.
Ir fariziejai taip — oremus.
Ir rabbi taip ir kunigai — oremus.
Ir mes visi oremus, taip — oremus, taip — oremus...

Nedaugelį pavasarių nuskynėme
Maldų oremuose tenai...
Nedaugelį senų dienų be skausmo minime,
Kaip milžinai.

1927. VIII. 2.

Aš Nemuno tėvynėje radau
Ir pasakų pilis, ir negrąžinamų senų dienų pasaulį,
Ir amžinos kūrybos didį žodį,
Ir amžinos šviesos — kaip šimtas saulių — saulę.

Tenai žmogus, pamynęs praeitį po kojų,
Pilnom rieškučiom sėmė nūdieninę derliaus šventę,
Ten joks saulėleidis užmigti negalėjo,
Ten jokie paukščiai nesirūpino gyventi.

Iš Tavo rankų lesė jie ir gėrė
Iš Tavo upių mėlynų, iš Tavo ežerėlių...
Tu audroje be šilto lizdo juosius šildei,
Tu vėjuos lapkričio glaudei, kad nenuvystų, juos, kaip gėlę.

Aš Nemuno tėvynėje radau:
Sukumpęs vakaras, tarytum pranašo lazda, tave per lauką vedė,
Kad po nakties, kad po audros, kad po šešėlių
Tauta, dangaus pasilgus, kad išaugtų vėl į šimtametį medį.

1927. VIII. 28.

Ne tolimas pasakų kaimas
Paskendo migloj pamažu –
Tėviškės liūdnas atšlaimas...
O buvo ten, buvo gražu!

Klegėjo pavasario gandras
Ant mūsų kaštano aukštai,
Žydėjo kaimynų levendros
Ir kvapūs alyvų žiedai.

Ak, spaudžia krūtinę ir plėšo
Tos lankos, ta žemės daina –
O gal jau, o gal negalėsiu
Sugrįžti –
    Kaip vasaros saulė,
Sugrįžt –
    Kaip sugrįžta diena...

O gal tie pagojai žalieji
Jau niekad manęs nesulauks,
Kur buinūs tilvikai suėję
Per vasarą klykaus ir šauks...

Gal ežero gimto Širvėnos
Pakrančių balti ajarai
Šlamės per visas mėnesienas:
Ne viskas, ne viskas gerai...

Ne pasakų tolimas kaimas
Paskendo migloj pamažu –
Tėviškės liūdnas atšlaimas...
O buvo ten, buvo gražu!

1928. I. 5.

Kalbėkit, apie rytdieną kalbėkit,
Aš taip norėjau jūsų paklausyti,
Gal juodos naktys jūsų nepasiekia,
Gal širdys vis tos pačios, nesuvytę...

Kalbėkit apie rytdienų artojus,
Devynius brolius, pasakoj girdėtus,
Apie laukinę rožę, žalius gojus,
Žaliu šilku išsiuvinėtus...

Kalbėkit, o kur pereitos bedugnės,
O kur viršūnės tolimos, didingos,
Kur dega dangūs, kaip šviesiausios ugnys,
Kur žydi aukso žiedas stebuklingas.

Kalbėkit, apie rytdienas kalbėkit,
Šiandieną jūsų niekas nebegirdi...
O taip norėjau saulėn pažiūrėti,
Paklausti, kur padėjo žemės širdį.

1928. VI. 24.

Negalima su vėjais nedainuoti,
Negalima su saule nežydėti,
Kada ir paukščiai nenurimsta visą dieną,
Ir pačios dainos lanko jauno klėtį.

O kartais taip norėtųsi išeit į vieškelius,
Išeiti ir apsidairyti,
Ar niekur kito kranto nesimato,
Ar niekur lenktyniuojančių keleivių nematyti...

O ta širdis, širdis — kiek turi norų,
Nenuorama, tas nepasotinamas žemės svečias:
Ji ir su kūdikiais ir su našlaičiais verkti moka
Ir vėtras lenkti ąžuolynais šimtamečiais.

Giedrioji vasara žiedų pristinga,
Šilkiniai debesėliai klonin nusileidžia,
Kada širdis jaunatvės giesmę pradeda,
Kada jaunystė su arais padangėj žaidžia.

O žeme, tavo vardas jai per mažas,
Per maža čia baltų viršūnių ir aukštų kalnų,
Ir visos dienos — jai tiktai viena diena,
Ir marios — lašas amžinųjų vandenų.

1928. VII. 6.

Ar nebuvo tau kartais ilgu
Ir liūdna, tiktai nežinia ko;
Ar tas kryžius iš rūtų darželio
Mūsų žodžiais tau neprašneko?

Ar nebuvo tau kartais gaila
To kryžkelių švento smūtkelio,
Ar ne tavo jaunystė ten verkė,
Pakeleiviu parpuolus ant kelio?..

Šįvakar ir aš čia sustojau,
Ir man liūdna, ir gaila, ir ilgu,
Kad svyruoju kaip gluosnis ant kapo,
Kad išrovė kaip prieblandų smilgą.

Šįvakar ir aš pasimelsiu
Prie kruvino Golgotos kalno,
Kad anoji ranka nuraškytų
Ne tą žiedą — tą juodąją šalną.

1928. VII. 26.

Eina žilas, kaip pakluonės topolis, senelis,
Eina per visas šalis.
O tai mūsų rytas eina.
O tai saulėtų dienų šauklys.

Ir kiekvienas sodnas vartus atidaro,
Nusilenkia lig padų sargai.
Už baltųjų skobnių pavaišina,
Gaudžia būgnai ir trimitai, ir ragai.

Naktį, kai žalių pakalnių piemenėliai
Tyliai budi prie naktigonių ugnies,
Jis, nematomas, palaimina jų bandą
Ir jų viltis, jų naktis sidabrines.

Prie šventovių pasitinka minios,
Pasitinka jį prie Viešpaties namų
Ir septynias Dovydo karaliaus psalmes
Gieda su gėla ir su džiaugsmu.

Eina žilas, juodo kryžiaus palenktas senelis,
Eina dengdamas kaip dūmas, degdamas kaip deganti ugnis, —
O tai pranašas per žemę eina,
O tai dieviškas dienas dalindamas žynys.

AMŽINAS ŽYDAS

Kaip Jerichono rožė metų dvylika žydėjau.
Žydėjau kaip brangi relikvija.
Paskui ir aš, ir ta gėlė jau,
Abu pavytę likova.

Rožę nupirko per Velykas
Jeruzalėje senas ir žiaurus mahometonas;
Mane lingavo viesulai žali,
Kas vakarą saulėleidis juosvai geltonas.

Atversiu širdį lapą taip po lapo,
Idant matytųsi visa ji kaip per išpažintį gerą, skaisčią, —
Tokia, tokia, tokia ji tapo,
Tokią, kad tau, dangau, ir žemei ją praskleisčiau.

1930. IV. 19.

Jau kad aš eisiu tolimąjį kelią –
Motina nelaimins, sesuo nelydės!
Kažkas mane šaukia, kažkas mane moja
Anapus žvaigždės.

Už jūrių, už marių, užu vandenėlio,
Po šimtamečiu ąžuolu senu
Žilas vaidila mano laimę buria,
Buria mano laimę ir kitų jaunų.

Giria už girios, saulė už saulės
Šūkaus ir žerės –
Jau kad aš eisiu tolimąjį kelią
Anapus žvaigždės!

1929.

Ar taip imu,
Ar taip imu,
Ar taip imu gyvenimą gyventi,
Perskaityk mano delną,
Dalia, čigone chiromante.

Tėvo dirvos arimų kvapas,
Kai paimu šventos žemelės saują,
Man iš kiekvieno mažo trupinėlio
Artojų žodį pranašauja.

Kai rytą 6 valandą
Ateina traukinys iš kaimo,
Ir žmonės išlipa, beržų kvapais pakvipę,
Beržų dalia ir mane paima.

Ir mane paima,
Ir mane paima,
Ir mane paima ant cemento perono,
Ir pradedu kalbėti ilgą antifoną
Iš psalmės apie juodą duoną.

1930. II. 20.

— Niekados, amžinai niekados, —
Aš tūkstantį kartų kalbėsiu...
Ir ateis čia jinai ir sustos
Po trumpų valandėlių pavėsiu.

Žalias sapnas žaliųjų laukų
Ir dieną ir naktį klajoja...
Ir meldžiuosi, maldaudamas jį,
Kaip vergas bailus prie jo kojų.

Ta kančia, ta mintis, tas laukimas
Mano atėmė viltį ir žadą...
Ir kažin kas kuždena piktai: — Niekados, —
Ji kelių pas tave neberado.

— Niekados, amžinai niekados, —
Aš tūkstantį kartų kalbėsiu...
Ir ateis čia jinai, ir ateis Niekados
Po trumpų valandėlių pavėsiu.

1930. VII. 7.

Apie viską dainavome,
Apie viską kalbėjome —
Ir apie gyvą laisvę laisvėje
Ir apie mirusią, numirusią kalėjime.

Ir buvo džiaugsmas didelis,
O didis, neapsakomas, —
Gražia žvaigžde žvaigždžių takuos virpėjo
Kiekvienas atomas.

Užmigo saulė
Baltose vyšniose,
Kažin kas paėmė gražiai
Ir išnešė ir išnešė.

1930. II. 11.

Gera ranka nuraško vieną kartą
Gēlelę švelniąją —
Ir vis ir vis mes nebebūsime
Šitoje ašarų pakalnėje.

Valanda pirmutinė mano,
Valanda išdidi, ištikimoji,
Ko aš esu šiandieną nežinąs, nenusimanantis
Apie tokį netolimą rytojų.

Anksti rytą išeina atsikėlusi jauna sesuo
Į smardonę, su naščiais ant pečių, pro retą ryto veliumą...
Kodėl ji, moteris, atneša kibirus, pilnus gero vandenio,
Ir aš nuplaunu juo rankas; ir ko širdies nuplauti nebegalima?

Vanduo su vandenimi susibēga,
Ir žemė su dangum, su mėlynu, taipogi —
Į daugelį, į daugelį, į daugelį kelių negrįžtančių
Veda kažkas tą vieną žmogų.

1929.

Ar tu žila iš metų,
Ar tu iš susirūpinimų didelių žila,
Nežinoma, nežinoma, nematoma, nematoma,
Žaizdų ir laimės apžadų tyla?

Aš po kiekvieno tavo gyvo žodžio,
Po kiekvienos tavy paskendusios dainos,
Kaip mirštamą, kaip mirštamą papildęs nuodėmę,
Einu apverkt prapuolusios dienos.

Apauga ašaromis gilios giedrios akys,
Ir vaikščioti vandenimis juodais imu
Ir, kaip žvejys ant ežero Genezareto,
Rymoti vienas su visų skausmu.

Ar tu, gražius ir ilgus plaukus susipynusi,
Švenčiausioji Mergele mano poterių ilgų esi,
Ar tu, pavasario daina, stipresnė už stipriausią vyną,
Ar tu, kartus ne žemės ilgesy?..

1930 X. 31.

AŠ UŽMIGAU

Aš užmigau ant marių kranto,
Ant marių kranto, kaip sudužusi vilnis.
Ir vandenys tyliai kuždėjo:
Koks nelaimingas jis.

Aš pažiūrėjau, kaip vagis į vakarą,
Į mylinčios brunetės lūpas ugnines,
Ir palaima sapnuoti laimę
Nuėjo nuo manęs.

Vis dega uosto žiburiai,
Vis dega aukštas švyturys...
Ir mano liūdnas skausmas,
Ir mano ilgesio juoda ugnis.

1929. VII. 4.

Šalti ir grubūs pirštai
Ant mano veido kažką rašo.
Kas dieną išgeriu saulėtekio ugninę taurę,
O, rodos, lašą, rodosi, tik vieną lašą...

Melsvoji toluma lig melsvo dugno
Laukinėm rožėm kvepia;
Ir išpina ir įpina į vasaros kasas
Gėlę mažytę, liūdną, lepią.

Vasara verkianti, raudanti vasara
Sustoja gatvėje, paskui pas kapines sustoja.
Baisi tyla sustaugia baisiai baisiai, —
Kažkas numiršta ir gyvenimą sapnuoja.

1929.

Aš prie ugniakuro graudaus ir šalto,
Kaip Elizeumo laukų tylus šešėlis,
Padaręs išvaizdą ant veido šventą ir beveik nekaltą,
Kalbu maldas, į dangų nuodėmę pakėlęs...

Tavo akivaizdoj, o didis Dieve, džiuginu išbaimintą
jaunystę,
O ji vis ne ir ne — — —
O, nedorybių nedoroji įsčia,
Ko susikrimtusi ir gąsdini mane?

Žiūrėkite, žiūrėkit, mano akys,
Ir dūšia, verk už visą skurdžią giminę,
Atsikalbėk, burna, už išdainavimą, už iškalbėjimą, ir
už žodžius, ir už pasakymus,
Kuriuos prisimeni, kurių nebeprisimeni!..

O dienos, dienos, su pirmos komunijos švenčiausiu
sakramentu,
Su skundu iš susopusios širdies gelmių,
Balti balandžiai baltose akantose,
Kur jūs, kur jūs?..

Aš vėlei akimis semiu
Sparnų jūs baltą sniegą... Tartum sapną koktų,
Genu į užmarštį tą užganą saldžiuose meilės žieduose,
Tarydamas: pikta dvasia, o tu, o tu, atstok, tu,
Pikta dvasia, kiekvieną gyvą kaulą ir kiekvieną sąnarį
apsėdusi!...

1931. IV. 2.

Kas mažas aukso laikrodėlis
Po mylinčios moters krūtim, kas juo bus
Ir dievobaimingas
Dievo sūnus Hiobas?

Misingio miestas kvepia
Pavasario lelijų mon bijou,
Ir sutemų ritmas andante
Rausvąja radasta į širdį duria.

Mėnuo saulužės atsiskyrė,
Dangus apyverksmis ir šėmas...
O, kad aš būčiau ant jos skruosto,
Aš geras Nivea creme'as.

Ąsotis sausas ir be palivos
Su sausu žiedeliu — nevesdamas į paniką, —
Daugiau man sako, neg visas rožių laukas,
Negu visa botanika.

1930.

Nueisiu pėsčias į Čenstakavą,
Pėsčias į šventą vietą.
Aš vienas chamas, aš vienas nusidėjėlis,
Aš vienas juodas ant šio balto svieto.

Girdėjo mano meilės bakchanaliją
Visa ši žemė ir visi aukštieji dangūs;
Ir paskutinė nuodėmė pabudusi
Skausmu ir sielvartu užtvino akių langus.

O buvo laimė ir nelaimėje —
Maža, toli, tyli, nežinoma;
Ir buvo taip: ant miesto rinkos harakiri
Visais vardais vadinama.

Visą naktį tyla tyliai rėkia.
Tyla rėkia, naktis mane šaukia.
Tai pasimelsiu dievišku žodžiu, kaip pranašas darydamas stebuklą,
Ir nusiimsiu kaukę.

1930. II. 23.

Tarē žmogus iš gatvės
Prie mano lango vieną kartą.
Ir žodis buvo žodis:
Commedia dell'arte.

Sunkus gyvenimas — kaip 100 tonų.
Sunkus, kaip jūrininko juokas — cha-cha-cha!..
Sunkus ir didelis, kaip iš VI-sios tajemnyčios
Šventos Veronikos skara.

Tenka gražiai numirti;
Tenka ir šunimi be laiko dvēst;
Be užpirktų ekzekvijų, be Dievo...
Missa est.

Kai praeis
Pro duris
Vakaras tylus,
Aš žinau —
Nesugrįš
Vakaras tylus.
Mūs vardai
Nuaidės —
Vakaras tylus —
Ten toli
Už žvaigždės...
Vakaras tylus.
Čia ateis
Vėl kiti —
Vakaras tylus —
Ir numirs
Užmiršti.
Vakaras tylus.
Aš žinau —
Nesugrįš
Vakaras tylus...
Jau dalia
Pas duris,
Vakaras tylus.

1929. VIII. 14.

Aš visą pavasarį mielą
Gėlytes darže sodinau
Ir sutemų pilną lūšnelę
Visai užmiršau, užmiršau.

Už lango alyvos pražydo.
Alyvos žydėjo širdy.
Ir sulą išgėrė ir midų
Tie baisūs šešėliai, juodi.

Nebūtų čia saulė viešėjus,
Negrįžtų ruduo, nei šalna.
Ir taip apie vargo žegnotus arėjus
Liūdnai neskambėtų daina.

Pabiro dvi ašaros — brangūs safyrai,
Ir žėri ne žemės ugnim.
Ir dienos į naktį pasviro...
Kas bus, o kas bus su manim?..

Aš visą pavasarį mielą
Gėlytes darže sodinau
Ir sutemų pilną lūšnelę
Visai užmiršau, užmiršau.

1929. V. 21.

Įsimylėsiu aš jūrą mėlyną,
Jūrą, kaip jauną merginą –
Kasomis samanų žalių garankštėmis,
Akimis juodo imalino.

Gintaro gelsvas gabalėlis
Aš visą naktį būsiu
Ir balto mėnesio atsispindėjime
Viliosiu vieną pušį.

Viena pušis, viena sesuo iš 100
Palenks į jūrą mėlyną viršūnę,
Ir vandenys visi, iš pakraščių visų krante sugulę,
Sulos didžiausią šunį.

1930. VI. 8.

O, koks gyvenimas, kokia paguoda, —
Be jokio saiko, be jokių ribų!..
Ir duoda vis, ir duoda vis, ir duoda —
Drebu, kad neimu; kad paimu — drebu...

Praeis diena, kaip rudenį nederliaus dergiamas baudžiauninkas,
Liūdėjimų liūdėjimais apsunkinta ir nusivylusi,
Ir vakaras, kaip plonas muslinas ant mėnesio padžiautas,
Taip visą vakarą išbus visose vilose.

O, žvaigždės, jūs žvaigždelės graudulingos,
Kurios negalite pernakt užgesti, —
O kas, o kas, o kas taip ypatingo
Ir su mumis taip susirūpinančio esti? — — —

Nežinome nei metų, nei mažiausio momento,
O saulė vis tamsyn, tamsyn, tamsyn...
Ir reiks nukristi vienąkart ex promptu...
Tu, koks gyvenimas, kokia šetanija, tu, juodas sukinsyn!

1931.

GĖLĖS MIRŠTA

Gėlės miršta. Jos numiršta. O aš ne.
Gėlės, imkit, numarinkit ir mane.

Jos ant lūpų, jos ant veido, ant širdies
Nežydės, nebežydės, nebežydės.

Aš iš ašarų išplaukti, iš juodų
Savo kelio nerandu, neberandu.

Dugne vynas ir košmaras, ir mirtis,
O ant kranto vieno sapno praeitis.

Vienas sapnas man dainuoja širdyje:
Myliu, myliu, myliu velnią, myliu ją.

O po meilės, o po sapno, po dainos
Kas bus meilė, kas bus sapnas, kas dainuos?..

Gėlės miršta. Jos numiršta. O aš ne.
Gėlės, imkit, numarinkit ir mane.

1930. XII. 24.

Iš visų svajonių vasaros žieduos
Tik viena svajonė žydi visados.

Pakeliu į dangų mėlynas akis —
O padangėj žvanga mirdama mirtis.

Beldžiasi širdyje balsas iš kapų
Su Sveikamarija vakaro varpų.

Sutema iš klonių eina pamaži...
Iš visų svajonių tik viena graži.

Iš visų svajonių, užmirštų seniai,
Tik viena svajonė žydi amžinai.

Ją regiu su saule, ją regiu sapne,
Per visus pasaulius neša ji mane.

Neša, neša, neša, nuneša toli
Ir paliks nunešus praeities pily.

Iš visų svajonių praeitis viena
Žavinti, maloni, gundanti, jauna.

1930. XII. 28.

Yra žmogus ir Dievas
Tarp žemės ir dangaus.
Nė dulkės, nė šešėlio
Už Dievo ir žmogaus.

Ir ta malda maldų šventovės,
Ir tie šalti stabai,
Kur auksu žiba, žydi sidabru –
Lavonai ir grabai.

Lavonai ir grabai per visą žemę,
Kur eis mirtis, kur neis.
Ir niekas nieko niekur nevadina,
Ir viskas – po velniais!..

Ir mano sutemų tylus artėjimas
Toks liūdnas ir baugus...
Kažkas už durų kalba Libera,
Kažkas išeina iš namų toks geras, toks brangus.

O aš sapnuoju taip: yra žmogus ir Dievas
Ir žemės realybėj ir svajonėje dangaus.
O aš tikiu: nė dulkės, nė šešėlio
Tarp Dievo ir žmogaus.

1928. VIII. 31.

Pirmos pradžios pirmoje pradžioje
Viešėjo viešpatnus Šešėlis...
Ir, kaip akordas šventas ir adagio,
Jehova kėlės.

Kas buvo,
Visa
Buvo Žodis —
Ir Žodis buvo Visa.

Septynetas liūdnų elegijų
Numirė septynetą kartų,
Ir, kaip juodos gėlos gėlė, gija
Juoda aprašė apžadų vardu gyvenimą išgertą.

Išgėrė jis ir alkanas
Nuo šalto sosto kėlės... — — —
O gal kas bus, o gal yra, o gal kas ką atneš?..
Ir taip gimiau, ir mirsiu taip nesižinojime
jo rūškanas šešėlis.

1930. III. 29.

Žalios ugnys šoka sutemų šokimą
Prie žalios pušies smūtkelio.
Ateik, šv. Mykolai, ant padėjimo,
Avigani Moze, padūduok dūdelę...

Pašokinsim juodą seną mišką, –
Ąžuolą, šermukšnį ir žilvitį...
Tu, žilviti, kas ten girioj pyška,
Pasakys tekėdama saulytė.

Aukso kasos apie baltą veidą,
Sidabrinės žvaigždės pataluose...
Atsigulsiu į nakties kasas palaidas
Ir jos mylimo baladę susapnuosiu.

Juodas dangus už vartų
Staugia man juodu vilku,
Ir vakaro horizonte du zodiakai
Taip daro: — ku-ku — ku-ku...

Ar ten gegulė pilkoji
Norėjo kažką pasakyt?
Ar tolumų tolyje geso žvaigždutė,
Geso, kaip gęsta kasryt? — — —

Vienas. Vienas. Ir vienas.
Ir ilgu tikrai kai kada. —
Tai pakeliu dūšią ant rankų ir tyliu:
Tokia mano džiaugsmo malda.

Amžinos Meilės kūdiki, — vardandievo ir amen! —
Aš žinau, tu nemoki rūstauti,
Tu, kurs miegojai pirmą naktį šioj žemėj
Pas asilą ir pas jautį.

Manęs žmonės nenorėjo įleisti (prisiekiu: negirto!)
Į tavo bažnyčią,
Nes, sako, aš šunimi smirdu
Ir nieko neturiu tau pasakyti.

Jie zakristijoną atvedė,
Pirštais rodė ir keikėsi baisiai.
Dieve, ar taip galima elgtis:
Prie komunijos eiti ir keiktis?

O aš taip jau buvau pasiilgęs
Tavęs, šventasis Vaikeli...
Tada prisišliejau prie stulpo
Ir parpuoliau ant kelių.

Jėzau, namie, — tu žinai kokis mano namas, —
Yra septynetas vaikų ir jų motina,
Ir neturi jie ko padėt ant Kalėdų stalo,
Ir neturėjo šį vakarą plotko.

Aš viską, aš viską pralaku,
Kaip alkanas šuo,
Ir naktų nevalyvų keletą
Nesulaukia manęs mano lova.

"Kiaulė tas mūrininkas," kalbėjo
Kartą kunigas piktas:
"Į Dievo namus pasigėręs
Nesisarmatina lįsti!.."

Ir kaip aš negersiu, kad liūdna,
Ir nebūsiu nudriskęs, kad nesulopo niekas,
Kad per mėnesį dirbto pinigo, būtino,
Už poros dienų nebelieka?..

Eikit, jūs, žmonės, žmonės, — pedantai, smulkūs, —
Kai kada pagalvoju,
Gal aš nevertas sandalo dulkės
Prie Viešpaties kojų...

Gal aš, piliečiai mandagūs, santūrūs,
Nevertas pakelti akių į dangų,
O bet pastačiau šituos mūrus
Ir tuos didelius didelius langus.

Aš alkoholikas, cinikas, latras (teisybė, teisybė!),
Ir vis tiek aš krikščionis.
O švenčiausias, o emanueli, o mesijau, —
Tu būsi prikaltas už šitokius žmones!..

O jeigu aš ir šią naktį pas paleistuvę
Gulėsiu, beprotis, namo nesugrįžęs, —
Kas apspiaudytą, kruviną, pervertą, pasliką suvis,
Kas nuims tavo Kūną nuo Kryžiaus?..

1929. XII. 28.

Baltų sielių, juodų sielių
Nemunais užtvino paskutinė advento naktis...
Ant tų sielių žydi baltos rožės —
Baltos saulės 3.

Pilna mano dūšia ir pilna širdis
Žalių eglių, kadugių žalių.
Ir lūšnelė mano tai pilna
Aukso ir sidabro (skųstis negaliu...).

Šokite jūs, mano dienos, saulėtos ir liūdnos,
Ir vaikai prie Jėzaus kūčios, ir visi vaikai!..
Susirūpinęs ir nusiminęs valgau baltą Dievo duoną,
O už durų beldžiasi, už durų supasi visi varpai...

1928. XII.24.

Kantafiliai žiedų žemčiūguose paskendo,
Užgesusi žvakelė migdo kedrų snaudžiančią sargybą,
Dangus altoriuose aukojamas
Naktybėje aušros palaima žiba.

Vamzdeliai, būgnai, debesys ir vėjai,
Tyla, tamsa, vargonai ir cimbolai triukšmingieji,
Iškelkite Osanną lig dausų —
Osanna in excelsis Deo.

Ne čiobrai smilkina, ne tulpės žydi —
Tai dieviška širdis mus lanko,
Tai šventas kūdikis, užgimusis ant šieno,
Ant motinos Marijos rankų.

Ir šaukia liaupses angelai, ir meilės kankinės — numirę
Dievuje mergelės,
Ir meldžiasi Aronas, Mozė ir Elijas, dievobaimingi ir
ramūs,
Ir milijonai niekšų gieda Kyrie eleison,
Ir milijonai žemės daržo užmirštų minių — Laudamus!

1928. XII. 25.

Krinta baltos snaigės, kaip žiedai balčiausi,
Kaip maži varpeliai kužda man į ausį.

Baltos snaigės šlama, baltos snaigės šneka
Apie šitos žemės pilką pelkių taką...

Iš rytų šalelės kyla šaltas vėjas,
Snaigės apie mano veidą sukinėjas:

Užkris baltas lūpas, užkris juodus plaukus —
Būsiu aš didžiausias balto sniego laukas.

Visą naktį.
Rytą — akys užmiegotos.
Žmonės su žibintais eina į rarotus.

Žmonės į rarotus, į Bernelių Mišią,
O žmogus po sniegu, kaip po balta niša.

Langas nebe langas, namas nebe namas.
Iš po sniego balsas su malda eidāmas

Gieda: — Žemės verge, Kristaus sveikint eisim
Su malda ant lūpų "Kyrie eleison".

Kyrie eleison naktį nebe naktį —
Ir širdis numirus ims iš džiaugsmo plaktil

1929.

Prie telefono stulpo sustojau.
Ir parėmiau galvą į jį.
Ir parėmiau galvą. Į dangų pakėliau:
Balti debesėliai, melsvi.

Ant žalio kalno ąžuolų 100
Šnekasi kažką tyliai.
Mano svajonę ilgesys ėda
Ir skausmo kandis nebylė.

Ir aš nežinau, ko sulauksiu
Taip vienas prie stulpo šiandie,
Ar nusineš tąjį nerimą mano
Vakaro margo žvaigždė.

Prie telefono stulpo sustojau.
Ir parėmiau galvą. Vakaras vis-a-vis.
Ir parėmiau galvą. Į dangų akis pakėliau:
Balti debesėliai, melsvi.

1929.

Svaigina kadugių odekolonas.
Pušų viršūnių pudra balta.
Ir žalios spalgenos, ir putinas raudonas
Nuo Pinsko pelkių lig Aa.

Nuo Pinsko pelkių lig Šventosios
Gyveno aisčių giminė.
Ir Bobro jotvingis, ir žilas prūsas,
Ir neramių saulėtekių giesmė.

Ir neramių saulėtekių krivulė,
Aukštaičio rankų uždegta,
Kur pro vėlinių juodą tiulį
Išeis palaiminta tauta.

Išeis tauta iš mįslės metų. Ir išėjo.
Ir ne į vakarus, ne į rytus:
Jos pranašai jai pažadėjo
Visas dienas, visus metus!

Svaigina kadugių odekolonas —
Sava nelaimė, laimė nesava —
Ir žalios spalgenos, ir putinas raudonas, —
Tokia mūs Lietuva.

1929.

Tenai aš vienas pro mėlyną viršūnę,
Anapus savo žygių aš vienas keliavau;
Ir, kaip po Nemuno tiltu vaizbūnas,
Po nežinios našta buvau.

Saulė ir smiltys garbanas šukavo,
Didžiulės pušys meldėsi kalnuos tyliai,
Ir paskutiniosios brėkšnos oktavos
Paskutinieji blėso spinduliai.

O kaip aš tave apimsiu, kad tu Svajonė,
O kaip aš tave sugausiu, kad tu Mintis,
O kaip aš tave nueisiu, kad tu Kelionė,
O kaip aš tave sutiksiu, kad tu Mirtis — — —

1929. VII. 24.

NUMESIU PASKUTINĘ NUODĖMĘ

Numesiu paskutinę nuodėmę,
Į tyrą vandenį nusimazgosiu –
Ir guodžiamas ir nebeguodžiamas
Visą gyvenimą graudžiai raudosiu.

Panele motina skaisčiausioji,
Ak, kodėl aš ne žolelytė šventojo Jordano,
Tada po Kristaus kojomis per Krikštą augusi,
Ir jos dalia ne dalia mano?

Ko aš ne anas balsas tyruose,
Šaukiantis ir prišaukiantis
Jį, pagal seną testamentą mirusį,
Tą, pagal naują – prisikėlusį ir Viešpaties dešinėje
išaukštintą?

Gal išklausys, ne ašarų ir ne kančios pasigailėdamas,
Rūpintojėlis maloningas,
Kad sūnus tolimas ir užmirštas, ir bėdinas
Nepasiklydo ir nedingo.

Gal numečiau ne nuodėmę,
Gal kalbinu kažin ką nepažįstamą, ne Kristų?..
Todėl ir guodžiamas ir nebeguodžiamas
Neverkti nebedrįstu.

1930. XI. 13.

O mano dūšia, mano dūšia,
Tu atgailojanti, tu pasninkaujanti sena minyška,
Iš kur išėjusi, į kur sugrįžusi tu būsi,
Kas atvedė tave į šitą nykų mišką?..

Aš negaliu, aš negaliu nuo tavo atgailos pabėgti,
Aš, tavo sielvartingo skausmo amžinas sarkastas,
Paženklintas keleivis mirusiųjų miesto,
Ne savo nusidėjime užgimęs ir už visokią nuodėmę nu-
mirt pašvęstas...

Ir nėra nieko manyje be nieko,
Ir tavo, dūšia, susirūpinimas tas be reikalo, be reikalo,
Nes ir visais pasiaukojimais, nusikankinimais, nebeiš-
gelbėsi žmogaus kolieko,
Žmogaus — gražiausio, žmogaus liūdniausio,
žmogaus bedievio — Dievo veikalo...

1930

Dangus — midus, jauni — ugny,
Ir žemė — saulės siūlais siūta...
Žalių žilvičių karusėlė
Tikrai pasiuto!

Daina apie sparnus
Žiedų taurelėse ir pažiedžiuos gyvena.
Ir kloniai gysta ir pakalnės
Artojui žemės mitą seną...

Toks šventas, šventas vakaras
Trobelėje anapus upės — — —
Klevai ir liepos, ir kaštanai meldžiasi,
Ir baltos paukštės obelėlėj supas...

1930.

Nepalik, nepalik, mano saule,
Šalto vakaro soduos manęs, —
O kas žemėj baltų mėnesienų,
Kas tenai tavo vardą minės?

Aš išeisiu kaip amžinas kūdikis
Pro džiaugsmų ir nepalaimų vartus,
Aš išeisiu ir vėlei sugrįšiu
Šimtą kartų, tūkstantį kartų.

Nebežiūri, nežiūri aušrinė
Į saulėleidžių juodąją vėsumą,
Ir širdis jau užmiršo tą gūdžią
Nepalaimintų rūškanų giesmę.

Aš tuojau, aš tuojau pasakysiu
Tavo pasaką savo vardu
Ir sustingsiu nežinomu sargu
Amžinybės šviesių valandų.

Aš išeisiu kaip amžinas kūdikis
Pro džiaugsmų ir nepalaimų vartus,
Aš išeisiu ir vėlei sugrįšiu
Šimtą kartų, tūkstantį kartų.

1930. I. 21.

Vėl vasaros vakaro vėsumą
Jaučiu ant savo veido
Ir topolių aukštos viršūnės
Blakstienose skęsta be aido.

Žalias ir kmynais kvepiantis kaimas
Šūkauja kažkur už keletos mylių...
Kaimą žydintį, kaimą dainuojantį
Veža miestan automobiliai.

Šeštadienį šešios šešiaeilės armonikos
(Niekas per šimtmetį, rods, nepakito!..)
Žvygauja polką ir valsą senovišką
Ir piemenų pasakos galą nepasakytą.

Laukia laumės lauke nesulaukdamos
Pazarų pazaringo pazaro...
Dangus pasilenkia kaip vaikas
Ir geria gerą girą iš ežero. — — —
— — — — — — —

Vėl vasaros vakaro vėsumą
Jaučiu ant tavo veido.
Ir, kaip garnį iš topolio aukštojo,
Iš akių kažkas ašarą gailią išbaido.

1930.

Aš negaliu atsižiūrėti
Dangaus žvaigždžių ir marių dugno žalio
Ir pora žodžių iš gražiausios psalmių vietos
Apsimainyti su pačiu karaliumi.

Naktis juoda, kaip neįskaitomas talmudas,
Prispaudžia mano širdį su ranka juodžiausia,
Ir dūšia pasiilgusi, nuliūdusi
Jau nieko, nieko, nieko nebeklausia.

Žiūriu į žemę, kaip prieš mišią per apšlakstymą,
Ir kruvina Auka susigalvojęs,
Ir negaliu atsižiūrėti brevijoriaus lakštų,
Mano tragedijos už sukryžiuotas Dievo kojas.

Alsuoju mirštančios agonijos atodūsiais,
Visųjų apačių visu alsavimu
Ir apsilieju ašarom, kaip katalikas archeologas
Pas seną Kapernaumą.

1930. III. 30.

Kaip vergas per naktį į dangų žiūrėjau,
Bet žemės šešėlių užmiršt negalėjau...

Juodieji šešėliai, suslinkę prie kojų,
Ir žemę ir dangų man visą užklojo.

Užgeso, užblėso žvaigždžių milijonai,
Rytuose pabudo aušra ir vargonai.

Aušra šilkaveidė vargonus kai lietė,
Jie saulės sonatomis grojo ir švietė.

Ir meldėsi meldėsi meldėsi žemė
Už žmogų, už nuodėmę, širdį neramią.

Maldos cherubinas dangun pasikėlė...
O žemėj ir vėlei šešėliai, šešėliai...

1930.

Kad sutemų kraštas, kaip žydinti žemė,
Dangaus pažadėtais žiedais pražydėtų,
Ir žodžiai prapultų, kur prapultį lemia,
Ir mūsų mirtis, užgimimo pradėta...

Ilga nebūtis už visų horizontų,
Kaip tolimas aidas miške tolimame,
Pas grįžtančių marių išeinantį krantą
Prislėgė svajonę audringą, neramią.

Lyg mažas lašelis iš dugno giliausio,
Lyg aukštasai bokštas ant aukštojo kalno,
Į didžiąją saulę pakilęs, dairausi,
Į mirgančią žvaigždę ant Viešpaties delno.

Užgeso, užgeso klajonių žibintas,
Kaip vėlinių žvakė ant juodo liktoriaus,
Ir vienas paliko geismų noras šventas:
Aš noriu, jis nori, jis nori, aš noriu,

Kad sutemų kraštas, kaip žydinti žemė,
Dangaus pažadėtais žiedais pražydėtų,
Ir žodžiai prapultų, kur prapultį lemia,
Ir mūsų mirtis, užgimimo pradėta.

1930. VIII. 26.

Pirmas sniegas

Kaip čystą sąžinę, žiema išbarstė pirmą sniegą.
Ir pakirstos eglaitės žalios.
Balti laukai ilgiausią miegą miega
Po nuobodžiais nuogais berželiais.

Užgimimas

Nakties kvepėjimas, kaip šventos mostys,
Pasiskleidė — nebeužtvenksi.
Tai Dievo kūdikis, kaip balta ostija,
Marijos rankose.

7 mylios geležinio tilto

Po ežeru sušalę vandenys, nutilę, it užburtos pilys, tyli.
7 mylios geležinio tilto.
Su ašarom ir pelenais valgymą su išgėrimu maišydami,
žmonės, nuėję gavėnios mylią,
Ysopu plaunasi, mato leliją (I. N. R. I.), kad kaip ji
pakiltų...

1930. XII. 2.

Tu nežiūrk, mama, pro langą
Už horizonto taip liūdnai –
Ten ne tau liūliuoja, ir ne tau ten ošia
Žilųjų marių žili vandenai.

Tu nežiūrėk, mama, pro langą
Į gilų dangų, mėlynas dausas –
Ne ruduo šios žemės tau kasas supynė,
Ne ruduo šios žemės ir išpins kasas.

Tu nežiūrėk, mama, pro langą:
Vieškeliu ne tavo eina ilgesys,
Ir tas senas kryžius ne tave vadina,
Ir baltųjų paukščių juodas debesis.

1929. VIII. 27.

Palengva ir tyliai iš tyko
Nakties juodas kartūnas plasta.
Ir kažkas ant žvaigždžių lentynos uždeda
Vasaros dangaus dantų pastą.

Ant velnio krėslo rausvas pazaras
Velniobaloje fosforo akimis tviska,
Ir visos raganos, senos ir jaunos raganos,
Šoka lietuvišką suktinį pas mišką...

Širdies kurhauze ilgesys nubudo
Ir margu geneliu kala...
Ir geria žemė juodą sutemą ir geria,
Kaip aš pas dėdę putojantį alų.

Kažinkas ant žvaigždžių lentynos uždeda
Vasaros dangaus dantų pastą, —
Sidabravarsiai žiburiai užsidega,
Užsidega — užgęsta ir užsidega ir vėl užgęsta...

1930.

Saule, saule, eiva maudytis —
Šilta, gili tynė...
Ūžia gluosniai palei upę
Ilgą sutartinę.

Samanų žalia paklodė,
Kai dugnan panersim,
Uždengs mėlynąją dausą,
Gėlą gelmę gersim.

Šita upė krauju lyta,
Ana — pienu plauta.
Aukso žuvys, jei negrįšim,
Iškels smagų rautą...

Laimės ašara išdaigins
Žvaigždžiaraštę rožę...
Kaip vidurnakčio veliuokas
Su tavim klajosiu.

1930.

Kaip žiedas žiedui, rožė rožei meldžias —
Maldoj ateis ir lenksis jam dangus,
Jis ugnyje sušals, o prie mažos liepsnelės atsigaus ir susišildys,
Ir laimėj verks, o ašaroj jo džiaugsmas ir paguoda bus.

Jis pasimels ir grįždamas įbris juodą klaną,
Jis klups ir širdį tyčia susižeis.
Jis kalnus pameta, padugnėse gyvena
Kaip šliužas su šliužais.

Jis, išganytas, bėga nuo išganymo,
Prakeikia motiną ir tėvą, ir save...
Prieš vieną naktį pasižemina
Visų naktų urve...

Jo žvaigždės, jo dangus, jo visos saulės šalys;
Vison mirtin, visan gyveniman jam vartai atkili.
Jis valdo sostus kaip nemirštantis karalius,
O dūžta jis, kaip dūždanti lėlė.

KRINTANČIOS ŽVAIGŽDĖS

Pasakingas, tolimas pavėsi,
Kuo man kelią pas save pašviesi?
Kuo prabilsi į miškus ir pelkes –
Mano saule, kelkis...

Iš apyaušrių išdegs aušrinės ugnys,
Ir nupuls aukšti žvaigždynai, švies bedugnės,
Ir eis šauksmas, pro gyvybę prasismelkęs, –
Mano saule, kelkis.

Ir šventasis atnašavimas tebus tik
Iš gyvenimo gyveniman nubusti.
Jau švieson šviesų žydėjimas jau telkias –
Mano saule, kelkis.

1932. VI. 25.

Popiet dangus paniuręs, apsiniaukęs,
Ir debesys per dangų ėjo
Juodi, kaip juodos karnavalo kaukės,
Debesys juodieji.

Giesmės nuvargintas, lietaus išlytas ir sušalęs,
Be šilto lizdo ir ant vėjo,
Paukštelis po lapu verkšlendamas patelės
Pro ašaras čiulbėjo.

Palenkė smilga pievoje viršūnę ilgą,
Ir dobilėlis sujudėjo —
Dangus ir debesys, paukštelis, dobilas ir smilga
Taip jie giedojo Agnus Dei.

ANAPUS JŪRŲ

Anapus jūrų baltas laivas plaukia,
Suglaudžia plaukdamas bures
Ir nesuspėjančių kelias dienas palaukia,
Ir ima skęst į gintaro marias.

Keliais keleiviai eina ir nueina —
Nueis, nuskęs ir ženklo nepaliks,
Švies švyturys kas dieną pakaleiną,
Ir danguje žuvėdros pasiklydę klyks.

Anapus jūrų saulė nusileido,
Tekėjo žvaigždės aukso spinduliais —
Anapus jūrų, neparodžius veido,
Ir mūs nelaimė nusileis.

Aš atėjau ant tavo kapo
Ir žiūriu baltas gėleles:
Koks paukštis atnešė jų sėklą čia,
Koks paukštis uogas jų sules.

Nepažinau tavęs aš gyvo,
Buvai krikščionis tu, ar nebuvai –
Apdovanos tave ir mano Dievas
Ir tavo garbinti dievai.

Jei prastas buvo ir be garso vardas,
Nedidelės svajonės ir maža garbė, –
Už sunkią ligą ir už greitą mirtį
Galėčiau maldą sukalbėt.

Galės kalbėt ir po manęs kiti palikę,
O po kitų kitas maldas kiti kalbėt galės...
Taip atėjau ant tavo kapo
Ir žiūriu baltas gėleles.

1932. IV. 25.

Kodėl gavėnioje gyvename,
O mirštam aleliujos maldose,
Ko nenumirus nerandi išganymo
Žmogaus bedievio dieviška dvasia?

Kuriais keliais kurių šventadienių
Maldingos minios prieis žemę artimiausią,
Ir ką kalbės, gyventojus žmogaus žadu pažadinęs,
Stebuklo vakaras miestelyje Emaus?

Ir žiūriu, žiūriu — ir išvydau:
Ateina Kristus keliu apiplyšęs, basas,
Brasta upelį nuolankiai perbrido,
Perbrido — saulėn, žemėn pažiūrėjo ir nusišluostė
ašaras.

Ir tarė žiedui šalia balto tako:
— Tave keleivis vakar čia sumynė,
Ar neregėjai mano veido vakar,
Per visąnakt nuliūdęs, purvinas ir nusiminęs?..

Ir vėl užmins tave atgal jis grįždamas,
Ir vėl nejau tu lauksi čia manęs,
Sudėjęs mirtį ir gyvenimą dugne upelio kryžmais,
Ir laukdamas, kur mirtį vandenys, ir kur gyvenimą
srovė nuneš.

Ir tarė žiedas Kristui liūdnas, o vienok pradžiugęs,
Kaipo mokytiniai ano kalne alyvų:
— Nebeužgrius kalnai, nebeuždengs pakalnės perkan-
čiųjų ir parduodančiųjų mugės,
Galiu nuvyst, galiu nuvyst, — regėjau Viešpatį, saldy-
bę svieto gyvą.

1932. III. 26.

Gaudė gražios girios,
Giriomis aidėjo,
Girių gausmo gandas
Pagiriais nuėjo.

Degė baltos ugnys
Švento Jono naktį –
Ai, ko aš kaip ugnys
Negaliu sudegti?..

Būtų ilgos liepsnos
Ir širdis užgesus,
Ir ant tavo lūpų
Dvi sidabro rasos...

Tas rasas – tos liepsnos...
Ta širdis – tas lūpas...
Ir tegu taip amžius
Du vienu du klūpos.

Ir tegu gaus girios,
Kaip juodu mylėjo,
Ir kaip girių gausmas
Pagiriais nuėjo.

Numirėliai vėl pradeda su manimi bendrauti,
Ateina per sapnus ir šoka, ir gyvena,
Ir keikiasi, ir meldžiasi, ir garbina auksinį jautį,
Ir gieda verkdami visų šventų osanną.

Iš senkapių, iš pogrindžių, iš rūsių, iš bažnyčių,
Ir iš duobių, ir iš brangių grabų, iš karo lauko,
Gerai numirę, nusižudę tyčia ar netyčia
Ir iš visur gyvieji, gyvi tik per plauką...

Numirėliai vėl pradeda mane vadint numirti
Ir gaidžiagystėje kas pirmą delčią keltis,
Iš atklainių atnešti čia po rūtą ir po mirtą,
Po gėlę atgėlos, kad būt atleista pageismai ir kaltės.

Kam jūs, bitelės pilkosios, kam sunešėt jūs vašką,
Grabadirby, grabadirby, kam tu padirbai grabą, — ....
Tas rūpestis, tas darbas jūsų dėl manęs — fiasco,
Širdis konvulsijom ne iš mirties, iš džiaugsmo dreba.

Iš džiaugsmo, Dieve, tu mane į džiaugsmą gundai,
Iš laimės, Dieve, tu mane į laimę moji...
Ir žemės ašaros, ir saulės juokas, žvaigždžių skundai
Numirs, kaip miršta vasaros gėlelė tolimoji.

Numirėliai priims anos gėlelės gražią sielą,
Įves su angelais į rožių ir vaivorykščių sietyną
Ir linksmame giedojime aušrinės vieversėlių,
Kalbėdami linksmas kalbas, sapnuos girkšnos ramybės vyną.

Numirėliai vėl mano miego ištikimi broliai
Pro mano patalą gūdžiais šešėliais negužės kas naktį —
Šviesa nupuola iš dangaus kaip niekados lig šiolei,
Ir pas duris, iš vakaro numirusi, gyva liepsna pagauna saulė degti.

Buvau numiręs jau, gyvenimas iš meilės kėlės,
Tu, mano džiaugsmas, mano laimė, mano mylimoji!
Man mojat jūs, atidari langai, kaip ryto saulės gėlės,
Ir tu, prisikėlimo mano pasaka, man moji — — —

Aš savo verkiančios širdies
Užmirštas Abraham a sancta Clara,
Su nuodėme nuduodu gerą, be nuodėmės
Nuduodu blogą ir negerą.

Tikiu į vieną Dievą triasmenį –
Tikiu į Dieną Tėvą nemirtingą,
Tikiu į sūnų - Žmogų didį menininką
Ir Žodį - dvasią šventą ir protingą.

☆

Atimk tikėjimą iš lūpų, netikėjimą iš dūšios,
o, piktas Dieve,
Aš būsiu panašus į mirusius šventuosius,
o, geras Dieve.

☆

Atimk žvaigždes, mėnulį, saulę ir sietyną,
kūrėjau, Dieve,
Nuo jų šviesos žėrėjimo maža akis sutino,
o aklas, Dieve.

☆

O nematau stebuklo mažam miežio žiede,
nerodyk, Dieve,
Ausis negirdi, ką straigelių choras gieda,
o kurčias, Dieve.

Melchizedeko vakaruos rymojo Izaokas
kruvinas, Dieve,
Ir už stirnelę meldėsi, iš tėvo meilės juokės,
o, meilės Dieve.

☆

O Dieve, ar ana malda nutilus,
Ar senas dievas mirė, Dieve?.. – – –
O, švento Asižiečio juodos žaizdos, baltos vilos,
O, gyvas Dieve!

1933. VIII. 9.

Į mūsų miestą neateis žila senatvė,
Ir nesustos, ir nesibels jos šaltas pirštas į duris.
Gyvų gyventojų mirę namai, negyvos gatvės
Kuo viešnią pasitikt, kuo viešnią pamylėti neturės.

O artinas ir eina ji per žmones ir pasaulį,
Ir ta keleivė neužeis ir nepraeis...
Užpuola žemę vakaras, ir nusileidžia saulė,
Ir kapinių laukuos, kaip smuikai ir oboe, ima verkt
senugalio mėnulio spinduliai.

Varpeliai, skambinkit per kiaurą naktį,
Su sakramentais eikit, kunigai,
Giesmes giedokite iš Dievo meilės, Dievo avys, ir
avelės prisiplakėlės,
Ir taip neverkit išsigandusios širdies balsais:

"Ko dangų uždengė tamsybių juodos lubos,
Ir ko nenumirė dangus po lubomis, kodryn,
Nuvargus upė po krantais sukniubo,
Ir netekėjo vandenys tolyn?.."

Į mūsų miestą neateis žila senatvė
Ir nesustos, ir nesibels jos šaltas pirštas į duris, —
Yra gyvenimas, kurio gyvenimas neatėmė,
Ir gražiai čiulba aukštam skliaute vyturys.

1933. VII. 14.

Iš ko tave pažint,
Šventoji Jeruzolima, —
Kas tau charakteringa,
Kas pripuolama,

Ir kas mane iš augančio į šeštą aukštą Kauno, kas
Pasižiūrėt ir apsiverkt tavęs? / nuves

Neliko to gyvenimo, tų svietiškų žinių,
Neliko akmenio ant akmenio,
Daug buvo ir daug numirė žmonių,
Kuriuos kas atmena ir kas neatmena.

Ir aš norėjau, aš norėjau be tavęs
Iškelti tau laidotuves.

Ko išdidi buvai,
Ko nenusilenkei dailidei Kanaano —
Dabar po laiko jau,
Po laiko krikštas ir išganymas.

Ir avinėlio kraujas ir pavalgymas žuvies —
Po laiko... Po tavęs.

Kas bus tau Kristaus pranašu ir kas gyvu paminklu,
Ir už tave kas išeis sveikas šitą žemę dygiąją?..
Iš vandenio tu, ar iš kito ženklo
Manai tu atsigaut, manai gyvent, mano šventa, mano
skaist religija?..

Kas tavo atgailą, kas adventą ir atnašavimo prefaciją
atšvęs?
Jeruzale, Jeruzale, nenoriu mirštančios tavęs.

1932. IX. 5.

Sesuo man tarė: tu ne mano brolis.
Ir brolis tarė: tu ne mano brolis... — — —
O kur aš mielą seserį, o kur aš mielą brolį
Rasiu ir seseriai ir broliui tolimas?

Yra ten Alpėse giliai po sniegu
Sena ir užpustyta san-bernardinų koplytėlė,
Pas varpą vienišas ir šaltas varpininkas miega,
Miega sapnuodamas, kad angelas atėjo ir pakėlė.

Ir eina jis, manęs ieškodamas, pakalnėn
Per naktį ir perdien, per vėją, per pusnis, per atlydžius
ir šaltį, —
Rodos, jau kaktą palietė, uždėjo ranką gerą, švelnią,
Rodos, jau veidą palietė, rodos, jau širdį palietė.

Čia ji užmigs. Ten ji nubus, čia širdžiai saulės trūko,
O taip, o taip — širdis pradėjo nebeplakti...
Per rūką pasaka, viskas, viskas per rūką, —
Per rūką ir gyvenimas — kelionė į naktį.

1932. XI. 1.

Ir krintančios žvaigždės per išnakčių skliautą,
Ir juodojo sapno baltoji aušrinė
Į vieną vainikų pakilusį srautą
Tą žydintį rytą šventai susipynė.

Šventai susipynė, šventai susiėjo...
Ir bundanti žemė šešėlių šešėliuos,
Kaip amžino skausmo liūdna orchidėja,
Užlaužus rankas, tartum maldai iškėlė.

Ir praviros gelmės, giliai prasivėrę
Lig dugno be dugno, lig galo be galo,
Kaip mėlyno lauko svyruojančią svėrę
Ir baime ir laime, gyvybe apdalo...

Ir žiūri keleivis, prieš kryžių sustojęs,
Į Viešpaties veidą nuliūdusį, tylų,
Parpuolęs nuplauna jo kruvinas kojas
Ir vėlei, kaip pranašo žodis, pakyla.

Kaip pranašo žodis pakyla ir eina
Per kraują, lavonus — didus ir galingas!..
Ir verkia, išvydęs jo seną nelaimę,
Ten paliktas veidas graudus, sopulingas.

1931. II. 10.

Turėjau lauką, pilną aukso kviečių...
"Tai," sakė žmonės, "Dievas jei visus..."
Išvirto laukas pilnas aukso kviečių...
"Tai," sakė žmonės, "Dievas jo baisus..."

Akmuo ant kelio samanom apauga —
Kas žilą akmenį ant kelio nuravės?..
Lazdynas vėtrose langų nebeapsaugo —
Išmuš ledai, audra naktin nusvies.

O tu, be lubų, be langų trobele,
Blausi, pažeminta, negyvėlė šalta,
Širdie, parpuolusi ant vėtrų kelio,
Neverk, vien žemės vargui palikta,

O, nesuimtas mano derliaus javas,
Baltoji duona skausmo židiny, —
Jūs kaip šventa ramybė maldose mojavos,
Jūs Dievo rankose vis gražūs, amžini.

Visas gyvenimas — visas pasaulis
Pilnas saldžiauso balso apžavų,
Aušra — tarnaitė rytmetinės saulės,
Ir žvaigždės — dukterys nakties dievų,

Kaip rojaus žiedo žavesys žydrasis,
Jūs kūną čia, o sielą turite tenai,
Jūs mano turtas buvote ir mano esat
Ir mano būsit, mano amžinai.

1932.

Pavasario posmai

☆

Čiulba kažkur paukštytė –
Jau širdis netvarkoj,
Ir panelė Venera
Skina žiedus lankoj.

Ir panelė Venera
Skina žiedus lankoj,
Čiulba kažkur paukštytė:
Jau širdis netvarkoj.

☆

Su žiedeliais vėl žydi
Mūsų meilė graži, –
Neturiu jokio noro
Praeities sugrąžint.

Neturiu jokio noro
Praeities sugrąžint –
Su žiedeliais vėl žydi
Mūsų meilė graži.

☆

Su baltais dobilėliais,
Su čiobreliais žaliais
Tau papuošti krūtinės
Kas, brangioji, neleis?

Tau papuošti krūtinės
Kas, brangioji, neleis
Su baltais dobilėliais,
Su čiobreliais žaliais.

☆

Tu melsvoji žibutė
Mano būk, ar nebūk —
Meilė gali juk būti
Ir be meilės kalbų.

Meilė gali juk būti
Ir be meilės kalbų —
Tu melsvoji žibutė
Mano būk ar nebūk.

☆

Aš su lūpom prie lūpų
Taip numirti galiu —
Neateis niekas niekas
Iš patamsių gilių.

Neateis niekas niekas
Iš patamsių gilių —
Aš su lūpom prie lūpų
Taip numirti galiu.

☆

Auga mūsų namelis
Lig dangaus, lig dangaus,
O namelyje laimė —
Nieko nieko daugiaus.

O namelyje laimė,
Nieko nieko daugiaus —
Auga mūsų namelis
Lig dangaus, lig dangaus.

1933. III. 6.

MES NETURIME NAMŲ

Mes neturime namų pas juodą girią,
Mes neturime baltų avių bandos,
Mes išbėgę iš gyvenimo, kaip Mciri,
Nebenorime jin grįžti niekados.

Kur tu būsi, mano miela, mylimoji,
Ar paklausei, kur tu eisi be manęs?
Tie naktigoniai pamojo ir nujojo
Ir pernakt nekūrė laužo, nei ugnies.

Mūsų laukas, mūsų lankos — viskas mūsų,
Mūsų žvaigždės, mūsų laimė — viskas mūs...
Žalia žemė sutemų sapnan įgluso,
Vaikšto vakaras, o vaikšto po namus.

Mes neturime namų pas juodą girią,
Pas mus vakaras per amžius neateis!..
Tai gerai, kad mano tėvas biednas mirė,
Kad tu visas mano turtas, tai gerai.

1931. V. 1.

Gaudžia pušys pagairėje vėjo
Ir šviluoja sausi uogenojai...
Ko, paliegęs, palinkęs seneli,
Gale lauko pas kryžių sustojai?

Atgalios ar sugrįžti kas šaukia,
Ar trobelėje ką užmiršai tu,
Ar klausai gūdaus medžių ošimo,
Ar per girią baugu senam eiti?

... Senis lenkiasi, klaupia ant kelių,
Kelia ranką ir ima kepurę
Ir, maldingai maldoj pasirėmęs,
Tyliai tyliai į Viešpatį žiūri.

Tyliai meldžiasi akys nudžiugę,
Ir džiaugsmu sualsuoja krūtinė:
— Duok, dangau, kad visi mūsų žingsniai
Būtų kelias į amžių tėvynę.

1931. XI. 27.

Aš pavargau bebūdamas žmogus
Ir begyvendamas kukliai,
Užplūdo sielą jausmas nesmagus:
Ar nepakeist keliai? — — —

Ne jis, tai ne gyvenimas toksai gražus —
Apoteozė tai graži.
Praeis gyvenimas, apoteozė jo pražus,
Ir mūsų niekas nenorės pažint.

Aš pavargau be skausmo ir kančios
Ir ko nenumiriau beveik;
Norėčiau viską viską iš pradžios
Pradėti ir pabaigt.

Žinotų žmonės, kad ir aš buvau
Kažin kur vienas, užmirštas visų...
Norai, pavidalinkitės greičiau, gyviau —
Jau nebe taip jaučiu, jau nebe tas esu.

1932 X. 30.

Iš praeities gražiųjų atminimų,
Iš užmirštų gyvenime dainų
Pasidariau sau nuostabų gyvenimą —
Vienas esu jame ir vienas gyvenu.

Vienas esu jame nežinoma fosilija...
Kas netikės istorijos keistos,
Gūdžios tylos nežemiškas tylumas
Kada vidurnakčio balsu verks ir vaitos?..

Kada vidurnakčio balsu ir sopuliu
Nueis dangun žvaigždėtoji malda,
Šventas akis nuleidus amžinoji Meilė
Pakvies ją melstisi visų gyvų širdim gyva.

1933. VII. 17.

Iš giesmės pavasario žilvičių,
Iš bitelių dobiluos dūzgimo
Saulės veido, akių lino žiedo
Nežinoma siela buvo gimus.

Ir užgeso žiburys ant kalno.
Ir pakalnėj kartus balsas šaukia:
— Jėzau, Jėzau, apeik mano gryčią,
Neapeik tik mano liūdno lauko.

Buvo naktys iš skaidraus kristalo,
Mes kaip dulkės buvome tose naktyse,
Nesimatė mūsų nebuvimo,
Nežinoma siela, mus visur matysi.

Tavimp eina mirtys ir gimimai,
Tu kaip motina apimsi mus, priglausi
Ir, ant mūsų žemės pasirėmus,
Nežinoma siela, amžius viešpatausi.

1933. V.

Aš pasiklydęs klaidžiojau Efratoje
Ir atsigert mažos upelės neradau –
Ir girių gilmenys, ir laukų lygumos sausroj žaliuot
priprato jau,
O aš murmėjau, ko ne duona – mano nuodėmės, ko
Tavo meilė, Dieve, ne vanduo!..

Aš numiriau prieš Tavo veidą, Jėzau Kristau,
Ir neteisingas Tavo akyse, apsimelavėlis esu
Ir senas, ir pavargęs, kaip seniausias altarista
Po Didžiojo šeštadienio aukos mišių.

Abuoja siela be giedros gyveno,
O iš Tavęs ateidavo giedra,
Giedra užgesdavo širdyje mano,
Bijojau Dievo rytą, velnio – vakare.

Giliam kape gyvena kirminas pašvinkęs –
Įlįs į akį jis, į burną jis įlįs, –
Ir tuo manim pasibaisėjimas mane pagauna ir apninka,
Ir nesiteisina liežuvis – Dievo užmirštas kvailys...

Vyturėli, nečiulbėk man visą rytą,
Nebegundyk, negraudink jaunos krūtinės –
Ir žmogaus nežinomoji laimė
Kaip savanų žydrasai šaltinis.

Iš šaltinio bėga vandenys tyriausi,
Po dugnu šliužai ir maurai, ir kiaurymės,
Po dugnu likimo choras gieda fatum,
O ant žemės juodas angelas parimęs.

Jeigu būčiau aš tik baltas pienės pūkas,
Jei mirtis nebūt skaudi erškėt-radasta,
Tu galėtum, tu galėtum, vyturėli,
Man čiulbėt apie kitų pakalnių kraštą...

Dievas duos – čia nebebūsime svečiai mes,
Ir iš tūkstančio kelių bus vienas kelias –
Užgniauš ragana dalia raukšlėtą delną,
Ir bus amen tavo giesmėm ir giesmelėm.

Vyturėli, nečiulbėk man visą rytą,
Nebegundyk, negraudink jaunos krūtinės –
Ir žmogaus nežinomoji laimė
Kaip savanų žydrasai šaltinis.

1933. IV. 3.

Pas gryčią augo alksnių krūmas
Ir senas didelis lazdynas —
Strazdai, lakštingalos ir kregždės tų medelių rūmuos
Giedojo jutrines, votyvas ir adynas.

Nebežinau, kur eit, kur rengtis,
Ir kur surasti išdalytą sodžių...
Laikai išgriaus visas padangtes,
Ir išsipildys senojo pranašo žodžiai.

Nebekalens garnys pakluonėje į klevą aukštąjį įskridęs,
Ir kalvio nebebus gale sodžiaus kaimyno,
Augs dobilų, augs kanapeikos kultūringas laukas didelis,
O smilga, vėjo pučiama, nebepalinks į žalią kmyną.

Tėvų žemele, perpigiai parduota,
Skaudžiai išmokei juoktis alkanam, —
O kur, o kaip, o ką man ir kada apie tave rinktiniais žodžiais apdainuoti
Ir apsakyt išniekinimą nāmo?

Viskas kitaip, moderniškai jau padaryta,
Be meilės — geležim ir cementu ir čili, —
Sunki ranka ant lauko ir ant pievų krito,
Sunki ranka švinu ir mano skausmą apipylē...

1932. VII.

Sveikas, šventas Dievo kūdiki,
Sveikas, Kristau, žmogui gimusis,
Sveika, žvaigžde dieviška, pabudusi,
Sveikas džiaugsme nuliūdimuose.

Sveiki piemenys baltų, juodų avelių,
Sveiki angelai Betliejaus choro,
Sveikas jauti, kurs meldies ant kelių, —
Pavyzdys piliečio sąžiningo, dievobaimingo ir doro.

Sveikos, moterys (Marijos Mortos), sveiki vyrai, lalauninkai,
Sveiki jūs, atšalėliai, ir jūs, davatkos, sveiki,
Ir kanalizacijos juodieji darbininkai,
Sveikos visos valdžios veikiančios.

Sveiki kaliniai, sveiki ir jūs, laisvieji,
Rudenį paukšteliai svetiman kraštan išskridę,
Sveikos žaliosios pušelės, o kurias šukuoja lauko vėjai,
Sveiki žydai, sveiki krikštyti ir nebežydai.

Sveiki vyskupai, ir KVC būk sveikas,
Sveiki komunistai, tautininkai, vienuolynai,
Sveikas, artojėli Lietuvos, nelaimių girtas, laimės laumių peiktas,
Ir sveika visa šventoji Lietuva tėvyne!

Ir vis dažniau pavasario svajonė
Linksmai į širdį pasibeldžia,
Sidabro ūkanos, klajodamos po margus klonius,
Su vakaro žiogeliais meldžiasi.

Ir vis dažniau pro žiemą šaltą, gilią
Ateina ilgesys ir mėlynų alyvų atdūsius palieka,
Ir kalba jo kvepėjimas, tartum idilinė idilė,
Ir kužda po širdim: — O, netikėk, kad...

Ir vakaro varpai, ir horizontų maldos
Nueis papyvesių pakrantėmis,
Ir rožių vėjas drungnas ir saldus, kaip meilės žodžiai saldūs,
Ir melancholijos akordas paslaptingas, nesuprantamas...

O, netikėk, kad tavo netikėjimas ir tavo mintys
Nebegalės su paukščiais grįžti,
O, netikėk ir netikėjimo paguostas, suramintas,
Kad vasara sugrįš, o nesugrįš jaunystė.

1933. II. 24.

Iš giliausių gelmių tu išeisi,
Lig aukščiausio dangaus pasikelsi –
Aš jaučiu tavo pulso plakimą,
Aš girdžiu tavo šventąjį balsą.

Aš pažįstu akimirkos skausmą,
Ilgesingą ir gūdų, ir tylų,
Kai intymios melodijos miršta
Ir nelaimė į sielą prabyla.

Liūdesy, tu žvaigždėta paunksmė,
Vakarinė skaisti vakaruose,
Tu kada, tu kada mano laimę
Iš nelaimės sunkios išvaduosi?

Iš giliausių gelmių tu išeisi,
Lig aukščiausio dangaus pasikelsi –
Aš jaučiu tavo pulso plakimą,
Aš girdžiu tavo šventąjį balsą.

ŽENKLAI IR STEBUKLAI

Aš žinau, aš žinau tavo mitą,
Tavo mitą pasaulis užmirš —
Aminadabo duktė Sulamita,
Be tavęs kas per amžius nemirs?

Tave nudegė rudenio saulė,
Parudavus per žiemą buvai,
Tamsiaveidė buvai kaip pasaulis,
Liūliavai, kaip liūliuoja laivai.

Tu, Ermono rasoj nusiplovus,
Pasikelsi Jeruzalės link —
Avinai šoks per kalnus ir griovius,
Ir bus kloniuose gera ir linksma.

Nebylė balandėlė iš tolo
Nebyliai tau į sielą kalbės,
Ir Dubysa su savo upeliais
Tau per Lietuvą plačią tekės.

1934. XI. 30.

Kur mano moterys, o kur apaštalai,
O kur laiveliai, kur tinklai,
Kokiose giesmėse, kokiuose raštuose,
Kokioj gyvenimo pekloj, —

Niekas nebežino, niekas nežinos.
Gaila man pasaulio, gaila man minios.

Be ramsčių elgetos, ligoniai, luoši vaikščioja,
Jų ramsčius eidamas, po kryžium klupdamas nešu,
Darau stebuklus požemiuos, danguj ir aikštėse
Ir nepažįstamas, nežinomas esu —

Niekas nebežino, niekas nežinos.
Gaila man pasaulio, gaila man minios.

Pro žemės skausmo paskutinę viziją
Gal prasiverš malda brangiausio mano kojų kraujo upeliu,
Iš apsiniaukusio dangaus, kely, kur nusigrįžo jie,
Gal grįš, gal grįš iš šimto vienas grįžtančio keliu —

Niekas nebežino, niekas nežinos.
Gaila man pasaulio, gaila man minios.

Aš architektų planuose veikiu nematomas,
Esu aš mokslo vyrų veikaluos,
Mano mažiausias lašas pilnas mano rūpesčio, ir jūsų
saulė — šaltas mano atomas,
Ir jūsų trenksmas — aidas mano tylinčios tylos —

Nieko jūs nežinot, dulkės nežinios.
Gaila man pasaulio, gaila man minios.

Esu brangiam altoriuje ir juodo darbo visuose kvar-
taluose,
Einu ir deginu, ir griaunu, ir verkiu baisioj pabaisoje
ugnies...
Pro debesėlį jazmino žiedų, pro gaisro alasą,
Kvartalai, melskitės, altoriai, griūkit be manęs —

Nieko jūs nežinot, dulkės nežinios.
Gaila man pasaulio, gaila man minios.

— — — Ir vis tolyn ir vis daugyn to gailesčio ir meilės
Kristuje,
Ir vis tolyn, ir ligi amžių pabaigos...
Pasmerks mane minia ir nieko nematys tame
Balse mirtingo, paprasto žmogaus —

"Gaila man minios."

1934. V. 12.

Kris ant tavo tako paskutinis lapas —
Ar nelemta laimei krist su juo kartu,
Ar nelemta balsui atsišaukt iš kapo:
"O dabaros, drauge, o dabaros — tu..."

Grįžkit, grįžkit, gervės, į toliausią šiaurę,
Su jumis ir saulė ryto metan grįš,
Su jumis, kaip žiedas į kristalo taurę,
Atsimuš jaunystė į mirties duris.

Grįžkit, grįžkit, dienos, dukterys laukinės,
Siausdamos ir jaunos rytmečio laukuos,
Pagiry vėl šaltas prasiverš šaltinis
Ir balti balandžiai saulėj vėl burkuos.

Paskutinis lapas vėjo kur nublokštas
Rudenį, kaip sapną gūdų, nusineš,
Ir sausų žolelių gedulingos puokštės
Pilnos bus pavasario ir gyvos ugnies.

Eisim mes per žemę, eisim mes per jūrą,
Smaragdus ir žiedus saujon rinkdami,
Eisim per pasaulio maskaradą niūrų,
Modami jaunystės sodan su mumis.

Ir pro upės balsą, pro čiobrelio kvapą,
Ir pro giedrią giesmę žydinčios širdies
Balsas iš anapus, Kvapas iš anapus
Ir Giesmė anapus šaukdama aidės.

1936. IX. 21.

Aš matau Tavo šviečiantį veidą
Tyliame liūdesy —
Kas paseks man be žodžio, be aido,
Kas esi, kas esi.

Ir kasnakt kas naktis rudeninė
Bus kaip saulė šviesi...
Iš kur mes, iš kur aš, kas tėvynė,
Kas esi, kas esi?

Debesėlis per dangų ten plaukia,
Plauks nuplauks jie visi —
Iš dangaus debesų pažinau aš tave,
Kas esi, kas esi.

Pro gyvenimo tamsą ir tylą
Galingam gaudesy
Tavo Oštija giedanti kyla,
Kas esi, kas esi.

Ir kaip griausmas sudrebina žemę
Konsekracija ši —
Gieda himną padugnės sutemę:
"Mano Dievas esi!"

Gal ne Tu, gal regėjimas mano,
Gal ne Tu ten esi...
Mano Dievas, ak, mano Dievas gyvena
Tyliame liūdesy.

1935. VII. 18.

Į ryto varpinę įskrido juodas varnas,
Ir ēmē bust ir keltis kryžiai ir kapai,
Giesmių giedot pakilo priemiesčių tavernos
Ir gaust pavasario varpai —
Pavasario varpai.

Aušros ranka nutrauks mēnulio baltą drobę,
Per žemę pereis saulēs gandas įkypai,
Šalton peklon nuneš naktų prakeiktą lobį
Šventi pavasario varpai —
Pavasario varpai.

Maža žolelē pro velēną kietą kalas,
Ir tu, žmogau, kaip mirusi žolē tapai,
Ir jus kada, pražuvę moters iš Magdalos,
Pakvies pavasario varpai —
Pavasario varpai.

Parpuolē vakaras, parpuls naktis, parpuls diena ant
ant kelių,
Ir Kristaus rytui melsis mirtys ir kapai,
Ir gyvasai stebuklas taip keliaus pro mus pro šalį,
Ir gaus pavasario varpai —
Pavasario varpai.

1936. IV. 6.

Viršum klonių, kur žydi ramunė
Ir linguoja kvepėdamas kmynas,
Viršum miestų, gomora kur tūno,
Viršum marių, kur jachtos skandinas,

Viršum žemės numirusio juoko,
Viršum plieno, ugnies ir patrankų,
Pro žvaigždžių ir mėnesio šokį
Kažkas tiesia kruviną ranką.

Bėga upės pakalnėsna, alma,
Neša nuodėmės vandenį tirštą, –
Laša kraujas iš apversto delno,
Laša kraujas iš drebančių pirštų...

Jūs, iš marmuro balto bažnyčių,
Jūs, iš požemio naftos šaltinių,
Pro streikus, pro kerštus ir patyčią,
Jūs, kur šokat, ir jūs, nusiminę,

Į procesiją gaudžiantis varpas,
Į procesiją šaukia osanna, –
Ir į širdį, skausmingai atšarpią,
Pamažu rankos lašas srovena.

O, pavasario žydinčio Kristau,
Amžinai tu lašėk į tą taurę!
Į tave mes procesijoj grįžtam, –
Skamba būgnai, ragai ir litaurai.

1936. VII. 9.

Ateina pranašas per Sadukėjos girią,
O kelias ilgas ir gilyn vis eis —
O džiaukis tu, Siono dukterie, užmiršus žemės myrį,
Ir veidą puošk, paleidusi kasas, ir stuomenį juodais plaukais.

Žvaigždžių maldoj nuaidi amžių maldos,
Ir ima gaust, ir ima gaust varpai!..
Miegokit, erodai, miegokit, skurdžios mirties valandos,
Miegokit kūdikių tušti kapai...

Už jūsų miego mūsų dienos budi,
Miegos naktis, miegos mirtis, o jos ten vaikščios ir budės,
Kaip mintys skubančių išminčių kelią skubins,
Klajodamos, ieškodamos šventosios Bethlehem žvaigždės.

Praskris į vakarus pilkieji metų paukščiai,
Nupjautas šienas vys, gėlė pas vieškelį nuvys,
Banda ėdraus pakalnėje, bus nuganytos aukštumos,
Į marių dugną pasiners paviršiuje išgąsdinta žuvis...

Ir taip prijos prie miesto du pavargę pakeleiviai.
O vakaras, o vakaras, o juodu kur sustos?
Kur josit jūs, kur veda jus anos gatvelės kreivos,
Tu, Meilės motina, ir tu, Jaunystės sužadėtini skaistus?

Gyventojai negirdi jūsų eigasčio to stebuklingo,
Ir kiemsargiai ir prievaizdos į vidų neįleis tuojau —
Gal ciesorius, gal kaifas kur po prasto vyno neužminga,
O artinas jau evangelija, o jau — — —

1934. XII. 16.

Ko parimai ant arimų, liūdesy žvaigždėtas,
Ko išaugai iš velėnos, iš žolės želmens,
Kaip pavasario lininis fioletas,
Kaip gyvenimas Galaado piemens.

Tu kaip prakaitas artojo būsi šaltas,
Tu kaip juodo darbo rankos vis grubus,
Po tavim nulinks rugių aukštai iškeltos,
Nulinks varpos ir žiedais žemyn taip bus.

Ko per lauką, ko per žalią, gilią vilnį,
Ko vainikais derliaus nešinas neini? — — —
Iš liūdnumo vakarai šilti šalton naktin nuvilnys,
Iš liūdnumo pravirks miežiai ir linai liūdni.

Ko parimai ant arimų, liūdesy žvaigždėtas, —
Ten iš pūdymų tave geltonos svėrės klaus,
Į tave žiūrės dangus kaip kiauras rėtis,
Tuščias ryto, tuščias saulės, tuščias gaudesio tylaus.

Po dalge nusvirs ir javo ir kukalio šiaudas,
Ir gubosna sustatys abu ten juos,
Paners mirtį, kaip vanduo skenduolį, kūkčiojimai graudūs,
Ir gelmė juos savo prieglobsčiu apjuos.

Nebelaikas bus jau žemėn grįžti
Anei grūdui, kur užaugo užmaršty, —
Bus gana, ir išsipildys pranašystės,
Ir enciklikos, ir bulos, ir pamokslai užmiršti.

Kas esi tu, Nepažįstamas keleivi, ko sustojai,
Po tavim pražydo gėlės iš kapų,
Tavo rūbuos kvepia kasija ir mira, ir aloe,
Ir nugirdo ik mirties mus tuo kvapu... — — —

1935. II. 22.

Su tavim, aš su tavim kada svajoju,
Ir svajonės daug gražesnės tos,
Ties kapu ir ties obels žiedu baltuoju,
Rodos, žvaigždės giedrios birtų ant kaktos...

Su tavim aš per pasaulį platų
Žemės krašto eisiu pažiūrėt,
Atsigert jaunystės amžinųjų metų
Iš negęstančios gyvenimo taurės.

Prie bedugnėn krintančio upelio
Prikeliavus pasilenksi tu... —
Į tą šalį, į tą pačią šalį
Aš keliauju su tavim kartu.

1934. VII. 10.

Motina, man saulē tavo veidą mena,
Vargo raukšlės šviečia kaip žvaigždžių keliai,
Visą šitos žemės klaidų kelią mano
Tegu švies man tavo veido spinduliai.

Motina, man žemē tavo vardą šneka,
Vyturēliai čiulba jį gražiai kasryt,
Aidas man krūtinēn tartum laimē teka
Ir per širdį eina kaip rasa skaidri.

Motina, man gēlēs tavo meilę šlama,
Už tave pasauly kas karščiau mylēs?
Nepalik našlaičio, nelik vieno, mama,
Niekur neik, motule, dar iš tos šalies.

Tau širdim už širdį, tau vargu už vargą,
Meile tau už meilę atiduot einu,
Kaip obels viršūnē paguost galvą margą
Ir panešti žemēs mirštančių dienų.

Eikit, dienos, eikit, gražios, skaisčios,
Eikit, dienos, liūdnos ir pajuodę —
Su jumis čia daug keleivių vaikščios,
Veiduose jų daug vilties atrodys.

Ko tos gėlės šlama taip parudę,
Ko pavėjui linksta sausas stiebas, —
Taip neklauskit, taip neklauskit gūdžiai,
Iš visų jėgų į saulę pasistiebę...

Iš lašelio, iš rasos lašelio mažo
Jūs regėjot šviečiant šviesią saulę,
Iš svajonės, meilės ir miražo
Jūs sukūrėt nuostabų pasaulį.

Jūs, jaunystės, jūs, senų senelių dienos,
Būsit vis ir vis džiaugsme pilnavidurės,
Jus rytojun ves kiekvienas rytas ir kiekvienos
Vakaro naktin atvertos durys.

1935. X. 21.

Pro lapus prabėgo šaltas vėjas,
Pro viršūnę, kur šešėlį meta...
Kas prabėgs greičiau neg šaltas vėjas?
Mūsų metai, mūsų metai.

Vysta liepos, vysta rožės žiedas,
Juos visus pagaus mirties verpetai.
Kas nuvys greičiau neg visos gėlės?
Mūsų metai, mūsų metai.

Ko stirnelė ten už medžio glaudžias?
Ar ne žmogų, šaut jos einant, mato...
O kur glausis, o kur, ateitį pamatę,
Mūsų metai, mūsų metai...

Į lizdelį vakare sugrįžo strazdas.
Skęsta balsas jo saulėleidžio sonatoj.
Į Tave, Tave jau grįžta, Dieve,
Jau ir mūsų, jau ir mūsų metai.

1936. IX. 13.

Kieno gyvenimas kaip būrinis laivelis
Į tolumas, į tolumas nuplauks,
O kieno eis kaip elgeta, parpuolęs keliais,
Ir išmaldos maldavęs nepaliaus.

Kieno gyvenimas, kaip aukštas ugnies stulpas,
Tautų tautoms nušvitęs švies,
Kieno gyvenimą, kaip viesulas nulaužtą tulpę,
Ant kelio purvino nusvies...

Einu dainuodamas, einu per žemę gerą,
Matau, kas elgetų nedaliai klius...
Matau laukus, kur Dievo derlius dera,
Matau marias ir laivelius.

Matau aš šviečiantį ugninį stulpą,
Į mano veidą puola spinduliai, —
Akis užmerkiu ir, ugnies šviesa apstulbęs,
Einu, kur žemė neša, o kur veda mus dangaus keliai.

1936. VII. 9.

Ugniavietė užgeso.
Išblėso pelenai.
O paskutinis mirštančio klajūno žodis
Klajoja amžinai.

Praplauks pro saulę debesys
Ir saulės nematys —
Kaip debesys, kaip debesys
Ir mūsų ateitis.

Nueisime, sugrįšime
Ir nepažinsime senų kelių —
Keliai į ateitį, keliai į praeitį
Ir laimė, pasislėpus po graudžiu pavidalu, po Jėzaus smūtkeliu.

Ugniavietė užgeso.
Išblėso pelenai.
O šventas laimės žodis veda mus ir veda mus
Ir ves mus amžinai.

1928. VIII. 9 — 1932. VI. 21.

Mūsų gyvenimas kaip samanė bitelė
Vėlyvą vakarą į avilį parskris;
Jau bus daina nutilusi, jau bus gražiai pašalę –
Kaip Dievo mintys susirinksim pas duris.

Ant šilo samanos žilos su širdimi pražilusia
Gal verks jaunystė už paklydusias maldas, ir verkiančiai dangus jai išrišimą duos.
Ir tujen, mylima, ir tu gal su manim per vienąnakt pražilsi,
Ir bijūnėliai nežydės veiduos.

Pas ugnį tolimą regėsim taip save susėdusius,
Iš siluetų pastatysim sau tėvų gūžtelės žuvusius namus,
Lig paskutinio saulės spindulio žydės sužieduotuvių mūsų žiedas,
Ir nuomete baltam pirmoji mūsų meilė eis pro mus.

Dvarus ir turtus atiduos karaliai,
Ir karalienės – perlus, smaragdus...
Ir tavo vardas, Jėzau, mirties žaismo pastoralėj
Saldžiausioji paguoda bus ir prieglobstis nežemiškai saldus.

Vienuoliai ir vienuolės užu šalto mūro sienų,
Aukšti hierarchai ir žemi tarnai
Iš mėnesienos vaikščiojo į mėnesieną
Ir nesurado tavo tako, Kristau, į tenai.

Mes į tenai su aidu, einančiu per lauką,
Mes į tenai su sausu ėglio spygleliu
Taip nukeliausime, nepasipuošę ir vienplaukiai
Pagruodžiu vėlinių keliu.

Pas paslapties iš kalno prasimušusį upelį
Ten mūsų siela pasilenks ir atsigers, ir atsigaus sunykusi,
Ir bus žydresnė už vaivorykštės opalą
Šventųjų iškilmių šventų žolių vainikuose.

Užmiršk žmogaus prisirišimą tuščią
Ir pažadus tau, žeme, nenumirt, ir jo mylėjimą užmiršk, ir daugelį, ir daugelį sapnų — — —
Antai jau temt pradės, antai jau laivas keliasi, ir bangos ūžčioja.
Ir aš į uostą Viešpaties be poilsio einu.

1934. IX. 9.

Tavęs nebus

Ateis pavasaris, žydės žilvičiai ir klevai –
tavęs nebus.
Ateis duktė, ateis sūnus, ateis kiti, kur tu buvai –
tavęs nebus.
Per žydrą dangų saulė kops ir mėnuo patekės –
tavęs nebus.
Kaip vandenio, kaip vandenio žmonių daug nutekės –
tavęs nebus.

Žmogus ir jūra

Krito jūron, krito mažas, kaip smiltis, lašelis –
Tu ir jūrą ir lašelį tu, žmogau, matai.
Nuo pajūrio lig pajūrio eina ilgas žemės kelias –
O kas tu? Iš kur tu? Į kur tu, žmogau, kritai?..

1936. I. 3.

Iš aukšto ąžuolo išskris benamė paukštė,
Išskris nakties ir vėjo pabaidyta, —
Išskris jaunystė vienąnakt iš rankų,
Kaip mėlynas balandis šaltą rudens rytą...

Pro pakapes, pro saulės spindulį, pro prietemas,
Pro kurčią viltį ir tuščias salas, kaip tuščiažiedės gėlės,
Į žalią sodą, kur žydėdamas pavasario dangus dainuoja
Ir, kaip sidabro lašas, kaba mažas vyturėlis,

Ir tu su ja, ir tu su ja uždusdamas seki, kaip žvaigždę tolimą,
Ir ant pečių ir ant kaktos tau krinta baltos ynys,
Matai takelį siaurą, tamsų, pasibaigiantį,
Matai galuežes, girdi gyvenimo "sudievu" paskutinį —

"Palauk, palauk" dar gieda rožių krūmas,
"Palauk, palauk" dar jaunos eglės ten sustoję moja,
Šešėlį mielą siūlo paskutinis žemės medis,
Ir mylimajam duoda ranką mylimoji...

O tu pro balsą rožių, pro klevų šešėlį,
O tu su ja, su ja — su paukšte ir jaunyste,
Jau sveikini anos tėvynės pirmą žiedą
Ir nieko nieko šitoj žemėj nepažįsti.

Aušra užmigs už sodo,
Kaip vasara žieduos –
Kas tau užmigt neduoda,
Kas tau nubust neduos?

Turi tu ryto rasą
Mėnulio spinduly,
Tuščios nakties terasą
Vijokliai puoš žali.

Linguos palinkę varpos
Iš lauko parugės –
Ir, kaip sudužęs varpas,
Upelis ten gurgės.

Lankoj nupjautas šienas
Pakvips midaus taure
Sidabro mėnesienos
Gelsvajam sidabre.

Aušra nubus už sodo,
Kaip vasara žieduos –
Kas tau nubust neduoda,
Kas tau užmigt neduos!

1934. V. 10.

Lange kamelija palenkus galvą žvalgos,
Ir žiedas meldžiasi: "tylos... tylos..."
Ateina vakaras kaip senas elgeta,
Iš kiemo šunes jo nebeišlos.

O dienos renkasi ir juodą karstą neša,
Ir šūkauja, ir ūkauja kaip giriose vaikai.
"Jaunų dienų, jaunų dienų nebepažįstu ašenai",
Į tamsų vakarą žmogus žiūrėdamas sakai.

Lapelį numeta sausa šaka žilvičio,
Ateis pavasaris — aukšta viršūnė sužaliuos,
O ten minioj, tenai toli šaričiuose
Vargonų fūgoje girdžiu: "tylos... tylos..."

Po baltu nuometu baltos lelijos veidas,
Praeis pavasaris, o veidas vis žydės,
Ir, kaip palaukėse aukštų pagojų aidas,
Liūliuos melodija jos milinčios širdies.

Ji tėvą knygnešį, ji sūnų savanorį,
Ji savo sielvartą ilgai minės maldoj
Ir baudžiauninkės duoną sunkią, juodą, gorią
Regės iš rugio želmens kas ruduo.

Po baltu nuometu, ant vario vartų pasirėmus,
Tenai dukrelę ji lauku lydės,
Kaip margus stuomenis, išmargins plaukus šaltos žie-
Ir ant pečių likimas naštą varganą uždės. mos,

Ir eis legendose, iš lūpų eis į lūpas
Varpstelio pasaka — gyvenimo dalia,
Našlystės vargo liesis gilios upės,
Ir džiaugsmo pirmgimis negrįš, sukilėlių sušaudytas šile.

Po baltu nuometu ji amžiais vaidilutė,
Šventam tautos ugniakure kūrenas vardas jos,
Aušrinė rytmetį rasom palaisto žalią rūtą,
Ir budi įsčiose gyva gyvybė Lietuvos.

Skausmų kalvariją išbridus sopulingą,
Dienų pakluonėje kojas sutinusias nusiaus —
Čia tavo lūkesčių gana, čia tavo klevo lingė,
O žemės motina, dievotnaša dangaus.

1934. X. 10.

Tau į kalnus aukščiausius įkopti,
Tau iš vargo, iš marių išbristi;
Mes nupinsim gražiausią vainiką
Tau iš vėtrų ir vėjų, jaunyste!

Žydi žemė žilvičiais ir vyšniom
Ir liūliuoja žaliu vasarojum,
Ir pavasario paukščiai sugrįžę
Jauną, gražią jaunystę dainuoja.

Nuo viensėdžio ežios lig viensėdžio,
Nuo klevų lig pakluonės klevų,
Kaip auksinio saulėtekio varpas,
Skamba laimė jaunystės vardu.

Tu kaip vasaros saulė, jaunyste,
Tu kaip saulė krūtinėse šviesi
Ir pernakt, kaip žvaigždė, neužgesus,
Tu kaip saulė kasdien užtekėsi.

Eina vargas per tėviškės kaimus
Ir sau sukasi gūžtą arimuos...
Tu ant žemės, perniek išvaržytos,
Tu neverk taip, jaunyste, parimus.

Tau pasmaugt vargą sunkų ir juodą,
Tau iš ašarų krašto išbristi, —
Mes nupinsim gražiausią vainiką
Tau iš vėtrų ir vėjų, jaunyste!

Aš pro pasaulio džiaugsmą gal praeisiu,
Ir mano paslapties pasaulis nežinos...
Nustūgaus vėtros pro viršūnę, nukris rudenio vaisiai,
Ir sielininkai Nemunu lig deltos nudainuos.

Ant marių krašto užneš kaimą gelsvos smiltys,
Sugrįš žvejai ir namo neberas... —
Kur mano ilgesiui, o kurgi mano gėlai keltis,
Mirties panūdusiai baltų bažnyčių žiburiuos?..

Užmirštos giesmės Ezekiėlio
Man vis, man vis, kaip sudrumsta ramybė, atsišauks
Ir ves per miestus, ves per tyrulius senų tėvų našlaitę
sielą
Toliau už Bibliją, toliau už Kanną, už Naim toliau.

Grius valdžios kaip blankus šešėlis, keisis kabinetai,
Ir milijonų bankai bankrutuos,
Užges elektra Liverpuly, Bostone, užges Maskvoj, už-
ges Kaune, užges ir Nazarete,
Patamsy tautos nematys tautos.

Ir bus labiau už delčią liūdna ir sutemę,
Ir aimanavime baisiam bus taip kurtu — — —
Jis siuntė ženklų ir stebuklų tau, žeme,
O ką regėjai tu? — — —

Mūsų metai kaip tos šviesios žvaigždės,
Kaip tos žvaigždės rudeninę naktį, —
Man per širdį eina metų vaizdas,
Eina žvaigždėm, eina amžiais degti.

Tu, žmogau, kaip žalias liepos lapas,
Kur pavasarį iš pumpuro išauga,
Tyliai perbėgsi per žemę žingsniais lapės,
Žemės žiedo, žemės paukščio, buvęs žemės draugas.

Kai žvaigždė šviesi per aukštą dangų
Ten nupuls į tavo kelio galą,
Suduš laimė, kaip seklyčios langas,
Kaip akordas seno madrigalo.

Mėnesieną tu regi tolydžio,
Mėnesiena čia kasdien tau šviečia,
Ir po jos dangum išdygę žydi
Krūmai rožių ir erškėčių.

Kas esi, ar ne kodylo dūmas,
Padūmavęs pas altoriaus auką?..
Ėjai dūmuos, nykai dūmuos, nusidėjai dūmuos,
Dūmuos Dievo dūsavai ir laukei.

Vaikšto Jėzus ir tavęs neranda,
Neša kryžių didelį ir sunkų;
Jam ant veido, jam ant kūno, jam ant rankų randai,
Ir iš randų kraujas sunkias... — — —

... Ir plokštelėj Miserere valsas
Taip nutrūksta, man užgavęs ausį, ir į tolumas nugaudžia.
Ir, kaip saulėj vėjo suptos skalsės,
Eina muzika skausmi per širdį skaudžią.

1935. I. 18.

O Kristau, pasaulio valdove,
Ir žemės, ir aukšto dangaus,
Tau amžiais ir meilę ir šlovę
Varpai širdyse mūsų gaus.

Kaip pavasario žydinčioj šventėj
Žydi Kristaus šviesi vėliava.
Su Tavim eina tautos gyventi,
Su Tavim eis visa Lietuva.

O Kristau, o meilės šaltini,
Gyvenk mūs šeimoj, ją pašvęsk,
Kaip brolius į džiaugsmo tėvynę
Šventoj Eucharistijoj vesk.

Kaip pavasario žydinčioj šventėj
Žydi Kristaus šviesi vėliava.
Su Tavim eina tautos gyventi,
Su Tavim eis visa Lietuva.

1935.

Girkite Dievą, girkit, gyvos tautos,
Ir karalystės, kelkit vardą Jo, —
Ginklais ir prievarta ateis tauta ant jūsų viešpatauti
Ir Dievui garbę atiduos krauju.

Praeis respublikos, praeis monarchijos, praeis kompartijos ir diktatūros,
Praeis pasaulis visas negražus,
Ir bus pajudintos dangaus galybės, grius namai ir mūrai,
Ir mano pragaištingas pranašavimas pražus.

Šnipai, diktatoriai, karaliai, prezidentai,
Šventų tautų šventieji jogai, kruvinų karų kariai,
Laivai ant marių, tankai kontinente
Paskęs paskiausioje taurėj.

Paukštelių giesmės skelbia saulės užtekėjimą —
Pro karą ji, pro badą ji, pro marą ji iš tyko teka, užtekės... — — —
Sugriovė žemė žemės ir dangaus tikėjimą,
Kas negyvenimą gyvenimą tikės?..

1934. III. 25.

Kokie karaliai tavo sostus valdē, žeme,
Ir kam tu kruviną likimą gyvenai,
Žudei Perudžijoj, žudei Judējos žemēj
Ir nematei, kur laidotuves budeliams paruoš varnai.

Praējo giminēs – praējo Chamo, Semo ir Jafeto,
Juozapo brolių, Loto dukterų...
Kaip javas augo tautos, kaip musēs krito svietas –
O ji brido iš vandenio, ējo sveika ji iš svetimų ir iš savų karų.
Pro vario žaltį iš Egipto į tēvynę,
Iš nuodēmēs į nuodēmę, iš Dievo – Dievuje...
Ji puolusi, ji mirusi, ji kēlusi per duoną ir per vyną –
Sesuo Engadēs vynuogynų, slēnių lelija.

Neverk, pasaule, neliek ašarų ir nebeliek ginklų – kovos ir neapykantos užteks tau,
Ir dēl piktų vaikų nesielvartauk –
Tai ji, tai ji, tai ji tenai dainuodama sūnaus karūną auksu sagsto,
Ji Kristaus skeptrą, rožēmis dabintą, neša tau. – – –

Prieš artėjantį ir juodą debesį regiu,
Priešais dangų, plieskiantį ugnim,
Aš regiu balandį baltą ir verkiu, —
Ir pasaulis visas verkia su manim.

Gal į tamsumą jis baltas lėks ir lėks,
Gal jis neša maldą mirštančio žmogaus,
Gal jį lekiantį ugninis žaibas tuoj nuplieks,
Gal nematoma šalta ranka sugaus?

Prieš artėjantį ir juodą debesį stovės
Susirinkus tūkstančių vergų minia.
Kol sparnai balti balandžio priešais švies,
Jų likimą baisų gundo spėt mane...

Dieną jie skaisčios dienos nebematys,
Naktį jie nebesapnuos ir nemiegos,
Ir prie gegnės kregždė lizdo nelipdys,
Ir artojas nebevers laukų vagos.

Prieš artėjantį likimo debesį, žmogau, kas tu?
Prieš nuskrendantį balandį o kas mes?
Debesis, tautas apnešęs peklišku kvaitu,
Baigia nešt, bedugnėn baigia nešt visas žemes.

1936. VI. 21.

Jis gyveno pranašuos amžių amžiais gyvas.
Jis kaip mira, kaip gėlė, kaip šaka alyvos.
Vargas tau, Karazaim, vargas tau, Bethsaida, —
Negirdėjai žodžio jo, nematei jo veido.

Jis keliavo po tautas ir po tyrus vienas,
Laižė liūtės jo rankas, sekė jį hienos.
Vargas tau, Karazaim, vargas tau Bethsaida, —
Negirdėjai žodžio jo, nematei jo veido.

Išsigynė Petras jo, išsigynė žydai,
Jis ieškojo, kur gi tu, kur nuo jo tu klydai?
Vargas tau, Karazaim, vargas tau, Bethsaida, —
Negirdėjai žodžio jo, nematei jo veido.

Buvo Jeriche tavęs, tu, Erodiada, —
Nei kahaloj, nei maldoj, nei minioj nerado.
Vargas tau, Karazim, vargas tau, Bethsaida,
Negirdėjai žodžio jo, nematei jo veido.

Už Betanijos namų, už vandens Samaros
Negirdėjai jo tylos, jo garbės fanfaros.
Vargas tau, Karazaim, vargas tau, Bethsaida, —
Negirdėjai žodžio jo, nematei jo veido.

Ar Golgoton atėjai, ar po kryžium puolei?
Ne jo yreis tu, ne jo, — žemės barkarolėj...
Vargas tau, Karazaim, vargas tau, Bethsaida, —
Ne, ne tau stebuklas jo ir šviesa jo veido.

1936. X. 30.

Levitų giesmės, kelkit Kristaus garbę,
Ir trimituokit, susirinkę kunigai,
Į Dievo darbą eikit, valkatos, inteligentai ir bedarbiai,
Vergų ir bestijų prekiautojai, eunuchai, popai ir bažnyčių daktarai.

Ateina valanda ir paskutinė,
Sustaugs levai, sustaugs sirenos fabrikų, ir sostinės, nuverčiamos sustaugs, —
O, jeigu neturėčiau aš laukų ir girių nemirties tėvynės,
Ir vasarojai nežydėtų jos žiedų žydėjimo skaistaus!...

Žiedų gyvenime, kur tavo kvapas kelias
Ir tavo gilios šviesios akys, tartum vasaros dangus,
Šventi beržai, šventos ir gerbiamos pušelės,
Senos kunigaikštystės gande atvangus?..

Tylus tu būsi, kaip tylus vidudienis,
Tamsus tu būsi, kaip tamsi naktis,
Tylus tylėdamas, tamsus tu būdamas
Žmogaus stebuklą pamatysi.

Akivaizdoj išganymo prekyviečių haremo,
Akivaizdoje biržos rinkų ir dangaus (o ne dangaus!)
Jis alkanas, jis išjuoktas, apnuogintas numirs be requiem ir be oremus
Ir seną žmogišką pavidalą trisdešimt trečią naktį gaus.

Trijų dienų užgimėlis jau šoks girtoj kavinėj rumbą,
Tris mėnesius valdžios dokumentus ir iždo išlaidas, ir pajamas klastos,
Turės garbės garbingą aureolę, kaip baltų lelijų kliombą,
Ir bendradarbių aferistų gaują sau visose sferose, visuos kraštuos.

Europa, mano skausmo motina, ak, nusiprausk tu
nuožmų veidą, karo randais sužalotą,
Ir ritualą senąjį pakeisk, —
Tai tavo dukterys, tai tavo seserys, pas lentą ešafoto
Sukviestos, klaupiasi su jo mirtim paženklintais vaikais.

Tegu jis alkanas, nuogas ir purvinas paliks negyvą
miestą, —
Namai betono, geležies ir plieno augs aukštyn namai,
Ir liekno samana žila, Cedrono kedrų švyturiai jam ke-
lią švies ten
Gūdžiojoj girių glūdumoj.

Lakštingala, graudi pavasario poeta,
Liūdnai giedodama, brėkštant su kėkštais, su dagiliais
pagiedos
Toli nuo triukšmo, nuo žmonių, toli nuo viso svieto,
Toli nuo katedrų, bazilikų šešėliuose pavargusios mal-
dos.

Upelis po upelio juodos gelmės sunkiai saulėn kopia,
Ir grimsta minios vandenin vidur žemyno — — —
Nesisielok, nesielvartauk — kas skęs, nuskęs, o kas iš-
plauks, — klastingoji Europa
Tegu sau plaukia laivas Nemunu žemyn...

Post scriptum

Baisūs mano žodžiai, liūdnos mano mintys,
Tiktai niekas nepravirko iš visos minios,
Todėl pesimistu būsiu aš pramintas
Be prasmės pasaulio beprāsmės dainos.

1935.

KUNIGAIKŠČIŲ MIESTAS

Iš "Kunigaikščių miestas" –
fragmentinės giesmės iš Vilniaus praeities

Mostu maršalkos krūmo prasiskyrė šakos,
Ir ten Genys, Kirkutis, Butrimas ir Mekas,
Žemaičių keturi seniūnai, pasirodė
Ir tarė: – Viešpatie, išgirski mūsų žodį:
Varniai ir Paršpilis, Viduklė, Tverai, Kražiai, –
Kiek kartų ordinas kraujų jų sienas dažė,
Jam it vergai mes buvom parduoti kiek kartų
Už motinų raudas, už laisvės sapną kartų?

Merkinė, Kruonis, Trakai, Kaunas ir Žiežmariai –
Kiek kart lemti jie buvo pelenui ir karei!..
Ir šiandien, Viešpatie, kai laisvos tavo rankos,
Krikščionių riteriai pilių duris mūs tranko,
Ir gąsdina vaikus, ir dukrom siaubą kelia...
Pažvelk į mus, sakyk, kokią neši mums dalią?
– Laisvų!
–Laisvų? Gyvuok! – Ir jie pastatė mešką,
Kap gyvą, dovanų atvežę, gryno vaško.

Po jų pasikelia auksakalys Vilčiūra,
Minia kaip marios subanguoja ir sužiūra:
Kokia slapta ranka jį bus atvedus šičia,
Kur buvo dingęs jis, kai kvietė puošt bažnyčių
Jogaila? Spėkit! Akys neatsižiūrėjo,
Kai vėliavą aukštyn pakėlė jis prieš vėją:
Ant dugno akmenų brangių šviesiai raudono
Kaip žaibas lėkė vytis spurgų sidabro plono!

— Tėvų tėvų dvasia, kur saugo mūsų ghetto,
Ramybė ir taika kaip saulė kad žydėtų,
Kad svetimi, ugnis, pikta ranka neliestų
Šviesiausio Gedimino ir jų ainių miesto!
O kunigaikšti Vytaute, tau šiandien nešam,
Surinkę iš visų pirklių, po menką lašą:
Dvidešimt druskos ir pipirų sklidiną statinę,
Kunigaikštienei skarą šilko, sagtį deimantinę...

Odadirbiai, ar bus sausam klane prigėrę?..
Ar girioj Rudininkų gaudo baisų žvėrį?
Ar kailiukus įnyko siūt širdelėm savo,
Minia kad meno jų lig šiol išvyst negavo?..
Kantrybės! Štai ir jie! Tarnai, į talką kviečiam!
Dvi baltu šilku muštos vebrų šubos šviečia,
Kunigaikštienei — dvi žirafų batų poros,
O menei puošt — kryžiuotis — stumbro kailio voras.

—Su Genuja, su Ryga, Dancige prekiavom,
Daug žemių rogėm ir laivais mes apkeliavom,
Mieste vandens ir meilės linksmos jaunystės metais
Su dožais gėrėm kavą, juos aplošėm šachmatais,
Bet niekam tiek daug meilės mes nemokam reikšti,
Kaip tau, valdove mūsų, didis kunigaikšti!

Gudai, miesčionys, vaitai dovanas kai dėjo,
Senų laikų karys taip pat neiškentėjo:
— Šviesiausias... — tarė jis nuo skobnio pasikėlęs:
— Aš silpnas nuo midaus, kaip pilkas bitinėlis,
Ar pieva, ar taku genu genu žąselę,
Bet mūšyje — kryžiuočių šimtas duoda keliąl.. — — —
— — — — — — —
Lengvai nušvito kunigaikščio veidas rimtas:
— Tebus įpilta jam midaus ragų dar šimtas!

— Mes Aleksandras Vytautas dangaus malone
Širdingai sveikinam šiam Šventaragio klony
Visus, kas turi gerą valią, taikų būdą —
Lietuvį, rusą, žydą, vokietį ar gudą,
Žemaitį, lėtą kaip meška, kalboj tiesmūką,
Aukštaitį, gyvą kaip midus šnekutis, dzūką, —
Mes imame globon visus vaikus tėvynės
Ir glaudžiame laisvus sau prie laisvos krūtinės.

Visų tikėjimų vietovės ir žinyčios
Bus šventos ir neliečiamos, ir nesityčios
Iš jų nei mūsų priešas, neigi mūsų draugas:
Globos ranka jas mūsų, gins, mylės ir saugos.
Svečių vaivadų, kaštelionų ujamas nežuvęs,
Dabar bus šeimininkas Lietuvos — lietuvis.
Tėvų garbingos vėlės amžiams tegu lemia,
Kaip Dievo aukuras kad būtų mum ši žemė!

Tėvyne, tau mes darbus, kaip džiaugsmo aleliują,
Širdžių aukas ir meilės vainikus sudėsim
Šventųjų tavo gojų, šventų miškų tavųjų
Per gentkartes, per amžius mus siekiančiam pavėsy.

Sugriuvo kaip šešėliai šventovės akmeninės,
Išdraskė vėtros vainikus, ir išnešiojo vėjai
Ir pelenus, ir priesaikas seniems dievams tėvynės,
Kur mūs tėvai dievonims ir dievams sudėjo.

Tėvyne, tau mes griūvančių, tau akmenio šventovių
Nei ant kalvų, nei giriose, nei kloniuos nestatysim:
Tvirtesnė ir už plieną tu mum kaip šventovė stovi,
Pati tu mūsų žemės kelio aukuras didysis!

Prabrėkš skaistus pavasaris, ir tu matei kadaise,
Kaip dygo daigas dirvoje, kur tavo sūnūs krito;
Ateis žiema, ir tu esi iškentusi ją baisią,
Paraus rytai, ir tu esi pabudus vieną rytą...

Tėvyne, tavo pasaka man už visas pasauly...
Ją seka visos pievos man, visi žali laukai mūs...
Kaip Paukščių Tako sidabre, tik tu viena kaip saulė —
Gyva lig saulės vakaro būk miestuos mūs ir kaimuos!

Jei gyvenimas sapnas... ir vėlei
Reiks pabust ir gyvent ne sapne,
Jei mūs dienos tik blankūs šešėliai, –
Kas tai nakčiai užmigdė mane?..

Kas užmigdė mane šiam pasauly,
Kad klajočiau kaip vaikas žieduos,
Kad taip puldamas eičiau į saulę,
O pasiekt... niekados... niekados...

Baltas baltas, kaip vyšnios viršūnė,
Žydro veido, kaip žydras dangus,
Kaip vėlė, kaip vėlė nemarūnė
Per pasaulį keliauja žmogus.

Buvo draugas šviesaus Apolono,
Buvo brolis jis meilės Safo,
Ir kely begalinės kelionės
Nemačiau aš nuvargusio jo.

Šoko jis, gėrė jis ir dainavo
Su Katulu Dianos laukuos,
Jam Horacijus šaukė: Bis!.. Bravo!
Krito žiedas nuo vyšnios šakos...

Krito žiedas kaip naktys, kaip dienos,
Kaip gyvenimas visas nukris,
O jis vienas, jis vienas, jis vienas
Praraston praeitin nebegrįš.

☆

Baltas baltas, kaip vyšnios viršūnė,
Žydro veido, kaip žydras dangus,
Kaip vėlė, kaip vėlė nemarūnė
Per pasaulį keliauja žmogus.

Eina jis pro karališkus sostus,
Pro muziejus monarchų senų,
Nuo karūnos jų dulkes nušluosto,
Nuo stabų užmirštų akmenų.

Per marias nemarias ir plačiausias
Ir per kalnus vainikais baltais,
Nei kelių, nei dienų nesiklausęs,
Jis lig Nemuno klonių ateis.

Žengs per girią, kaip eglių ošimas,
Pasipuošęs žiedais kadugių,
Kaip šventosios taurės piligrimas,
Bris per plaukiantį lauką rugių

Baltas baltas, kaip vyšnios viršūnė,
Žydro veido, kaip žydras dangus;
Kaip vėlė, kaip vėlė nemarūnė
Per pasaulį keliauja žmogus.

☆

Iš atogrąžų girių žaliųjų,
Kaip vienuoliai, suklaupę maldos,
Kaip atodūsis mirt pasmerktųjų,
Amžiais amžinas balsas giedos:

— Miršta tautos, vergai, viešpatijos,
Imperatoriai miršta seni,
Miršta žiedas balčiausios lelijos,
Tik tu vienas per amžius eini.

Per upelį, per ežerą gilų
Ir per lapą palaukių gėlės,
Iš pakrančių, iš tolimo Nilo
Ir iš tekančios saulės šalies

Baltas baltas, kaip vyšnios viršūnė,
Žydro veido, kaip žydras dangus,
Kaip vėlė, kaip vėlė nemarūnė
Per pasaulį keliauja žmogus.

1937. II. 21-2.

Mes kaip žiedas, mes kaip rugio žiedas –
Plauks rugiai, išplauks ir vėl žydės.
Mes kaip žiedas, mes kaip rugio žiedas,
Šlamant lapui ir paukšteliui giedant,
Paklausykim plakančios širdies.

Virš papievių kyla baltas rūkas,
Virš palaukių rūkas nusileis.
Virš papievių kylant baltam rūkui,
Jos plakimas vis tyliau nuūkaus
Ir užges su saulės spinduliais.

Upės, kloniai, girios ir kalneliai
Veltui saulę mos ir veltui mus –
Upės, kloniai, girios ir kalneliai
Verks, kaip žemės mirštančio karaliaus,
Susirinkę pas tuščius namus.

– Ū... uhū... – nueis per gilią girią
Ir kalneliais, kloniais, upėm grįš –
Ū... uhū... nueis per gilią girią
Mūsų dienos, mūsų metai mirę
Ir sesuo, šalta sesuo – mirtis...

1937. II. 26.

Iš tavęs išaugo gilios juodos girios ,
Tavo šitos upės ir javų laukai,
Kartų kartos gimė, kartų kartos mirė –
Ta pati viena tu, viena tu likai.

Kaip užplūdus skėriams, ėjai baisų badą,
Kaip O-Lana sūnų – derlių nešdama;
Į tave atėję žmonės skausmą rado,
O tu kaip satyras šokai sau linksma.

Ir tie žvaigždžių lietūs, sidabru kur krinta,
Ir skliautai aukštieji, taip vilioję mus,
Te kitus keleivius ves keliais Peer Gynto,
Šauks užmiršt tėvynę, žemę ir namus.

Mes už tavo pėdą tavo pėdoj žūsim,
Tu krauju žydėsi kraujo Nemune.
Iš tavęs išeisim, o tu verksi mūsų?
– Ne. – O palydėsi? Ne. – Atminsi? – Ne.

1937. IX. 25.

Kapas. Kryžius. Anno Domini...
Ir baltų beržų malda.
O pakvies, pakvies namo mane
Vienąkart sesuo juoda.

— Na, eime. Duok ranką. Vakaras.
Pasakyk sudie.
— Sudie...
. . . . . .
Baigęs blėst, žėrės ugniakuras.
Švystels krintanti žvaigždė.

Kur tavo laimė

Tau palikau aš miestus turtingiausius,
Kasyklas aukso, naftos, geležies!
Kur tavo laimė? O kur tavo laimė? — klausiu.
Kokį į kapą turtą tu nešies?

Nevertas tarnas

Čia ilsis Viešpaties nevertas tarnas,
Namopi grįžęs po šv. Mišių,
Kai Serafimo palietė jį sparnas,
Išvedęs iš pagundymų visų.

Nedaug dienų...

Nedaug dienų man buvo jūsų žemėje žadėta,
O kaip svajonė buvo gražios jos;
Ne vieną vasaros vidurnaktį žvaigždėtą,
Palikusios, gal verks manęs ir šuntakiais klajos...

Brangus praeivi, eik greičiau, užmiršk tu mano kapą
Ir paieškok manųjų meilės raudančių dienų, —
Kąip aveles jas susišauk, kaip ramunes, po lapą
Surink širdin — tegu nevys jos niekad nuo šalnų.

Brangus praeivi, pažiūrėk į gėlę,
Kuri virš kapo skleidžia lapelius –
Tai ji pasaulio skausmo nepakėlė,
Apleido žemės purvinus kelius.

Pakelė

Man visi čia sakė, kad esu tik svečias:
Ir lelijos žiedas, ir laukų gėlė...
Balti žemės sodai, žemės pievos plačios –
Tik siaura, kaip lieptas, mūsų pakelė.

Requiescat...

Niekados nemaniau šitoj nišoj
Su tavim susitikti... Deja,
Kaip voratinklis dienos suplyšo,
Kaip plonutė šilkinė gija.
Ir daugiau nesupins jųjų niekas,
Nesuriš ligi Teismo dienos...
Sukalbėk tris kartus *Requiescat*
Ir eik baigt savo žemės dainos.

Gana

Daug poetų man dainavo:
"Vynas, moterys, daina!" –
Bet širdis teatsigavo
Tarusi: – Gana, gana.

Praeis pro mus procesija aušrinių,
Praeis pro mus, ir niekas nežinos,
Ar bus ten vakaras, ar švies ten žvaigždės sidabrinės,
Ar gaus varpų malda, kaip gausdavo dienugaly dienos.

Jaučiu veidan dvelkimą vėjo švelnų
Ir balsą Jo nuo plakančių krantų —
Ne vėjas ten ir ne upelis, krintantis nuo kalno,
O Viešpatie, nejau tai būtum Tu...

Pažįstu vienišo keleivio kelią klaikų,
Girdėjau sūtemoj jo skundus ir maldas —
Jis pasaką, jis džiaugsmą, saulę ir Tave prakeikė
Ir šaukė: "Niekados!.." ir šaukė: "Niekados!.."

Tu niekados, o rytuose vėl saulė kelsis,
Tu niekados, o tūkstančiai žiedų žydės.
Tu niekados... Ir šitas liūdnas balsas
Pravirkdo žemę, žiedus ir žvaigždes.

Jei Tu esi upelis, tekantis per kalnus ir per klonius,
Kur neša baltą gulbės plunksną, eglės spyglį, žuveles sidabrines, —
Mes būsim plunksnos, spygliai ir žuvelės, ak, mes nebūsim žmonės,
Tik nepalik čia mūsų, nusinešk, tik nusinešk...

Jei Tu esi švelnus dvelkimas vėjo,
Kur migdo tulpę vakaro varpų maldoj,
Nuvesk ir mus ten, kur procesija nuėjo,
Neduok, kad verktų žemė, žvaigždės ir žiedai.

Jaučiu veidan dvelkimą gerą, švelnų
Ir balsą Jo nuo plakančių krantų — — —
Ne vėjas ten ir ne upelis, krintantis nuo kalno,
O Viešpatie, tai Tu šauki, tai Tu...

1937. IX. 7.

— Neverkit, dukterys Jeruzalės, neverkit,
Neliekit ašarom savų jaunų dienų.
Naktis jau artinas, ir saulė merkias —
Ir aš kaip saulė jums ir vėl rytoi tekėt,
Ir kaip diena žmogaus mirties take
Jo gyvasčiui už jį numirt einu.

Cedrono kedrų aukštosios viršūnės
Taip, vėjo laužomos, neoš ir nedejuos,
Kaip be tavęs mes, likusios klajūnės,
O Viešpatie, o Viešpatie, kaip be tavęs...
Neplaks širdis, ir pilnaty mėnulis nebešvies,
Ir mūsų maldos, kaip juodų varnų būrys, pajuos.

Kai vakarais šlamėt ims tamarisai
Ir rožių kvapą šiltas vėjas neš,
Kai šiurpulys šią žemę pereis visą,
Grims aukštumos, kalnai, ir uolos skils,
Ir kris kruša, ir po liūties vaivorykštė nekils,
Kas pasakys "Neverkit, dukterys, tai aš?"

— Neverkit, dukterys Jeruzalės, po skausmo aureole,
O, motinos šventųjų vyrų ir tranų, ir budelių visų, —
Jei bus rasa ant jūs širdžių nupuolus,
Jei kelsis džiaugsmas nuo rytų lig vakarų,
Jei gyvos eisit jūs iš sumaiščių, pagundų ir kerų,
Neverkit, dukterys, — "Aš su jumis esu!"

Tikiu, kad Tu, o Dieve, Tu pašaukei mane čia
Iš amžių glūdumos,
Man Tavo žvaigždės, einančiam per girią, šviečia,
Kad eičiau giedras ir ramus.

Tikiu, kad Tu, o Dieve, iš karo ir žudynių
Tautų tautas vedi;
Kaip kūdikį, pro prarają ir manąją tėvynę
Išvedęs tarsi: auk, žydėk!

Tikiu, kad Tu, o Dieve, ir meilės giesmei žodį,
Ir džiugesį akių,
Ir sielai saulės amžių, ir vergui laisvę duodi
Už vieną atdūsį — "Tikiu..."

Buvo naktys sidabrinės,
Buvo šviesūs vakarai,
"O neguodžia nieks krūtinės..."
Sau išeidamas tarei...

O kas guos tave kelionėj,
Kas tau tėviškę atstos?
Svetimi laukai ir žmonės
Svetimų dienų kraštuos.

Eisi kloniais ir kalneliais,
Eisi miško takeliu,
O pavargęs ir sušalęs
Šauksi: "Dieve, negaliu!..."

O kas guos tave kelionėj,
Kas tau tėviškę atstos?
Svetimi laukai ir žmonės
Svetimų dienų kraštuos.

O toli ten saulė leisis,
Skris paukšteliai į lizdus,
Ir kvepės žiedais baltaisiais
Žodžiai vakaro maldos.

O kas guos tave kelionėj,
Kas tau tėviškę atstos?
Svetimi laukai ir žmonės
Svetimų dienų kraštuos.

Ten aidės ji kaip romansas,
Kaip pavasaris skaidri,
Šaukdama tave, vaidensis
Juodo miško vidury...

O kas guos tave kelionėj,
Kas tau tėviškę atstos?
Svetimi laukai ir žmonės
Svetimų dienų kraštuos.

1938. VI.

Aš pasaulio šviesios karalijos
Nemačiau niekada, niekada —
Juodos rožės ir juodos lelijos,
Ir daina vyturėlio juoda.

Juodos vyšnios apkrito man veidą,
Juodos dienos man širdį apkris,
Kolei sutemų tolimas aidas
Pasigirs veriant nakčiai duris.

O naktie, o stebuklų pasauli,
Per tave, per tave aš einu,
Per tave aš nešu juodą saulę,
Ją iškėlęs iš skausmo dienų!

Nematysiu saulėleidžių aukso,
Nematysiu akių mylimos
Ir aušros, ir aušros nesulauksiu
Šituos aklo likimo namuos.

Žydi obelys jaunos ir gražios,
O žvaigždes kažkas keikia, girdžiu,
O rankas kažkas alpdamas grąžo:
"Niekada neregėsiu žvaigždžių..."

Kur tos žvaigždės, kur jos, sidabrinės,
Kur mirgėjimas jų nuostabus,
Ar ir j ū s neregėjot žydrynės,
Kad suklupot prieš žemės stabus?..

Prieš vaivorykštės šventę nepuolat,
Nesimeldžiate žiedui baltam, —
Prieš stabus, nepažįstami broliai,
Pasiklydot pasauly šviesiam...

Man pasaulio šviesios karalijos
Neregėt niekada, niekada, —
Ne stabam — žvaigždėm, rožėm, lelijom
Tegu skamba ši mano malda.

1937. V. 20.

Kažkas tarė: Šis pasaulis serga...
— Melas! —
Netikėjau. — Ne! Ne! Ne! — šaukiau.
O kasnakt jis blaškėsi išbalęs
Ir kasdien vaitojo vis klaikiau.

Kažkas tarė: Mūsų žemė miršta...
— Melas! —
Netikėjau. — Ne! Negali būt...
O nuo šiaurės lig pietų ilgiausias kelias
Buvo kelias vien juodų grabų...

Kažkas tarė: Mūsų saulė gęsta...
— Melas! —
Netikėjau. — Ne, tai netiesa!
O viršum visų laukų regiu, kaip puola,
Kaip baisi gelmė, — tamsa.

1938. V. 22.

Aukščiausio Tribunolo ponas pirmininke, ponai
Aukštieji pareigūnai ir laisvi piliečiai, ir kalėjimo
sargai,
Tautos įstatymų pavestas jūsų galiai ir malonei,
Brangiai apmokamojo posėdžio jums neužtęsiu
perilgai.

Man duotas žodis. Laisvas. Paskutinis.
Ir savo kaltę dar, kaip žaizdą užmirštą, nuplėšt galiu.
Akte kaltinamajam pasakyta: nemylėjau aš tėvynės...
Ne! Mylėjau, bet idealų neišniekinau šventų!

Mačiau jos veidą skausmo ir kančios pervertą,
Mačiau vergijoj jos laukus ir miestus jos gražius,
Verkiau kaip kūdikis iš gailesčio ne kartą,
Ir sąžinės nenunešiau parduot į rinką už grašius...

Verkiau kaip kūdikis, bet nešaukiau prieš vėją,
Ėjau tik nešinas tyliu skausmu po krūtine,
Mačiau, kaip brolis broliui laisvę vagia, bet tylėjau,
Kaip be burnos... Aš kaltas. Bauskite mane!

Po teisės pamatais piktų puvėsių grybas kilo
Ir ėdė kūną einančios gyvent tautos,
Širdy prakeikiau šimtą kartų jį, bet lūpos neprabilo
Ir atvirai nepasmerkė tiesos vyliūgų ir tarnų klastos.

Mačiau, kaip auga marmuro kolonos,
Mačiau, kaip skęsta lūšnos sielvartų tvane,
Mačiau, kaip vedat jūs bedugnėn milijonus,
Ir nešaukiau: "Gana!" Aš kaltas! Taip. Sušaudykit
mane...

1939. IV. 30.

Kaip šviesus anemonas žydėjai
Ir buvai tu jauna ir graži,
Karalaičiai tau sostus žadėjo,
O tu jiem vis kartojai: "Kaži...

Man nereikia brangių diademų,
Ametistų, nei aukso taurių:
Iš šaltinio su sauja pasėmus,
Aš gyvenimo džiaugsmą geriu."

Vainikus tau iškėlė jie vartuos,
Pasitiko sidabro važy,
Siūlė pokyliuos veidus pragertus,
O tu jiem: "Nežinau... Dievaži...

Bakchanalijoj jūsų nuliūdus,
Mirštu puotoj brangios prabangos...
Man palikit laukų izumrudą,
Man tik vieną žvaigždelę danguos, —

Kaip šviesus anemonas žydėsiu,
Nepakąstas vasario šalnų,
Pro pavasario pasaką šviesią
Atėjau ir su ja nueinu..."

1937. IX. 20.

Aš gyvenau, kaip negyveno niekas,
Aš dainavau, kaip niekas nedainavo —
Daina, širdies puikuolės nepasiekus,
Ak, baisią naktį žemei pranašavo...

Tariau aš: Bėkit iš bažnyčių, fariziejai,
Tariau aš: Muitininkai, liaukitės — bus galas
Ir jūsų turtams, sukrautiems ant vėjo,
Ir jūsų maldai, dūstančiai moraluos...

Tariau: Žvakes altoriuos užgesinkit,
Tariau: Padėkit mirą ir kodylą, —
Auka veidmainių Dievui nepatinka,
Į dangų dūmai jūsų aukuro nekyla.

Tariau: Bedieviai, neieškokit Dievo
Tenai, kur žemės vyliai jus už rankos veda;
Jūs ieškot rudenį, o jis — pavasarį pro jus praėjo,
Jis per bangas, o jūs jį genatės (ir skęstate) per ledą...

Tariau: Valdovai, jūsų sostai braška,
Greičiau, greičiau apleiskit jų papėdę!..
O ne valdovai buvo ten, tik lėlės vaško, —
Ir šiandien jos tenai negyvos sėdi.

Tariau: Ateina vakaras, į gelmę
Pult pasmerkta visam gyvajam sutvėrimui...
... Tiktai laukai kartojo mano prakeikimo psalmę,
Tik užmarštin ji puolus tenurimo...

Ir vėl nesibaigė tuščių vadų ir vietininkų jųjų piktos puotos,
Ir vėl visas žvaigždes po kojų jie pamynė.
Vėl siuto moterys... Ir buvo duotas
Įsakymas ugnim ir tankais pult beginklę minią.

... Ir saulė dar nespėjo nusileisti,
Giesmės dar nebaigė viršum arimų vyturėlis, —
Nuo žemės lig dangaus, kaip vėliava, pakilo deganti pašvaistė,
Ir iš širdies ištryško pirmos kraujo gėlės.

Ir rubino, ir rausvo rubino, kaip gyvas,
Upelis teka į pakalnę žalią... — — —
— — — — — — —
Už metų... gal kapai, gal dykumos... gal mėlynos alyvos
Žydės išdygusi vienui viena šakelė...

1939. IX. 1.

Mačiau griuvėsius Koliziejaus
Ir duonos, ir žaislų žymes,
Mačiau aš mumijas muziejuos —
O buvo gyvos jos kaip mes,

O liejos kraujas ten arenoj,
Ir staugė liūtai ir minia, —
Į mirtį veržėsi romėnai
Pirmų krikščionių grandine...

Ir mus per žemę neš likimas,
Kaip žalsvo Tiberio bangas,
Pasaulio pilkus piligrimus
Tolyn, mirtin be atvangos...

Tolyn, mirtin —

Per dykumas ir pro miestus išdidusius,
Pro saulėj skęstančius krantus,
Kur paskutinis žiedas žydi
Kaip Viešpaties diena skaistus.

1937.

Viršūnių pasakoj tavęs aš neregėjau
Ir neradau žaliojoj lygumoj,
O tu eini kaip sapnas, kaip šešėlis, tu kaip vėjas,
Dainuodama ir šokdama linksmai.

Tu, kaip vakaris balsas maldingos kampanos,
Ir taip man liūdną širdį virkdai, graudini,
Ir rodos man, tarytum paukščiai genas,
Tarytum paukščiai, bėga metai žydinčiam slėny.

"Greičiau, greičiau..." širdis įtūžus plaka,
"Greičiau, greičiau..." aš jai šaukiu,
Ir praeitis, kaip vandeny Lucernos laivo takas,
Kaip Witznau vilos dingsta iš akių.

O tu kada, o tu, nežinoma, kada gi...
Ar pamatysiu, kaip svajonėse mačiau,
Ir visos žvaigždės švies, visuos vidurnakčiuose degę,
Ir žemė nebešauks po kojom man: "Greičiau, greičiau!"

1937.

Dar niekad taip nesimeldē vargonai,
Ir niekad neplaukē tokia skliautų giesmē...
O Viešpatie, o Viešpatie, kaip milijonai,
Nevertas prieš Tave aš pult esmi.

Esmi kaip freska pas duris, sena ir nusitrynus,
Tarp tų veidų, tarp tų maldų, tarp tų širdžių,
O pas Tave, o pas Tave vis eina minių minios,
Ir žingsniuos jų ne mirtį, ne — gyvenimą girdžiu.

Nuo šalto grindinio lig žydinčių vitražų,
Nuo žemės ligi saulės, lig dangaus
Visų tautų, visų namų, visų bazilikų Tau maža
Vienoj giesmėj Tau vieną garbę gaust.

Dar niekad taip nesimeldē vargonai
Ir niekad neplaukē tokia skliautų giesmē, —
O Viešpatie, o Viešpatie, kaip milijonai,
Nevertas prieš Tave aš pult esmi.

Kas aš, o kas prie Tavo, Dieve, kojų
Ant tų grindų, ant tų šimtų grabų...
Prie Mykolo Angelo Buonarotti mauzoliejaus atsistojau
Ir, tartum šalčio krečiamas, drebu.

Pakyla rymantis ant tuščio karsto Dantė,
Vainiką numeta nuo pakeltos galvos,
Ir laurų lapai sutrupa į sienos juodą lentą,
Ir žengia jis, tartum tercinose, toks didis ir žavus...

... Ir Leonardas, ir Machiavelli, Galileo Galilei,
Giuseppe Verdi, ir Rossini, ir su vardais ir be vardų —
visi.
Vidun pro langus aukso ugnys liejas,
Ir ūmai šviečias senos statulos, apaštalai ir ateities nak-
tis šviesi...

Ir gieda jie prie tabernakulo parpuolę,
Crescendo, o crescendo balsas jų, —
(Atverčia Giotto užmirštą mišiolą
Ir piešia Kristų, prakaituojantį krauju), —

Dar niekad taip nesimeldė vargonai,
Dar niekad neplaukė tokia skliautų giesmė:
"O Viešpatie, o Viešpatie, kaip milijonai,
Nevertas prieš Tave aš pult esmi."

1937.

Kas tas, kas tas, kuris ateina per gadynes —
Nēra po kojų jam nei marių, nei kalnų,
Jo galvą puošia diadema amžinos tēvynės,
Jo skeptras spindi nuo garbės, ne nuo brangiųjų akmenų.

Kas tas, o kas, kuris ateina iš Edomo,
Iš Bosros artinas drabužiais raudonais?..
Žvejai ir moterys, artojų ramios gentkartės su juomi,
Ir nusidējēlis nē vienas šētron jo neverkęs neįeis.

— Tai aš, tai aš, kurį šaukei tu, kaip nešaukia
Nei motinos, nei tēvo niekas, nei brangiausios mylimos,
Tai aš einu nenugalētas iš karų ir frontų lauko
Ir vēlų vakarą esu visų savų vaikų ramiuos namuos.

Pirštu nepaliečiau danguj mirties bombonešių — jie krito,
Ir vandenynų gelmēse torpedos bēgo nuo manęs,
Nebuvo tankų mano ginkluos, nei minų, nei iperito,
Vienok negrįžo niekas niekas sveikas žemēn po manęs.
Vienok namo negrįžo niekas niekas sveikas po manęs.

Tariau balsu — drebējo liūtai ir kentaurai,
Nuo mano balso ējo upēs iš krantų;
Tariau tyliai — užmigo tulpių ir lelijų taurēs,
Tariau vienai — o klausē tūkstančiai kartų...

Apie mane argi nebuvo parašyta,
Ar buvo neskelbta senųjų pranašų? — — —
Šalton širdin, šalton, kaip ledas, mirē meilēs žodžiai kritę,
Todēl dabar jums pasiutimo jūsų pabaigą nešu!

Tai jis (o, pažinau!), tai jis, kuris ateina iš Edomo,
Iš Bosros artinas drabužiais raudonais!
Žvejai ir moterys, artojų ramios gentgartēs su juomi,
Ir nusidējēlis nē vienas šētron jo neverkęs neįeis...

1939. XI. 22.

IŠ SUDUŽUSIO LAIVO

Iš sudužusio laivo mes šaukiam —
O dangau, Tēvo ranką ištiesk!
Leisk išplaukt, leisk išplaukt tiem, kur plaukia,
Melsdami Tavo uosto vilties.

Aš žinau, per bangas Tu ateisi,
Ir nugrims vētra marių dugnan,
Bet kaip jiem per bedugnę šią baisią,
Kaip Tavęs pasitikti eit man?..

Iš sudužusio laivo neliko
Nieko nieko, be skausmo raudos...
Kas tą raudą, kaip rožių vainiką,
Tau už gyvastį naują paduos?

Kas išneš ją, iškēlęs ant rankų
Virš bangų, virš juodų, neramių,
Ar ištvers be Tavęs tokios menkos,
Vos išnirę iš marių gelmių?

Iš sudužusio laivo skeveldrų,
Išblaškytų plačiuos vandenuos,
Išklausyki, dangau, mūsų maldą
Už kaltes prarastosios dienos.

Nepaskęs eldijēlēs, nei valtys,
Švyturys Tavo uosto jei ves...
Keltis, Viešpatie, norim mes keltis:
Pražūtis ir mirtis be Tavęs.

1940. VII.

Tik po audros vėl šviečia saulė,
Tik po audros graži ateis
Diena į sutremptą pasaulį
Po rūškano dangaus skliautais.

Vargų ir skausmo purvą juodą
Upeliai sraunūs nusineš,
Ir vėl regėsi balto sodo
Žiedų kekes sidabrines...

Tik po audros vėl aukštos pušys
Žalias galingai galvas kels,
Ir jaunas uosis nepalūžęs
Siautimui vėtrų nesimels!

Nepuls, kaip nendrė silpnabūdė,
Galiūnai girių ąžuolai –
Viršūnės jų kalbės, kaip nūdien
Kovot ar žūt tu privalai.

Tik po audros laisva krūtinė
Laisvai kaip paukštis sualsuos,
Tik po audros ir tu, tėvyne,
Išeisi kurt dienos šviesios.

1940. VII.

Ieškojau tėviškės tamsioj naktyj, it kapas:
– Kur tu, tėvyne, kur tu, Lietuva?
Ar plaka dar skausme širdis sukepus,
Ar tu gyva ar negyva?

Iškėliau, šaukdamas, rankas į dangų juodą:
– Kur tu, tėvyne, kur tu, Lietuva?
Ir kai parpuoliau, bėgdamas per gruodą,
Atsakė man: – Aš čia – gyva!

– Aš čia – gyva, – po kojų tarė žemė,
– Aš čia – gyva, – sūnau, ar nematai?
– Aš čia – gyva, – palinkę ir sutemę
Atsiliepė dangaus skliautai.

– Aš čia – gyva, – Dubysa subangavo,
– Aš čia – gyva, – jai pritarė krantuos,
– Aš čia gyva, – kaip aidas sudejavo
Daina pagojuose aukštuos.

Ėjau klupau iš pirkios į pirkelę:
– Kur tu, tėvyne, kur tu, Lietuva?
Tik balsas tas man rodė tamsų kelią:
– Aš čia – gyva, aš čia – gyva..

Kaip skausmo ašaros, mirgėjo žiburėliai...
– Ar tu tenai, ar tu ten, Lietuva?
Ir iš tamsos, ir iš nakties, ir iš šešėlių
Atsiliepė: – Aš čia – gyva!

1940.

Griūva sostai, bėga tautos ir karaliai,
Nėra vietos žemėj žydinčiai gėlelei,
Ir našlaitę, prie namų pasisodintą,
Ar pakels tava ranka žiauriai sumintą?..
Ir bijūno buinų žiedą ar raškysi
Ne su ašara, su džiugesiu akyse?..

Dega miestai, dega širdys piktos, juodos,
Krūtines sukaustęs šaldo šaltas gruodas;
Krūtines ir mūsų alpstančias, kas gydys –
Ar ne Jis, kurs viešpatauja amžiais didis,
Ar ne jis, kurį pamynėm mes po kryžiais,
Ar ne jis, vėl į našlaitę širdį grįžęs?..

Jo stebuklas vėl prikels gyvent mūs žemę,
Jo šviesoj šviesiausios žvaigždės kris sutemę,
Kaip dangus brangios tėvynės, lino žiedą,
Lino žiedą, girios uogą, rugio pėdą
Jis palaimins ir pripildys mūsų kluoną
Ir iš trupinio kasdienę daugins duoną.

Pro bombonešių, pro tankų baisią ugnį,
Pro torpedų nešamus laivus bedugnėn
Ir pro užtvarą zenitinių patrankų
Aš regiu Jo Taikai tiesiančią Jo ranką,
Jo palaimai kad suklauptų visos šalys,
Kad ateitų Jo lėmimas visagalis!..

Tu man žydēt žadējai visą rytą,
Tu man žydēt žadējai visą dieną
Ir pro langelį, vētrų užpustytą,
Ir pro rudens nurudusią ražieną...

Tu man žadējai... Pažadus pamynē
Kelius užtvinę svetimųjų kojos...
Ir vēl, ir vēl mes, raudanti tēvyne,
Gyvi tik prošvaistēj kitų dienų rytojaus.

Bet tu gali, gali tu iš po sniego
Žydēt, kaip žydi mūsų skausmo gēlēs,
Pakilt pavasarį su pirmu žemēs diegu,
Kaip kyla saulēn pilkas vyturēlis.

Gali tu eit ir klupt, ir vēlei keltis,
Ir per kapus, tau iškastus, per kranklio puotą,
Kai tavo kaulus gels pūga ir šaltis,
Ir kaitroje kai tulžį gert bus duota...

Gyva tik prošvaistēj kitų dienų rytojaus
Gyvent išmokai, pavergta tēvyne,
Nes tu radai visų didžių herojų,
Tartum stebuklą, Viešpaties šaltinį.

1941. II. 15.

Iš tėvynės skrenda gervių pulkas,
Pakelyje baltą plunksną meta, —
Likit, upės, likit, kloniai puikūs,
Likit vargo ir vergijos metams.

Niekur neisiu iš tavęs, tėvyne,
Niekur neisiu, motin, iš tavęs,
Tavo skausmas, tavo veidas nusiminęs
Iš visur mane sugrįžt teves.

Iš visur mane jaunystė ūkaus
Ir sugrįžt, sugrįžt tešauks tenai,
Kur —
Koplytėlių šventi Jonai Nepomukai,
Devyngalviai šventų Jurgių slibinai,

Kur gojelių toks žalių žalumas,
Kur arimuose tokia dienų daina,
O gimtų senų namelių dūmuos
Kur motulės pasaka sena...

Iš tėvynės o kur man keliauti,
Kur gyvenimo ieškot, kokioj šaly,
Kur man rast dangaus gražesnį skliautą,
Pabarėliai kur tokie žali?..

Ar į pietus, ten, kur gervės skrenda,
Su lazda žilvičio man keliaut?
Ar į vakarus, kur baisios bombos krenta,
Nuo rytų tiktai toliau, tiktai toliau...

Vokietijon gal per Tilžės tiltą,
Gal pasieny upeliu tiktai pabrist, –
Ir bus miela ten, ramu ir šilta,
Nematysiu niekad komunistų...

Žus visam pasaulyje komūna,
Ją regiu – ją krintančią veizdžiu:
Neteisybė greit pakyla, greitai žūna,
Eina ji keliu bedugnėn ir slidžiu.

Keturių Kantonų ežero pakrantėj
Gražios vilos, gražios uolos ir kalnai, –
Gal Šveicarijon man keltis ir gyventi,
Gal tėvynę antrą rast tenai?..

Žus visam pasaulyje komūna,
Ją, kaip miglą, mirštančią matau, –
Neteisybė greit pakyla, greitai žūna,
Ne vergijai amžius viešpataut!

Išdidus ir šokantis Paryžius
Daug keliautojų viliodavo kadais,
Daug padugnių, daug gražių bažnyčių...
Ne, tėvynės nieks man nepakeis!..

Žus visam pasaulyje komūna:
Iš vergijos stos išlaisvintas žmogus, –
Neteisybė greit pakyla, greitai žūna, –
Jos nelaimina nei žemė, nei dangus.

Saugo kreiseriai paniurusį Lamanšą,
Ne, nesēsiu kuterin mažan,
Neišveš manęs į kitą krantą,
Ir nebēgt iš komunizmo niekur man.

"Žus visam pasaulyje komūna!.." –
Kaip griaustinį tolimą girdžiu.
Neteisybē greit pakyla, greitai žūna,
Eina ji keliu bedugnēn ir slidžiu.

Man Norvegijos patinka puikūs fjordai,
Ekvadoras, Kalifornija, Peru,
Daug gal rasčiau jų margoj mansardoj
Vienam žmogui vartų atvirų.

Vienam žmogui daug šioj žemēj vietos,
O tiek maža aš teieškau jos
Ne pasaulio karalijose ir ne sovietuos, –
Prie mažosios gintarinēs Baltijos.

O praeis, tikiu, praeis visa komūna,
Praeitis kaip kryžius kris kapuos.
Bus pasaulis duotas žemēs sūnui
Jį statyt, valdyt ir meile puošt.

1940. X.

Dieve, Dieve, aš tavęs ieškojau,
O Tave ir ją radau.
Ir žiedai, kur krito man po kojų –
Mūsų džiaugsmas krito Tau.

Mūsų džiaugsmo dienos žemėj baigias,
Bet kelionė mūsų – nesibaigs,
Neištirps, kaip tirpsta pirmos snaigės,
Neužges su gęstančiais žaibais!

Gal neliks dienų, kaip saulės žiedas,
Tviskančių nuo vasaros dainos,
Gal neliks... bet saulė, nakčiai sėdus,
Dar tekės, dar pasikels, dar įdienos!

Dar giesmė Tau kils skliautais aukštaisiais
Iš visų nušvitusių naktų...
Dieve, Dieve, pas Tave mes eisim
Visą amžių taip abu kartu.

1940. XII. 1.

Juodam pasauly šviesos ieškojau
Ir prie bedugnės tyliai sustojau:

Ar pult į gelmę, ar pult į uolą,
Kur tavo broliai pavargę puola?..

Ar grįžt į girią, ar grįžt į tyrus,
Kur gęsta saulė, o žemė mirus?..

Per dangų plaukia du debesėliai –
Atneš pavėsį jie kranto gėlei.

Parklupk, kaip maldai žiedai suklumpa,
Ir valandėlę palauki trumpą –

Ir tavo širdžiai jie duos pavėsį,
Ir tu, keleivi, čia pasilsėsi.

1940.

Aš žinau, yra Tiesa pasauly
Ir keliauja ji vienui vienui viena.
Pro melus, pro kerštą, pro augaulę
Eina ji, tik vieną žodį nešdama.
Vieną žodį — Meilę — nešdama.

Aš žinau, yra Taika pasauly
Ir keliauja ji vienui vienui viena.
Pro karus, pro kerštą, pro apgaulę
Eina ji, tik vieną ginklą nešdama.
Vieną ginklą — Meilę — nešdama.

Aš žinau, yra Šviesa pasauly
Ir keliauja ji vienui vienui viena.
Pro naktis, pro padugnes ji spindi saule
Ir karaliui, ir man, vargšui, amžina.
Meilē — Meilē — Meilē — amžina.

1940. XI.

Kur tu eini, našlaičių tyla raudos,
Ir saulėn galvas kelia gėlės prasiskleidę,
Vainikais puošia tavo taką vargo liaudis,
Ir iš visų širdžių viena malda teaidi:

— Taikos dvasia,
Būk visose
Pasaulio dienose.

Kur tu esi, ten kerštas nesilanko,
Tenai laukuos ne kryžiai, ne lavonai,
Ten Dievo derlių darbo rankos renka,
Ir vieną maldą gieda milijonai:

— Taikos dvasia,
Būk visose
Pasaulio dienose.

— Taikos dvasia,
Būk visose
Pasaulio dienose, —
Kas šauks tave audringą naktį, klaikią,
Kaip rytmečio šviesi žara ateiki

Ir neugesk, kaip žiežirba užgęsta,
Kad visos tautos tavo šventę švęstų,
Kad visos dienos būtų tavo puoštos,
Kad būtum tu visų kelionių uostas.

1941.

Atleisk man, Viešpatie, kad rytmečio gražiausio,
Kad tekančio saulėtekio žieduos
Klajodamas, aš Tavo tako nesiklausiau
Ir dulkėse ėjau į dulkes iš maldos,
Ir sielos nepagirdžiau Tavo spinduliais, —
Atleisk man, Viešpatie, atleisk.

Atleisk man, Viešpatie, nes Tu jei neatleisi,
Kaltėj suvysiu, kaip šalikelės žolė,
Skausme nupulsiu, kaip šalnos pakąstas vaisius,
Nykios kelionės miręs nykiame gale.
Po verksmo sielvartais, po skundų sopuliais
Atleisk man, Viešpatie, atleisk.

Atleisk man, Viešpatie, ir neskaityk, kiek metų,
Ir neskaityk, kiek pražudžiau dienų,
Priglausk sugrįžusį iš tolstančių verpetų
Ir šaukiantį ant atgailos pilkųjų pelenų,
Ir tikintį, kad Tavo saulė niekad nesileis, —
Atleisk man, Viešpatie, atleisk.

Atleisk man, Viešpatie, ir būki ne teisėjas —
Iš Tavo teismo niekas neišeis teisus...
Kaip tėvas ranką ant silpnų pečių uždėjęs,
Išvesk mane, išvesk pro klystkelius visus
Tava kančia ir Tavo meile žydinčiais keliais...
— — — — — — —
Atleisk man, Viešpatie, atleisk.

1940. XI.

Rūdyja žalvaris, ir auksą metai ēda,
Sidabrą apneša tuštybių pelenai,
Nuo piršto pavagia safyro brangų žiedą, —
Tik ji viena gyvena amžinai.

Sudyla rūbai šilko ir mašasto,
Karaliams krinta iš karūnų rubinai,
Nuo jūros krašto iki žemės krašto
Tik ji viena gyvena amžinai.

Garbē užgęsta, kaip blanki liepsnelē,
Nē žemės dulke ji nešvies tenai.
Tik ji viena didi ir visagalē,
Tik ji viena gyvena amžinai.

1941. VII.

Lietuvos laukai, ramunėm ir berželiais
Ir auksinių kviečių biržėm papuošti,
Jūsų kloniai lygūs, jūsų pievos žalios,
Šaltinėliai jūsų skaidrūs ir šalti,

Verkdami lietuvio guodėt liūdną širdį,
Kad nemirs jis ir nevalioje namų,
Akmenėlį šalia vieškelio pravirkdėt,
Nepravirkdėt tik tironų svetimų...

Lietuvos laukai, kaip žydintis vainikas
Nuo Šešupės lig Dubysos, lig Svalios, —
Jūs artojo džiaugsmas buvot, džiaugsmas likot,
Pažadais tuščiais jo nieks nesuvilios!

Pažadų tuščių, nei svėrių, nei kukalių
Neaugins vaikams senų tėvų dirva,
Tremtinių, vergų, vargų pakels ji dalią,
Ir po gruodo, po žiemos vėl bus gyva.

Lietuvos laukai lietuviui težaliavo,
Lietuvos laukai lietuviui težydės,
Ir milžinkapy viršūnė aukšto klevo,
Kur išaugo iš senolių mūs širdies,

Tik lietuviui oš, kaip amžių amžiais ošė,
Tik vaikams jo žalią laimės lapą mes...

. . . . . .

Amžių Tėve, iš dausų pilies aukštosios
Laimink mūsų Lietuvos laukų žemes.

1941. VI.

Ir vargą, ir džiaugsmą mes nešėme tautai,
Kad būtų, kaip nuotaka, ji papuošta.
Jie tarė: Jūs turite tautai tarnauti, —
Mes esame jūsų tauta.

Jie tarė: Trobelės, mum pulkit po kojų;
Mum neškit garbės vainikus.
Artojai, vagų neišvarę, sustojo —
Švinu jų širdin smogė balsas klaikus...

Ir stojo bežadė, kurti ir akla
Tyla.
Ir žemė, kaip ašara perskrodus tylą,
Prabilo:

— Čia baigiasi jūsų beprotiškas kelias,
Skubėkite, bėkit, paklaikę vadai!
Ne pulsite, kelsitės, vargo trobelės,
Kaip auksas žėrės jūsų skausmo žiedai.

Jie tarė: Jūs turite tautai tarnauti.
O aš tariu: Mes esam mūsų tauta,
Vargais ir džiaugsmais nešini atnašauti,
Kad būtų ji laisvės vardu papuošta.

Tu sapnavai: eini per žemę plačią,
Toks didelis — nuo žemės lig dangaus!
Ranka žvaigždes renki, o kojos žiedus krečia,
Ir visame kely — nei paukščio, nei žmogaus.

Tu sapnavai: kaip viešpats vienas karaliauji,
Ir tavo sosto liesti niekam nevalia.
Kaip vandenį geri tu pavergtųjų kraują
Ir diademą puoši kruvina gėle.

Tu sapnavai, kad dievas tu buvai, esi ir būsi,
Ir kad įminti žemės mįslei raktą suradai...
Bet Dievas tarė: Niekas tu esi, buvai ir būsi.
Ir niekas... nubudai.

1941. VII.

Aš ištiesiau šakas, kaip terebintas,
Nuo Nilo žemupio lig Nemuno deltos,
Sidabro žvaigždėm man ant lapų krintant
Ir yniui puolant, — aš šaukiau tautas.

Kaip palmė Kadėse uolų aš nebijojau,
Ir kaip pušelė taigose — speigų;
Skridau kaip aras po dangum aukštuoju,
"Pakilkit", — šaukdamas, — "iš priespaudos vergų!"

Aš motina pasaulio viso vaisiaus,
Jokia galia manęs pavergti netesės.
Mirties kovon einu aš su beteisiais,
O iš mirties nešu gyvenimo teises.

1941. VII.

O, mūs šventas lietuviškas žodi,
Ilgą naktį vergijoj kalėjęs,
Ne kaip vergas šiandien pasirodyk,
Bet kaip laisvas pavasario vėjas.

Be tavęs daugel kryžkeliuos krito,
Tau skambėt mūs padangę apgynę...
Nesulaukė jie tekančio ryto,
Bet sulauks Lietuva, jų tėvynė!

Jei tavęs nebekausto sugriuvę
Skaudūs pančiai ir grotos nutolę,
Šauk, vadink tu kiekvieną lietuvį,
Šauk kovon nemarion, ne prieš brolį, —

Šauk į žygį prieš svetimą jungą,
Iš kapų kviesk pakilti vaidilą, —
Apie skaudų likimą ir sunkų
Užmirštųjų dienų teprabyla.

Tepabunda krūtinės užmigę,
Tepradės mūsų širdys vėl plakti,
Ir, išėję į vieškelių žygį,
Šviesiu rytu paversim tą naktį!

Piemenėlio dainoj iš pagojų
Ir iš staklių seselės trinyčiuos,
Ir pilkosios žemelės artojų
Maldose tu aidėk iš bažnyčios,

O, mūs šventas lietuviškas žodi,
Kaip ramunė mūs žemėj pražydęs,
Iš gimtųjų viensėdžių ir sodžių
Tu skambėk stebuklingas ir didis!

Lietuviškas dar teka kraujas
Širdy motulės Lietuvos,
Ir šaukia mus rytojus naujas
Į dieną darbo ir kovos.

O, nelaimingoji tėvyne,
Užmiršk, kuo vakar gyvenai
Ir tuos, kurie tave pamynė
Vergijoj raudančią liūdnai...

Dar gyvas tavo artojėlis
Žaliajam vasaros lauke,
Dar žydi tavo pievų gėlės,
Rasa palaistytos vaiskia.

Dar bręsta varpos aukso gryno,
Kur sviro svėrės pūdymų,
Ir marios mėlynojo lino
Prie numylėtinės namų...

Aušra tekėjo ir užgeso,
Bet tėviškės dangus — dar ne,
Dar jam rytojus laisvę neša,
Dar bėga bangos Nemune.

Dar rymo kryžkelėse kryžiai,
Dar koplytėlės pakeliuos...
Tad eik, šalie, kur pasiryžai —
Ieškot ir rast laisvų dalios!

ŠAUKIU AŠ TAUTĄ

Šaukiu aš tautą, GPU užguitą
Ir blaškomą, it rudenio lapus:
Į naują vieškelį, į naują buitį,
Kur niekad šiaurūs vėjai neužpūs.

Šaukiu lietuvį burtis prie lietuvio
Ir gyvą širdį prie gyvos širdies,
Kad tamsiame vidurnaktį nežuvę,
Pakiltų rytmečiui gyventi ir žydėt!

Iš sutemų, iš prieblandų išeikit,
Uždekit naują ugnį širdyse,
Vergams palikit vargo naktį klaikią! —
Šaukiu aš, jūsų protėvių dvasia.

Šaukiu aš tautą, žemės pėdoj gyvą
Ir vyturėlio rytmečio maldoj,
Ir žydinčią, kaip žydinčių alyvų
Panemunių sodybose žiedai.

Šaukiu pavasario pilkų vagų artoją, —
Tegu lig saulės kyla jo daina.
Tegu laukai, tegu miškai kartoja:
"Gana tulžies, gana mirties, gana!.."

Šaukiu aš darbo rankų milijonus
Įsupt naujam darbymečiui varpus...
Į naujo džiaugsmo klėtis, naujo derliaus kluonus,
Ne kalinio namus, ne liūnus, ne kapus.

Šaukiu vardu aš jūsų vargo žemės,
Balsu piliakalnių ir pievų ir miškų:
Nekeršykit, kad keršto kraujo dėmės
Nekristų prakeiksmu ant jūs vaikų vaikų!..

Šaukiu iš amžių: — Ateities nevertas,
Kas dabarties nedrįso tautai nešt,
Kas posūnių žaizdas, širdy atvertas,
Išdegino liepsna veidmainiškos ugnies.

Šaukiu balsu tėvų dievų ramovės
Ir jūsų krikšto atgaila šviesia:
— Stovėkit amžiais čia tvirti, kaip saulė stovi! —
Šaukiu aš, jūsų protėvių dvasia.

1941.

Žemės sutemų pilkas keleivi,
Ko į kalnus ieškot tu keliausi,
Nepalik savo tėviškės kloniuos
To, kas širdžiai tau buvo brangiausia.

Nepalik švento kryžkelių kryžiaus,
Nepalik svyruonėlio berželio,
Nepaliki sapnų kūdikystės, —
Ko tu eisi į tolimą kelią?..

Nepalik meilės pirmojo žodžio,
Nepalik tų maldų, kur sudėjai,
Kai žiema baltus žiedus nuskynė
Ir padangėje stūgavo vėjai.

Nepalik, nepalik tų rytojų,
Kur Dubysa laisva subangavo,
Napalik to pavasario saule,
Auksu svyrančio rudenio javo.

Nepalik mylimųjų ir genčių
Tau gyvenimą nešusio kapo, —
Tavo dienai naktin jie nuėjo,
Tavo dainai žodžiu gyvu tapo...

Žemės sutemų pilkas keleivi,
Čia radai savo motinos vygę, —
Čia sugrįžk čia sutikt paskutinio,
Į Anapilį šaukiančio žygio.

Iš Tavo rankos, Dieve, gaunu savo rytą,
Iš Tavo rankos ir šviesi darbų dieną,
Iš Tavo rankos man ir laimė mano krito,
Ir praeitis, ir dabartis, ir rytdiena.

Ant Tavo delno mūsų tėviškės sodybos,
Ir mūsų sodai, ir šilojai, ir laukai,
Ir mūs maža širdis tik tol, tik tol rami bus,
Kol savo rankoj kaip balandį ją laikai.

Tol ji neskris, nepasikels nuo žemės veido,
Kol nepaleis Tava valia į laisvę jos...
Pastogėj Tavo jokie paukščiai nesibaido,
Ar bus šviesu, ar be vilties dangus pajuos.

Ir man ramu, ir mano motinai, ir sesei,
Ir mūs tėvų, ir mūsų protėvių kapams...
Iš Tavo rankų mūsų meilė žemės dvasiai
Ir turtai dangiški mums, bėdiniems vaikams.

Rūškana. Sutemę. Nesiblaivo.
Žemėj klykia paukščiai alkani.
Nepažįstamas, nežinomas keleivi,
Kur tą vėlų rudenį eini?

Vėtros. Lietūs. Lapai blaškos, gėlės...
O tėvų senos pirkelės židiny
Gabijos šventos vis degs tau žiburėlis, –
Kur tą vėlų rudenį eini?

Grįžk pro sentėvių kapus, pro aukštą kryžių,
Vėl žaliuos beržai pakluonėje jauni,
Grįžk, kur knygnešiai tremtiniai mirt sugrįžo,
Kur tą vėlų rudenį eini?

Alksim, lauksim, vargą vargsim, krisim,
Bet tėvynė bus gyva širdy,
Gyvas bus Rūpintojėlis mūsų – Kristus...
Kur tą vėlų rudenį eini?

Žibėk, žėrėk, tėvų sodybos žiburėli,
Prieš amžius uždegtas senajam židiny,
Pro piktą negandą, pro neviltį tu vėlei
Mane naujų dienų rytojun vadini.

Tavęs neužpūtė Sibiro taigų vėjai,
Tavęs nei vėtros šimtametės neužpūs,
Daug pavydėdami gyvybės tau praėjo
Ir rado tai, ką nešė tūkstančiams — kapus.

Praėjo metai pro tave — tu vis čia švieti,
Praėjo naktys pro tave — tu vis esi,
Esi, ugnele, tu auksinėj varpoj kviečio,
Viltis — varge, skausme — kaip džiaugsmo ašara šviesi.

Žibėk, žėrėk, tėvų sodybos žiburėli,
Ugnelė tavo te per amžius neužges,
Seniai sudilo tie, kaip pėdsakas šešėlio,
Kas tavo dirvas mynė, pievas ir vagas.

Iš tų vagų, iš tų arimų, iš tų pievų
Šaukei artoją žemės derliaus pažadais,
Šaukei vardu dangaus ir žemės vieno Tėvo,
Šviesaus apyaušrio žydėdamas žiedais.

Praėjo metai, ir naujų dienų rytojun
Šiandieną vėlei iš nakties šauki tu mus:
— Į vieną židinį, sūnai ir dukterys artojų,
Į vienus meilės ir darbymečio namus!

Jaunamartei

Ir ten žydės žiedai, ir saulė
Ir ten aukštoj padangėj švies,
O tu visam žiedų pasauly
Nenuraminsi sau širdies.

Ir ten gal supsis debesėliai
Plačioj mėlynėje dangaus,
O slėgs jie širdį kaip šešėliai
Ir džiaugsmą ūkanom apgaubs.

Skardi varpų malda vakarė
Kaip kirvis širdį skels pusiau,
Kalnų viršūnėse žais žaros,
O akyse bus vis tamsiau...

Sumigs žiedai... Už marių saulė
Kaip meilė motinos nusės, —
O tau širdis — viena svečiam pasauly —
Nepasilsės, nepasilsės...

Ir auksas verš rankas kaip pančiai,
Ir šilko skaros slėgs pečius,
Ir šilko siūlai kojas pančios,
Ir niekad ašaros nedžius...

— O, tėviške, o mylimoji,
Bent mano kaulus tu priglausk...
Ir kai parpulsi, "ko ieškojai?"
Ir niekas "ko šaukei?" neklaus.

Tiktai miegos žiedai, ir saulė
Aukštam šaltam danguj nešvies, —
Tik tu visam plačiam pasauly
Nenuraminsi sau širdies.

Į vieną upę bėga mūsų upės,
Į vieną žiedą pinas mūs laukų žiedai,
Vienu keliu ir tau eit nesuklupus
Ieškot, ką vakar naktį praradai.

Pro amžių sūkurius, pro aukurus ir alkus
Kas eis, ieškodamas gyvos tautos širdies,
Ateis daina, ateis jam pasaka į talką
Ir lig žilųjų amžių liepto palydės, –

Drąsus kad eitum, nemaldaudamas pavėsio,
Kad nenuklystum girion šuntakiais siaurais,
Kad rastum protėvių gyvybės gelmę šviesią
Ir nesutemusią juodžiausiais vakarais.

Kad jos ugnis uždegtų širdį tavo šaltą,
Kaip degė tūkstančių tautos sūnų senų,
Kad neštum priesaiką, kaip žiburį iškeltą –
Puošt vainiku ją žygių, rankų ir dainų.

Pro milžinų kapus, kur ūkanos tedūli,
Kur ši diena greičiau nei sapnas sudūlės,
Kad neštum žodį, tartum saulėtą krivulę,
Kad neštum žiedą aisčių žydinčios gėlės.

Į vieną jūrą bėga visos mūsų upės,
Į vieną dieną – mūsų dienos ir takai,
Vienu žodžiu užburtos laukia lūpos
Sutikt rytoj, ko vakar naktį netekai.

Garbė Tau, Viešpatie, už amžinąjį taką
Nuo žemės dulkių lig dangaus žvaigždžių,
Garbė už saulę, kur kas rytą teka,
Ir už didybę mūs mažų širdžių.

Garbė už kalnus, kur žmogus nesiekia,
Garbė už marių paslėptas gelmes,
Garbė Tau, Viešpatie, kad esam niekas
Prieš Tavo veidą, o prieš nieką — viskas mes!

Garbė Tau, Viešpatie, už vardą, kur nešioju,
Ir už sodybas mūs tėvų tėvų,
Už žemę, kur mana tauta sustojo,
Už sielą, gyvą tik alsavimu Tavu.

Garbė už lopšį kūdikio nekalto,
Garbė už kapą laisvės milžinų,
Už praeitį, sunkių skausmų sugeltą,
Už ateitį — be nuodėmių senų.

Garbė Tau, Viešpatie, nuo amžių iki amžių,
Garbė nuo mirštančios ir nuo gyvos tautos,
Garbė vardu Jehovos, Dzeuso ir Praamžiaus
Te minios meilės maldose kartos.

Garbė už išmintį plačiuos takuos žvaigždynų
Ir už menkiausią rūbą rudenio gėlės,
Už žemės viešpačių vėjelio nešamą likimą,
Už tvirtą šaknį mažo daigo pakelės!

Garbė Tau, Viešpatie, šviesi garbė tebūna,
Galingas Dieve, didis, nemarus!..
Garbė už giedrą tyliąją, garbė Tau už perkūniją,
Už mirtį mirštančią ir už gyvenimą dalinančius karus!

Garbė Tau, Viešpatie, tegieda chorų chorai
Archangelų, šventųjų, angelų!
Garbė ant auksu papuošto altoriaus,
Garbė prastoj pastogėj žemės vabalų!..

Iš amžių rūko atėjai tu šiton žemėn,
Iš amžių sosto ją ir vardą sau gavai, –
Ir kiekviena naktis tau naują rytą lemia,
Ir rudenio šalnoj ne visas tu žuvai.

Iš pilko peleno, iš skausmo, iš griuvėsių
Tu su pavasario žalia šaka kelies
Į Dievo saulę, didelę ir šviesią,
Likimui ąžuolo, ne daigo pakelės!

Žvarbių žiemos speigų ir vėtrų nepabūgęs,
O, žemės pumpure, mūs džiaugsmui prasiskleisk,
Po debesim ir po mirties juodžiausiais smūgiais
Būk gyvas prošvaisčių auksiniais spinduliais.

☆

Tavęs, lietuvi, praeity ieškojau,
Senus vartydamas istorijos lapus...
Ir ten, kur augo ąžuolų šventieji gojai,
Radau kapus, radau tiktai kapus...

Radau piliakalniuos rudens vagų arimą,
Ne pilį aukštąją — tik kruvą akmenų...
Ir ant garbės uždėjo metai dulkių grimą,
Tėvų vardai — nebepažįstami sūnų.

O aš maniau, kad tu ten amžiais gyvas
O aš maniau, kad milžinas buvai...
Deja!.. Deja!.. Tik antkapis vėlyvas
Tave paženklino: be ryto užgimei — be vakaro žuvai.

☆

Tavęs, lietuvi, dabarty ieškojau —
Tautos, genties ir gyvasties kovoj,
Ir, kai prie tavo žygdarbių sustojau,
Girdžiu tik raudą prieblandoj žalsvoj.

Regiu: nebetiki, kas amžina, kas šventa;
Kas vergija, kas laisvė pančiuos kruvinuos...
Regiu: ne liepų lapai – broliai krenta,
O širdys blaškosi voratinkliuos senuos...

O aš maniau, kad būsim mes kaip plienas!
O aš maniau, kad bus gana klaidų...
Deja!.. Deja!.. Dar tūkstančiams blakstienos
Užspaustos ūkanų piktų, juodų!..

☆

Tavęs, lietuvi, ieškau ateityje
Ir gimstantį gyvenimui regiu,
Kaip želmenys kad po žiemos atgyja,
Ir keliasi laukai be usnių, be dagių!

Tave regiu (ir tau ateisiančiam pavydžiu)
Be keršto, neapykantos, be melo, be klastos
Keliaujantį vienu taku į vieną dieną didžią
Vienų darbų, vienos minties, vienos savos tautos!

Tikiu aš dieną – didelę ir šviesią;
Tikiu – ne amžiais sielą siaus ruduo!
Pakilk, žmogau, iš dulkių ir puvėsių,
Pakilk, žmogau, ir žmogui ranką duok!

Tarp nakties ir dienos

Yra kur nors
Dabar naktis juoda kaip skausmas juodas,
Ir žemėje, ir sieloj, ir danguj šalna ir gruodas,
Ir amžina mirtis taip bus.

Yra kur nors
Dabar visų tautų gyvybės pasmerkimas,
Ir tie balsai bedugnėj dingsta kimūs,
Ir nežadės jie ryto pro grabus.

Yra kur nors
Dabar diena skambi, kaip varpo aidas,
Šviesi kaip pasakoj šviesios svajonės veidas,
Ir pasitikt aš jos einu, einu...

Yra kur nors
Dabar baltai pražydęs visas sodas, –
Ir čia žydės pavasaris, man rodos,
Ir čia skambės daug vasaros dainų.

Esu aš paukštis, vėtroj nepaklydęs
Ir niekad neišleidęs žemės iš akių,
Skrendu viršūnėmis, kur laisvės žiedas žydi,
Regiu jį rytdienoj galingą, šviesų, didį
Ir pro perkūnijų aidėjimą šaukiu:

Esu aš paukštis, ūkanoj pabudės,
Skrendu žvaigždžių pakalnėn šion atnešt,
Širdies kad nesuėstų laiko rūdys,
Žiedų kad nepakąstų skausmo rudens,
Žmogus kad mestų pančių grandines!

Esu aš paukštis, kur bedugnėm nardo,
Kurs nei prieš naktį, nei prieš mirtį nedrebės,
Kas tars kaip burto žodį mano vardą, —
Pro lemtį viešpačių ir pro teisybę kardo,
Kaip talismanas jam, parpuolusiam, skambės:

Esu aš paukštis, lanko nepašautas,
Nesuviliotas aukso narvo, deimanto grūdų,
Iš ten, kur liko mirčiai lizdas krautas,
Į ten, manan balsan kur kyla tautos, —
Gyvent! gyvent jus šaukdamas skrendu.

Deja, tėvynės ilgesy didysis,
Deja mums, Dievo rankos užmirštiems,
Deja sodyboms krantuose Dubysos,
Deja man, tremtiniui, deja, kur liko, tiems...

Deja, kaip ryto rūkas, žemės garbei,
Deja tuštiems tuščių dienų vardams, —
Ne jie ištvers rudens nebuitį žvarbią,
Ne jie, ne jie mūs gyvastį nulems!

Kalnuos Altajaus pušys, pasilenkit,
Aukštyn tu debesis pakelk, sunkus dangau,
Tyliau patrankos frontuos, taip netrenkit,
Nestokit kelio balsui meldžiančio žmogaus...

Atgal atgręžk sparnus, vakari vėjau,
Į Baltijos pakrantę baltą grįžk,
Laukuos pavasario kur brolis grūdą sėja,
Sesuo kur ievų kvapsniui veria langus ir duris.

Garsiau už garsą mirtį nešančių mortyrų,
Netilę tūkstančio perkūnijų garse,
Aidėkit žodžiai lig tėvynės mano girių,
Gyvi lietuvio gyvo gauskit širdyse:

Deja, tėvynės ilgesy didysis,
Deja mums, Dievo rankos užmirštiems,
Deja sodyboms krantuose Dubysos,
Jei jos vergaut išeitų svetimiems!

Kas užrakins rudens aruodų klėtį,
Kas motiną, kas seserį paguos,
Kai jos per ūkaną, per vėtrą ir per lietų
Lauks laisvės rytmečio, rymodamos languos?

Kas aptvers kapą savanorio, gėlę
O kas pavasarį ankstyvą pasodins,
Kas Baltijos pakrantėj gintarėlį
Bangų išplautą iš smilties surinks?..

O, Dieve, niekas, jei ir jūs išeisit,
Tais pat keliais, kur tėvas knygnešys,
Kur mes anąmet, skurdžiai ir beteisiai...
O, Dieve, niekas, jei ir jūs visi...

Kas tėviškės atkels vartus, kai grįšim,
Kas žiburį uždegs, kas alkanus pavalgydins?..
Kas kas pavasarį po baltą vyšnią
Mūs, ištremtųjų, atminimui pasodins?..

O, Dieve, niekas... Ne, neveski iš tėvynės,
Už nuodėmes ar už nepalaimas netremk,
Tiek rudenų globojęs, glaudęs, gynęs,
Nunešt nedavęs vėjui atšiauriam.

Rūpintojėli, kas tave prie kelio,
Skausme kas vienišą, kas užmirštą lankys,
Kas Motiną Mariją žydinčių berželių
Per Sekmines vainikais apkaišys?..

O, niekas, Dieve, nel Nuimk šią lemtį rūsčią
Ir mūs mažų už svetimas didžių kaltes nebausk...
Nuo amžių mūsų žemė ta ir amžiais ji tebus čia
Gyva, pakėlus smūgius viesulo žvarbaus.

Kas iš nakties ateina — naktį neša,
Kas iš mirties — tik juodą mirtį lems
Ir balto rytmečio rasos sidabro lašui,
Ir milžinų, ir viešpačių keliams.

Kas iš rudens ateina — liūtį, šalną
Per lygumas ir per žalias pakalnes neš
Ir nuraškys lelijos žiedą švelnų,
Ir džiaugsmo rožių puokštes ugnines.

Kas iš žiemos ateina — speigą, ledą
Uždės ant upių, ant sodybų, ant žiedų, —
Numirs gyvenimas be žiedo ir be žado,
Numirs ir siela ir svajonės po ledu.

Kas iš kapų ateina — juodą kapą neša
Ir ryto giesmei, ir vidudienio varpams,
Savam kely pamins po kojų jis visus kaip trąšą
Ir be atodairos visus laukus sutremps.

Kas iš nakties, kas iš šaltos mirties ateina,
Kas iš rudens, kas iš žiemos, kas iš kapų, —
Užgniauš jis tavo jauno ryto šviesią dainą,
Apsiautęs requiem aidėjimu varpų...

O tu ir jo sunkiam take turi likt gyvas,
Kaip amžių ūkanoj ir vėtroj palikai,
O tu kaip žiedas, po šalnos sparnu vėlyvas,
Savų šaknų gelmėj gyvenimą laikai

Tu ir pro naktį, ir pro mirtį, ir pro rudenį praeisi,
Ir pro kapus — ir pro kapus — ir pro kapus...
Ir tavo žemė puošis vėl žiedais ir vaisiais,
Ir tavo vardas amžinų vardų padangėj bus!

Kas skaudaus negirdi mūsų žemės skundo,
Kas maldos nesiunčia, siekiančios žvaigždes, –
Nepabus jis kito ryto aušrai bundant,
Ir dangus jo balso niekad negirdės...

Kas neneš tėvynės skausmo, nei likimo,
Kryžkelių našlaitės jos kas nepaves,
Nepriglaus jo kūno tėviškės arimai,
Niekad amžių saulė sielai jo nešvies!

Ir maža kregždutė pasigenda
Savo gimtojo lizdelio,
Per Atlantą nepavargus skrenda –
Ilgesys jai rodo kelią.

Už kalnų, už girių ir už klonių
Alpsta jos maža krūtinė, –
Atsikvėps jinai tiktai kelionėj,
Tik mieloj, savoj gimtinėj.

Svetimieji debesys persunkūs,
Svetimų padangės žemos,
Tik tėvų žemelėj Dievo ranką juntam,
Ir giedroj, ir vėtroj ramūs.

Ir maža kregždutė čia nebijo
Nei kalnų aukštųjų aro,
Ir be saulės žydi čia laukų lelijos,
Ir gyvent ir mirt tėvynėj gera.

Niekur nemini jie tavo mažo vardo,
O esi tu, mano Motina, esi.
Niekur jie nemato tavo mažo vardo,
O šviesi tu, mano Motina, šviesi!

Išraškys jie tavo sodus ir sodybas,
Ir beturtė, ir bekraitė būsi tu,
Išvarys tave iš sodų ir sodybų, —
Liks našlaitei tik dalia kapų šaltų...

Ar našlaitė? Ar dalia kapų šaltų?
Ar likimas žemėj mirštančių tautų?
Ne!
Ne nuvyst rudens gėle,
Ne kapų šaltų dalia...
Ne!

Tavo gyslom gyvas teka mano kraujas,
Tavo skausmas — ir mana širdies žaizda,
Mano gyslom teka gyvas tavo kraujas,
Tavo džiaugsmas — ir mana širdies daina!

Jei tu mirtum, aš tavam kely dar gyvas,
Jei aš mirčiau, liktum, Motin, tu gyva!
Amžiai nešė, amžiai neš dar tavo sielą gyvą —
Tu mažoji — tu didžioji Lietuva!

1940. IX. 15.

Aš priglaudžiau prie žemės ausį
Ir jos nerimstančios širdies
Skausmų ir sielvartų klausausi,
Ko niekas niekas negirdės...

Aš priglaudžiau prie žemės ranką, —
Ruduo, o ji dar nešalta,
Jos karštas kraujas nesukrenka,
Ir žvaigždėm spindi jos kakta.

Aš priglaudžiau prie žemės širdį,
Prie motinos tėvų tėvų, —
Ir aš žinau, kas ją pravirkdė,
Skausmu ko skundžias nesavu.

Priglūdau aš prie savo žemės
Visom svajonėm ir sapnais...
Ir šviečia jos dangus sutemęs
Man vėl pavasariais jaunais!

VIEŠPATIES ŽINGSNIAI

Po metų kūdikio švelnių,
Po pabučiavimo vilnių
Ramus ateina subrendimas,
Ir tu, poete, vėl imies
Skambios vidudienio giesmės
Ir sielą sotini vėl rimais.

Tu nebekeiki praeities,
Tu vėl kaip pranašas jauties,
Skaitai žvaigždžių slaptingą raštą,
Ir vėl krūtinė tau rami,
Ir vėl kaip milžinas imi
Sau ant pečių likimo naštą.

Meni – ją klupdamas nešei,
Meni – ramybės sau prašei,
Kaip lapas vėtroje blaškeisi,
Dabar ir vėl, dievų sūnau,
Sau radęs paskirtį, žinau,
Drąsus į naują dieną eisi.

Nepasitiks tavęs tenai
Nei džiaugsmo dainos, nei sapnai,
Nepasitiks ten meilės rytas,
Tenai tik skausmas, kur eini,
Tik melo žodžiai kruvini,
Ir vysta gėlės nuraškytos...

Neklupk, kaip tąsyk neklupai,
Bet eik, bet eik — pabėgs kapai,
Iškelsi pergalės vainiką, —
Ir švies tau saulė danguje,
Ir šviesi žemei tu su ja
Pro šios dienos pasaulį nykų.

Po metų kūdikio gležnų,
Po pabučiavimų švelnių,
Po mylimosios mielo veido,
Kaip ryto perlas nuo gėlės,
Tu vėl nuo žemės šios kelies
Ir pasiilgsti lyros aido,

Kurį regėjai sutemoj,
Kurį girdėjai mylimoj
Jaunystės pasakoj šilkinėj,
Kai globė atviras dangus
Tėvų sodybas ir laukus,
Sklido žiedai pavasariniai.

O, lyra, lyra nuostabi,
Kai tu pabudusi drebi
Visom sidabro savo stygom, —
Ir mes suskaldome grabus,
Ir mes, ir mes vėl imam bust,
Kurie šaltam kape užmigom!

1912. III. 3.

Ant uolos balta gėlė žydėjo –
Nei lietaus, nei saulės jai.
Kaip sidabro lašas ji visa tebevirpėjo –
Viešpatie, tai Tu ten praėjai.

Ant šakos paukštelė taip čiulbėjo!..
Nei namų, nei šilko jai.
Kaip sidabro lašas ji visa tebevirpėjo –
Viešpatie, tai Tu ten praėjai.

1943. I. 22.

— Dieve, — tarē lakštingala
Ryto maldoj.
— Širdį Tu vienas aukštyn keli, —
Tarē žiedai.

— Dieve, Tavęs mes ieškojome
Ryto maldoj,
Puolēm po Tavo kojomis,
Tartum žiedai.

Šviesk mums sava evangelija,
Vesk į Tenai,
Dieve, mus savo šešēlyje
Glausk amžinai.

— Dieve, Tu mūsų pavasaris, —
Tarē žiedai.
Tarē lakštingala:
— Tu džiaugsmo ašara
Ryto maldoj.

1943. II. 17.

Ir tarė Viešpats: "Teesiel" Ir tapo
Šviesa, diena, dangus ir žemė.
Praėjo metai — Jis gyvybę lapo,
Jis amžių ąžuolo ir peteliškės lemia.

Ir tarė Viešpats: "Teesiel" Ir tapo
Buitis, mirtis, dangus ir žemė.
Praėjo amžiai — Jis ir tavo kapą,
Jisai, žmogau, ir tavo buitį lemia.

1943. II. 28.

Apšlakstyk, Viešpatie, mane
Ir apiplauk isopu širdį,
Sudegink atgailos ugnia,
Tegu ji Tavo balsą girdi.

Apiplauk, Viešpatie, ir aš
Baltesnis būsiu užu sniegą, —
Tau dienos tyrą maldą neš,
Man — mano mintys ramų miegą...

Palaistyk, Viešpatie, rasa
Palaistęs mažą lauko gėlę,
Gana jau supo mus tamsa,
Gana jau skausmas sielą gėlė.

Užlieja potvyniai žemes,
Vidur dienos užtemsta saulė, —
O, Viešpatie, kur eisim mes,
Kas be Tavęs mus ves pasauly?..

Tu savo meile apšlakstyk,
Kaip naktį, sąžinę mūs juodą, —
Kaip lašas kelsis ji skaisti
Ir nebijos šalnų, nei gruodo.

Mačiau: pratryško akmenų
Anuomet tyruos kietos uolos, —
Po Tavo kojų kruvinų.
Kaip dulkė, Viešpatie, aš puolu.

Tegu užkrinta ant širdies
Nors lašas Tavo švento kraujo,
Te jis išganymą žadės
Man, Viešpatie, išgirsk, maldauju.

Apšlakstyk, Viešpatie, mane
Ir apiplauk isopu širdį,
Sudegink atgailos ugnia,
Tegu ji Tavo balsą girdi.

1943. III. 3.

1. Gyvybės burtininkas

Pavasari,
Ką rudenio pikta ranka nuraškė
Ir ką pakando gruodas ir šalna,
Pavasari, tau vėl pakvietus, tvaska
Nauja gyvybe naujo ryto raštuos,
Vėl kiekviena gėlelė bėga saulėn tekina.

Pavasari,
Tu beržo širdžiai saldžią sulą duodi,
Laukus ir klonius puoši kilimais žaliais,
Ir į artojo žemės vagą juodą
Tu ateini kaip Viešpaties paguoda
Pirmu griausmu, pirmu lietum, pirmaisiais spinduliais.

Pavasari,
Tave mes šaukiam ūkanoj paklydę, —
Ateik į žemę, į namus, širdin ateik,
Tave mes šaukiam, Burtininke didis,
Tegu sausa obels šaka vėl žydi,
Ir nuo dainų tesuskamba skliautai!

1942. XII. 17.

2. *Pavasario kelionė*

Eini tu Nemuno krantais gėlėtais
Nerūpestingas, jaunas ir šviesus, —
Juodoj gelmėj jo tūkstančiai žvaigždžių tau šviečia,
O tavo žingsniai žydi rytmečio gaisuos.

Eini tu nešdamas, kaip rugio daigą, viltį,
Nemirusią ir gyvą po žiemos speigų,
Eini dainuodamas ir griauni ledo tiltus,
Statytus gruody, puoštus šerkšno vainiku.

Eini tu kviesdamas baltų bijūnų šventėn,
Ir daigui — gimk, ir lapui — auk, ir paukščiui — skrisk,
— tari,
Nuo pumpurų kiečiausios luobos krinta,
Ir giesmę pradeda pirmasis vyturys.

1942. XII. 10.

Tu man sakai: Pavasaris. Išėjo Nemunas.
Pavasaris, sakau, ledus jau išnešė Neris.
Užlies tuoj saulė kalnelius ir žemumas...
Ir, lyg girdžiu, toli toli,
Ilsėdamasis pakely,
Tėvynei sveikinimą siunčia vyturys.

Nuo tolimų pakalnių kyla tirštas ryto rūkas,
Ir krūpsi neramiai širdis tokia viena viena.
— Neverk, — jai sako šventas Jonas Nepomukas,
Palinkęs žemiškų linksmybių pakely...
Ir iš toli, ir iš toli
Kaip potvynis atplaukia vasaros daina.

Tu man sakai: Pavasaris. Alyvos supasi.
Pavasaris, sakau, atverkim jam duris.
O skausmas sieloj, o kančia sustingus lūpose,
Ir, lyg girdžiu, toli toli
Parpuolęs šaukia pakely
Žmogus — žvėris.

1943. III. 5.

Praeitis kaip baltas paukštis
Pro tave praskriejo,
Nesugausi jos kaip paukščio,
Niekas nesugaus, —
Jo sparnuos sidabro žvaigždės
Krito ir žėrėjo,
Jo sparnuos užgeso saulė
Ir dalia dangaus.

Dabartis kaip baltas sapnas
Tavo širdį supa, —
Nusimesk jos sunkų tinklą
Nuo silpnos širdies,
Savo laimės prakeikimui
Nepraverki lūpų,
Nieko lemčiai nežadėk tu, —
Tau lemtis žadės!

Ateitis kaip baltas bokštas
Tavo toliuos šviečia,
Ją, kaip degantį žibintą,
Nešdamas eini, —
Kas praeis takus bedugnių
Ir kelius erškėčių, —
Amžių amžiais švies jo tako
Žingsniai kruvini!

1943. IV. 5.

Dangus vidudienį tau šviesų davė
Ir laimės sapną, ir nakties kelius,
Jo vakarinė tavo širdį žavi
Ir jo girdi tu ryto paukštelius.

Ir jo aušroj tu pasiklydęs stovi,
Ir jo šviesos tau krintant nematai,
O ji kaip upė tau pro veidą srovi,
Kaip upė dingsta ji, ir lieka tik krantai.

O krantuose pavargę žemės žingsniai
Ir ateitis tava, ir dovanos dangaus
Be pėdsako, kaip jūroj laivo takas, dingsta,
Ir niekas jų, kaip paukščių, nesugaus.

Ir niekas?.. Ne! Tu pats rankas ištiesi,
Tu pats jų rinkt ir aukuro uždegt eini,
Tu sieloj pats neši, kaip žvaigždę šviesią,
Žibintą, uždegtą žilųjų amžių židiny.

Dangus vidudienį tau davė — saulei siekti,
Nakties kelius — kad puoštų žemę rytdiena,
Priėjęs vakaro kelionės tylų lieptą,
Kad tartumei: — Laimėjau. Vesk namo. Gana.

1943. II. 15.

Pro šalto rudenio bevaisę šaką
Jis kaip strėlė auksinė prasimuš,
Nušvies kaip žaibas tavo tamsų taką
Ir rytmečiui prikels namus.

Jo, vėtros velniškai kvatodamos, jo pūgos
Nenusineš bedugnėn, neužpūs,
Ką jis palies — gyvenimui pabudins,
Ir mirčiai pasmerktus praves jis gyvus pro kapus.

Pro juodą naktį, alkaną, bedugnę,
Kaip marių paukštis jis praskries, —
Iš jo sparnų pabirę žemėn ugnys,
Kaip amžių žiežirbos, žmogaus širdy žėrės.

1943. I. 25.

I.

Saulė. Tvaikas. Dulkės. Nė šešėlio.
O kažkur varpelis sidabrinis...
Ieškai jo, kad širdį liautų gėlę,
Ir randi: kaip ašara — šaltinis.

Šalnos. Ledas. Pagėla. Ir gruodas.
O kažkur varpelis sidabrinis...
Ieškai jo, ir vis arčiau jis, rodos,
Ir randi: kaip ašara — šaltinis.

1943. II. 16.

II.

Sustoja rytą kūdikis pas srovę gyvą, gaivią,
Ji girdo dieną vyrą milžino galia;
Iš jos atsigeria paklydęs pakeleivis,
Ir paukštis trokštantis, ir samana šile.

Ji tūkstančius, viena ji tūkstančius pagirdys
Ir vis gyva, ir vis jauna srovens.
Iš jos atsigeria paliegę mūsų širdys
Ir nebebijo tolimo rudens.

1943. I. 31.

Ar upē ten, ar medis ten dainuoja?..
Ir vis labiau, ir vis balsiau...
Sustojau aš po vasaros dangum aukštuoju
Ir laukiu — ir klausau.

Ar paukštis ten, ar girios vėjas šaukia
Mane vardu?
Einu ir ieškau jo — ne upē, ne; ne paukštis, ne; ne
obelis palaukėj;
Einu ir ieškau jo — ir nerandu.

Sutemsta. Vakaras. Naktis. Ir žvaigždės didelės ir ma-
Užsidega platybėse dangaus. / mažos
— Tenai, tenai!... — Ir ištiesiau rankas... miražas...
O nepaliauja šaukt manęs, o nepaliauja gaust.

Ir vėl diena. Ir upē ten, ir medis ten dainuoja,
Ir paukštis, irgi vėjas, vis ir vis balsiau...
Sustojau aš po Viešpaties dangum aukštuoju:
Klausau, klausau — ir neatsiklausau.

1943. I. 13.

Kad nenukristų lapas jauno žiedo,
Kad nepaklystų žvaigždės danguje,
Ir paukštis, ilgesį ir džiaugsmą giedantis,
Kad giesmę baigtų; lauko lelija

Kad ryto rasą po lapeliais glaustų
Sunkiam, tvankiam vidudieniui kaitros,
Ir ant uolų kad nesudužtų plaustas,
Kaip baltas pūkas po sparnais audros, —

Jis Vienas budi visą žemės naktį,
Jis Vienas vaikšto kloniais ir kalnais...
Ir tau širdis kad nenustotų plakti,
Jis Vienas dengs ją dieviškais delnais

Nuo ūkanų, nuo saulės ir nuo vėjo,
Nuo darganų rudens, nuo pamotės žiemos,
Klaidžiam kely kelionėje rugsėjo,
Pagairių plėšomuos pusiaukelės namuos,

Kad nenukristum, kaip nukrinta žiedas,
Kad baigtum giesmę, sėdant saulei danguje,
Kad Jojo rūpesty priglustų tavo pėdos,
Kaip nakčiai glaudžias lauko lelija.

1943. I. 26.

Po baltu nuometu žaliam geguży
Ties mano langu dvijen vyšnios lūžo,
Kaip dvijen seserys greta;
Pas mano langą lauko obelėlė
Sunkaus žiedų vainiko nepakėlė,
Kaip motina, kaip motina balta...

Po šelmeniu dvi kregždės susisuko
Gūžtelę molio, samanų ir pūko,
Ir kaip upelis plaukė jų giesmė — — —
Kaip tie šviesaus pavasario paukšteliai,
Kaip ta giesmė ant amžinojo kelio,
Ir aš šiame pasaulyje esmi.

Ir aš, anų baltųjų vyšnių brolis,
Iš skausmo eisiu į gyvybės tolius,
Ir aš sūnus anos senos obels
Ir taikoje, ir karo vėtrų žingsniuos
Savos tautos aruodan derlių rinksiu,
Kol šalnos kojas ir rankas sugels,
Kol po žiedų našta širdis pabals...

1942.

Bemiegės, sunkios naktys susirinko
Prie slenksčio mano pravirų namų,
Kaip juodos burės supas jos aplinkui
Ir migdo širdį man, ir aš imu

Užmiršt vidudienį, užmiršt kelionę
Pro rytmečio laukus ir pro gėles,
Pro kalnus ir pro lygumas žalias
Į paskutinio sapno klonį...

O jis jau čia, jau veria mano langus
Ir, kaip pailsę žemės skausmo bangos,
Tyliai sudūžta pas duris.

Ir, kaip paguodos pilnas Kristaus žodis,
Sublyksi, tąnakt Getsemani pasirodęs,
Pirmas Žiburys.

1942. XII. 9.

Kelias, kryžkelē, šventorius, koplytēlē –
Kiek vilčių į aukštą bokštą jos įkēlei,
Kai gyvenimo taku ējai klupai,
Kai skambējo tolimų dienų varpai:

– Din - dan - dan,
Skubink, eik iš čia,
Kur mirtis, kančia...
Viešpaties vardan
Din - dan - dan...

Ima gaust vargonai giesmę graudžią,
Ir dangus ir žemē gaudžia gaudžia,
Ir "*Libera me*" juodų mišių gaida
Tavo giesmei pritaria varpų malda:

Din - dan - dan,
Ko tu lauki čia,
Kur mirtis, kančia...
Skubink, eik namon,
Din - dan - don...

Kelias, kryžkelē, palaukē, ežerēlis,
O pakrantėje — berželiai, gluosniai, gėlės;
O pakrantėn jo žalion kai ateini,
Žalvarinis varpas suskamba dugne:

Din - dan - dan,
Ko tu ieškai čia,
Kur mirtis kančia,
Plauk kitan krantan,
Din - dan - dan...

Vakaras, saulėleidžiai auksiniai,
Ir taip gera, taip ramu krūtinėj;
Kai tyliai mažan luotelin sėdi tu,
Tiktai aidas atsišaukia nuo krantu:

Din - dan - dan,
Viskas liko čia, —
Mirtys ir kančia...
Viešpaties vardan
Din - dan - dan...

1943. II. 24.

Praeina metai, kaip šešėliai nykūs,
Praeina metai, kaip šviesi žvaigždė, —
Tik tu, tik tu, su baime juos sutikus,
Tik tu lieki, silpna žmogaus širdie...

Žmogaus širdie, ant amžinojo kelio,
Kiek daug, kiek daug tu garbini stabų!
Drebi pabūgusi trapaus rudens lapelio,
O nebijai nei vėtrų, nei žaibų.

Į vėtrą puoli, kaip balta plaštakė,
Pats žaibus sukeli, pats jų tvane plakies,
Kol nesudegs gyvenimas, kaip vaško žvakė,
Kol amžių ryto saulė patekės.

Žemės prieblandoj baltų dienų ieškojau,
Neradau,
O po kojų krito gėlės, o po kojų
Sidabru sutviskusių žvaigždelių krito daug.

Krito žvaigždės, krito lapai, krito gėlės,
Kris diena,
Ir, kaip mažas mažas ryto vyturėlis,
Suskambės tyli kitos buities daina.

"Renkis, renkis" — suskambės pabudęs varpas
Vakaruos,
Dalgiui rudenio palinks pribrendę varpos,
Juodos girios juodą requiem sugros.

Amen — laukas, Amen — upė, Amen — pievos,
Amen, Amen... — visata visa pritars.
Ir paims tada tave už rankos Tėvas
Geras, geras.

1943. I. 22.

Epifora

Diena jau suglaudė pavargusius sparnus,
Sutemo vieškelis, upelis, kalnas, klonis,
Sugrįžo paukščiai iš vidudienio kelionės
Ir lizduose be rūpesčio užsnūs,
Ir neregės žvaigždžių šviesiųjų pro sapnus,
Tik tu maldoj jų degantį sidabrą rinksi,
Tik tavo skųsis be ramybės žingsniai:
— Diena jau suglaudė pavargusius sparnus.

Diena jau suglaudė pavargusius sparnus,
Ir žemė savo kelio sūnus šaukia:
"Padėkit sandalus ir nusiimkit kaukę..."
O tu sakai: "Ne tavo, žeme, aš sūnus,
Uždegęs židinius išblėsusius, senus,
Į amžių aukurą nešu troškimų ugnį!.."
Ir praeini pro verdančią bedugnę,
Diena kai suglaudė pavargusius sparnus.

Diena jau suglaudė pavargusius sparnus,
Nutilo tolumos, laukai, kalnai ir tyrai,
Tik pranašingai skamba tavo lyra,
Ir aidi aidas jos didingas ir agnus:
— Tik tas gyvens, kas siekt aušrų panūs!
Tik tavo giesmės kels mus nenutilę,
Kai tarsi: — Viešpatie, priglausk vaidilą, —
Diena jau suglaudė pavargusius sparnus.

1943. II. 20.

Toli toli, girdžiu, varpai suskambo,
Ką šaukia jie — tave, mane ar juos?
Ar tuos, kur sutemoj paklydo ir paskendo
Ir amžinai tenai klajos?..

Toli toli, girdžiu, griaustinis griaudžia,
Ką verčia jis — medžius? namus? kapus?
Ar tuos, kur metė nešę dalią graudžią,
Jis raško blaško, it lapus?..

Toli toli, girdžiu, mirtis ateina,
Ką vesis ji? Tave? Mane? Ar juos,
Ar tuos, kur baigė žemėj gulbės dainą
Ir visą dieną laukė jos?..

Toli toli, girdžiu, kaip rasą, maldą,
Ką ji — žaizdas, ar kelio dulkes plaus?
Ar tie, kuriuos ji glaudžia ir numaldo,
Ar tik ne tie tenai keliaus...

1943. II. 15.

Į JŪRĄ

Į ją, į jūrą šaltas vėjas neša
Mane, pakilusį nuo žemės dulkių, lašą.

Greičiau, greičiau į jos pakrantę šviesią,
Kol vakaro pašvaistės neišblėsę,
Greičiau į gelmę, atilsį, ramybę, —
Jau dega žvaigždės aukštumoj sužibę,
Tamsoj jau ima šviest sodybų žiburėliai,
Ir Dievo Angelas ramybę neša gėlei.

O aš ramybės niekur neradau čia,
Nei ryto saulėj, nei vidudienio kaitroj,
Visur manuos keliuos žvangėjo griaučiai,
Ir saulė nešvietė tyrai...

Nebuvo man ramybės žemės kloniuos,
Nebuvo jos aukštų kalnų snieguos,
Po darganoj ir po rudens dumble kelionės
Tik ji, tik ji viena sugrįžusį paguos.

Į ją, į jūrą, plačią, didelę, galingą,
Be pabaigos ir be pradžios krantų!
Visų dienų akimirkos kaip aidas dingo,
Į jos, į jūros amžiną alsavimą krentu.

Krentu, nes amžių Valios
Sugrįžt ten rytą lemta...
Greičiau, kad žemės kelias
Prieš naktį nesutemtų!..

Į ją, į jūrą, vieną, begalinę,
Į ją , į jūrą grįžt ir susiliet!
Iš tos tremties į mūs visų tėvynę,
Į būtį iš mirties ir nebūties!

1943. II. 25.

Kai paskutinis saulės spindulys užgęsta,
Kai paskutinis vario varpo dūžis,
Aukštų pušų viršūnėse palūžęs,
Pasineria į vakaro žarų auksinį raštą, –

Ateina ji, liekna, kaip topolių viršūnės,
Tamsi, kaip marių gelmės gilios,
Tyli, kaip girių giesmės tylios,
Sunki, kaip skausmo valandos bekūnės.

Ateina ji suglaust lelijos žiedo,
Ateina ji našlaičių nuraminti, –
Ir paskutinė ašara nukrinta,
Ir "Labą naktį, Jėzau..." žemė gieda.

Ateina ji, žvaigždžių palikus sostą,
Kalnai suklumpa, keliasi pakalnės,
Ir, kaip malda, jos rankos geros, švelnios
Žmogaus pavargusią krūtinę glosto.

Ir kaitrios dulkės, dieną pasikėlę,
Vėl prie pilkų arimų glaudžias,
Ir tyla aimanos, ir gyja žaizdos skaudžios,
Ir, kai eini, nebeseka šešėliai.

1943. I. 8.

Mes regėjom — daug nuvyto čia vainikų,
Mes regėjom — prakeliavo daug pro mus,
Mes regėjom, kaip jų žemės sapnas nyko
Ir kaip rado jie čia amžinus namus.

Mes girdėjom — verksmą kūdikio nekalto,
Mes girdėjom — raudą mylinčių širdžių,
Mes girdėjom — duslūs dūžiai naktį šaltą
Ir raudojimas nualpusių žvaigždžių...

Grįžta žingsniai tų, kurie viešėjo,
Grįžta žingsniai mylimųjų ir našlių,
Grįžta žingsniai morų mirusio nešėjo,
Koplytėlės sargo, daug čia laisčiusio gėlių...

Tik negrįši tu, čia ramų atilsį suradęs,
Nepraeisi niekad atgalios pro mus,
Užmirštas mirties — bejausmis ir bežadis,
Radęs savo dieną — Ten, o čia — namus...

1943. II. 24.

Kai juodą naktį kelias pasibaigia
Ir kai audros sparnuos žibinto nerandi,
Esi tu rankoj Jo, kaip žemėn kritus snaigė,
Džiaugsme pavargusi, be sopulio — skaudi...

Kai praraja prasiveria po kojų,
Ir nebūtis, kaip liepsnos, ima širdį siaust, —
Jis vienas tau aukštoj viršūnėj moja
Ir sklaido debesis vidurnakčio tamsaus.

Kaip vergas grįžtum rinkt žiedų, kur rytą
Kaip karalaitis mynei ir barstei,
O ten, kur kaip žiedai nuvytę dienos krito,
Nebežydės pavasario žiedai...

— Praėjo pasaka... — tari skausme suklupęs...
— Praėjo auksas, vynas, meilė žemės dukterų...
— — — — — —
Ir iškeli rankas krantan anapus upės,
Ir vieną maldą betaria sustingę lūpos:
— Ave Crux!..

1943. II. 14.

— Eiva, — Tu man tarei, —
Į aukštumas iš tų pakalnių ir iš pelkių.
Nematoma ranka atstūmei durų velkę.
Ir pasirodė žiburiai.

Ir pasirodė tolimas dangus,
Kaip Tavo vardas — didis, stebuklingas,
Ir pasirodė, koks aš nelaimingas
Ir koks suvargęs — lyg žmogus, lyg ne žmogus...

— Eiva, — Tu man kaip tėvas pakartojai.
— Eiva, — atsiliepė šilai, pakalnės, gojai...
— Einu, — tariau

Ir langines namelio tuščio uždariau.
Ir liko žemė, liko gruodas, liko gėlės,
Ir dienos, kaip lengvai prabėgantis šešėlis.

1943. I. 6.

Naktis ateina per pavargusį pasaulį
Ir neša miego kvepiančias taures.
Kaip tulpės žiedas užsimerkia saulė,
Naktin ir tu, keleivi varganas, iries.

Kaip angelų laimingos akys, mirga žvaigždės
Ir lig kitos dienos apyaušrio mirgės.
Dar nuo sunkios kelionės dega tavo kojų žaizdos,
O tu kaip kūdikis rankas į dangų tiesi ir džiaugies.

Ir tavo džiaugsmo upė netelpa krūtinėj,
Io sklidina visa pavasario naktis,
Visi jauni žiedai pavasariniai,
Visa, kaip sapnas, žydinti buitis.

1942. IX. 28.

Girdėjau balsą Viešpaties, kaip tolimą griaustinį,
Ateis diena, ir vėl baisiu balsu jis žemėj griaus,
Mačiau puolimą angelų, mačiau aš cherubinų,
Mačiau šėtoną krintantį, kaip žaibą iš dangaus!

Girdėjau balsą Viešpaties jus klausiantį: "Quo vadis?",
Ir jūs tylėjot kaip tušti pabaltinti grabai,
Neprasivėrė lūpos jūsų teisintis, bežadės,
O vienąkart sutems, sutems — ir kelias pasibaigs...

—Jūs, — tars Anas, — po dešinei; jūs eikit, — tars, —
po kairei!..
Ir niekas žemėn, ką užmiršo, pasiimt negrįš.
Ims baltus žiedus kraut ir skleist kelionėj likę gairės,
Ims liūdesys džiaugsmu žydėt, kaip deimantas žėrįs.

Girdėjau balsą Viešpaties — jo niekas nesiklausė.
Ateis diena, "Kur Tu buvai? Kur?..." milijonai klaus...
— — — — — — —
Mačiau triumfo Jo dienas, mačiau aš piūtį gausią,
Ir baimė apėmė mane, ir su jumis dalaus...

1942. XII. 11.

Bežvaigždės sutemos, o tu po juodą upę
Braidai ir vakar čia žvaigždes sukritusias renki.
Pakrantės gluosnyje maža paukštelė tupi,
O jos giesmė pavargusi, sunki...

Joje girdėjai tu savos širdies plakimą
Ir ilgesį bekraščių vandenų,
Joje regėjai tu pavasario dvelkimą
Ir skundą žemės palaužtų sparnų.

Joje atsiliepė balsai iš Paukščių tako,
Joje atsišvietė Sietynas iš dangaus,
Joje kažkas ir tau širdin prašneko
Balsu ne paukščio, ne gėlės ir ne žmogaus...

Ir tu eini, keli rankas į dangų,
Ir ne žvaigždžių jos kupinos šviesių,
Jas juodas upės dugno dumblas dengia,
O veidą — plėnys vakaro gaisų.

Ir iš pakrantės gluosnio išbaidai tu
Paukštelę mažą į nakties gelmes...
Ir tu skubi ten greitai, greitai, greitai,
Kaip aidas jos nutilusios giesmės.

1942. XII. 20.

ESU MIRTIS

Esu mirtis, kuri tave lydėjo
Nuo mažo kūdikio sapnų,
Esu mirtis, kuri šalnoj rugsėjo
Ir vasaros gėlynuos gyvenu.

Esu mirtis, kur elgetas aplanko
Ir žemės viešpatysčių karalius,
Esu aš motina, kuri beturčius renka,
Kaip karalienė auksą ir perlus...

Daug sužadėtinių į mano glėbį puolė,
Kaip jauno rytmečio rasa, skaisčių,
Daug kunigų, daug emeritų ir vienuolių
Išliejo ašarų, juos išvedant, karčių.

Daug išvedžiau iš skurdo ir iš bado,
Daug iš kalėjimų tamsių išvadavau,
Daug pavergtųjų mano rankoj laisvę rado,
Ir daugeliui laivų ramiausias uostas aš buvau.

1942. IX. 21.

Rasokit, dangūs, ir išlykit Atpirkėją,
Raudoki, žeme, sielvarto rauda...
Šaukei Jį lūpom pranašų — ir neatėjo,
Šaukei burnojimais ir skundais, ir malda...

Rasokit, dangūs — puolam, trokštam, mirštam,
Sukepo mūsų širdys, kaip sausa žolė,
Tik Tu per potvynius gali išvest mus, Kristau,
Tik Tu sausroj pagirdyt mus gali.

Tik Tu į žemės klaikią naktį žengęs,
Išvesi mus iš ūkanų, karų,
Pakelsi skliautą mirštančios padangės,
Žvaigždes nauju papuoši sidabru...

Rasokit, dangūs, nuodėmę nuplaukit,
Rasokit, dangūs, teatgis širdis,
Te amžių upės pasikėlęs sriautas
Mus neš Tavan krantan, kaip Nemunas žydįs.

1942. XII. 14.

Naktis. Miegojo Rašto Šventojo žinovai.
Miegojo ciesoriaus sargyba ir kariai.
Miegojo skausmas žemėje visoj plačiojoj,
Ir slėniuos — kaimenės, ir kloniuos — vyturiai.

Tamsoj užmigo kedrai, tamarisai.
Tamsoj pabudo mirštantis žmogus.
Ir tapo Kūnu Žodis Viešpaties didysai,
Ir žemėn nužengė dangus.

Ir kaip griaustinis *Gloria* sugriovė,
Prašvito Viešpaties pirmoji žemės šios diena,
Ir puolė piemens ir karaliai jam po kojų,
Ir puolė pragaro gelmėn pasaulio dargana.

"In terra pax..." pro griausmą balsas tarė,
"In terra pax..." atsiliepė kalnai,
— — — — — — —
"In terra pax..." tvirčiau už akmenį ir varį
Te, žeme, Kristaus vardas švies tau amžinai.

1942. XII. 18.

... Tyliau, tyliau, naktie, dvelkimą švelnų
Nešk čia pro palmių miegančius lapus,
Ir vėjas tenepūs čia nuo Libano kalno,
Ir ant Jordano te rasa lig ryto bus.

Tyliau, tyliau giedokit, serafimai,
Ir žvaigždės, jūs, plazdenkite tyliau, –
Ir aš be atdūsio prie Jo, prie mano džiaugsmo rymau,
Kol rytmečio šviesi žara išauš.

Po nuodėmės Adomo ir po Kaino
Te savo sėklos pragaras daugiau nesės,
Tegu tyloj viena šventa naktis praeina,
Te Jis prieš pirmą savo žemės dieną pasilsės.

Sustokit, vandenys, upeliuose Jordano,
Gelboės šaltos versmės, neišduokit jų,
Ir jūs, kur Ezdreliono lygumose bandą ganot,
Tyliau ten šūkaukit paklydusias avis... Ir jūs,

Tyliau, tyliau giedokit, serafimai,
Ir žvaigždės, jūs, plazdenkite tyliau, –
Ir aš be atdūsio prie Jo, prie mano džiaugsmo rymau,
Kol rytmečio šviesi žara išauš.

Balsai nutilkite Baalo ir Elijo,
Ir tau, Saliamono vėlė, gana raudų,
Sveika, viršukalne Ermono, tu leliją
Išugdžius mano Jėzaus, mano Viešpaties vardu...

Nežadinkite kūdikio, teilsis po kelionės.
"Išganymo!.." — nešaukit pasmerkti.
Jūs, alkanieji, neraudokit: "Duonos!.."
"Stebuklo!.." jūs nemelskit, fariziejai papirkti.

Vadai, nešaukit —"Keršto!...",
"Laisvės..." — pavergtieji,
"Mums — pergalės, o jiems — mirties!" — kariai,
Ir tu be reikalo, ir tu, parpuolus Galilėja,
Be atgailos be reikalo pakilsianti tarei.

Nežadink meilės Jo, šventasis Asižieti,
Ateis diena, ir ji pabus, ji naktį saule šviesi
Tu neieškok manęs, šventoji Bernadeta,
Ir tu, don Bosko, nevadink Jo, dar nekviesk...

Tepailsės Jo mažos kojos po kelionės,
Po tiekos amžių, tiek juodų sunkių dienų...
Nešaukit jūs, aukšti kalnai Ermono,
Mažos širdies nežadinkit iš dangiškų sapnų.

Tyliau, tyliau... tyliau, tyliau giedokit, serafimai,
Ir, žvaigždės, jūs, plazdenkite iš tolo ir tyliau, —
Ir aš be atdūsio prie Jo, prie mano džiaugsmo rymau,
Kol rytmečio šviesi žara išauš, kol pagaliau...

1942. XII. 8.

Prieš šimtmečius įaugo mano šaknys šiton žemėn,
Ir šimtmečių juoda audra jų neišraus, —
Ar išdidi viršūnė tėviškės padangę ramią remia,
Ar ūkanose prošvaisčių dairaus.

Esu pageirėj aš šiaurinio šalto vėjo,
Esu aš kryžkelėj rytų ir vakarų...
Daug Nemunu vandens, daug rytmečių šviesių tekėjo,
Ir daug užgeso neprabrėškusių žarų...

Ir sirpo vasaros, ir auksu saulė švietė,
Ir klydo gervių klyksmas rudenio takuos,
Visų pavasarių padangėj mano rankos plėtės,
Ir paukštis svetimas žemyn nenulenkė šakos!

Girdėjau giriose aš Gedimino ragą,
Girdėjau aidą jo aukštajam panery,
Mačiau, kaip laužai, šaukdami kovon lietuvį, dega,
Ir kaip krūtinėse negęsta jų liepsna skaidri.

Mačiau, kaip griuvo akmenio statytos pilys,
Mačiau, kaip upės seko ir aukšti kalnai,
Mačiau, kaip piliakalnius milžinams supylė,
Kad jie gyventų čia, kaip žemė, amžinai!

Kai tave menu aš, tėviške senoji,
Su tavim kai atminimuose esu, —.
Sningant — gėlės žydi, o miškų gelmėj tamsiojoj,
Lyg tavam sodne — šviesu, šviesu!..

Kai tave menu, tėvų namų ugnele,
Mano šaltos rankos šyla vėl,
Vėl gyventi tavo dienai širdį kelia
Amžinos gyvybės žydinti srovė.

1943. II. 17.

Po mano kojom Romuvos šventa ugnis ruseno,
Po mano kojom geso plėnys pelenų senų,
Aš prie širdies glaudžiu Smūtkelio koplytėlę seną –
Paguodą temstančių ir viltį švintančių dienų.

Manų šaknų žaliajame, gyvajame pavėsy
Vaidilų kanklės nešė dainą kloniams ir laukams,
Manos galvos vainikan naktį krito žvaigždės šviesios,
Ir tarė žemė: – Rinki jas – jos laisvės rytą lems!

Į juodą žemė sunkės ašaros ir kraujas,
Ir aš, kaip deimantus, slėpiau tarp šaknų,
Ir aš, lapus iš skausmo plėšdamas, rinkau jas –
Vergų, baudžiauninkų, tremtinių, kankinių...

Ir tarė dangūs: – Ąžuole, stovėk, kai vėtros plėšys,
Ir nedrebėk, kai duobkasiai sueis iškast tavęs –
Manų skliautų Apvaizdoje tu amžiais čia stovėsi,
Kas neš mano kalvarijas, tas mano šventę švęs!

Ir brangų lobį ašarų, žvaigždžių, kančios ir kraujo
Glaudžiu ir saugau dienai gyvą po žeme,
Kai po visų naktų užgims pasaulis naujas,
Iš jų kad gaustų Viešpačiui šviesi garbės giesmė!

1943. III. 2.

Pro ją praėjo šimtmečiai besieliai,
Pro ją — kaip ledo ižas Nemune —
Pro ją skaistaus rugpiūčio debesėliai,
Kaip maldininkų giedanti minia, —
Pilis ir tiltus amžių potvyniai nuplovė,
O ji kaip motina gera ten tebestovi.

Prieš tabernakulą maldaudamas paguodos
Kai sąklumpu ant akmenio senų šaltų grindų,
Tarp pėdų elgetų, tarp kanauninkų, rodos,
Ir vyskupo Valančiaus pėdą likusią randu...
Ir, rodos man, girdžiu, lyg tartų ji ramiai čia:
"Einu lankyt našlaičių ir našlių žemaičių.

Einu papasakot apie Izidorių artoją
Ir apie daugelį krikščionių kankinių,
Palaimintų nuog žemės dulkių ir linksmybių Sutvertojo,
Pagarbintų nuog daugelio tyros širdies žmonių..." —
Ir, rodos, jį šventų skliautų aukštybėj
Pulkai mučelninkų ir netekėjusių mergaičių lydi.

O pro kolonų marmurą ir auksą,
O pro sietynų žiburius šviesius
Ateina vyskupas Antanas Baranauskas
Su palme rankoje, kaip palmė pats tiesus.
Ir, rodos man, girdžiu jo žingsnį lėtą,
Ir, rodos, sako jis: — "Einu lankyt poetų...

Einu lankyt Adomo Jakšto ir Maironio,
Sustojusių iš Katedros Bazilikos šalių,
Nešu pasveikinimą tėviškės jų klonių
Ir viltį grįžtančių pavasario balsų..."
Ir, rodos man, šventų skliautų aukštybėj
Jį angelų baltų pulkai kaip tėvą lydi.

Pro ją praėjo šimtmečiai besieliai,
Pro ją — kaip ledo ižas Nemune —
Pro ją skaistaus rugpiūčio debesėliai,
Kaip maldininkų giedančių minia.
Pilis ir tiltus amžių potvyniai nuplovė,
O ji kaip motina gera ten tebestovi.

1943. II. 22-23.

Į tenai, kur žydi mėlynos alyvos,
Kur upeliai skamba sidabriniai,
Debesėliai supasi mėlynėj,
Tartum vėlės prosenelių gyvos;
Ten, kur prie seklyčios lango rymo
Jazminų nusvirę baltos kekės,
Į tenai vis grįžta mūsų akys
Sapnuose senų atsiminimų

Iš kelių, kur raudam pasiklydę,
Iš kelių, kur visos viltys gęsta,
Iš kelių, kur, kaip belaisviai naštą,
Nešam sunkų žemės vargo kryžių...

Iš kelių, kur saulė nebešviečia,
Ir iš prieblandų, kur juodą naktį žada,
Iš kelių ant plono laimės ledo,
Iš kelių tarp rožių ir erškėčių

Į tenai, kur aukso saulėj krykščia
Vaiko žingsniai pagirių takeliuos,
Kur Pirmos Komunijos laimingas kelias,
Kur šaltinis, kaip malonė Dievo, trykšta,
Ten, kur motinos daina lopšinė aidi,
Kur senelio pasakos klajoja,
Į tenai tave, bedali, moja
Pirmos ryto gėlės prasiskleidę

Iš dienų, austų mirties ir kraujo,
Iš dienų, kur chaosan paskendo
Praeitis be balso ir be gando,
Kur krankliai suskridę tepuotauja,
Kur nei mirt nelemta, nei gyventi,
Kur apokalipsio šoka griaučiai,
Iš tamsos, kur visą žemę siaučia,
Iš nakties į pirmo ryto šventę,

Į tenai vis grįžta mūsų akys.
Tilkit requiem ir geskit, geskit, žvakės!

1943. II. 5.

LEMTIS

Tave kalnų viršūnės šaukia,
Tavęs pakalnės žalios laukia,
O tu, kaip vergas vakarais,
Čia stovi, lauki ir dairais.

Tau čia žiema kelius užpustė,
Praleidai čia tu naktį rūsčią, —
Ir amžių amžiams likt tau čia
Su sielvartu ir su kančia.

Dar žydi vasarų šviesių laukai ir lankos
Aukštuos pagojuose dar ošia ąžuolai,
Ir netušti mažų paukštelių inkilai,
Ir rūpestingosios laukų Rūpintojėlio rankos

Dar laimina bevaisę varpą vasarojaus, –
Ir ji palinksta po grūdų našta.
Ir svyra usnė, kelio dulkių apnešta,
Ir ją sumindo pakeleivio kojos.

O Nemunas dar teka kaip tekėjęs!
O duburėliai Pyvesoj dar gilūs vis!
O velniakalnio naktys dar prašvis!

Ir tu, sūnau,
iš amžių glūdumos į čia atėjęs,
Per amžius saugok Nemuną, tėvų namus
Jo krantuose, ir Pyvesą, ir vasarojų mūs.

1943. I. 4.

Laisvei

Tu išėjai...
Ir mes tuščiom, beturtėm rankom.
Miškuos paliko sunkios uogų kekės.
Ir mes miškų tamsiųjų nebelankom, –
Usnim ir kadugiais apaugo takas.

Tu išėjai.
Ir mes tuščiom, beturtėm rankom.
Laukuos paliko sunkios kviečių varpos.
O mes ne sau su ašara jas renkam
Ir su malda, kai šaukia Agnus Dei varpas.

Tu išėjai.
Ir mes tuščiom, beturtėm rankom.
O širdyje – nyku, niūru ir tuščia.
Ir kol pasauly gaus mirties patrankos,
Nebus tavęs čia, ir gyvenimo nebus čia.

1943. II. 19.

— Mes be Tavęs, Kalėdų Kristau, pūgą,
Mes be Tavęs tiek metų žiemą šalom, —
Tegu paliaus čia šiaurės vėtros stūgaut,
Tegrįš pavasaris į mūsų vargo šalį...

Kalėdų Kristau, laimink pirmą mūsų vagą,
Palaimink grūdą, kritusį į juodą žemę,
Te Tau, kaip žvaigždės, prakaito lašai mūs dega,
Te iš Tavęs auksinės varpo derlių semia.

Palaimink, Kristau, jauną žalią gojų
Ir pagriovėlio baltąją ramunę,
Ir baudžiavoj parpuolusį artoją,
Ir amžių amžiais gyvą panemunę...

Palaimink protėvių kapų kalnelį šventą,
Ir naštą knygnešių, ir ištremtųjų kančią,
Ir amžių palikimo didį testamentą,
Ir kruvinas rankas nuo darbo ir nuo pančių...

Palaimink, Kristau, dobilo atolą,
Dosnia ranka paglostyk kviečio varpą brandžią,
Piūties gubų ledai teneužpuola,
Ir iš pastogės nebaidys baltų balandžių...

Palaimink, Kristau, mūs žiemkenčių sėją,
Ir duonos daigo te pikta šalna nešaldo,
Sodybas saugok nuo pagairių pikto vėjo, —
Išgirsk, Kalėdų Kristau, mūsų maldą... — — —

— — — ir klauso tos maldos laukai ir lankos,
Ir girių gelmės ją kaip ryto gandą girdi...
Ir Dievo Kūdikis viršum namų, viršum visų laukų
ištiesia ranką
Ir tyliai laimina visų artojų širdis...

Iš gilumos šaukiuos Tavęs, o Viešpatie,
Iš gilumos susopusios širdies,
Einu Tavęs, Paguodos Žodžio ieškoti,
Einu Tavęs, vidurnakčio Žvaigždės!..

Bedaliai stovime,
Išgirsk vaitojimą,
Klausyk raudojimo
Vaikų tavų —
Tave tikėjome,
Tavy sudėjome
Tavimp tekėjimą
Dienų savų...

Karčiais nuodais apkarto mūsų žemės vaisiai,
Mūs rankų drebančių nelaisvė nuskinti...
Pražudėm praeitį, praradom dabartį, beteisiai,
Kaip skurdūs lauko paukščiai, drebam nevilty.

Bedaliai stovime,
Išgirsk vaitojimą,
Klausyk raudojimo
Vaikų tavų —
Tave tikėjome,
Tavy sudėjome
Tavimp tekėjimą
Dienų savų...

Tik Tu, kuris gyvent pažadini leliją,
Kuris laukus šilkais, o kalnus sidabru apdalinai,
Kurio alsavime numirę kelias ir ligonys gyja, —
Tik Tu, o Viešpatie, tik Tu tark Žodį iš Tenai...

Bedaliai šaukiame,
Ateik arčiau, raminк,
Stebuklo laukiame
Vaikai tavi.
Tamsoj uždusome,
Bet ne, nežūsime,
Tavy vėl būsime
Gyvi, gyvi!...

Iš gilumos šaukiuos Tavęs, o Viešpatie,
Iš gilumos susopusios širdies,
Einu Tavęs, Paguodos Žodžio ieškoti,
Einu Tavęs, vidurnakčio Žvaigždės.

Kaip kalnuose upelį, Viešpatie,
grąžink belaisvius mūsų!
Kaip tyruos karavaną, Viešpatie,
grąžink belaisvius mūsų!
Kaip savo gūžton paukštę, Viešpatie,
grąžink belaisvius mūsų!
Ir kaip nulaužtą šaką, Viešpatie,
grąžink belaisvius mūsų!

Bedaliai šaukiame,
Ateik arčiau, raminк,
Stebuklo laukiame
Vaikai tavi.
Tamsoj uždusome,
Bet ne, nežūsime,
Tavy vėl būsime
Gyvi, gyvi!...

Tu stosi, Viešpatie, Galybių Kunigaikšti,
Ir kris karaliai, kaip vergai žemi, po kojų,
Tu eisi, Viešpatie, ir Tavo priešas ten nevaikščios,
Ir nebedengs tamsa Tavų namų, sodybų mūs ir gojų...

Tu stosi, Viešpatie,
jų bombos kris kaip rūkas.
Tu tarsi, Viešpatie,
kaip lapai jie drebės.
Tu mosi, Viešpatie,
ir vėl diena bus Dzūkuos.
Tu šauksi, Viešpatie,
pakils jie iš duobės —
Šiurpiam biržely kritę Pravieniškiuos,
Ir Zarasuos, ir Petrašiūnuos, ir Panevėžy,
Rainių miškelio kankiniai, kaip kraujo žvaigždės byk-
Kad liautųs tėviškė skausme rankas grąžyt! / čios,

Ir bus Aukštaičiuose,
ir bus Žemaičiuose
Dvasia jų amžių amžiais vis gyva!..
Ir žengs į ateitį,
ir bus gyva tauta,
Laisva kad šviestų amžiais Lietuva!

Iš gilumos šaukiuos Tavęs, o Viešpatie,
Iš gilumos susopusios širdies, —
Ateik, ateik į tamsų mūsų vargo vieškelį,
Ir mūsų rytdieną nušviesk, šviesi Žvaigždė!

1943. I. 27.

1. Ryto malda

— Palaimink, Viešpatie, pakol į vagą stosiu,
Tu rankoj mano jaučių vadeles turi...
...Ir sveikina, atskridus, jį pirmoji kuosa,
Varnėnas *"Padėk Dieve"* švilpia pagiry.

— Padėk man, Dieve, te paukšteliai sotūs
Tau už mane skrajodami giedos;
Mielaširdingas Tavo Majestotas
Pilkiems laukams te giedrią dieną duos.

Kaip Ostija už miško saulė kyla,
Upelis, vėjas ir giria nutyla,
Atverčia debesys dangaus skliautų mišiolą —

Ir šventasai Izidorius artojas
Suklumpa ir ekstazėje žegnojas,
Ir ryto maldai jaučių jungas puola.

2. Šeštadienio vakarinė

Juodų vagų atriektos šiltos riekės
Toli toli per lygų lauką tiesias,
Noragų kieto plieno nebesiekia
Saulėleidis ramus, išblėsęs...

"*Jesu dulcis memoria...*" šiurena vėjas,
Paukšteliai grįžta savo gūžton,
Tiktai kaip motina prieš pirmgimį, prieš sėją
Pabudus žemė atsidūsta...

– Į Tavo, Viešpatie, rankas aš atiduodu
Ir savo poilsį, ir dirvą juodą, –
Galulaukėje šventasai Izidorius artojas

Ant kelių klumpa tardamas. Arimą peržegnoja...
Ir atilsio maldaudamas, kai jaučių jungas puola,
Užverčia debesys dangaus skliautų mišiolą.

1943. III. 8.

1. Gyvenimas

Jo balsas Viešpaties galybę gyrē,
Jam pasninkus užlaikant ten, kalnuos...
Jo klausē debesys ir prasiskyrē,
Ir ant pamokslo klausančios minios

Nē lašas, tarus "prasiskirkit", neužkrito;
Nuodų nē lašas ant širdžių tų neužkris,
Kurios "atverkit langus" su tarnu Jo tarę rytą,
Atvers vidudienyje Viešpačiui ateinančiam duris...

Biblijos Arka vardas mums tebus tas;
Teguodžia mus tavasis vargo būstas,
Ir tavo regulos negęstanti šviesa

Nuo Paduvos lig Kretingos tešviečia.
Ir, kaip prikēlei širdis albigiečių,
Prikelk ir mus, palaistęs dangiška rasa.

2. Mirtis

"O gloriosa Domina, excelsa...
O Motina mana danguos,
Išgirsk sugrįžtančio keleivio balsą
Ir paskutinę valandą paguosk.

Matau aš savo Viešpatį, matau Jį
Ateinantį ir šaukiantį mane,
Nuo žvilgsnio Jo sustingo mano kraujas,
Ir nebegrįžt man į Camposampiero, ne...

Netepkit, broliai, jūs aliejais mano kojų –
Jis patepē, su Juo aš išeinu
Už priemiesčio Capo di Ponte, už kalnų..."

Ir susirinkę minios kai raudojo
Ir kai stebuklo meldē karstą nešdami,
Netardamas jis tarē: "Broliai, melskitēs – bus amžinai
gyva gyveimo gelmē."

1943. V. 26-7.

1. Alvernos vienuolyno maldininkai

— O salutaris Hostia, o ryto Saule,
O amžinų dienų šviesi versmė,
Tau pasimelst aš atėjau į šį pasaulį
Ir pasidžiaugt tava žiedų žeme.

Ir, kai rankas sudėjau džiaugsmo maldai,
Parciunkulėn keliaudamas kalnais,
Iš negyvos uolos dvelkimą saldų
Tu leidai man, o Viešpatie, tenais...

...Ir apie šventą galvą jo baltų balandžių,
Kaip Viešpaties apaštalų būrys,
"*O salutaris Hostia*" kartu burkuot pabando,

Ir kaip varpelis ima skambint vyturys.
"*Per saeculorum... Amen*" — krankia varnos,
Ir kaip bažnyčia ima gaust kalnai Alvernos.

1943. XI. 22.

2. Pamokslas paukščiams

— Garbė būk Jėzui Kristui! Bastijos, Asižiaus,
Battonos ir kitų apylinkių gyventojai linksmi,
Netūpkit niekad jūs ant švento medžio kryžiaus,
Kad ir gražiausia būtų jūs giesmė!..

Ir ant sausos šakelės Jėzui tinka jūsų tyras balsas,
Ir tavo, strazde, kaip malda, ir tavo, varna,— negražus,
Iš rankų Viešpaties visiems grūdeliai byra skalsūs,
Ir papeni jis didelius (vis alkanus), pasotina mažus...

Puikus balandi, šventą Tėvą Innocentą garbink,
Gi tu, lakštingala, šventam Honorijui giedok,
O sesė Clara laukia tavo, vytury, maldos...

O mes visi, ereliai, kuosos, Dievui duokim garbę, —
Kas aukštumoj, kas vabalus berinkdami po žemę... —
Ir paukščiai Umbrijos atitarė jam: "*Amen!.. Amen...*"

1943. XI. 23.

Šv. Teresėlė

1. "Aš siųsiu rožių lietų..."

Bus daug nuo Viešpaties nutolusių vaikų,
Ir daugelis Betliejaus mažą Kūdikį užmirš,
Daug netikės, ir daug tikės, bijodami pasisakyt "tikiu",
Ir, tartum ant uolos pasėtas grūdas, mirs.

Ir tarė ji: — Leisk, Viešpatie, aš siųsiu rožių lietų,
Kad atsigautų vargstanti žmogaus širdis,
Kad ji, akla, ko netikėjo, įtikėtų,
Kad atsivertų jai stebuklo paslaptis.

Ir tarė ji: — O Mylimas, visur visur esi Tu —
Esi Tu, Jėzau, danguje, esi prastam Lisieux,
Esi Tu savo mylimosios širdyje...

Iš Tavo sodo man lapeliai rožių krito,
Į Tavo sodus aš giedodama einu
Pasaldint žemėj likusiems karčių dienų.

2. Karmelio gėlei (giesmės variantas)

Tylumoj tamsaus Karmelio
Tu kaip žiedas sušvitai, –
Šviesk, šventoji Teresėle,
Žemei, Dievo užmirštai!

Amžių kalno kiparisas,
Slėnių lauko lelija,
Pažiūrėk daubon Dubysos
Ir žiedais palaimink ją.

Pro dangaus skliautus aukštuosius,
Pilnus Viešpaties žvaigždžių,
Te stebuklo tavo rožės

Kris ant mūs mažų širdžių...
Ir pavasariu dangaus
Šaltos širdys atsigaus!

1943. III. 26-8.

Šv. Bernardas – neturtėlis ir atgailotojas

"Bernardai, ko čia atėjai?" paklausė žemė;
"Bernardai, ko čia atėjai?" dangus paklausė.
– Į žilą samaną pasižiūrėt, kol nesutemę,
Ir Viešpaties didžiuos dienos darbuos paliaupsint.

"Ko atėjai į girių gelmę, į giliausią?
Kas iš pasaulio tavo liūdną sielą tremia?"
– Aš atėjau cistersų kelio pasiklausti
Ir žemės laimei ir džiaugsmams ištarti amen.

Ateikit, šaukia čia ir jus vallis umbrosa,
Ateikit, šaukia ąžuolai ir pušys žalios,
Ar kunigaikštis Akvitanijos, ar brolis tu karaliaus...

Palikit rudeniui puokštes akacijų ir rožių...
Kaip čia atėjom, taip išeit bus ar ne džiaugsmas,
Kai Jėzaus rožių Karalienė pasišauks mus?!.

1943. III 26.

SVETIMI KALNAI

Ką ryto paukščiai gieda, –
Tu aidas jų giesmės,
Tu kaip lelijos žiedas
Prie trykštančios versmės

Lenki į gelmę veidą
Ir dangų joj matai,
Ir savo sielos aidą
Ten žydintį baltai.

1943. VIII. 22.

ŽIEDO GYVYBĖ

Iš toli tu ateini, gyvybe žiedo,
Iš tamsiųjų žemės motinos gelmių,
Šilko rūbu rytą ji tave aprėdo,
Ryto rasą aš taip pat iš jos semiu.

Iš toli tu ateini, gyvybe žiedo,
Tavo upė virpa saulės spinduliuos,
Aukso vaisiais vakare tave ji rėdo,
Vakare ir aš tenai sugrįžt viliuos.

1943. VIII. 6.

Jos neša pavasario verdantį kraują,
Jos neša gyvybę laukams ir lankoms;
Pro jų, tartum giesmę, amžiną sraują
Daigai saulės purporo žiedui ieškos.

Upės –

Jos bėgs, šalto ledo vergiją išnešę
Iš girių ir klonių, laukų ir kalnų;
Ir tu panašus į jų srovės lašą,
Ir tu laisvas plauk, siek gelmių amžinų.

1943. VIII. 21.

ATEINA RUDENYS

Ateina rudenys – tamsių dienų vienuoliai,
Ir gieda requiem jų žingsnių eisena.
Žvaigždynai gęsta, į juodas miglas nupuolę,
Ir vysta gėlės – laimės pasaka sena.

Ateina rudenys – ir tavo žiedo grožį
Jie nuraškys ir, neapverkę jo, numes,
O, tu paika, o išdidžioji žemės rože,
O, tu, jaunyste, o tu, motin nuodėmės!

1943. IX. 27.

Vaikai mes amžių upės žydinčioj pakrantėj,
Vaikai pasaulio girios glūdumoj –
Kai pasibaigs vidudienio didžioji šventė,
Kas liks tuščioj pakrantėje, kas grįšime namo?

Vaikai mes Viešpaties auksiniuos soduos,
Vaikai tamsiam kely vidur tamsios nakties,
Žaislai – žiedai, žaislai – padangių žvaigždės, rodos,
Žaislai – kalnai, žaislai – skausmai širdies.

O Tu, didi Ranka nežinomų kelių likimo,
Ir amžių upę, aukso sodus irgi mus laikai...
Iš Tavo meilės čia gyvenimo stebuklas gimė
Ir mes, – sugriaut atėję jo, – mirties vaikai.

1943. VIII. 29.

Pro Tavo pirštus, Viešpatie, kaip smiltys srūva laikas,
Pro Tavo pirštus, Viešpatie, jis bēga kaip vanduo,
Ir aš renku jo trupinius, kaip renka žiedus vaikas,
Ir upių aš einu ieškot, kol neužtvins ruduo...

Bēgs baltos smiltys, bēgs ir bēgs, ir žvaigždės degs ir leisis,
O man pakaks tų trupinių, tų spindulių šaltų,
Nes Tu juos papuošei dienos žiedais stebuklingaisiais,
Ir vakaro šviesa esi, o mano Dieve, Tu.

Bēgs Tavo upės, bēgs ir bēgs, kaip bēga mūsų metai,
O man pakaks srovės dainōs, lietaus lašų šaltų,
Nes Tu esi mirties tvane viršūnē Ararato
Ir amžina gelmē esi, o mano Dieve, Tu.

1943. IX. 4.

Tenai kalnai, o čia pakalnės žalios,
Tenai dangus, o čia bedugnės baisios,
Ten iš mirties jauna gyvybė kelias,
O čia mirtis ir po žiedais baltaisiais,

Kas ten, kas čia? Kas ten, kas čia? — tu klausi,
Ir tavo balsą nuneša be aido
Sunkių dienų sparnai į aukštą skliautą,
Ir ranką uždeda naktis ant tavo veido.

Ir tu matai tenai balčiausius kalnus,
Ir tu mini šią ištrėmimo žemę,
Ir tu girdi "Sūnau, ateik..." šaukimą švelnų,
Ir švinta akys, rytmetį sutemę.

Visi žiedai nukrito, niekas niekas
Jų nesurinks.
Visų pušų viršūnės: "sniegas! sniegas!"
Vaitos ir links.

Ir tam baltam pasauly būsi vienas,
Toks vienas tu,
Kaip naktys dienos bus, kaip dienos — mėnesienos
Baltų naktų.

Kaip sidabrinės žvaigždės Paukščių Kelio,
Sapnai žėrės,
Ir akys rymančio šalikelėj Smūtkelio
Žiūrės, žiūrės,

Žiūrės, žiūrės į žiedlapius po sniegu ir į tavo
Gelmes, dangau,
Ir kris žiedų, ir degs žvaigždžių, ir bus sapnų krūtinėj tavo
Daugiau, daugiau...

1943. IX. 9.

Aušros take sidabro rasos,
Kaip brangūs deimantai, žėrės,
O ji, nakties žvaigždėms užgesus,
Į tavo taką vis žiūrės.

Kaitriam vidudienį lelijai,
Mirtis nei diemedžiui negrės,
O ji, ir saulei auksu lyjant,
Į tavo taką vis žiūrės.

Gelsva žara į žemę liesis
Iš vakaro juodos taurės,
O ji, ir sutemoms išblėsus,
Į tavo taką vis žiūrės.

Ir kai danguj ims žvaigždės degti,
Ir kai bus mirus jau diena,
Sutikę savo sesę naktį,
Jos žvilgsniai daug kam tars: ganal..

1943. VIII. -2.

Kas savo žemės širdį jaučia
Iš juodžemio vagų gimtinių,
Kas savo žemės širdį jaučia
Srovėj upelių sidabrinių,
Kas savo žemės širdį jaučia
Mažam laiškely rugio daigo,
Kas savo žemės širdį jaučia
Gyvoj gėlėj po gruodžio speigo,
Kas savo žemės širdį jaučia
Bangoj melsvųjų marių lino,
Kas savo žemės širdį jaučia,
Kai vargo pėdos dirvą mina,
Kas savo žemės širdį jaučia,
Kai žydi rožės ir kai sninga, –
Galybių Viešpats maloniausias
Palaimins derlių jo dosningai.

1943. IX. 20.

Kas tu esi, kur tu eini, keleivi –
Į nežinią, į naktį ar audras?
Ar rytmečio padangės nusiblaivę
Kely tik tavo liūdną kapą ras?

– Esu aš tas, kurį išugdė žemė,
Aš tas, kurį palaimino dangus,
Kam naktys blaivosi, kai dienos jau sutemę, –
Esu aš tas, esu aš tas žmogus.

Aš iš saulėleidžių renku rytojaus ugnį,
Aš iš vidurnakčių šviesias žvaigždes renku,
Aš gyvas pereinu marias, gelmes, bedugnę,
Upes – be tiltų, kalnus – be takų.

Esu aš tas, kuris pamynė mirtį juodą,
Esu aš tas, kurio audra nenusinešl..
Aš tas, kurs lydi jus ne vaišių soduos –
Tautoj, audroj, dainoj ieškokite manęs.

1943. VII. 22.

Iš dienos į dieną mes keliaujam,
Iš nakties į naktį grimstam mes,
Kol Jisai į amžių upę sraują
Tartum mažą spyglį mus įmes.

Iš kalnų į kalnus mes keliaujam,
Iš daubos į daubą grimstam mes,
Kol Jisai kaip minkštą sniego saują
Amžinos dienos ugnin įmes.

AKLASIS

Kai po kaitros užpuola žemę liūtys,
Kai piktas žaibas skelia į namus, –
Pastogė, Dieve, Tu mažos žibutės,
Ir Tavo rankos, Dieve, saugo mus.

Kai žemės vieškelius tamsa apsiaučia
Ir kai sudūžta visos viltys į
Mirties uolas, – Tau himnus gieda griaučiai,
Tu vienas toj tamsoj šviesus esi.

Tave maža laukų žolelė regi,
Tavęs aukščiausias kupinas dangus,
Tau linko žemė, švietė saulė, žvaigždės degė, –
Tavęs nematė, Dieve, tik žmogus.

1944. V. 20.

Pro žemės žiedą kas dainuodamas praeina,
Praeis, praeis jis ir pro rudenio gėles,
Ir ryto vėjas, kaip midus, nešios jo dainą,
Ir savo pirštais saulė sielą jo palies.

Ir amžinai čionai aidės jo kelio žingsniai,
Ir amžinai jis su gyvaisiais gyvas bus,
Po metų slegiančia našta jis nepalinks, ne,
Ir nepagarbinęs praeis pro marmuro stabus.

1944. II. 24.

ATPILDAS

Kad tu kaip milžinas ėjai pasaulio tyrais,
Kad liūtyje tu per patvinusias upes bridai,
Kad tamsią naktį išėjai iš žemės girios —
Tau visą dieną ten žydės dangaus žiedai.

Ir kad tarp tūkstančio žmonių klajojai vienas,
Žmogaus kalboj, kad Dievo maldai žodį suradai,
Kad be žiedų, be saulės buvo tavo dienos, —
Tau visą dieną ten žydės dangaus žiedai.

1944. II. 25.

Mes vežėm medį, akmenį ir stalaktitą,
Ir baltą marmurą iš svetimų kraštų,
Giedodami kiekvieną sienon dėjom plytą,
Kad tuos namuos gyventum, Dieve, Tu.

Te Deum šaukė didžios minios susirinkę,
Varpeliais skambino naujų namų tarnai,
Gyvent kad būtų gera jųjų Šeimininkui,
Ir kad tenai gyventum amžinai.

Į bokštus žiūrint, rabo silpnos akys,
Ir tūkstančiai praėjo pro plačias duris,
Altoriuje, kaip palmės, stiebės žvakės,
Ir rodės, niekas jų užpūst nedrįs!

Užstojo dangų tos bažnyčios stogas
Ir didžią saulę, ir mažas žvaigždes,
Dangus jis buvo vargo žemės žmogui,
Ramybė — elgetoms nuliūdusios širdies.

Kristaus Istoriją sudėjome vitražuos,
Altoriuj — kaulus kankinių... Deja,
O Dieve, Tau šis rūmas buvo mažas,
Tarei:
— Aš noriu gyvas būti jūsų širdyje...

1944. VI.

Dešimt karatų — dešimt mūsų meilės metų
Į tavo žiedą, mylimoji, aš dedu,
Mana širdis širdies tavosios nesuprato,
Ir prie altoriaus nueini tu su kitu.

O vestuvinio žiedo tyras aukse,
Lašėk, lašėk, kaip ašara šviesi!..
Tu nueini, o aš kaip laimės lauksiu
Tavęs senų svajonių ilgesy.

Prie tavo vardo mano vardas glausis,
Ir metai jo, nelauk, neišdildys.
"Čia firmos vardas", atsakysi klausiant,
Bet ne, ne taip tau atsakys širdis.

O vestuvinio žiedo tyras aukse,
Žėrėk, žėrėk, kaip ašara tyra!..
Tu jungsi juos, o aš čia vienas lauksiu
Sau tos, kurios man žemėje nėra.

1944. VI.

ESI DANGAU

Esi, dangau, tu srovėje upelio,
Tu ežero šilkiniam veidrody,
Esi, dangau, tu praeity senelių,
Esi, dangau, tu kūdikio širdy.

Esi, dangau, tu rankų nepasiektas,
O daug naktų tavin jas tiesėm mes,
Tu angelų baltų balčiausias lieptas,
Melsva skara Sikstinos be dėmės...

Esi, dangau, tu mano Dievo sostas
Ir mano žemės protėvių dievų,
Ir niekas niekas nepasieks, paklydęs, uosto
Be žiburių tavų...

1944. I.

Aš gyvenu pasaulio
Ir žemės vidury,
Aš, žeme, tavo kraują,
Tu — manąjį geri.

Juodoj vagoj ir pievoj
Ir žydinčioj gėlėj,
Ir topoly, ir ievoj
Dainuoju aš tyliai

Kaip kirminas, kaip žiogas,
Kaip tošis, kaip balta;
Man lapas — Dievo stogas,
Man žiedas — visata.

Kaip paukštis aš skrajoju
Po mėlynas erdves!
Ir ten giesmė manoji,
Dangau, pilna tavęs!

1944. VI.

Aš tave girdėjau vėjo
Begaliniam gaudime,
Aš tave tyloj girdėjau,
Tartum balsą po žeme.

Aš tave mačiau palaukių
Nepažįstamoj gėlėj,
Iš tavęs, kaip upė, plaukė
Sidabriniai spinduliai.

— Kas tu? Kas tu? Kas tu? — klausė
Girios, lygumos, kalnai,
Ir naktis juoda juodžiausia
Klausinėjo: — Kas jinai?

O aš ją girdėjau vėjo
Begaliniam gaudime,
O aš ją mačiau ugsėjo
Mirštančios gėlės sapne.

O aš ją mačiau palaukių
Nepažįstamoj gėlėj,
O iš jos kaip upė plaukė
Sidabriniai spinduliai.

1943.

Nei geležiniai laiko dantys
Tavęs nenuvertē, kolona išdidi,
    Nei kaip žmogaus širdis pasenti
    Tu nebijai, kolona išdidi!

Balčiau už baltą debesēlį
Tau amžiais šviest, kolona išdidi,
    Ir už aukštų kalnų gazelę
    Grakštesnē tu, kolona išdidi!

Kas be tavęs senoji Roma,
Be tavo žavesio, kolona išdidi?
    O dukra tu karalių luomo,
    Stovēk, stovēk, kolona išdidi!

O mūza, Dantēs Alighieri
Tercinose, kolona išdidi,
    Ir mano eilēse tu žēri
    Ateinančia diena, kolona išdidi!

1944. V.

Safiškoji strofa

Kur gi tu gimei, spinduly gėlėtas,
Dukterie dievų, ar kalne Olimpo
Sambrėškio metu, ar aukštoj pakrantėj
Adrijos jūros;

Ar tylioj giesmėj vyturėlio mažo,
Plazdančio linksmai, ar auksinėj arfoj
Vakaro tyloj, kai stygas šventąsias
Palietė pirštai

Afroditės? O, jūs dievai aukštieji,
Leiskit man gyvent, kur saldžioji gimė
Puošmena žmogaus, džiaugsmas piemenaičių
Ir Apolono.

1944. V.

Kur tu, kur tu, pavasari,
    Kur tavo rankos švelnios
Ir kupinos gyvenimo,
    Ir paukščių, ir žiedų, –
Be tavo žingsnių numirē
    Pravirkusios pakalnēs,
Ir aš be tavo žingsnių tų
    Sau tako nerandu.

Kai tu eini, upeliuose
    Sidabro žuvys šoka,
Kai tu eini, pavasari,
    Dangum, širdim, laukais, –
Ims ežerai virt, rodosi,
    Nuo žalio žemēs juoko,
Žmogus, kaip gyvas pumpuras,
    Žydēt su žiedu geis.

Ateik, ateik, pavasari,
    Taku išsiuvinētu
Melsvų žibuoklių puokštēmis
    Ir meilę mums grąžink,
Ateik, didysis ilgesy
    Mickevičiaus sonetų,
Ateik, poetų pasaka
    Nežemiškai gražiī..

1944. VI. 18.

O, Nemune, tavęs pasilgo mūsų
Pavargę akys ir liūdna širdis,
Pavargę akys žvelgia Kauno pusėn,
Širdis neranda tėviškės žvaigždės.

Po debesim ji mirga visą naktį,
Po debesim ji gal mirgės ir lauks,
Kol Dievo rykštė vargo žemę plakti
Ir upės sielvarto tekėt paliaus.

O, Viešpatie, kam Tavo žvilgsniai budi
Dangaus žvaigždynuose ir skruzdėlės takuos?
Tavęs teprašom tik aguonos grūdo:
Tėvynės žemės ir širdžių taikos.

1944. VII. 15.

Man pakanka arimų grumstelio,
Rasos lašo ir Dievo dangaus,
Suprantu aš kelius Visagalio,
Tik ne tavo, žmogaus!

Nuo mirties, kaip nuo žaibo, tu bėgi,
O širdy baisią mirtį neši,
Ne į žiedą, į tirpstantį sniegą
Tavo, vargšo, širdis panaši.

Panaši ji į stiklą, kurs dūžta
Ir į dulkę audros sūkury,
Ir į miegančią sraigę, kad bustų,
Kai pažadins aušrinė skaidri.

Man pakanka arimų grumstelio,
Lietaus lašo ir aukšto dangaus,
Suprantu aš kelius Visagalio,
Tik ne tavo — žmogaus.

1944. VII. 15.

Tenai Pažaislio bokštai
    Kaip pasaka balti,
Tenai laukai ramunēm
    Ir svērēm apsnigti...

Ten du jauni šermukšniai
    Gale gimtų namų,
Ten sunkios kekės svyra
    Serbentų raudonų...

Ten ąžuolai šauks grįžti,
    Ten kvies tėvų kapai,
Skambės Švento Antano
    Parapijos varpai...

1944. VII. 17.

Ak, norėtum grįžti į tėvų sodybą,
Kiekviena žvaigždelė kaip sesuo kur žiba,
Pas kiekvieną krūmą, pas kiekvieną žiedą
Tu pažįsti paukštį, kurs laimingas gieda.

Ak, norėtum grįžti į jaunystės taką,
Kur linksmi upeliai ryto saulėj teka,
Pas kiekvieną daubą, pas kiekvieną vingį
Supasi drugeliai šviesūs ir laimingi...

Ak, norėtum grįžti, kur šermukšniai šaukia,
Kur berželiai dairos gimtoje palaukėj,
Pas kiekvieną pėdą, pas kiekvieną grumstą
Gertum ryto rasą, kraujo nesudrumstą...

1944. VII. 17.

Kely kolonos sudaužytų dalinių
Ir dulkės, tartum bėgtų tūkstantis velnių.

Šimtai pabėgėlių su verkiančiais vaikais
Ir tu kartu dantis sukandęs vos laikais...

Benzinas, dūmai, kiauros padangos, seni
Stalai, sulūžę lovos, tankai kruvini.

Juoda kumelė, o nuo dulkių net balta,
Šalikelėje smilksta pypkė pamesta.

Belaisviai (partizanai): rusai ir gudai, —
Mongoliški, vaiduokliški, šėtoniški veidai.

Pirmadienį, antradienį... šeštadienį...
Ir tu su jais kažkur kažko eini, eini...

1944. VII. 17.

Ėjau keliu ir dainavau kaip žvaigždės,
Tartum geltonos rožės, byra;
Kažin kur šūvis paukštelius pabaidė,
Ir dūzgė bitės, tartum aukso lyra.

Rugių laukai kvepėjo šilta duona,
Ir vargo žemė meldės: *"Tėve mūsų..."*
Ir pro saulėleidį kaip gintaras geltoną
Į duslų dundesį aukšti klevai įkluso...

1944. VII. 17

NAKTIS

Už rugiagėlėm žydinčio skliauto
Jau užmigo pavargus diena.
Į nakties aksominį apsiaustą
Įsisupo žilvičių daina.

Kaip kodylas pasikelia rūkas —
Jis bėglių jauną šeimą priglaus.
Ir srovės sidabriniai ančiukai
Lig aušros šnekučiuot nepaliaus.

1944. VII. 18.

Ant upės kranto jie sėdėjo trys:
Šuva, piemuo ir sužeistas karys.

— Pirma iš daugelio diena tokia rami, —
Ne lūpom tarė jis, ne žodžiais, širdimi.
— Aš prasimušęs tris kartu esu
Pro ugnį artilerijos ir apkasų,
Pro partizanų kerštą ir kratas,
Pro sprogstančias lėktuvų bombas, granatas,
Pro kūnus kritusių karštoj kovoj draugų
(Dabar jie miega amžinu miegu...)
Ir pro likimą, į kurį tiki, —
Gyvybės, kaip išganymo, šauki...

Kai po kovos ilsėjaus vakare,
Kaskart arčiau alsavo man giria,
Tėvų laukai kvepėjo medumi,
Ir pievos ūžė kaip giesmė rami.
Ir pro aliarmų pavogtus sapnus
Vaidenos metų žaidžiantis sūnus,
Žmona, namai ir pasakos jaunys...
— — — — — — —
Ir prie jų kojų sprogo sviedinys.

1944. VII. 19.

Mylėsi Lietuvą iš tolo
Visa širdim, visais jausmais, —
Iš tolo meilė neparpuola
Po balto marmuro namais.

Iš tolo ją kaip laimę šauksi
Aušroj ir sutemų sapnuos,
O ji praskrisdama kaip paukštė
Tik skaudų ilgesį dainuos.

Regėsi ją kaip saulę skaisčią,
Kaip kūdikio šventi sapnai,
O ji gal vergės pančiuos vaikščios
Ir slėgs ją sielvarto kalnai.

Tik ji tau bus saldi paguoda,
Tik ji tau bus širdy gyva, —
Balta baltųjų vyšnių soduos
Senolių žemė Lietuva.

1944. VII. 20.

Nusiimk, pakeleivi, kepurę,
Aš gyvybės stebuklą regiu:
Sėda saulės monstrancija jūron
Rugiapiūtės rugių.

Sunkios varpos palinksta lig žemės,
Lyg tarnautų didžiulėms mišioms,
Šlama smilgos *Oremus, oremus*
Aukos apeigoms šioms.

1944. VII. 30.

UPELĖ, TEKANTI KALNUOS

Upelė, tekanti kalnuos,
Aš tavo vardo nežinau, –
Aš tau tik svečias vadinuos
Ir tu nešauksi man: sūnau...

Aš seno Nemuno sūnus,
Aš lapas, blaškomas audros, –
Čia šauksiu laisvę pro sapnus,
Čia lauksiu tėviškei giedros.

1944. VIII. 15.

(Atsiskyrus)

Tu man buvai kaip ryto gėlei
Dangaus palaiminta rasa,
Tu nuėjai – ir vyturėliai
Pravirko, lyg nakties šešėliai,
Pravirko ir gamta visa.

Tu man buvai kaip žemė žolei,
Kaip lapai klevui pakelės
Ir kaip lazda senam vienuoliui,
Kad nukeliaučiau nepsrpuolęs
Lig savo Viešpaties pilies.

Tu man buvai kaip sparnas paukščiui,
Kaip žiedui vėjas ir daina...
Dabar, kai sielvartas teaugs čia,
Ko besulauks, ko besulauks čia
Širdis našlaitiškai viena?..

Tu man buvai kaip Dievo žodis
Baltam alyvų šlamesy,
Ir ateities svajonių soduos
Ir laimė ir gyvybė, rodos,
Tu man buvai – tu man esi!

Tu man buvai kaip saulė sielai,
Sapnuos pavargusiai, liūdnai,
Aldona, drauge mano miela,
Pro skaudų ilgesį ir gėlą
Tu mano būsi amžinai.

Tu man buvai jaunystės metuos
Šviesiausia žemės dovana,
Tu kaip akmuo brangus ir retas,
Tu man daina, kurią suprato
Širdis širdies neklausdama.

Tu man buvai kaip laivui burė
Ir kaip žibintas virš uolų,
Kur blaškės debesys paniurę,
Kai plaukėm mes likimo jūra
Ieškot nežinomų salų...

Tu man buvai diena ir rytas
Ir vakaras be sutemos,
Žvaigždė vidurnakty sušvitus
Ir židinys žiedais kaišytas
Pirmų pavasarių namuos.

Tu man buvai kaip saulė sielai
Šviesos ir laimės ilgesy,
Aldona, drauge mano miela,
Kada ištart galėsiu vėlei
Ne "Tu buvai", bet "Tu esi?"

1944. VII. 21-24.

O šuliny, gilus ir šaltas,
Tartum iš žemės vidurių,
Aš tavo tyrą skaidrią gelmę
Kaitriam vidudieny geriu.

Pagirdai tu balandį baltą,
Ir ėriukus, ir aveles,
Ir kiek širdis geis — ne su sauja —
Vėlus keleivis gert galės...

Ir nuo senelio lig anūko —
Visi jie bus tavi vaikai,
Ir, kol gelmė ta nenutrūko,
Tu žemę žydinčią ir gyvą,
Sodybą, papuoštą alyvų,
Ir širdį gyvą mūs laikai.

TĖVIŠKĖS DUONA

O duona, žydinti pelėsiais,
Tartum rugiagėlių žiedais,
Tave su ašara minėsiu,
Kaip sektą pasaką kadais.

Buvai tu mano jaunas kūnas
Ir mano protėvių senų...
Gaivink klajojančius klajūnus
Šventuoju tėviškės penu:

Atsiminimais ir žvaigždėtais
Vilties žiedais vidur nakties,
Kol vėl širdis į rytą šviesų
Sparnus, pakilusi, išties.

1944. VIII. 6.

Geležis ir plienas tau sukaustys
Žydinčios jaunystės troškimus,
Nematysi saulės rytui auštant
Ir akis užmirši mylimos.

Būsi tu besielis automatas,
Didelės grandies maža dalis,
Ir pirmų sapnų jaunystės metuos
Ūžesy tvankiam širdis paklys.

Geležies ir plieno pilnos rankos
Ir krūtinė jų pilnut pilna...
O kažin kur žydi žalios lankos,
O kažin kur — vasaros daina...

O dainos tos, rodos, niekad niekad,
Darbo verge, tau girdėt neteks,
Kol širdis, plieniniams kūjams pliekiant,
Ir pati plieniniais smūgiais plaks.

1944. VIII. 24.

Kartais valandos šviesios ir tyros,
Kaip šilkinio šaltinio malda,
Kartais graudžios kaip ašaros byra,
Lyg nebūtų šviesiau niekada.

Kartais valandos sunkias, lyg kraujas,
Kartais laša, lyg sunkūs lašai,
Kartais jų, kad sustotų, maldauji,
Kartais jų, kad skubėtų, prašai.

Kartais valandos bėga, lyg upės,
Ir iš džiaugsmo netilpsta krantuos,
Kartais ieškai, kaip vergas, suklupęs,
Nors vienos, nors vienos valandos, –

Nors vienos, kaip pavasario saulė,
Nors vienos, kaip daina mylimos,
Nors vienos, kad užmirštum pasaulį,
Nors vienos, nors vienos, nors vienos...

1944. VIII. 25.

Kai miegat, kūdikiai, jūs žemės angelai,
Kad nesudrumsčiau jūsų dangiškų sapnų,
Aš pačiame vidurnakty tyliai
Šviesių žvaigždžių jums paraškyt einu.

Kai ilsies tu, gyvenimo sesuo
Ir draugė žemės tremtinio dienų,
Kad nepavergtų mūs širdžių ruduo,
Jam pančių aš nukalt einu.

Jūs, žemės viešpačiai, išdidūs ir akli,
Supančioti beprotiškų sapnų,
Kai supa jus visus naktis gili,
Aš jums naujos dienos uždegt einu.

1944. VIII. 26.

KAS PER VISĄ KELIONĘ LYDĖS

Kai blaškys mus benamius ir nuogus,
Kai tavos nematysim žvaigždės, —
Tavo žemos šiaudinės pastogės
Mus per visą kelionę lydės.

Kai rudens išraškytųjų sodų,
Duonos kąsnio kai mums pavydės, —
Tavo derliaus auksiniai aruodai
Mus per visą kelionę lydės.

Kai šiurpus pavergtosios likimas
Kaip akmuo puls ir guls ant širdies, —
Tavo, žeme, šviesus atminimas
Mus per visą kelionę lydės.

1944. X. 25.

Ten liko lygumos ir kloniai,
Tenai pilėnų pelenai,
Čia svetimas dangus ir žmonės
Ir svetimi, šalti kalnai.

Ir rodos, mirsim be tėvynės,
Kaip lapai vėjuje rudens,
Ir, tartum sapnas sidabrinis,
Čia niekad nepasivaidens

Nei žalios lygumos, nei kloniai
Ir nei pilėnų pelenai;
Slėgs svetimas dangus ir žmonės
Ir svetimi, šalti kalnai.

1944. IX. 3.

VIEŠPATIES PASAULIS

Begalinis Viešpaties pasaulis:
Žemė, žvaigždės ir dausų keliai.
Šiapus saulės ir anapus saulės
Šviečia vien tik Jojo spinduliai.

Begalinė upė Dievo laiko:
Be pradžios, be galo, be krantų.
Jo ranka jos amžių srovę laiko,
Ir Jo rankoj esam — aš ir tu.

1944. XI. 11.

RYTAS FABRIKE

Kas man į ranką įdavė raudoną rožę,
Į prakaituotą, juodą ranką kaip anglis,
Kokiam sapne tavęs, ją skynusios ieškosiu
Ir ką sakysiu tau kaip vergas nebylys?

Pro balsą kaukiančių dienų dienas mašinų
Ir pro akmens cypimą, ūžesį diržų,
Aš tau nė žodžio negaliu, ak, Dievas žino,
Ir ką tu man širdy sakai, aš negirdžiu.

Tik šoka kibirkštys, kaip žvaigždės, nuo tekėlo,
Tik kelia pragarą kur priveržtas akmuo,
Tik pro pirštus jaučiu ne rožės žiedą, — gėlą,
Ne kvapas veidą liečia — purvinas vanduo...

Ir rožių žiedlapiai štai pamažu jau krinta, krinta,
Kaip užgauti plieninės fabriko šalnos...
Kažkas pradaro langą. Rytas. Švinta.
Žaizda — ne rožės žiedas, kraujas man delnuos...

1944. X.

Jei po tėviškės dangum dabar miegotum,
Oštų tau lopšinę kalno ąžuolai,
Po auksmėm obelėlėm, po šakotom
Tau lovelę suptų šviesūs angelai.

Ir tyliai sapnuotum Nemuną senelį
Ir kaimynų oželius ir kaštanus,
O dabar, kely pavargusi dukrele,
Ką sapnuoji, ką regi tu pro sapnus?

Ar sugrįšim, kaip gimtinėn grįžta paukščiai,
Ar bėgiosi tu pakrantėmis Neries,
Ar girdi tu, kaip gimtoji žemė šaukia,
Mūsų žvaigždės mums ar vėl danguj žėrės?

Ar sapnuoji, kad mums mūsų vyšnios žydi,
Kad kažin kur liko vargas ir kalnai,
Kad tėvynės vėl mums niekas nepavydi,
Ar sapnuoji tu, Saulele, kad tenai,

Kai po tėviškės dangum kada miegosi,
Oš lopšinę žalio kalno ąžuolai,
Po mūs sodo obelėlėm, po žaliosiom
Sups lovelę tavo šviesūs angelai?..

1944. X. 25.

Lietuva — mano šiaurės pašvaistė
Ir gėlė sidabrinių rytų,
Kas krauju tavo veidą nulaistė
Ir ko raudi prie kryžkelės tu?

Ak, raudočiau ir aš apkabinęs
Tavo kojas gimtoj pakelėj,
Kad iš tavo padangės lininės
Kristų džiaugsmo dienos spinduliai,

Kad sugrįžęs ant Nemuno kranto
Iš tremtinio kelionės liūdnos
Glausčiau, tartum relikviją šventą,
Radęs slenkstį namų pelenuos.

Ak, norėčiau raudoti iš džiaugsmo
Ir pajust, kad po kojom esi,
Lietuva, žemės žodi švenčiausias,
Lietuva, žemės laimė šviesi!

1944. X. 26.

Tavo dūmai, tėviške, nekartūs,
Ir nedygūs einančiam takai,
Ir ne vargas žydi tavo vartuos,
Ir visi tau brangūs mes vaikai.

Gintarinė saulė auksu šviečia,
Ir po debesėliais bus šviesu,
Kai vėl grįšim iš visų pasviečių,
Iš šios žemės kryžkelių visų.

Vėl tave mes ašarom nuplausim,
Vėl žydės kvietys ir aviža,
Vėl tu būsi mums didžių didžiausia,
Lino žiedo tėviške maža.

Tavo dūmai, tėviške, mūs širdis,
Tartum šiltos rankos, mus apsiaus;
Tavo šulinys džiaugsmu pagirdys
Po vargų vidurnakčio tamsaus.

1944. X. 27.

Tenai pavasario saldi sula
Iš atminimų balto beržo teka,
Tenai regi dienų vaikystės taką,
Ir debesėlis supas kaip sala

Danguj, kur spindi akys angelų
Ir mėnuo saugo tavo sapną saldų,
Ir tu girdi baltų alyvų maldą,
Nors jau vėlu, nors jau vėlu, vėlu...

Tenai tu grįžt iš kalnų gali,
Gali keliaut ir per aukščiausius kalnus,
Ir nepabus lizde paukšteliai švelnūs,
Ir visos gėlės bus tau pakely,

Kur Pirmajai Komunijai rinkai,
Kur pirmai meilei tartum džiaugsmą skynei...
Bet... tik svajonė tie laukai lininiai,
Bet... tik svajonės tie visi takai.

1944. XI. 7.

Antai, langinės baltos moja
Ten tavo protėvių namų, —
Ir aš, tartum pro šviesų sapną,
Viską viską matyt imu.

Antai, prie šulinio prieina
Keleivis batais dulkinais
Ir, pasidėjęs lazdą, geria
Jo gelmę tyrąją delnais.

Antai, net bitės nebeūžia
Baltajam beržo avily,
Ir miega pokaičio Dubysa
Tokia tyli, tokia tyli.

Antai, kaip rubinai, prieš saulę,
Dalinas vyšnios spinduliais,
Ir svyra žirnių pilnos ankštys,
Ir dobilėliai pakeliais...

Tokia vidudienio ramybė,
Kad tau nebeplaka širdis!
Tai tavo vasarų tėvynė,
Tai žemės rojaus atspindys.

1944. XI. 8.

1. ŠEŠĖLIS

Tu sukūrei nuostabų pasaulį
Su žiedais, su sodais, su sapnais,
Ir po Tavo dideliais delnais
Kaip aguonos grūdas šviečia saulė.

Tu sukūrei širdį, tartum paukštį,
Kad ji vis ilgėtųsi dangaus,
Kad visoj kelionėje žmogaus
Į Tave ji, Dieve, kelio klaustų.

Tu sukūrei žemę, pilną dulkių,
Pilną kryžkelių ir šunkelių klaidžių.,
Ir paklydęs girioje girdžiu:

— Neraudok, keleivi, neprapulsi —
Vėl kely žydės tau mano gėlės,
Su tavim einu aš kaip šešėlis.

Einu, tavęs ieškodamas, per žemę,
Tavęs ieškodamas, tartum rasos žieduos,
Tartum sunkaus ir akmeninio amen
Po neramios vidurnakčio maldos.

Ir pakely, kur Tavo žingsniai dingo,
Kur Tavo žingsniai dulkių debesy
Kaip *Sanctus, sanctus* skamba stebuklingai,
Man prieš akis atsiveria šviesi

Diena be vakaro, be liūdesio, be skausmo,
Diena kaip Tavo žodis amžina,
Ir aš, kaip kūdikis, netverdamas iš džiaugsmo,

Einu ir rankom vienui vienas ploju
Ir dusdams, kaip litanijoj, kartoju:
— Diena!.. Diena!... Diena!..

Ir šviesa sutirpsta, tartum sniegas,
Ir naktis užgriūva ant akių,
"Dieve, kur Tu?" šaukdamas kai bėgu,
"Man parodyk veidą" kai šaukiu.

Ir tyla apsiaučia visą žemę,
Tartum karsto antvožas sunkus,
Kai kartoju: "Viešpatie, sutemo,
Viešpatie, Tavęs nebetenku..."

— Kas į mano dieną žingsnį žengia, .
Nebegrįš per amžius atgalios;
Tavo kelias dar anoj padangėj

Ir šešėlio mano spinduliuos... —
Kai tamsa Jo didį balsą meta,
Akys vėl šios žemės dieną mato.

1944. XI. 21.

(Caspar David Friedrich paveikslas:
"Mėnulio patekėjimas jūroj")

Kaip miegantis titanas, miega jūra,
Ir šaltos bangos neplaka krantų.
Naktis. Laivai, kaip bronzos miniatūroj.
Dangus. Akmuo. Dvi moterys. Ir tu,

Į jųjų sunkų lūkestį paskendęs,
Į patekantį mėnesį žvelgi,
Ir tavo siela, kaip titano vandens,
Nurimus ilsisi. Ir tu tiki,

Kad ten anapus, kur laivai nuplaukia,
Kad ten anapus, kur nėra nakties,
Ten į anapus tavo širdį šaukia

Būtis iš nebūties.
Kaip miegantis titanas, miega jūra,
O sielos į anapus žiūri, žiūri...

1944. XI. 22.

AMŽINI MEDŽIAI

(Vincent van Gogh: "Sodas")

Neramūs medžiai, sukurti žmogaus,
Jums nepakanka žemės ir dangaus –
Jūs ieškot vėjo, paukščių ir žvaigždžių
Ir rudenio, ir rudenio nakčių.

Neramūs medžiai, vieniši, seni,
Kada numesit jūs gelsvus lapus,
Kada kaip samanos jūs liemenys supus,
Kada sudegsit židinio ugny?

Neramūs medžiai, sukurti žmogaus,
Šalna jūs lapų niekad neužgaus,
Ir plieno kirvis jūsų nenukirs,

Ir nenumesit vaisių žemėn jūs,
Ir šaknys vis šaltinį gyvą jus,
Ir šerdys žiemą nenumirs.

1944. XI. 22.

Lietuva, Lietuva, tu kaip saulė gyva
Ir už rudenio debesio juodo,
Tu benamių sūnų už kalvų ir kalnų
Ir daina, ir viltis, ir paguoda.

Tavo lygūs laukai, tavo pievų takai,
Tavo vasaros aukštas dangus
Šauks mane ir vilios — atgalios, atgalios,
Širdį skels tartum varpas žvangus.

Be tavų spindulių, tavo žemės kelių,
Man pailso kelionėje kojos,
Ir akis atsigaus laisvėj tavo dangaus,
Ir širdis plaks tik tavo šilojuos.

Daug ištremta sūnų už Altajaus kalnų,
Daugel krito kovoj dėl tavęs, —
Jų mirtis ir kančia, mūsų kelias nakčia
Tavo laisvės rytojų pašvęs.

Lietuva, Lietuva, tu kaip saulė gyva
Ir už rudenio debesio juodo,
Tu benamių sūnų už kalnų, vandenų
Ir daina, ir viltis, ir paguoda.

1944. XI. 23.

Tu viena mano laimės ir džiaugsmo sapnuos,
Tu viena mano kryžkelių vingiuos liūdnuos,
Tu viena mano saulė rytojaus dienos,
Mano protėvių žeme.

Atminimuose lankos ramunių baltų,
Senos pilys prie Nemuno seno krantų,
Baltija ir aukštaičių pagojai — tai tu,
Mano protėvių žeme.

Ir bitelių dūzgimas baltam avily,
Ir piliakalnių, alkų ramybė tyli,
Ir žiema, kaip mirties baltas takas, gili
Mano protėvių žemėj.

Nenumirus po piktojo gruodo ledais,
Nesukniubus po sielvarto upės krantais,
Puoškis, puoškis pavasario jauno žiedais,
Lietuva, mano protėvių žeme!

1944. XI. 27.

O, šiltas pasakų pasauli,
Po meilės motinos sparnais,
Ten karalaitė — mūsų saulė
Ir karalaičiai mes tenais...

Į stiklo kalną aukso žirgu
Nakčia svajonės mūsų jos,
Ir smegens raganų kur mirga,
Keliaut nieks vienas nebijos.

Ten mes nykštukai ir karaliai,
Ant gaidžio kojos mūs dvarai,
Ir šilko, aukso iki valiai
Prineš gerieji aitvarai.

Ten vaikšto Dievas geras geras
Po vargšo rūbais, be namų,
Tenai stalelis, žodį tarus, —
Midum medum vaišina mus.

O, šiltas pasakų pasauli,
Po meilės motinos sparnais,
Kur tu, mažos širdies apgaule,
Ar po sniegu, ar po kalnais?..

1944. XI. 23.

Po kaštanais žaidė vėjas tartum vaikas,
Po kaštanais žaidė kūdikiai maži,
Buvo pats žydėjimo kaštanų laikas,
Buvo pats šviesus gegužis, dievaži!

Ir pavasaris kaip dievas Apolonas,
Galvą laurais pasipuošęs ir šaunus,
Rankoj nešdamas gyvybių milijonus
Prakeliavo pro vaikus ir kaštanus.

Po berželiais savo dūdą pūtė Panas,
Po berželiais du jauni jaunavedžiai
Kaip balandžiai du baltais sapnais gyveno,
Ir sula tekėjo tyliai ir saldžiai.

O pavasaris kaip dievas Apolonas,
Laurais galvą sau papuošęs ir kelius,
Pumpurų praėjo nešdams milijonus
Pro jaunavedžius abu ir berželius.

Po žilvičiais "dies irae" krankė kuosos,
Du seneliai po žilvičiais, du seni
Savo karstui rinko lentą balto uosio,
Sau laimingo myrio Dievą melsdami.

O pavasaris kaip dievas Apolonas,
Pasipuošęs laurais galvą ir pečius,
Prakeliavo, nešdams vaisių milijonus,
Pro senuosius ir pro uosius, žilvičius.

Ar ne tu tenai žaidei kaip mažas vaikas,
Ar ne mudu po berželiais, mudu du,
Ar ne mums visiems visiems ateina laikas
Tų senelių, tų baltųjų valandų?

O pavasaris kaip dievas Apolonas,
Pasipuošęs galvą laurais prakeliaus,
Varpui skambant: "Requiem aeternam dona...",
Kas gyveno ir kas mirė, nepaklaus.

Ten, kur gyvenimas ir meilė virė,
Ir liejos Strauso muzika saldi,
Dabar namų griuvėsiai baisūs, mirę
Atsiminimai, lyg žaizda skaudi.

Kur buvo katedra su žydinčiais vitražais
Ir su altoriais, auksu papuoštais —
Plytas ir cementą belaisviai veža,
Juodais, rūsčiais, pavargusiais veidais.

Ten, kur sodely skrendantis Pegasas
Ir tau, jo tarne, judino sparnus,
Sukniubęs Faunas už tuščios terasos
Aprauda žemės skausmą ir sapnus.

Ten, kur gyvenimo žydėjo visos varsos,
Jo tikro, rodos, niekad nebebus...
Kvatoja chaosą laimėjęs Marsas,
Laimėjęs chaosą, griuvėsius ir grabus...

1944. XII. 1.

Tenai mes buvom visko prisirinkę:
Margų plaštakių, sraigių ir gelsvai
Raudono gintaro, ir plaukė ten aplinkui
Mažytę kūdrą dideli laivai.

Tenai pasaulis buvo mūsų siauras,
Bet jo pakakdavo dienų dienom
Ir nukeliaut lig pat ledynų šiaurės,
Ir pasvajot po palmėm, po aukštom.

Ir kai į tolį vartai atsivėrė,
Ir kai iš tėviškės išklydom tiek toli,
Kad šulinio svirties matyt nebegali,

Palikę atminimuose tenai
Plaštakės, gintaras ir sraigės laime žėri
Ir nenustos žėrėję amžinai.

1944. XII. 3.

Kai tėvynės rytojaus ieškojau
Rytdienoj ir dainoj, ir sapnuos,
Tu paguodos sparnu man pamojai,
Koplytėle kalnuos.

Kam suskaudo pavargus krūtinė,
Tu buvai jam ramybės versmė,
Į tave gilų taką pramynė
Guostis tau eidami.

Ir buvai tu kaip Angelas sargas
Ir kančios ir maldos paslapčių,
Pas tave žemės vargas — ne vargas,
Naktys — pilnos žvaigždžių.

Pas tave kas sau ašarą šluostys,
Nei žmogus, nei kalnai nematys...
Buvo gera tau melstis ir guostis,
Nors aplinkui naktis.

Kai naktis bus bedugnėn nupuolus,
Ir kai tėviškėn grįšim sutikt jos dienos, —
Laimink mano kelionę iš tolo,
Koplytėle kalnuos.

1944. XII. 5.

Kur tu, sesuo gera, kur jūs, draugai, likimo
Į vakarus ar šaltą šiaurę nunešti?...
Kur šauks visus varpai Dangaus Taikos gimimo,
Kur mus visus nuves žiemos takai balti?.

Tartum Kalėdų baltos gėlės, baltos eglės
Pražydo Jėzaus šventei kloniuos ir kalnuos,
Kažkur prie židinio susėdus šeimai bėglio
Apie kūčias mama dukrelei taip niūniuos:

—"Mūsų parapijos bažnyčios prakartėlės,
Kur gimė Kristus, tu, mažyte, nežinai...
Ten nuo altoriaus krito rožės Teresėlės,
O čia aplinkui — sniegas, uolos ir kalnai..."

Ir širdį liūdną spaus kančia kaip ledo pančiai,
Ir kaip šešėlis — tiesis juodas ilgesys,
Ir niekur Kārnteno kalnuos neradus ramsčio,
Zigzagais širdį vienuma plėš ir raižys.

Ir atminty atgis Bernelių šventos Mišios,
Ir kaip žarijos, visos žvaigždės atsigaus,
Ir širdyje, tarytum tėviškėn sugrįžus,
Varpai ir giesmės ir vargonų maldos gaus.

Tik neateis sesuo, nei jie, draugai, likimo
Bangos į nežinią bedugnę nunešti,
Tik nenutils varpai Dangaus Taikos gimimo,
Tik bėgs pavasarin žiemos takai balti...

1944. XII. 16.

Ką tu, išeidamas iš protėvių gimtosios žemės,
Mirties ir prievartos aklam likimui palikai –
Seni piliakalniai – sodybos – ir aušros takai, –
Tešvies paklydusiam, kai bus dangus aptemęs,
Ir susipainios viltys ir takai.

Ką tu, išeidamas iš tėviškės pakluonių,
Išsinešei, kai žemę rykštė palietė skaudi –
Senolių kraują – vardą – laisvės žiburį širdy, –
Kaip amžiną paminklą visą šią kelionę,
Kaip didį turtą nešk širdy.

Ir jų, vergijoje įmintos, pėdos šventos
Ir tavo dienos, skirtos kovai ir vargams –
Likimas tavo tėviškei kai naują rytą lems, –
Liks kaip nenykstantis granito testamentas
Dienų dienoms – vaikų vaikams.

1944. XII. 26.

Mano tėviškės tolimos liepos,
Mano tėviškės sodai balti,
Pasakykit, kada jūs man buvot
Prie širdies taip arti?

Aš jaučiu jūsų žydintį kvapą,
Aš kaip gyvas visur jus matau,
Ir kiek jūsų, be rudenio lapų,
Kiek dienų man nukrito, skaitau.

•

Man jūs gaudžiate, tartum vargonai,
Ir sapne, ir darbe, ir maldoj,
Ir aplink, kai sustoju kelionėj, —
Krinta jūsų žiedai.

Mano tėviškės tolimos liepos,
Mano tėviškės sodai balti,
Pasakykit, kada jūs man buvot
Prie širdies taip arti!..

1945. I. 6.

Tūkstanty paveikslų tu man rodais
Viršum miestų, marių ir kalnų;
O tėvyne, tremtinio paguoda,
Su tavim visais keliais einu...

Tūkstanty paveikslų tu man rodais,
Aš pažįstu juos visus visus,
Ar žydėsi tu sidabro soduos,
Kai nuplieks pavasaris šviesus,

Ar klegėsi tu aukštajam uosy
Su ramaus vidurdienio gandrais,
Ar kaip gulbė mirdama giedosi
Kvepiančiais birželio vakarais...

Tūkstanty paveikslų tu man rodais,
O jų vienų vieno man gana,
Su tavim kad šviestų naktys juodos,
Kad širdy man būtum vis jauna...

1945. I. 10.

ILGESYS

Vis man rodos, ten šaukia kažin kas,
Vis man rodos, vadina vardu, —
Ar svirtis kaip senelė palinkus,
Ar sodybos prie Mūšos krantų,

Ar piliakalnių lieknos pušelės,
Ar pagojai, ar ji, Baltija,
Ar pusnynuos šaltuos nesušalęs
Tik skaudus ilgesys širdyje?..

1945. I. 13.

Malda

O Dieve Tėve mūsų, mes skurdūs kaip našlaičiai,
Be motinos tėvynės, be žemės, be namų,
Rasa savos malonės mūs krūtines palaistyk,
Suspaustas juodo vargo, nelaimių ir skausmų.

Pavargo mūsų kojos, pavargo mūsų širdys
Be Nemuno pakrančių, be tėviškės kelių,
Kaip paukščius be pastogės Tu glauski mus ir šildyk
Ir širdžiai negailėki ramybės spindulių.

Juodam varge paskendus ir mūsų žemė rauda
Ir mūsų brolių dienos ir mūs tėvų kapai —
Už Tavo vardą tremia, už Tavo maldą šaudo,
Nutilo jau vargonai, nebeskamba varpai...

O Dieve Tėve mūsų, globoki mūs tėvynę
Ir naują laisvės rytą uždek jos danguje,
Tėvų gimtojon žemėn tegrįžta vėl tremtiniai,
Kur teka amžių kraujas, kur šaukia Baltija.

1945. I.

Atminimuose žydintis mieste,
Su Nerim, su senais ąžuolais,
Su manim tu ir temstant ir brėkštant
Dunksai liūdno benamio keliais.

Rūsčios supasi Nemuno bangos,
Tartum kruvinas skundas širdy,
Dengia dūmai ir žemę ir dangų,
Ieškai prieglaudos ir nerandi.

Laisvės pasaka – liepų alėja,
Uostas, tiltas, Maironio namai,
Pilies mūrai, tiek amžių tylėję,
Turgaus aikštės, klegėję linksmai,

Ir tu, Prisikėlimo bažnyčia,
Ir jūs, rožės Muziejaus sode –
Kaip mažytė, be galo mažytė
Tolumoj pasiklydus žvaigždė, –

Atminimuose likę man šviečiat
Sutemoj ir aušros spinduliuos,
Lyg varpų milžinų balsas kviečiat:
– Atgalios, atgalios, atgalios!...

1945. II. 12.

Verčiu aš knygos šimtametės
Senus, pageltusius lapus, –
Tegu suoš ten amžių girios
Ir vėjas protėvių papūs.

Tegu pilies aukštajam bokšte
Skardus trimitas suaidės,
Teatsišauks į jojo balsą
Aidai pačioj gelmėj širdies.

Ir te žilų vaidilų kanklės
Prikels gyvenimui kapus
Pro šimtametės amžių knygos
Senus pageltusius lapus.

Tegu iš žygio kunigaikščiai
Namo su pergale parjos,
Ligi Juodųjų jūrų gandas
Tegu nueis nuo Baltijos.

Tegu ten degs ugnis šventoji
Tėvų žinyčių aukuruos,
Ir šviesią rytdieną artojai
Regės pro debesį audros.

Ir te žilų vaidilų kanklės
Prikels gyvenimui kapus
Pro šimtametės amžių knygos
Senus pageltusius lapus.

ŠIAURĖS PAŠVAISTĖ

Paskendo tautos migloje prieš ryto aušrą,
Paskendo žingsniai jų vidurnakty giliam,
O kažkur palmė tyrų saulėj keikia sausrą,
Svajoja vasarą su upėm ir gėlėm...

Apako viešpačiai, o šaukia jie: pasaulis
Nemato žiburio jų sostų... — Neregiai!
O sostai skęsta jų bedugnėje be saulės,
Ir milijonai krenta mirčiai kaip drugiai.

O daugel žmogui Dievo duota kontinentų,
Yra daug žemių ir nežinomų salų,
Ir daug laivų jau siekia smėlį gimto kranto,
Tik mūs kelionėje dar daug, dar daug uolų...

1. Ego sum

Aš gyvenu! Man reikia oro, saulės
Ir tolimo tėvynės vasarų dangaus.
Skiriu aš melą nuo tiesos, teisybę — nuo apgaulės,
Ir žvėrį — nuo žmogaus.

Kur kojomis danguj, o galva — žemėje stovėjai,
Kur siautė viešpačiai ir lankstėsi tarnai —
Dabar degėsių kvapą blaško vėjai,
Ir dengia dangų pelenai.

Aš gyvenu! Ir karo liepsnos neužgavo,
Aplinkui krisdamos, kaip rudenio kruša,
Ir man gyvenimą, ne mirtį pranašavo
Bombonešiai, mirties dienas nešą!

Pakilo vėlei tie, kurie parpuolę
Dar nesugėrė kraujo pėdsakų karčių,
Vergijoj veltui rauda vargo broliai —
Rauda nepramuša akmens širdžių kurčių.

Bet aš dar gyvenu! Ir tolei man gyventi
Valia Aukščiausio drąsą duos ir lems,
Kol į tautos mažiausios laisvės šventę
Grius užtvaros gyvenimo keliams!

Ramiai puotautų sau, tautas pavergę
Atilos, rankų sau nenusiplovę kruvinų...
Bet ne! Ne jųjų sostus Viešpats sergi.
Deja jiems, aš — viltis — dar gyvenu!

2. Odė vilčiai

Ten, kur panika širdis purtė,
Nedrebėjai svyruodama tu,
Mano žemės nežemiškas turte,
Dukterie idealų šventų!

Tartum žemės rutulį sunkų,
Gyvenimą šį
Nešdama, milžinai kur suklumpa,
Tu ėjai panaši

Į neklumpantį Atlasą didį
Po pasaulio našta,
Kad dangun, kaip šviesi piramidė,
Būtų ji — ištrėmimo dalia —
Nunešta!

Ant tavo aukuro, taika, mes dedam viską :
Ir prezidentų deklaracijas gražias,
Ir aukštus principus, ir laisvės obeliską,
Ir mūs kareivių motinų širdies kančias.

O tu pro mus, kaip baltas paukštis juodą naktį,
Gražiai giedodama saulėtekin skrendi;
Ir nuo šviesos tavų sparnų mes baigiam akti,
Ir nuo tavos giesmės klaiku, klaiku širdy.

Ant tavo aukuro, taika, mes dedam viską:
Atlanto chartas ir mažų tautų džiaugsmus,
Karus ir pergales, ir laisvės obeliską,
Ir milijonų laimės židinius — namus.

O tu, kaip stabas, prie pasaulio šio bedugnės
Šauki "Aukų!", šauki "Žmonių!", šauki "Tautų!"
Ir tavo aukso galvą supa, tartum ugnys,
Skeletai jų, kad tu nemirtum, atneštų...

Ant tavo aukuro, taika, mes dedam viską:
Ir tai, kas buvo praeity, ir tai, kas bus,
Šventuosius pažadus ir laisvės obeliską,
Ir savo didvyrių išniekintus kapus.

O tu, kaip alkanas mirties urve drakonas,
Kur teka upė skausmo ašarų ilga,
Šauki: "Man vienas kąsnis — jūsų milijonas..."
— — — — — —
Kas tu esi, taika? Kas tu esi, taika?.. — —

Jie sako mums:
— Varpai bažnyčių maldą taikai gaudžia,
Žmogus pro juos mirties balsų kad negirdėtų,
Tauta tautos, žmogus žmogaus neskriaudžia...
— Ne, netiesa! — šaukiu aš: — Melas! Veto!

Jie sako mums:
— Mirties stovyklų vartai atsivėrė —
Dabar visiems užteks dangaus žvaigždėto.
Nužudėm mes Europos žmogų-žvėrį...
— Ne, netiesa! — šaukiu aš: Melas! Veto!

Jie sako mums:
— Su laisvu — laisvas, o lygus — su lygiu,
Vėl visos tautos rado savo vietą;
Vėl grįš kariai namo iš laisvės žygio...
— Ne, netiesa! — šaukiu aš: — Melas! Veto!

Ir su manim štai šaukia pavergtųjų
Mirties stovyklose ir be tėvynės milijonai
(Jiems tylint, akmens šauktų, netylėtų:
"Nuimkit melo kaukę! Veto!.. Veto!..") —
— — — — — — —
Padėk jiems, Viešpatie, padėk — tik Tu jų
Pasėji grūdą šventai laisvės duonai.

Žemės širdį, žydinčią ir gyvą,
Plakančią ir trapią, kaip žmogaus,
Aš jaučiu žydėjime alyvų,
Aš girdžiu daige erškėtvirbio dygaus.

Žemės širdį pilką, kaip arimai,
Aš regiu iš vasaros vagų,
Jos pasiklausyt ant arklo rymau,
Jos ugnim ir jos krauju degu.

Žemės širdį žiemą šaltą, gilią
Po ledu randu ir po pusnim,
Ir, kai, tartum mirę, dirvos tyli,
Ji kaip paukštis gieda su manim.

Ji gyva ir gruodžio gruode plaka,
Nenutyla ritmo jos giesmė,
Ir kaip amžinoji upė teka
Jos gyvybės žydinti versmė.

Tu, gerasis Viešpatie, esi;

Tu, dangaus aukštybių melsvuma,
Tu, Kalėdų rytmečio šarma;

Tu, tylus šlamėjimas klevų,
Tu, vainikas klonių ir kalvų...

Jūs, aukštaičių ramūs ežerai,
Jūs, birželio kvapūs vakarai;

Jūs, Rūpintojėliai pakeliuos,
Jūs, aidai pagojuose žaliuos;

Gilios marių gelmės ir daina
Ilgesio ir skausmo kupina...

Mano žemės vardo skambesy
Tu visa, mana širdie, esi!

Lietuva, kai aš tave tariu –
Prieš akis sumirga raštų raštai,
Ir pilna padangė vyturių,
Ir linų žydėjimas be krašto...

Skamba ten seni, šventi vardai
Girių, upių, klonių ir sodybų...
Sunkią skausmo skarą suardai –
Sidabru Sietynas šiaurėj žiba.

Ir suaidi vėl iš praeities
Dainos, mįslės, pasakos nutilę,
Ir pakyla tiltai iš nakties
Į didžiųjų kunigaikščių pilį.

Ir einu tais tiltais į tave,
Lietuva – trys tyro aukso saulės!
Ir skaitau: – Tėvyne, be tavęs
Tuščias ir beprasmis šis pasaulis.

Lietuva, kai aš tave tariu,
Ausyse suaidi laimės gandas,
Mirgant vaivorykštėm žiburių,
Pinas padavimai ir legendos.

Gintaras, sula, midus, medus
Nemunais per žemės širdį teka,
Ir lietuvis laisvas, išdidus
Į užburtą kalną randa taką.

Ir senolių amžina ugnis
Aukuruos aukštų pagojų dega,
Iš kapų pabudintas šauklys
Pučia amžių balso didį ragą.

Ir girdžiu galingam jo balse:
Lietuva – septynios aukso saulės!
Kam užges tėvynė širdyse,
Tuščias ir beprasmis šis pasaulis!..

Ak, mano laimės tolima sodyba,
Puošta šventaisiais protėvių vardais,
Tavam danguj jaunystės saulė žiba
Ir sodai žydi pasakų žiedais.

Ant tavo stogo ąžuolo žirgeliai,
Ant tavo vartų žalvariniai spinduliai,
Ant prieklėčio – ramunės galvas kelia,
Sesers sapnuos kuždėdamos kukliai.

Ak, mano džiaugsmo tėviškės sodyba,
Tarytum nuotaka, paskendus jovaruos,
Kokiam keleiviui tavo langas žiba
Ir kam ugniakuro žarijos sužėruos

Tada, kai aš, paklydęs ir sušalęs,
Ieškosiu prieglaudos pastogėj svetimoj,
Kai atminimuose gėlėm žydės kūkaliai
Ir gintaru – seni tėvų namai?

Ak, mano laimės tolima sodyba,
Kokiam keleiviui tavo langas žiba?..

Pro dienovidžio kaitrųjį rūką
Čia kalnai tolumoj kaip svajonė, —
Ten ereliai viršūnėse suka,
O čia vakaras brenda į klonį...

Čia burkuoja balandžiai po sodus,
Pienės, žiedus suglaudusios miega,
Ir kalnuos nebuvai niekad, rodos,
Nebridai per jų amžiną sniegą.

Pro dienovidžio kaitrųjį rūką
Ieškai tėviškės tolimo žiedo,
Tavo ryto sapnai kur nutrūko,
Kur lakštingalos verkdamos gieda.

Ir regi vien tik svetimus veidus,
Vien tik svetimą žemę po kojų,
Vien tik sieloj, kaip tolimas aidas,
Atsišaukia gaudimas šilojų...

Ten pavasarį grįžta giedodamos gervės,
Ir pakyla į dangų vyturėlio giesmė,
Ir mane ilgesys per sargybas ten perves,
Ten svajonėj ir aš, pakeleivis, esmi.

Ten pagojy aukštam skleidžias žiedas žibutės
Melsvas, tartum linai, ir kuklus, nedrąsus,
Ten pavasario šokantį vėją pajutęs,
Ima šokt ežere debesėlis šviesus...

Ten — užmerkęs akis — aš matau tartum gyvus
Ir miškus, ir laukus, ir sodybas žalias,
Pasipuošusias sodais ir krūmais alyvų,
Ir Velykų varpus, ir verbų šakeles...

Ten žilvičiai žali meta žirginius žemėn,
Ir galulaukėj kvepia pirmoji vaga,
Ten seselė Nery žlugtui vandenį semia,
Ir sumirga gelmėj dausų žvaigždės degą,

Kaip sodybų gimtų žiburėliai užgesę, —
Bet širdy jie gyvi bus ir švies ir neges,
Iš kapų kels tėvų amžių glūdinčią dvasią
Ir iš viso pasaulio mus tėviškėn ves.

Tenai dabar herojų galvos svyra,
Tenai dabar ir aš dažnai esu,
Bet ne žiedais papuošęs liūdną lyrą
Ir ne vaivorykšte devynerių varsų –

Esu tenai kaip pilkas pakeleivis
Ir kryžkeliuos paklydęs tremtinys,
Ne žodžiai – ašaros man rieda gailios,
Ir dainos – plienas ir ugnis!

Tenai dabar upeliais teka kraujas
Ir vietoj židinio – užblėsę pelenai,
Ten broliai tartum Tadas Blinda kaujas,
Kaip Pūnios Margiris dabar tenai

Jie gina protėvių nusėtą kaulais žemę
Ir miršta tūkstančiai, kad gimtų ji viena –
Iš kraujo ir širdžių, Aukščiausiai Valiai lemiant, –
Tautų taikos ir laisvės rytdiena!

Viešpatie, tai Tu paukščiui lizdą krauni
Kur tėvų tėvai jį pūkeliais puošė
Ir skambėjo jų giesmės sidabrinės
Džiaugsmui Tavajam.

Viešpatie, tai Tu trapią sraigę saugai,
Kad nedužtų jos mažasai namelis,
Ir pro rudenį ir pro šaltą žiemą
Gyvą pravedęs.

Vesk ir mus namo, kur kapai senolių,
Kur piliakalnių aukštos pušys ošia,
Vesk ir mus tenai, Baltijos pakrantėn,
Viešpatie geras.

Čia sudžiūsim mes, ilgesy paskendę,
Ir neras vaikai gintarinio žiedo,
Mėlynų linų ir baltųjų drobių
Dyvino rašto.

Netekės čionai Nemunas gėlėtas,
Neliūliuos Neris Vilniaus miesto bokštais,
Ir neoš dainų savanorių žygio
Juodosios girios.

Kas pavasarį grįžta ten kregždutė,
Ir kas dieną ten grįžta mintys mūsų —
Vesk greičiau namo mūs našlaitę širdį,
Tėviškės žemėn.

Vesk greičiau namo, kur Maironis šaukia,
Ir kur Vaižganto žemės žingsniai ilsis,
Vesk ir mus tenai, į tėvų Ramovę,
Viešpatie geras.

Ak, tenai toli, už jūrių marių,
Vėl ateina vasara karšta,
Vėl regiu — artojas dirvą aria,
Vėl kaip žiedas žydi jo tauta.

Vėl kaip žvaigždžių takas, baltos drobės
Bąla patiestos anta vejos,
Vėlei neregėtais laimės lobiais
Spindi gilios gelmės Baltijos.

Viešpačiai didžių tautų pasaulio,
Atdarykit langus, tejpūs
Ryto vėjas, perskridęs kapus,

Kvapą paskutinio žiedo aisčių,
Gyvą po visų mirties pašvaisčių!
Amžinos taikos tešviečia saulė!

Mirusieji kalba gyviesiems

Iš mūsų degančių žaizdų jūs gērēt ugnį,
Ir ji neleido, kad apaktumēt nakčia;
Jūs mūsų kūnų tiltu ējot per bedugnę,
Ir nepaklydot nei anapus jos, nei čia.

Už mūsų, mirusių, gyvenimo šešēlio
Jūs drąsūs ējot, kaip už sienos, nešini
Vardais didvyrių; ir lengvai pakēlēt
Jūs naštą milžino — bevaliai ir silpni.

Iš mūsų skausmo žydinčio vainiko
Jūs, tartum perlus, raškēt sau spyglius garbēs.
Jums — balto marmuro paminklai; mums teliko
Budelio ašara, nukritus prie duobēs.

Už mūsų, mirusių, vardų, už mūsų žygių,
Augs didelē, laisva, nemirštanti tauta!
Ir kūdikēlis ties rankas į saulę savo vygēj,
Ir jojo siela bus kaip nuometas balta...

Į namus
Nerandų
Rauda ten
Ir nakčia

aš einu kas dieną ir tenai
nei pavasario, nei saulės, nei tavęs,
blaškomi sodybų pelenai
kelia raganos ir kaukai vestuves.

O jaučiu —
Ir girdžiu —
Pumpurai
Vėl pabus,

po žiemos ledu nemiega upės, ne,
teka šneka jų srovė gili;
po šiaurinio šalčio luoba ledine
atsigavę aukso saulės spinduly...

Apsnigti,
Suaidės,
Ir žydės
Ir dangaus
Švies ir bers
"Aleliuja!
Ir dainuos
Ir žvaigždes —

kaip senų motulių, varpinių varpai
ir sugaus pavasario malda,
partizanų, tulpėm papuošti, kapai
juodo skausmo vėliava juoda
į šventorius, giedančius linksmai
Aleliuja!" — žiedus ir gėles,
vėl gyvenimui pabudinti namai,
sidabro uogas danguje —
sidabrinė laisvės paukštė les.

Į namus
Grįš visi,
Kam širdy,
Tartum saulė

iš pasaulio vieškelių visų
ėję Viešpaties valia ištikimai,
kai aplinkui buvo juoda ir tamsu,
švietė tėviškės namai.

DIDŽIOJI KRYŽKELĖ

Didžiojoj kryžkelėj žmogus ieškojo kelio
Ir klausinėjo žemės ir žvaigždžių...
Ir švietė danguje, ir švietė jos pirkelėj,
Ir švietė sieloj tūkstančiai žvaigždžių

Ir žodžių, nuo žmogaus gimimo negirdėtų
Ir nesakytų lig žmogaus mirties,
Ir nerastų didžiausiųjų poetų
Jų tomuos praeities ir dabarties...

Didžiojoj kryžkelėj ir aš, dangau, dairausi
Ir ieškau marių svetimųjų platumoj
Tik vieno gintaro — brangiausio aisčių aukso,
Tik vieno kelio — kur žmogaus namai?..

Ir eina naktys pro mane ir dienos,
Ir darganos dienom ir ūkanos naktim...
Didžiojoj kryžkelėj paklydau aš ne vienas,
Didžiojoj kryžkelėj visas pasaulis su manim.

Esi tu tartum sraigē didelēj dēžēj,
Ir akys nieko čia daugiau nemato
Be to, kaip supasi balti bangų ežiai
Ir be dangaus švininio rato.

Ir tavo laivas — skruzdēlē menka,
Ir niekas nepraplēš nakties apsiausto —
Nei šiaurės vējo milžino ranka,
Nei aukštas stiebas tavo plausto.

Gal dingsi tu kaip lašas lietuje,
Gal dingsi tu kaip keĺera suskilus,
Ir nepakils tava malda pro ją,
Tik atsidus gelmių verpetai gilūs,

Tik čia, kur tu beprasmiškai kritai,
Pravirks žvaigždē, pro miglą prasikalus,
Kai kils kažkur daina, kažkur žaliuos krantai,
Ir saulē švies aukštai kaip idealas.

Bunda žemė, ir daigas dainuodamas kalas
Po žiemos, po šalnų, po mirties,
Debesėliai danguj, tartum pasakų salos,
Tik, širdie, tu kaip mirus jauties...

Bunda žemė, ir pumpuras skleidžiasi žiedu
Kovo saulės šviesiam spinduly,
Ir sugrįžęs varnėnas sodelyje gieda,
Tik, širdie, tu kaip kapas tyli...

Bunda žemė, ir balsą pavasario girdi
Ir akmuo, ir vakarė žvaigždė,
Tik tave kas pašauks, vargšę tremtinio širdį,
Tik tave kas pabudins, širdie?..

Tada, kai artinasi vasaros vidudienis,
Sunkus ir pilnas begalinės tvankumos,
Kai piemenys, bandas palikę, nebebudi, nes
Jie poilsio šešėliuos ieško ir namuos.

Tada, kai laukia žemė, vos alsuodama,
Dangaus malonės debesio pirmų lašų,
Kai alpsta gėlės, kaip širdis pro nuodėmes,
Ir aš, pailsęs, savo kryžių vos nešu,

Mąstau: — Ak, Viešpatie, ak, Viešpatie, man rodosi,
Kad niekad vienas Tavo žemėj nebuvau, —
Nei žingsniuos kūdikio ir nei jaunystės soduose,
Ir nei tada, kai žemės meilę dainavau...

Tikiu: regėdamas besiplakantį ilgesį,
Tartum iškritusį iš lizdo paukštį be sparnų,
Sunkių žmogaus tremties dienų tvankoj suvilgysi
Viltim sugrįžtančiųjų tėviškės dienų.

Ir vėl matau, kaip dega židinio ugniakuras,
Ir vėlei renkas vėlės mirusios šeimos
Tada, kai artinasi geras ir laimingas vakaras
Po kraujo kryžkelių ir begalinės tvankumos.

Aš tikiu — dangaus paguoda
Raudančion žmogaus širdin ateis
Po šaltuoju gruodžio gruodu
Ir po vasaros vidurnakčio skliautais.

Aš tikiu ne kaukių baliaus diplomatų,
Ne valdovų šio pasaulio parašais —
Aš tikiu sunkiųjų metų
Dievo žodžiais — pranašais.

Aš tikiu — ne veltui vargo žemėj plūsta
Skausmas rykšte ugnine —
Aš tikiu dangaus galybių siųsta
Sielai kenčiančiai išganymo žinia.

Ir ji bus balta kaip Užgimimo snaigė
Vidury mirties žiemos,
Ir ji bus Prisikėlimo varpas tam, kurs taigoj
Meilės maldoje rymos.

Ir ji bus karšta pietų padangės saulė,
Ir sutirps joje, kaip vaškas, vergo pančių geležis,
Ir po nuodėme numirusiam pasauly
Dievo dienos žemiškais žiedais pražys.

Eglelę gelstančią, atšarpią
Sode aš verkdamas karpau –
Likimas ir mane apkarpē,
Ir aš lyg medis tas tapau:

Ne savo žemēn pasodintas,
Netekęs vaisių, nei šaknų...
Ir per pasaulį kaip Peer Gyntas
Tiesos nerasdamas einu.

Išėjęs gyvas iš griuvēsių,
Iš degančių namų ugnies,
Neieškau, kur aš pasilsēsiu,
Neklausiu, kas nestums manęs.

Ir vienas eidamas prieš vēją,
Dalaus dalia aš jo dalios;
Ir naktimis nepasilsējęs,
Kelionei rytą vēl keliuos.

Dienom – tylos neduoda paukščiai,
Vaiduoklēs voverēs – naktim,
O, rodos, siekčiau ją ir šaukčiau,
Kol vakaras jēgas atims.

Ir pakelēj pamatęs taką,
Jį giesmēm – smiltimis barstau,
Ir gilią naktį – saulę tekant,
Ir saulēj – naktį vēl matau.

O ąžuole, drąsus ir didis,
Tik tu man nelenki šakų,
Tik tu ne su paparčiais žydi,
Ne su tavim ir aš šneku,

Eglelę gelstančią, atšarpią
Kai verkdamas sode karpau...
Likimas ir mane apkarpē,
Ir aš sausa šaka tapau.

Paseno pasaulio karaliai.
Pasauli, ir tu pasenai.
Ir širdys kaip ledas atšalę,
Išblėsę bežvaigždžiai sapnai.

Nusinešė amžiai Eladą.
Paseno pasaulio karaliai.
Valstybės vadų neberado.
Ir miniai atidavė valią.

Kas, nuodėmių dulkes nuvalę,
Įsėsit į sostą žmogaus?
Paseno pasaulio karaliai.
Ir gentkartės žvėriui vergaus.

Pro amžių dienos apreiškimą
Kur, žeme, neši savo dalią?
Tai sutemos brėkšti jau ima.
Ir miršta pasaulio karaliai.

Čia šimto dvidešimt penkių
Naujų, tipo FIAT, bombonešių atskridęs junginys
Numetė sprogstamųjų ir padegamųjų bombų xx tonų;
Atliko uždavinį duotąjį lakūnai;
Atliko uždavinį duotąjį ugnis.

Griuvėsiuose bažnyčios, ligoninės,
Griuvėsiuose mokyklos, bibliotekos ir muziejai,
O po griuvėsiais motinos su kūdikiais ant rankų,
O virš griuvėsių žydintis pavasaris atėjo.

Ir žydi keršto kruvinas pražydęs žiedas —
Skaistus ir didelis ir šventas kaip malda.
Ir žydi žodžiai
žmogų žmoguje
žudą.

Ir auga žemėje, tręštoj subombarduotų vyrų, moterų,
vienuolių, kunigų, artojų ir poetų, sodų, parkų,
mauzoliejų ir prastų namų,
Ir kyla lig padangių
Gėlos gėlė
Ir skleidžia žiedą, žydintį prakeikimu.

Žydėkite, žydėkite jūs, karo gėlės, —
iš Varšuvos griuvėsių kruvina kančios Reseda odorata,
Iš Budapešto pelenų
Geltona rožė neapykantos, vardu M-me Marie Curie,
Iš Frankfurto — kaip Goethės skausmo ašaros,
raudonos chrizantemos,
Iš Vienos — jūs, karališkų azalijų, ir jūs, bekraujiškai
baltų begonijų pasiutęs pot-pourri...

Žydėkit, vynuogės, juodoj pakrantėj Krymo, tartum
kraujas nužudytų milijonų,
Žydėk, šetono šypsena, po Kremliaus drebančia
žvaigžde,
Žydėki, Volga, ir didžiuokis tu, aptemdžius garbę
faraonų,
Žydėkit, tankai, Raudonojoj aikštėje taikos tironų
parade!..

Žydėkit, buvusių karo vadų atsiminimų knygos,
Ir neškit bankan šilingus, kaip skausmo ašaras sūrias —
Gyvena jūsų mirčiai atiduotos tautos, —
O atpildas ir jus suras,
Ir jus
Visus
Suras.

Kažin kur vidury didžiųjų vandenynų
Susirenka, subėga upių vandenys
Iš viso žemės rutulio.

Senasis Nilas, išdidus gimdytojas didžiausio Dievo tarno — Mozės,
Plačioji Mississippi — laisvės prerijų duktė,
Šventasis Gangas, pabarstytas Gandi pelenais,
Laukinė Volga, matj rodnaja,
Romantiškai dainuodamas Heinricho Heinės Lorelei dainelę Reinas,
Senoji Sena, Robespjero ir Dantono neapykantos pilna,
Koketė Vysla, kaip Jadvygos meilė,
Ir Nemunas,
senesnis už Nilą, šventesnis už Gangą
ir platesnis už plačiausią Mississippi.

Ir kalba vandenys:
— Aš Volga. O kas tu? Ant mano nugaros dar virpa
Burliokų sielininkų raudanti daina,
O mano krantuose paminklai didesni už kalnus Himalajų.

Ir kalba vandenys:
— Aš Nilas. O kas tu? Nešu aš paslaptį senųjų
piramidžių ir Kleopatros amžiną jaunystę.
— Nešu aš Nehru nuodėmes, — atsako Gangas.
— Nešu aš amžiną nesantaiką tėvų, — atsako Vysla.
— Nešu politikų klaidas, — lyg rauda Reinas.
— Nešu aš demokratiją, — dainuoja Mississippi,
Walt Whitmano sesuo.
O Nemunas: — Nešu aš kraują už laisvę žūstančių sū-
nų!..

Ir tuo krauju pasrūva visas vandenynas,
Ir kruvina spalva raudonai nusidažo
Drąsių piratų laive Nuskendusi Atlanto Charta
Kažin kur
vidury
didžiųjų vandenų.

Koks gyvas tu, koks didelis ir koks sunkus,
Gimtosios žemės ilgesy,
Užliejęs saule ir kaitra visus takus,
Suspaudęs širdį, lyg rudens naktis tamsi.

Tu ateini iš pat piliakalnio širdies,
Iš pačio židinio šventų tėvų namų, —
Ir nematau aš pro tave kitos žvaigždės,
Ir nežinau kitų, taip žudančių skausmų...

Greičiau nei spindulys radaro danguje,
Giliau nei šachtų suodini urvai,
Švelniau nei nailono švelniausioji gija,
Ir įkyriau negu šešėlis visame kely buvai...

Ir be tavęs — aš lyg be duonos kasdieninės,
Ir be tavęs — tarytum žemė be lietaus,
Ir be tavęs — aš lyg be šaukiančios tėvynės
Ant žemės vieškelio plataus.

Kaip motina gera, tu surenki visus išsklidusius vaikus,
Ir kaip patėvis piktas tu negrįžtančiam esi,
Kai sieloj pabundi, toks didelis ir toks sunkus,
Gimtosios žemės ilgesy.

Tartum dulkes, vėjai nunešė nuo sostų
Garbę viešpačių pasaulio išdidžių,
Po dienų, mirtim paženklintų, skaudžių
Aš viena likau ant sosto jo papuošti,
Aš viena likau — žolė.

Ir tenai, kur Nerono stovėjo koja,
Ir tenai, kur Hanibalo grūmėsi pulkai,
Aš viena dabar silpna, menka žaliuoju,
Bet manęs čia nesumindo net vaikai,
Nors esu menka žolė.

Ir tenai, kur mirė Afroditė,
Nemirtinga meilės deivė išdidi —
Parnase, Eladoj ar žmogaus širdy,
Aš viena likau, it žingsniai jos suvytę,
Aš viena — žolė.

Ir tenai, kur Koliziejuj nekaltųjų
Kankinių krikščionių kraujas liejos, ten,
Kur nei liūtų nebeliko ir nei tų jau,
Kur išvesdavo juos pokylio ratan,
Telikau tik aš — žolė.

Ir tenai, kur kovės Maltos ir Harbūro
Šaunūs didvyriai už garbę jų tautų,
Prie granatų sudraskyto šalto mūro
Garbei kritusių garbingai tų ir tų
Augu aš viena — žolė.

Tartum pragaras būt siautęs Hirošimą,
Rodės, amžiais čia gyvybės nebebus,
O pro mirtį, pro lavonus, pro grabus
Vėlei žmogui aš nešu užsimiršimą,
Aš — naujos gyvybės auganti žolė.

"Man sako: šitas miestas turi 10.000.000 sielų.
Kai kas gyvena rūmuose, kai kas — urvuos.
Bet čia nėra mums vietos, mano mielas, čia nėra mums
vietos pastovios.

Kadais ir mes turėjom šalį, o skaisti ji buvo!..
Pažvelk į atlasą, tenai tu rasi ją.
Deja, negalim grįžt tenai, o mano mielasai, negalim
grįžt, deja.

Bažnytkaimio šventoriuj augo senos ievos.
Ir kas pavasarį jos keitėsi naujais žiedų pulkais.
Tik niekas mūsų seno paso nepakeis, mielasis, niekas
nepakeis.

Į stalą trenkė kumščiu konsulas ir tarė atsistojęs (poza
nežavi...):
'Jei naujo paso neturi, esi tu miręs...'
Bet mes gyvi dar, mano mielas, mes gyvi!

Aplankius komitetą, kėdę sėst pasiūlo, sako mandagiai,
kaip reta:
— Ateikite po metų...
Bet kur mes dėsimės šiandieną, mano mielas, kur šian-
dieną?..

Viešam susirinkime kalbėtojas šaukė, pakėlęs toną:
"Įsileisti į dirbtuves atims jie mūsų kasdieninę duoną!"
Apie tave kalbėjo jis, apie mane, o mano mielasai,
apie mane, apie tave..."

Prieš dvidešimtį metų šitaip rašē Anglijos karaliaus
Jurgio VI-jo poetas laureatas Wyston Hugh Auden.
Mintis mintin, jeigu ne žodis žodin, ne raidē raidēn.
O kas pasikeitē šiandieną, mano mielas, kas pasikeitē
šiandieną?

Politika ar popierius? Pasaulis ar poetas?
Tas pats New Yorkas, tas pats Londonas, tas pats
dangus, ne žvaigždēmis, — monetomis nusētas.
Bet skaičiai nebe tie, mielasis, skaičiai, skaičiai,
skaičiai...

Kur buvo dešimtys — dabar šimtai, kur buvo tūkstan-
čiai, dabar ten milijonai.
Ir milijonai rankų ir širdžių — ne kasdieninei duonai,
O kasdieninei laisvei meldžias, mano mielas, laisvei ir
gyvenimui.

O skaičiai auga vis, ir auga vis, ir auga.
Ir augs — kaip maro aukos; augs — kaip difteritas. Ir
kaip žaizdos kobros įgeltųjų augs; ir augs. Ir kris
Prie UNO mažosios tautelēs susirinkę — pas gražias,
bet, mano mielas, uždaras duris...

Ir vyks ten posēdžiai karšti. Ir vēl Maskvos ministeriai
bus nuolaidūs, kaip reta.
O tautos? O valstybēs?
— "Ateikit, mielosios, po metų..."

Brangieji akmenys vargų paženklintos tėvynės,
Aš jus per žemės tolumas visas nešuos, —
Jūs atgaiva kely pavargusios krūtinės,
Gyvybė — ašarų skausminguose lašuos.

Brangieji akmenys:
linų laukų melsvasis ametistas,
Smaragdo bangos marių Baltijos,
Ir tu, didysis izumrude — žydinčių palaukių geras veide Kristaus,
Ir jūs, kalneliai — perlai — kritusių kovotojų kapai žaizdų kraujuos...

O, tėviške, o, motina, tautos gimdytoja senoji,
Parišus galvą mėlyna dangaus žaros šilkų skara,
Tai tavo skausmo nemunai, tavų vargų dunojai
Pasaulio teka sąžinėn srove, kaip gintaras, tyra.

Brangieji akmenys:
sausa pagojų žemės sauja
Ir prie seklyčios lango žiemą vasarą žaliavusi rūta, —
Man jūs visoj kelionėj pranašaujat:
Kaip saulė kelsis Viešpaties malonėje tauta.

O, jūs, nežinomų mažų širdžių stebuklai:
Šviesi Viltie, tylus Tikėjime, šventa Malda, —
Jūs, poteriai laukų žiedų, be iškalbos ir kuklūs,
Be žodžių žėrinčias žaizdas žegnonėje tildą...

O, jūs, nežinomų mažų širdžių stebuklai:
Šviesi Viltie, tylus Tikėjime, šventa Malda, —
Jūs, poteriai laukų žiedų, be iškalbos ir kuklūs,
Be žodžių žėrinčias žaizdas žegnonėje tildą...

Brangieji akmenys:
žemaičių ramios, tylios upės,
Aukštaičių kloniuos veidrodiniai ežerai, —
Tai jūsų vasarų žilvičiai akyse man supas,
Tai jūsų, baltosios lelijos nepasiekiamų gelmių, tai jūsų, kranto ajarai...

Brangieji akmenys:
žalių Sekminių šventės,
Ir tėvo motinos atsidūsėjimai šventoriuje per sumą atlaidų, —
Tai jus, tai jus pasaulio kitoje pakrantėj,
Namų ieškodamas, širdy džiaugsme ir ašaroj randu.

Ar žydi, Viešpatie, tenai prie mūsų gimto namo
Balta palinkusi tėvų obels šaka?
Alpstu be jos, trošku be jos už okeano...
(Kas sakė, motin, tau, kad žemėje taika?).

Ar eina giedanti procesija per lauką,
Kad pasimelstų Kryžiaus Atradimo dieną Tau?
Nešu ir aš tremties dienas, kaip kryžiaus auką...
(Aplinkui vien tik melą, tamsą, tylą tematau)

Ar nešat jūs, plačiam pasaulyje paklydę broliai,
Jos vardą, jos gyvybę ir jos garbę širdyje?
Artėja tėviškės dienų pakrantės atitolę...
(O jūs vis tolate, vis tolate, deja...).

Anapus Atlanto magnolijos žydi,
Anapus Atlanto jas skina mirtis...
Ir blanksta ten žingsniai, kaip paukščiai paklydę,
Ir gęsta kaip laužas visa praeitis.

Pavasario paukščiai, tai jūs į tėvynę,
Tai jūs, grįždami už kalnų, vandenų,
Man atnešėt tolimą tėviškės žinią,
Kančias ir maldas ant baltųjų sparnų.

Ir atgimė žydinčios vasarų šventės
Varguos ir jaunystės dienų spinduliuos,
Ir saulėto ežero žalios pakrantės
Senų atminimų sapnuos teliūliuos...

Anapus Atlanto verks rankose vėjo
Negyvos alyvos, pilki ajarai,
Anapus Atlanto, krauju kur žydėjo,
Kaip kraujas širdy skleisis rožių kerai.

Ir šauks ir netils su varpais Vabalninko
Anųjų dienų atminimas ausys',
Ir eisi, kur ves, nors bus marios aplinkui,
Tie rožių kerai, tas namų ilgesys.

Kai tu, gyvenimą ir viltį jo praradęs,
Eini krantu bedugnės, liūdnas ir tylįs, –
Staiga tau sušlama senos tėvynės medis,
Sušvinta saulės stebuklingas spindulys.

Ir gieda viltį, juodos gelmės nusiblaivę,
Ir duoda dieną dingę debesys dangaus,
Ir pro tave, sapne pabudusį keleivį,
Praeina pasaka – gyvenimas žmogaus.

Ir rožių kvapą nešdami atsiminimai
Sustoja – vakaro procesija ilga,
Pirmi šventadieniai, kaip Dievo piligrimai,
Ir žvaigždėmis žibintai jų degą...

Pratrykšta vandenys uoloj, ir upės liejas
Nesugrąžinama ir nenumaldoma srove,
Akys' atsiveria atgimusios alėjos,
Pasaulin kūdikį išvedusios tave...

Ir tu jomis grįžti nuo marių kranto
Visa būtim dainuodamas, kad palieki svečias šalis,
Grįžti tenai, kur iš dangaus galybių krenta
Sušvitęs tolimas tėvynės spindulys.

Dabar, kai saulėtam rugsėjy skris pro mus į pietus
Iš tolimos tėvynės paukščiai ir ilgais sparnais pamos
Į ten, kur žmogui žemėj trūksta vietos,
Į ten, kur siaučia piktos pūgos ir ledai žiemos;

Kai kryžkelėj klausysiuos jų skurdaus klykimo,
Kadaise mūsų, dar vaikų, nesuprastos nostalgijos
giesmės,
Gal ten girdėsiu aš gimtų miškų graudinantį ošimą,
Gal verksmą žūstančios lietuvių giminės?..

Dabar, skaudžiai šaltam vidurnakty sustojęs,
Regėsiu brangias tėviškės žvaigždes jų dideliuos
sparnuos,
Ir jųjų būrio klegesy girdėsiu mirčiai palikto artojo
Krauju ir ašarom rašytą aidą nutrauktos dainos.

Kai pakely numes pavargę mūsų ežerų laukinės žąsys
Po baltą plunksną iš gėlos sukruvintų sparnų, ...
Pabus širdy nutilusi rauda, kaip židinys užgesęs,
Atsižėrės, kaip sauja Didžiojo Šeštadienio šventos
Ugnelės pelenų...

Į pietus skrido paukščiai, į vakarus šešėliai,
O tavo siela skrido į šiaurę – atgalios...
Kas nakčiai pasiskubins, tas rytui pasivėlins
Ir, perėjęs pro kryžkeles, ims ir paklys keliuos.

Aš nežinau rytojaus, tu nežinai likimo,
Nuo poliaus iki poliaus beviltė nežinia...
Nuo optimizmo kaukių, nuo pesimizmo grimo,
O, Viešpatie, apsaugok netikėlį mane.

Graudi daina Kentucky, sunki dalia Ohio,
Ne aukso upės plaukia Great Neck ar Stony Brook, –
Ir pro Manhattan rūmus regiu aš ją kaip svają,
Ją, po ramunių kilimu, po sniego sidabru.

Į pietus skrenda paukščiai, į vakarus šešėliai,
O mano siela skrenda į šiaurę – atgalios...
Piliakalnių papėdės, Dubysos dobilėliai
Į tolimą, į mylimą, į Lietuvą vilios.

Padės ten laikas, po dienos pailsęs,
Svečioj pakalnėj vakaro irklus,
Dangus saulėleidžiu į upės veidą pilsis,
Lizde paukštelis giesdamas priglus.

Kur miršta žvaigždės, jo giesmėj girdėsi,
Kur gimsta gelmės, tau naktis giedos,
Ir, kai prie upės prikeliausit dviese,
Ji bus tyli, gili, kaip niekados...

Joje plazdės platybė vandenynų,
Joje nuskęs žvaigždėtieji skliautai,
Joje ten šauks ir judu, Dievas žino,
Kokių šalių, kokių dienų krantai.

Ir, lig pusiau į srovę jos įbridę,
Atsižiūrėdami dar šauksit atgalios:
— Parodyk, Viešpatie, kaip panemunės žydi,
Kaip aukso bitės dūzgia dobiluos...

Parodyk, Viešpatie, gimtos sodybos svirtį,
Trokštančias lūpas šulinio lašu
Suvilgyk, kad sugrįžtume numirti
Į žemę, amžiams pažadėtą pranašų.

Kai rudenio žemę, kai gedulo dangų,
Kai raudantį vėją aplinkui regiu,
Man šalta ir širdžiai, man šalta ir rankoms,
Man liūdną be tėviškės lauko rugių,
Be sodo žalių kadugių...

Ar miegat po gruodu žali želmenėliai,
Ar ošiate vėtroj aukšti ąžuolai?
Kaip ankšta, kaip siaura pasaulyje sielai,
Kaip grįžtų ji dūminėn pirkion mielai,
Nors rudenio naktį vėlai...

Kažkur saulē, kažkur ūkas, kažkur žalios girios
gaudžia,
Kažkur žydinčios pakrantės, kažkur žemė kruvina –
Ypatingai, ypatingai, ypač mano širdį spaudžia
Atminimuose paklydus tėviškės laukų daina...

Ir einu tolyn, kaip vaikas, mielą motiną praradęs,
Be takelio ir be kelio kryžkelėm didžiom einu,
Kaip gimtų namų pakluonėje audros išrautas medis,
Niekur, niekur neprigijęs gyvenu negyvenu.

Ypatingai, ypatingai, ypač vienų vieno trokštu –
Kad, pavargus, nepriglaustų mūsų svetimi kapai,
Kad išvysčiau saulę tekant ant baltų Pažaislio bokštų
Ir kaip gaudžia aleliują Kauno Katedros varpai.

Daug išsinešēm mes turtų iš tēvynės,
Kur paliko žemē ir namai,
Kur paliko kančios ir skausmai,
Vasaros — kaip auksas, žiemos — sidabrinės...

Daug išsinešēm, o tuščios mūsų rankos,
O tušti kelionės ryšuliai,
Rodos, visa liko pakelēj —
Kaip berželis, kaip sodybos, kaip tos lankos...

Tuščios rankos, o krūtinēj žiba:
Visas turtas tilpo širdysel
Visas turtas: protēvių dvasia,
Laisvės siekis ir gyvos širdies kūryba.

Visos mūsų mintys, mūsų viltys
Prie gimtosios žemės ir namų,
Ten sušalę grįžtame sušilti
Iš visų pasviečių svetimų.

Visos mūsų maldos kasdieninės:
— Viešpatie, duok tėviškės dangaus...
Tik tenai pailsusios krūtinės
Po visų kelionių atsigaus.

PALETĖ

Vasaros šiltąjį šilko drabužį gėlėtą
Tau atminimui norėčiau į drobę įliet, bet ne man...
Mūza, dažų stebuklingų palietą paletę
Duoki, — te ima van Gogh ir Cezanne.

Rudenio mintys, lyg dūmai pilki iš poeto (Baudelaire'o) pypkutės,
Girios ir jūra juoda, kaip bevardė garbė, —
Mūza, tai tu ten sustojai su šaltu mirties teptuku ties
Skausmo paveikslais Courbet.

Sienų tapetuose ir paravanuose moterų galvos
Žvelgia į tavo (viengungio) vienatvę per kiauras naktis:
Gyvos ir žalios, gyvenimu degančios spalvos,
Gimę iš rankų maestro Matisse.

Kubo, kvadrato — jausmai, o širdys ir akys, ir veidas —
Braque, Picasso ir Chagall... / metalo:
Kartą Sorbonoj ex cathedra šitaip Abbe M. Morel tarė:
"Talentas daro, ką nori, o genijus tai, ką privalo..."
Gal tai ir menas; gal ir tiesa tai; o gal?..

Meno istorija tars savo lemiamą žodį.
Ko čia, bičiuli, mums kištis? Ar ne? — Taip! Tiek to...
Mūsų tačiau nebedžiugins akies kūriniai nusibodę
Parkų ir piknikų, damų ir ritierių pažo — Watteau.

Mūsų tačiau nesuklups neišlepintas skonis
Garbei stabų vienadienių pas laiko salonų duris, —
Dešimtį Marc'ų, Áltripp'ų Chirico'ų ir Klee sveria
vienas Čiurlionis
(Louvre'o verčiausias, jo sienų nematęs Čiurlionis) ir
dešimtį Galdikas, Varnas ir Valius, Jonynas ir
Šklėrius - Šklėrys.

Ar tau nešalta šičia, senasai Montaigne,
Kai gruodžio rūkas supa mokslo, meno kvartalus?..
Kasdien, kasdien toliau pasaulis eina t e n,
O tu sau rymai ir žiūri tylus.

Į mokslo žmogų seną, sėdintį sodely,
Ir į jaunuolį, skubantį rue des Ecoles,
Į saulę, kabančią danguj, kaip kruviną medalį, –
Tartum tylėdamas kiekvieną klaustum: – Kol?

Kol šitoj žemėj nei diena bus, nei naktis,
Kol širdyse žmonių nei karas, nei taika,
Ir kolei Dievas danguje nepamatys,
Už ką Sūnus Jo mirė ir žmogus norės numirt už ką?..

Ar jum nešalta, jum, šventųjų Notre Dame veidam,
Minčių ir skausmo sudrumstiem, kaip Senos sietuva?
Ir tau, juokingas velniau, ant bokštelio Notre Dame,
Ar tau nesisuka, į žemę žiūrinčiam, galva?..

O Viešpatie, kokioj tamsoj Tu gyveni,
O Viešpatie, kaip ieškom mes šviesos ir saulės,
Kaip ieškom mes teisybės UNO posėdžiuos, klastos pilni,
Kaip ieškom mes, ko amžiais nedavė pasaulis.

Ir tartum naštą, nešam dieną iš dienos,
Apkrautą meno madomis ir melo šydu,
O čia pakanka tik žvakelės, tik vienos,
O Viešpatie, prieš Tavo veidą didų.

Tave iš tūkstančio gatve prabėgančių širdžių,
Regi, — reta retai ramindamos aplanko;
Ir miesto triukšmą čia, lyg aidą tegirdžiu,
Ir miesto prabangą regiu — prie Tavo kojų — tartum dulkę menką...

Ir aš, kaip aidas ir kaip dulkė, nugrimstu
Į begalinės meilės ir maldos šventųjų tylą;
Ir kaip žvakelių šnabždesys kalbi man tu,
Ir toj kalboj akmuo ir marmuras prabyla.

Aš ieškau gatvių tūkstančio tinkle
Vienų vienos nedidelės gatvelės
Su pačiame gale rodyklės lentele:
ŽMONĖMS GEROS VALIOS.

Aš ieškau didelio juodajam gruodžio debesy
Nuo Gare du Nord lig Porte de Versailles plakato,
Kad, tartum žaibas, šviestų kiekviena raidė šviesi:
TAIKOS IR LAISVĖS METŲ!

Ir ima lyt. Ir ima verkt dangus.
Ir nesirodo saulė susigėdus.
Ir aš su skubančia minia skubu į pirmąjį metro
baugus...
NOEL— kaškas rašo vitrinoj — KALĖDOS.

"Sugrįžk atgal, sugrįžk atgal!" — lyg šauktų kas mane,
— "Ir neteisingą sudaužyk vitriną!
Tegu pati lemtis ranka parašo ugnine
Pasaulio širdyje tą Meilės ir Taikos Gimimo žodį
gryną:
NOEL —
KALĖDOS."

Rudenio lietus ir šaltas vėjas
Nuo platanų nuplėšė lapus,
Rudenio juoda naktis atėjus
Gedulu pagrąžino kapus.

Ir einu per mirusiųjų miestą
Ir be sargo pasakų žinau:
Daug baltų žiedų nebežydės tau,
Montparnasso amžinas sūnau, —

Tu, kary, kuris kritai už laisvę,
Tu, kuri mirei jo verkdama —
Gera judviem bus anapus vaikščiot,
Gera tau, kary, ir tau, dama...

Ten regėsit jūs poetą didį,
Aureole papuoštą šviesia,
Tą, kurio Piktybių Gėlės žydi
Šimtmečio poetų širdyse.

Jūs tenai sutiksit Maupassant'ą, —
Liūdnas čia berželis jo greta, —
Ir matysit, meilė kaip rusena,
Kaip gėlė ant kapo numesta.

Visa, visa bus anapus baigta:
Aistros — audros, žygdarbiai — sapnai;
Ir kas šventa čia ir kas prakeikta —
Visa viena bus ten amžinai.

Kaip Poseidono požemy, nuo žemės krašto iki krašto –
Čia taip vaiduokliškai tamsu,
Bet ilgesys nežemiškos šviesos, tarytum žiburys, negęs-
Iškeltas rankose Jean-Jacques Rousseau. / ta,

Ir neša jis jį per metus ir per gadynes,
Ir neša šaukdamas bežvaigždėje tyloj: – Tiesa!
Ir jam sarkastiškai šypsodamas atsako senasai
Volteras nusiminęs:
– Kapų šviesa, kapų šviesa!

Kapų šviesa nuo žemės krašto iki krašto,
Kur tik žmogus, pametęs Viešpaties kelius, ateis;
Kapų šviesa ir mano, didžiojo bedievio raštuos,
Kapų šviesa po sostų pamatais ir po bažnyčių
dangiškais skliautais.

Ir šita šypsena lydės praeinantį kiekvieną
Pro karstą jo, pro amžių jo ir pro dienų vargus,
Kol, šitoj karsto pusėje palikęs paskutinę dieną,
Kitoj šviesoj nusišypsos žmogus.

(Arba: *Kapas svetur*)

Pavargusias akis užmerkiau, bet ne čia
Aš, Dieve, amžinojo poilsio ieškojau:
Po tėviškės padange žydinčia, skaisčia
Ir prie tėvų milžinkapio žaliųjų kojų.

Ak, ne, aš negaliu užmigti amžinai,
Ir kas sekundę verkdama širdis pabunda,
Lyg ir mane į šiaurę šauktų traukiniai,
Kai švilpdami jie iš stoties į stotį dunda.

Ir šaukia vakaro varpų skardi malda
Ne melstis, ne! Mane iš amžių miego kelia,
Ir aš, tartum pabėgęs kalinys, tada
Nakty nakčiausioje skubu tėvų pirkelėn.

Ir už kapų šventoriaus kūdikių balsai,
Man rodos, mūsų žemės skelbia Atgimimą,
Ir, tartum amžino gyvenimo lašai,
Kaip sraunios upės, venomis tekėt jie ima.

— Pavasaris! Pavasaris! — tada šaukiu,
Ir, rodos, grįžta kūnan mano siela...
Ir, neatmerkdamas pavargusių akių,
Matau aš tėviškę, kaip antrą dangų, mielą.

— Į ją, į žemę gimtą, Viešpatie, meldžiu, —
Grąžinki amžių miegui mano kūną:
Po spinduliais tėvų dangaus žvaigždžių,
Į motinos namus — benamį sūnų.

Ne, niekuomet tu nebūsi pasaulio pilietis
Be tėvynės sodybų žalių, be tėvynės dangaus,
Svetimais negalėsi Fontainebleau sodų sodais gėrėtis
Ir klausyt, kaip varpai Chartres katedros gaus.

Ir ramybės neras tavo siela, nuo didmiesčio triukšmo pavargus,
Tartum amžiais stovėtų viena vidury Etoile,
Ir senuos atminimuos, kaip Viešpaties Angelas sargas,
Ir Sekminių berželiai, ir dainos pagojų, svirties girgždesys šauks atgal, šauks atgal...

Ne, nebus sienų tavo tėvynės pavasario vėjui
Ir nei ilgesiui tavo gyvoj, kaip šaltinis, širdy, —
Perpūs jis, rūtom kvepiantis, žiemą tave Montparnasso alėjoj,
Ir benamio daina nuskambės ties turtuolių namais išdidi.

Ir tau einant Montmartru, kai planas Paryžiaus nukris,
kur bažnyčios baltos Sacre Coeur tu ieškojai,
Ir kur atlasą atverstą kažkas sumynė pas Senos krantus,
Koks nedidelis bus tau Paryžius po kojų,
Ir koks menkas, koks mažas, koks purvinas visas pasaulis platus...

Svetimas grįši tu, Fontainebleau sodų sodais atėjęs gėrėtis,
Ir ne tau, ne tau varpai Chartres katedros gaus,
Ne, niekuomet tu nebūsi pasaulio pilietis
Be tėvynės sodybų žalių ir be protėvių aukšto dangaus.

(Augusto Rodin'o skulptūra)
Jų kūnai dar giliai įaugę žemės kūnan ir jauni,
Ir jie alsuoja dar gyva ir kvepiančia žeme,
Ir nuodėmės nėra akių jų dengančioj ugny,
Pirmajam meilės žaidime.

Jų rankos siekia saulės spindulių
šaltinį, trykštantį į pačią žemės širdį,
Ir klauso jie tylios kalbos pirmų gėlių
Ir akmeninį savo kraujo pulsą gimstant girdi.

Dar sielos jų, kaip sidiabrinė muzikos srovė,
Pro skaidrų, jauną kūną srūva džiaugsmo vilnimi –
Ir tu prie šalto marmuro stovė-
damas jų meile ir džiaugsmu, jų laime ir šviesa gyvent
imi.

Tau Kalėdoms dovanų, žmona brangioji,
Ieškau aš parvežt Paryžiuje visam,
Ko nespėji, ko nelauki, nesvajoji,
Kas tau šviestų šios tremties kely tamsiam.

Tau čia tūkstančiai žiedų papuošti pirštams,
Bet jie vieno mūsų žiedo neverti;
Tau brangių čia brilijantų, kad užmirštum,
Kaip anie žiedai lelijų dar balti

Žydi, tartum sutuoktuvių pirmą dieną...
O aš ją kaip vakarą menu...
Tau čia šilkas, kailiai lapių ir hijienų
Ir panterų — pilnos gatvės, avenue...

O tu man graži be kailių ir be šilko —
Ne puošni madų lėlė ir ne žvėris,
Tavo sieloj visas mano džiaugsmas tilpo:
Mylima, sesuo, žmona ir moteris.

Tau servizai čia ploniausio porcelano,
O jis dūžta, apgaulingas ir trapus.
Tau languos kristalo taurės, bet jos mena
Tik iliuzijas, šukes, tiktai kapus...

INCOGNITO

Tą dieną saulė virš New Yorko siuntė paskutinį
Rudens nusišypsojimą į dangų augantiem namam,
Ir choru šaukė jai dangoraižiai septyni:
— Sudie, Madame! Sudie skaisti Madame!

Tą dieną minių minios Laiko Aikštėj plūdo,
Kaip prieš metus ir kaip po daugel metų plūs —
bėgom, bėgom, bėgom.
Ir kilo akcijos (ak, ak, tuoj jos nukris, kaip žvaigždės
Hollywoodo), —
O kažką nuvežė (iš džiaugsmo plyšo jam širdis) į
Funeral Home.

Tą dieną aš ir Eisenhowerıs incognito aplankėm UNO
rūmus.
Reporteriai pagavo prezidento šypseną malonią;
Paskui toj vietoj, kur stovėjau, laikraščiuos radau tik
foto aparato lempos dūmus, —
Kažin koks milžiniškas siluetas uždengė pasauliui
nepažįstamą Brazdžionį.

Gal tau didelę ir skaisčią akį žiedui
Su penkiolika brangiųjų akmenų,
Tartum metų tiek su sningančiom Kalėdom,
Ir dienų — didžiausių Dievo dovanų?..

Tau Kalėdoms dovanų salonai siūlo,
Tartum pasakų princesei, batukus,
Išrašytus aukso ir sidabro siūlais...
Bet kaip eisi tu su jais tremties takus?..

Kaip šilkuos regėsi tėviškę iš tolo,
Kur rubinai — kraujas, mirtys ir kančia?.. — — —
— — — — — — —
Tau muziejuj iš viduramžių mišiolo
Mintimis pavogsiu nuo minios slapčia

Vieną Kristaus užgimimo žvaigždę šviesią,
Vieną spindulį šventos šeimos namų,
Vieną viltį eit per visą žemę dviese
Atspindžiuos dangaus padangčių tolimų.

(Malda medžiui Jungtinių Tautų Meditacijų kambary)

Kad būtum tu vanduo,
Kaip krikštolas skaidrus, tekąs, –
Pasaulis pasakytų Neronui:
– O, niekše, nusiplauk
Nuo milijonų nužudytų kruvinas rankas!

Kad būtum tu akmuo,
Čia atneštas ant rankų tūkstančius nesuskaičiuotų
mylių,–
Pririštų jį prie kaklo Džingis Chanui
Ir paskandintų, tartum šunį seną ir suėdusį rujas kitų
šunų,
Ramiajam Vandenyne prie salos Bikini,
Po bomba vandenilio!

Kad būtum!..
Kad būtum tu Jehova, didis ir žiaurus...
Kad būtum Budda, sėdintis ir laiminantis savąją ra-
mybę, Budda!
Kad būtum tu mamona, valdantis valstybes,
Kad būtum Kristus, nešantis Tikėjimo garstyčios
grūdą!..

Kad būtum gyvas medis!.. Augantis ir ošiantis...
Kad būtum ąžuolas lietuviškų laukų –
Aplink tave žydėtų žemės rojaus pievos
Ir krykštų laisvėj tūkstančiai vaikų...

O, senas medžio kelme,
Nejaugi tu visos žmonijos Dievas?!.

Didžiojoj plenumo posėdžių salėj, išpuoštoj
Prabangiais kilimais, ultramoderniškais žibintais,
panneau paveikslais šonuos
Ir sienų medžiaga, dengta tokiai akustikai, kad, rodos,
tavo tylią mintį tuoj
Pagaus ir pakartos jautriausiais mikrofonais, —
Mes radom, tartum ant voratinklio, pačiam padebesy
Jungtinių Tautų spindinčią emblemą.
Ją supo laurų lapai, kaip balti sparnai balandžio,
skraidančio ties Sans Souci,
Mirgėjo kėdės delegatų, žurnalistų ir miniōs, kaip ru-
denio spalvotos gėlės iš nakties juodųjų rėmų.

Ir rodė gidai posėdžius, ir rodė miniai alkanai pasaulį
ant voratinklio, lyg mirčiai, pakabintą,
Ir akys jų, lyg šaukdamos "*Kris - kris, kris - kris!*",
sužiūro...
Ir velnias man, ir velnias man pakišo baisią mintį:
Paklausk — "Kur Raudonoji Jūra?"

Ir šešiasdešimties Jungtinių (ne visų!) Tautų generali-
Trygve Lie, / nis sekretorius
Lyg pasijuokt iš kvailo klausimo panoręs,
Patsai paklausė: — O kas tu?
— Lietuvis.
— Tokio nėr.
Ir klaust tu nieko, kaip nesąs, iš viso negali.

Tada praeidama dama pro būrį, Indijos gražuolė dele-
gatė,
Dailiai nuaugusi ir meniškai pražilusi Madame Pandit,
Paprašius negrą, kopėčias po emblema pastatė.

— Sir, prašom! Raudonoji Jūra? Rodos, Afrikoj. Taip,
Afrikoj. Senajame Testamente. Ar nerandi?

Neradom. Susirūpino veidai Irano delegatų, San Domingo, Kubos ir Kašmiro,
Ir pasipiktino en bloc sovietų blokas: — Raudonoji Jūra? Kam?
Ir tarė tad Andrej Višinskis: — Raudonoji Jūra?
Kapitalistų pasaka barzdotiem buržua vaikam!..
Tariau tad: — Mr. Chairman. Aš žinau, nes aš esu išgelbėtas iš Raudonosios Jūros.
Ji supa Aziją, Europą, Afriką, jinai
Suomijos saulę dengia, tartum kr .ujo abažūras,
Ir dega ji Irano naftos vamzdžiuose, kaip pragaro sparnai.

Ji bėga pro kraštus ant Niurnbergo teismo tribūnos,
Joje paskendę parašai po Deklaracija Taikos,
Ji semia jau vienuoliktąjį aukštą didžiojo teatro UNO,
ji bėga linotipininkų pirštais,
ji tvenkia Hollywoodo temstančių žvaigždžių buduarus,
ji sindikatų, unijų valdybose sruvena,
ji gengsterių girtose gengėse svyruoja,
ji rausias mokslo vyro galvose,
ji liejas pro Nerudos žodžių tvaną,
pro Pablo Picasso karikatūras,
pro Pierre Matisse koplyčios kryžių ir altorių,
užnuodydama žemę,
srūva ji
be atvangos,
be atvangos,
be atvangos!
Mr. Chairman: Tai Raudonoji Jūra.

Meilė prabėga pro mus kartais kaip linksmas šešėlis,
Kartais kaip polio liga, kartais kaip paukštis dangaus,
Kartais karšta kaip ugnis, kartais baisi, kaip pašėlęs
Marių taifūnas... Ir nieko daugiaus.

Skausmas palieka pas mus kartais kaip pėdsakai lavos,
Kartais kaip šilko banga, kartais kaip baisūs raupsai,
Kartais jį metų ranka nuplėšia, vos vos sudejavus, —
Lieka tik randas... Ir nieko visai.

Dievas praeina pro mus kartais kaip motinos žodis,
Kartais kaip kartūs nuodai, kartais kaip kvapas gėlės,
Kartais kaip bombų kruša ir, mirtyje pasirodęs,
Ištaria: *Amen!* Ir amžiais tylės.

Velnias palieka pas mus kartais kaip laisvės šešėlis,
Kartais kaip meilės daina, kartais kaip laurai garbės,
Kartais, ant aukso kalnų elgetą skurdų iškėlęs,
Atveda nuogą — prie kapo duobės.

Perdaug, perdaug, dangau, man tavo saulės,
Ir tavo tų skliautų ir tavo spindulių;
Ir kai agonijoj mirštąs pasaulis
Man šaukia "verk!", aš verkti negaliu.

Perdaug, perdaug, bedugnės, jūsų siaubo
Keleivio žingsniuos ant visų kelių,
Ir kai mirties sparnai šią žemę gaubia,
Kai šaukia "juokis!" man, aš juoktis negaliu.

Perdaug ilgai šėtonas viešpatauja,
Perdaug trumpa ranka mirties,
Perdaug regiu aš ašarų ir kraujo,
Perdaug tikiu aš dieną ateities!

Į žemę, saule ir šešėliais vainikuotą,
Į rojų, Dievo ir dangaus vaikų,
Aš atėjau į didžiąją gyvybės puotą,
Kur visko vergui ir karaliui duota
Gana, – o vien tik trupinius renku...

Pro girtą širdį nuo šviesos ir kvapo,
Pro antikos turtus ir meno stebuklus,
Tartum beprotis į atvertą kapą,
Tasai, kuris žmogum kadaise tapo,
Tasai į mirtį bėgo atkaklus...

Ir nesulaikė jo nei raudos milijonų,
Ir nesulaikė jo nei garbę jam renką,
Ir nesulaikė jo nei auksas, nei mamona,
Ir nesulaikė jo nei žiedas anemono,
Ir nesulaikė jo nei Viešpaties ranka...

Ir žemė, žydinti žiedais baltų lelijų,
Į pragarą pavirto, ir dangus
Lietum ugnies ir iperito rožėm lijo,
Ir, kaip drugys, įpuolęs į audros stichiją,
Sau savo laimės šermenis žmogus
Ir savo laisvės kapo giesmę gieda
Ir nesuranda prarastų takų...

Ir ieškau aš griuvėsiuos gyvo žiedo,
Kur vergas ir karalius pančiuos klieda,
Ir vien tik pelenus ir ašaras renku...

Dažnai mes ieškom praeities kaip žiedo,
Nevystančio ir jauno amžinai,
O ji kaip saulė už kalnų nusėda,
O ji užgęsta kaip tušti sapnai.

Dažnai mes ieškom laimės ten, kur supas
Tik jos šešėlis, silpnas ir trapus,
Ir nesuspės ištarti vardo lūpos,
O mes be nieko žengiam į kapus.

Dažnai mes keikiam dabartį bedalę,
O ji teduota Viešpaties viena,
Ar jos vergai mes būsim, ar karaliai, –
Ji mūs gyvybės ir mirties diena.

Dažnai mes šaukiam meilę, o krūtinė
Pilna pagiežos, keršto ir nuodų,
O ji, skaisti, kaip saulė sidabrinė,
Nurieda žaibu nuo dangaus skliautų.

Dažnai mes ieškom ateities, kur siaučia
Tiktai bežvaigždė ir juoda naktis,
O ten mus laukia karas, maras, griaučiai
Ir šypsos kaukolė, pravėrusi dantis.

Dažnai mes raudam, žemėj nesuradę
Tokio, kaip Dievas leido jį, žmogaus,
O patys virtom mes į nedorybių medį,
Kurio tulžies vaisius visi ragaus...

Vergai, vergai ir jūs, karalių sostuos,
Ir jūs, galerų pančiais surišti,
Ir jūs, kurių platus ir tuščias mostas,
Ir jūs, skurdžioj paskendę dabarty.

Vergai, vergai ir jūs, linksmybių kūno,
Ir jūs, skausme pravirkusios širdies,
Ir jūs, kurie badu prie aukso tūnot,
Ir jūs, užmiršę žiedus ir žvaigždes...

Vergai, vergai ir jūs, kur temdot saulę,
Ir jūs, kur ieškot josios tamsoje,
Vergai, tautas pavergę ir pasaulį
Paplukdę kraujo upėse, deja,

Vergais vergaują varganoj vergijoj,
Ir niekas jūsų laisvėn nepaleis, —
Mažiausio vėjo padvelkimo bijot,
O žaidžiat žudančiais atomo spinduliais.

Vergai ir jūs, pamynę žemės sodų
Vaisius, ir jūs, juos dienąnakt renką,
Ateis diena ir lemčiai jus parodys,
Ir nesuspėsit jos paklaust "už ką?" —
Ir pasiims ir nusives per gruodą
Jus leidusi, jus vedusi,
jus baudžianti Ranka...

Kadaise tu gėlių kalbos klauseisi
Ir liepos lapą šlamant supratai,
Tau nešė džiaugsmą žemės sodų vaisiai
Ir naktį sidabru dabinosi skliautai.

Kadaise tu mažam laukų upely
Radai gyvybės amžinas versmes,
Vienplaukis kūdikis šaukei: — Karaliai
Visų dienų pasauly esam mes!

Kadaise tu girdėjai žiedo maldą
Ir žydinčią lopšinę pumpurų,
Ir pro baltos lelijos sapną saldų
Lankei žvaigždynus, puoštus sidabru.

Ir po gėlių, ir po sapnų, po upės
Šviesiam pavasary keliaujančios srovės
Tu raudi kryškelėj, kaip elgeta suklupęs,
Ir nepažįsti žemės, nei savęs...

Ir negirdi, ką tau sirenos kaukia
Viršum raudoj paskendusios galvos,
Pro keršto, melo ir žudynių kaukę
Širdies pasaulio negirdi gyvos.

Ir nematai, kaip milijonai miršta,
Ir nepriglaudžia žemė kūnų jų,
Ir nežinai, kada dangus išgirs tą
Skausmingą maldą, srūvančią krauju...

Gyvenu tartum paukštis: pavasario saulė vilioja.
Ir krūtinėj keliai tolimųjų aukštųjų dausų.
O širdy ošia juodosios tėviškės girios ir gojai,
Nors aplinkui migla, neviltis ir, kaip naktį, tamsu.

Tartum upė putota, srauniai iš krantų išsiliejus,
Po dangoraižio kojom, štai mirganti miesto minia,
O mane pumpurais šaukia baltos berželių alėjos
Ir žuvėdrų sparnai, sidabru betviską Nemune.

Margaspalvės reklamos į dangų dainuodamos šoka
Ir į požemį bėga su gatvių tramvajais kartu, —
Milijonams liepsnų milijonai gyvybėmis moka,
Tartum šauktų piktai: užmokėsi gyvybe ir tu!

Užmokėsi gyvybe — beverčių banknotų prižėręs
Savo geliančiom, tirpstančiom rankom, skaudžiai
kruvinom;
Triumfuos velniava, verks našlaitiškai nuskriaustas
gėris,
Verks pavargus širdis alpdama, šaukdama:
Vesk namon!..

Verks pavargus širdis. O pavasaris šūkaus po miestą.
Kaip atominė bomba, sprogdins seno parko medžius.
Ir, blakstieną suvilgiusi, ilgesio ašara švies tau,
Kaip benamė žvaigždė, kol nuo vėjo iš marių nudžius.

Gyvenu tartum paukštis: pavasario klykiančios gervės
Per marias ir per kalnus graudžiai atsišaukia širdy.
Ir krenti, rods, kaip paukštis padangėj pašautas, ir
dar vis
Nei mirties, nei kelionės kančios pabaigos nerandi.

Ir pro stingstančius sąnarius kraujas krešėdamas srūva,
Ir dvasia — neišsenkanti muša verdenė gyva,
Ir regiu, kaip aplinkui granitas ir geležys griūva
Ir kaip kyla į dangų skausmų ir kančios sietuva,

Ir kaip keliasi pražučiai pasmerktos tautos, ir puola
Nuo supuvusių sostų tironai, myriop pasmerkti,
Kaip sudūžta jų vardas, it bangos į amžiną uolą, —
Ir gyvenimo psalmę aš giedu kančioj ir mirty.

Žiburiai artēja... Žiburiai nutola.
Žiburiai į tirštą marių miglą puola.
Aš, vēlus keleivis, stoviu ant uolos
Ir klausausi amžių kalbančios tylos.

Ir klausau ošimo dūžtančių bangų,
Ir man daros baisiai liūdna ir baugu.
Ir man rodos, tartum okeanas kyla
Į tą žemės naktį, į tą juodą tylą,

Kaip mirtis ateina į pasaulio širdį,
O širdis pro sapną žingsnių tų negirdi.
Ir dangus man šaukia iš juodos tylos:
— Tartum švyturys stovēki ant uolos!

Ir kai paskutiniai žiburiai užges,
Šauk pasaulio širdžiai pro mirties bangas,
Šauk, kaip marių paukštis, skrisdamas prieš vēją:
— Tai naktis nutola, tai aušra artēja!..

Epigrama

Daug davė Dievas tau, žmogau, dienų,
Ir žydi jos kaip didelis vainikas,
Ir aš į jį savas dienas pinu,
O vien tik stagarai ten pinas nykūs.

Ir rožių nematau aš pro dyglius,
Dienōs — pro naktį, o pro rūką — saulės,
Ir laistyt ašarom visus kelius
Mana dalia ir manasai pasaulis.

Pro dilges ir pro raganas senas
Aš nematau skaisčių jaunų mergaičių,
Ir niekad neketu aš gauti, kaip anas,
Tokios žmonos ir tokio gero kraičio.

Jie šoka, išgeria, jiems linksma, o man — ne,
Jiems balta, atvirkščiai, o man čia — juoda,
Ir vaikštau kaip lunatikas sapne
Ir vietoj vyno aš geriu tik jodą.

Jei aš einu į dešinę, kiti
Man sako: — Neregy, suki į kairę!
Kiti pirmyn, o aš vis praeity
Statausi savo žygių kelio gairę.

Kaip pasamdyti šaukia jie: — "Tikrai!",
O aš sakau: — "Gal būt", "Iliuzija", ar "Melas".
Ir kai praeina jųjų įkarščio garai,
Aš blefu tai laikau, jie sako: — "Idealas..."

Jie pasistato sau gražius namus,
Tarnaudami žmonijai ir tėvynei,
O aš, kol Dievo laikrodis saulėtekio laimingą valandą
išmuš,
Sausų šiaudų sau terandu nakvynei.

Ir kai ateis šauni diena mirties, —
(Bet netikiu, kad man ir ji ateitų...) —
Tada sušuksiu iš visos širdies:
"Archangele, skardžiau pūsk savo fleitą!"

Tada ir man gal vartai atsivers,
Kur savo skirtą dalį atsiimsiu,
Ir priešai kai smiltim akis užbers,
Ne mirsiu aš, draugai, bet priešų pykčiui — gimsiu!

VIDUDIENIO SODAI

Aš su jumis keliauju, šviesios
Ir tolimos klajūnės žvaigždės danguje;
Ir mano žemės kelias tiesias
Nežinomybėn it vilties gija.

Ir nenutrauks jo piktos rankos
Likimo, laukiančio, kad žūtum mes
Ir kad nukristumėm, kaip menkas
Pasaulio krislas į nakties gelmes.

Aš su jumis keliauju, saulės
Pavasario gyvybės spinduliai, –
Man visas Viešpaties pasaulis,
Visi dangaus dienų keliai.

Ir niekad niekad toj kelionėj
Nepabūgau, mirtie, tavęs,
Ir po tavaisiais žingsniais kloniai
Mane į amžių kalnus ves.

Aš sustojau prie didžiojo kelio,
— Pasilsėsiu, — tariau, — pagaliau...
Ir atsakė iš ąžuolio žalio:
"Ne — keliauk! Ne — keliauk! Ne — keliauk..."

Aš sustojau prie ežero kranto —
Bėga bėga banga po bangos...
Ir benamė širdis nusigando:
"Ir čionai tau nėra atvangos..."

Aš sustojau prie kalno pašlaitės
Ir tariau: — Čia statysiuos namus.
Ir suošė sugaudė pušaitės:
"Ryt ledai slinks ir jį čia užmuš..."

— — — — — — —

— — — — — — —

Nusileido pavasario saulė.
Ėjo Dievas per pievas žalias.
Ir visam begaliniam pasauly
Ėmė sėt angelai žvaigždeles.

Ir iškėliau rankas aš į dangų –
Pilnas skliautas sidabro žvaigždžių!
Ir pro jas, lyg pro Viešpaties langus,
Rodės man, lyg šaukimą girdžiu:

– Eik, žmogau, amžinai nepavargęs
Ir kalbėk žemei amžių vardu;
Kai paklysi, kelionėje sergės
Mano žvaigždės aukštųjų skliautų.

Ir ėjau.
Dainavau.
Ir sustojau.

Ir sustojau prie mažo upelio,
– Pasisėsiu, – tariau, – pagaliau.
Ir atsakė padangių ereliai:
"Ne – keliauk!
Ne – keliauk!
Ne – keliauk!"

Griauna lieptus ir nuneša tiltus,
Aš mačiau, ta upelė linksma...
– Kaip srovė, – tarė man: – nepailsęs
Būk ir tu kaip srovė amžina!

Ir iškėliau rankas aš į dangų –
Pilnos rankos prikrito žvaigždžių!..
Ir jas jums dalinu, broliai brangūs, –
Jums dainuoju, ką amžiuos girdžiu.

Tu eini pęr žemę. Vienas. Ir ne vienas.
Skamba gilios daubos, uolos ir granitas.
Kas ten atsiliepia? — Tavo dingę dienos,
Tavo žygių žingsniai, tavo laimės rytas.

Ir eini kaip vaikas per stebuklų pievą,
Iš to didžio džiaugsmo iškalbus bežadis...
Rytą tu regėjai tartum gyvą Dievą,
Dieną — neliūdėjai pakely pametęs,
vakare pravirkai tartum rasą radęs...

Kas tenai tau moja? Jo paguodos sparnas.
Senas rojaus medis siūlo tau pavėsį...
Ir klumpi ant kelių kaip klusniausias tarnas,
Ir, kad grįžta rytas, sutemoj džiaugiesi.

Tu viena mane vilioji ir gyvent šauki viena –
Nenumirštančio pasaulio nenumirštanti daina.

O aš ieškau tavo didžiai prasmei žodžių užmirštų
Iš padugnių ir iš pievų ir iš dangiškų skliautų;

Iš čiurlenimo upelio ir iš krištolo versmės,
Iš gyvenimo šventųjų ir iš mūsų nuodėmės...

Kad žydėtum, kad skambėtum, tartum dieviška
daina –
Stebuklingojo pasaulio stebuklinga dovana.

Tavo sielą tartum begalinė
Amžino pavasario versmė,
Kaip jaunų dienų žiedai šilkiniai,
Kaip šviesi gyvenimo versmė

Tavo siela, nakčiai žemę siaučiant,
Kaip aukštų padangių žiburys,
Nevilties šešėlyje juodžiausiam
Deimantas vilties ugnim žėrįs.

Ir tada, kai metai, tartum indas,
Sutrupės be ženklo palengva —
Tavo siela, šukėse suspindus,
Ir be žemės kūno bus gyva.

Ir tada, kai švies dangus, sužibęs
Amžių saulės spindulių tvanu, —
Tavo siela soduos amžinybės
Kraus sau kraitį Viešpaties dienų.

Šaukia ten tave kelionė — miestai, šalys,
Tolimos, nežinomos, ir pažadai...
Ir tada, kai stingsti tu sušalęs,
Ir tada tau rodos, ugnį suradai!..

Spalių speigui spindint — gėlės žydi,
Ir širdis pilna jų, pilnos rankos jų,
Ir neši tą džiaugsmą, tartum turtą didį,
Tekantį naujų kartų krauju.

Šaukia ten tave kiekvienos durys
Ir kiekvieno uosto švyturys;
Ir tada, kai vėtroj krinta burės,
Ir tada viliesi vairą dar turįs...

Ir tada tik ji tave ten veda —
Žiežirba likimo pelenuos, —
Ji — šviesi jaunystės Eldorado,
Ji — gelmė gyvenimo dienos!

Kai nieko čia neradęs, tu sustojai
Ant tilto dingusių svajonių praeity,
Vargonais ošė bekraštiniai gojai,
Ir upeliukai šoko kaip girti

Nuo vėjo vasaros ir nuo žalių žilvičių
Ir nuo lakštingalos nežemiškos dainos;
Laukinės obels – pilnos aukso bičių
Ir pumpurai – gyvybės amžinos...

Kai viską čia praradęs, tu nešiesi
Kadaise tėviškėje surinktus turtus,
Ir siela ten, tave nuvedus, vieši,
Ir spindi skliautas aukštas ir skaistus, –

Tada regi, ko akys neregėjo,
Paskendusios apyaušrio sapnuos,
Ir tavo dienos, žemės apogejuj,
Spindi kaip dulkės dangiškos liepsnos.

Iš po gruodo nualintos žemės žibuoklė pakyla,
Gieda paukščiai ir medžiai, ir girios, ir upės, išėję
Iš krantų... ir sodybos pas juodąjį šilą,
Tartum sveikintų grįžtantį, liepžiedžiais kvepiantį vėją.
Taip pražįsta žiedai, ir pavasario saulė šviesi
Ima juoktis ir siaust sidabriniam dangaus debesy!

Ir kai upės ir vėlei sugrįžta iš žydinčių pievų
Į vagas, ir kai pirmos lakštingalos drebina naktį, —
Ir žmogus ir dangus ima šaukt meilės didįjį dievą,
Ir pabudintas kraujas širdy — tartum parakas degti!
Taip prasideda vasaros džiaugsmo pagundų daina —
Kaip beprotė ugnis, kaip šaltinio verdenė jauna...

Dega upių vanduo, ir širdis kaip uranijus skyla
Ir įstatymų akmenį kietą į dulkes suskaldo;
Ir apsvaigusios žvaigždės sudrumsčia vidurnakčio tylą,
Ir vienuoliai užmiršta gavėjimus, atgailą, maldą...
O kažin kur jau aidi paklydusi rudenio vėtrų rauda:
"Pažinimo dienų negrąžint niekada, niekada..."

Tyro gintaro kekėm nusvyra prinokę serbentos,
Miršta gėlės, ir girios lapus melancholijoj drasko.
Stagarai... stagarai... Ir dangus deimantinis ir šventas.
Žengia žemėn žiema kaip turtingas pirklys iš Damasko.
Ir nurimsta širdis meilei, džiaugsmui, svajoms svetima;
Šaltį, mirtį, skausmus nešdama žengia žemėn žiema...

Iš jaunystės slėnio pievų
Plaukia upė jazminų,
Iš padangių mėlynų
Spindi akys gero Dievo,

Visa reginčios — ir norus,
Ir svajones, ir kelius,
Ir atodūsius tylius,
Ir maldas prieš kapo morus...

Iš baltų jaunystės sodų
Skrenda bitės į laukus,
Ir jaunų dienų šnekus
Vėjas šildo skaudų gruodą, —

Ir tave, keleivi, lydi
Atminimai, kaip jauni
Jazminai žaliam slėny, —
Ir pasaulis žydi, žydi...

Praeina potvyniai giliųjų meilės marių,
Praeina potvyniai pavasarių jaunų.
Ir taria žemė: — Ledas... — Ledas taria:
— Žiema...

O aš aušros uždegt einu.

Einu per ledą, ir kaip ugnys žingsniai žydi,
Ir tirpsta pėdos... Ir pabudinti daigai
Dainuoja, dangų, vėją, debesis išvydę,
Ir skamba vėliavos procesijoj ilgoj.

Ir į bedugnę puola naktys ir šešėliai,
Ir gieda vaisiai džiaugsmo himnus pumpuruos,
Ir mirę širdys *"Tu prikėlei!.. Tu prikėlei!.."*
Didžiais dienų dienovidžio vargonais gros!

Ir kelsis potvyniai giliųjų meilės marių,
Ir kelsis potvyniai pavasario ugnies,
Ir amžinai jauni dievai stebukladariai
Neklaus tavęs, ar meilė mirė, ir neklaus manęs.

Pro rūsčiai budinčią vidurnakčio sargybą
Aš praėjau, ir nepaklausė ji manęs,
Kas mano žingsniuose, tarytum žvaigždės, žiba,
Ir kam nešu žibintą rytmečio ugnies.

Iš labirintų pikto, keršto ir apgaulės
Aš išėjau, tarytum angelas, šviesi,
Ir patikėjo man gyvenimą pasaulis,
Ir savo sielas man atidavė visi

Vergai, karaliai, nuotakos ir jaunikaičiai,
Ir atsiskyrėliai, ir popiežiai seni, —
Nes aš nešiau jų ryto dovanas jų kraičiui,
Nes savo dienai rado raktą jie many.

Ir skaitė jie žvaigždėtos mano knygos
Maldom, giesmėm pražydusius lapus,
Nes mano pirštuos bunda kanklių stygos,
Ir aš supu saulėtekio varpus.

Benamiai paukščiai praskrenda tolydžio pro mane –
Tai dienos: ilgos, trumpos, šviesios, apsiniaukę;
Praeina metai karavano grandine,
O aš ir vėl vienui viena kitų jų laukiu.

Regiu – sudūžta pasiklydę tolumoj
Laivai, ir į gilias gelmes keleiviai skęsta,
Ir niekad grįžtančių jų nesulauks liūdni namai,
Ir neišvys jie, amžiams žuvę, gimto krašto.

Ir audros siaus, ir plieks žaibai, ir drumsis bangos,
Ir šauks nuskęstančių laivų sirenos: S. O. S!..
Tik aš, uola, kai nusigiedrys dienai dangūs,
Iškelsiu galvą virš mirties ir virš tamsos...

Kai po karčios dienos tulžies apsiaučia visą žemę,
Kaip mūsų laimės motina, — tyla, tyli tyla, —
Kaip Viešpaties knyga atsiveria skliautai sutemę,
Ir džiaugsmo giesmę gieda gelmės... Po nakties migla

Girdi kaip meldžiasi kiekvienas vyšnios žiedas,
Ir kaip maldoj magnolija kelia žiedų taures,
Ir kaip žvaigždė, lyg ašara, juodon gelmėn nuriedus,
Vėlam keleiviui kryžkelėj šviesia viltim žėrės...

Ir jam naktis bus prieglauda, bus dovana paguodos,
Tik jos vienos, tik jos vienos, tik jos jis nebijos,
Kaip kūdikis klajodamas didžiuliuos Dievo soduos,
Ieškodamas nutrūkusios gyvenimo gijos...

Atsirėmiau karštos atogrąžų ugnies šešėlio,
Ir sielą uždegė sena,
Kaip sugrįžimas Ezakielio,
Naktin beskęstanti begęstanti liepsna.

O dangų dusina prinokęs datulių tvankumas
Cikadom šaukiančių nemiegančių naktų,
Ir Biblijos erškėtrožės seniai sudžiūvęs krūmas
Vėl šoka džiazo muzikos taktu,

Liepsnoja, keldamas iš nelaimingo miego
Po kedrais pakastas maldas misionierių ir dienas,
Ir Arrow Head viršūnėse kaip dinamitas dega sniegas
Be nuodėmės ir nežinąs,

Ką žmogui buvo davęs Dievo duotas rojus, rojui
Ką atėmė išeidamas žmogus... — — —
Ir dega siela (mano, gal ir tavo) kaip magnolija baltoj
Be atvangos, be pabaigos, be atvangos...

Triptikas

1. Ž m o g u s

Kas miršta? Ar žmogus? Ne jis. Ne, ne!
Jis į gyvenimą, į šviesą žengia.
Ir visa vysta tolimam sapne.
Ir visa gimsta kitoje padangėj.

Kas miršta? V i s a. Jo dienų vargai.
Ir jo našta sunki, ir skausmas didis.
Palauk, palauk... Ir tu gal neilgai...
Gal ir tave ateis ji ir — pagydys.

Ir kitą rytą sveikinsi t e n a i.
Ir bus tau visos naktys nebebaisios.
Ir skleisies tu, it žiedas, amžinai
Po Viešpaties skliautais aukštaisiais.

2. M e i l ė

Kas miršta? Meilė? Ne, ne ji. Ne, ne!
Tik mylimasis, ak, tik mylimoji.
Tik pelenų po šalta krūtine
Saujelė, kur nakties tamsoj žėruoja.

Kas miršta? V i s a: žodžiai, pažadai
Ir priesaikos, ir bučiniai ugningi.
Palauk, palauk... Ir vėlei, kaip kadai,
Jūs būsite jauni, laisvi, laimingi.

O meilė vėl, ieškodama širdžių,
Klajos ten, jūsų palikta, po žemę
Ir degins sieloj tūkstančius žvaigždžių,
Kai visame pasauly bus sutemę

3. L a i m ė.

Kas miršta? Laimė? Ne, ne ji. Ne, ne!
Pasauly niekad ji nebuvo gimus.
Tik rojaus sodas tolimam sapne.
Tiktai šaltų žvaigždžių žaidimas.

Kas miršta? V i s a: aistros, svaiguliai,
Garbė, tuštybė, titulai ir lobiai.
Palauk, palauk... Visi tavi keliai
Tiktai šešėlis liks marškonio drobėj.

O ji? Ji — laimė — vėl minias vilios,
Ir džiaugsis ją, nerandamą, suradę.
Ir daugel dainių laurų spinduliuos
Dainuos aklam pasauliui jos baladę.

Amžių aukuro ugny tą ugnį
Uždegei, poete, pirmas tu
Ir, per amžių perbėgęs bedugnę,
Perdavei kitam, kad prie kitų,

Tau lankyt krantų nepažadėtų,
Su šventąja amžių ugnimi
Vėlei bėgtų tūkstančiai poetų,
Kad ji degtų amžiais nerami

Rankose Safo ir Dantės ir Šekspyro,
Poe, Tagorės, Rilkės, Li-tai-pe,
Kad dievų vardu skambėtų lyra

Ir tada, kai karo kils pašvaistės,
Kai ją neš Maironis, Putinas ir Aistis,
Ir po šimtmečių, kai jie ilsės kape.

Nemirtingoji, tu esi visos
Mano kelionės vedanti žvaigždė,
Pilna pavasario gyvybės ir šviesos
Skrendi pirma, nei krykščianti kregždė,

Kad eičiau aš pro juodas bedugnes
Ir nenupulčiau, galvai apsisukus,
Kad eičiau ten, kur lauki tu manęs,
Kai kalnus sups nepermatomas rūkas.

Ir aš seku tave visu keliu
Tenai, baltais sparnais mane kur moji, —
Ir su tavim lengvai aš mirt galiu
Ir amžiais gyvas būt, Nemirtingoji!

Muziejus. Vaikštau, pas duris palikęs lazdą svečio.
Pro miesto dulkes ir pro žaismą žemės žiburių
Prie veidrodžio dukters karaliaus Amen-em-het III —
Princesės Sit Hat-Hor Iuvet sustoju ir žiūriu.

Žiūriu į upę, tekančią mirties ir melo metų
Pro nuosėdas užgesusių aistros šaltų naktų
Ir veidrodiniam sidabre matau aš metų ratą —
Kaip sukasi pavasarių pavasariai ratu...

Matau aš amžių soduose laimingą kūdikystę,
Matau mažųjų kūdikių laimingus veidelius, —
Ir pro beprasmę sutemą dangus man ima švisti,
Ir, tartum savo, atpažįstu šimtmečių kelius.

Praeina šaltos mumijos, man žodžio nepratarę,
Ir karavanų vilkstinės jas lydi per smiltis,
Ir tas smiltis ant žingsnių jų pernakt samumas beria,
Ir seka kaip šešėlis jąsias kaukolė-mirtis...

Seni karaliai, kelkitės, princesės, jaunos mirkit,
Kovokite, kariai narsuoliai — žūkit be prasmės!
Ir našlės — moterys karių — vien ašaras patirkit:
Kas čia nekris kaip didvyris, tenai tas nelaimės!

Ir eina jie ir kaunasi vergijai kito krašto —
Kariai, karaliai, dukterys ir mylimosios jų,
Kad savo kūnais ir sapnais mums ateitį pašvęstų
Ir kad nuplautų žemiškus takus širdies krauju.

O veidrodi, o žmogžudy švelniais sidabro pirštais,
Ar tu ir jai, princesei Sit Hat-Horai, melavai,
Sakydamas, kad jos akių šviesus šypsnys nemiršta,
Kad ten, kur lūpų šypsena, teliks rudens ravai?..

Kad ten, kur krito garbanos per kaktą alebastro, —
Nei dulkės laiko rankose, nei dulkės nebeliks,
Ir kūnas, kvepiantis aistra paskutiniųjų astrų,
Dienų dienoms, dienų dienoms, dienų dienoms
užmigs?..

Žiūriu į upę tekančią ir klausiu amžių srovę
Ir klausiu: kur dinastijų, kur giminių vardai,
Ir kas iškėlė jas ir kas, kaip šapelius, sugriovė?..
...O laiko veidrodi, tai tu gimdai mus ir žudai!

Skelbdamąs Tave kaip šventas Jonas,
Atėjau prie žydinčio Jordano –
Teka upė metų milijonuos,
Teka mano dienos, Dieve mano...

O kur Tu, skaistus sūnau Betliejaus,
O kur Tu, alyvos žiede, Kristau?..
Šaukiam fariziejai, šaukiam mylimieji:
"TEATEINA TAVO KARALYSTĖ!"

ATSIDŪSĖJIMAS

O Viešpatie, o ištikimas mano
Šešėli saulėtos vasarvidžio dienos,
O šnabždesy juodų nakties lijanų,
O aide tolstančios pavasario dainos...

O Viešpatie, rudens didysis medi,
Ir židiny šaltų širdies žiemų...
O, šio gyvenimo šviesi Šeherazade,
O ilgesy, o žavesy namų...

"At morn and even shades are longest..."
BEN JOHNSON

Ilgi rytais ir vakarais šešėliai,
Ir ilgos mūsų naktys žiemomis,
Bet Tu, kuris mus aušroje pakėlei
Gyvent, – perdien keliauji su mumis.

Ir Tavo rankos debesį praskleidžia
Vidudienį nuo saulės spindulių,
Kad nereikėtų vargšei sielai klaidžiot
Šioj žemėj be šviesių dangaus gėlių...

Ir Tu renki rytais sidabro rasą,
Ir Tu ją vakaro takuos barstai,
Ir Tu ilgam kely keleivį basą,

Tavin keliaujantįjį, sveikini karštai.
Ir teka saulė tam, kurį pakėlei
Iš ten, kur liko naktys ir šešėliai.

1. Jėzus sinagogoj

Išminčiai, išmintį iš knygų sėmę,
Kur dingo jūsų Dievas? Jo nėra.
Jūs kaip žmogaus širdies didžiausią dėmę

Nuplovėt Jį ir džiaugiatės: tyra
Širdis. Ir žodžiai jūsų tyro vario
Tarp sinagogogs sienų įkyriai,
Beprasmiškai, kas nesveriama, sveria
Ir tampa negyvais. Ir kaip taurėj

Nuodų ir velnio džiaugsmo kupinoj
Gyvenimo nerado tūkstančiai, taip čia
Krūtinėj dieviškojo Kūdikio jaunoj

Neranda rabinai: skaisčia
Tikėjimo ugnim jo, vaiko, žodžiai žėri.
Ir niršta jie, varduos Talmudo pasinėrę...

2. *Krikštytojas*

Nuskęs diena, ir vāndens Galilējos
Neras dugnan nuskendusios dienos.
Pakrančių nendrėse užmigęs tyrų vėjas
Skaisčios skenduolės vardo nežinos...

O mes, Rebeka, per nakties pasaulį
Raminsim eidami širdžių žaizdas,
Kad neužstotų žmogui Dievo saulės
Gyvenimas gimdąs, žadąs, žudąs...

Kad neužstotų skurdas, nei puota,
Kad neužstotų laimė prarasta...
Užmigo nakčiai vandens Galilējos...

Ir miega usnys žemės ir žmogaus.
Tik krikšto krislas krinta nesilsėjęs
Iš amžiais budinčio dangaus.

3. *Prie Samarijos šaltinio*

Esu aš gyvojo gyvenimo šaltinio
Vanduo; kas gers tikėdamas mane,
Kaitroj keliaudamas į tolimą tėvynę
Netrokš ir nesuklups po saule ugnine.

Po žemės atdūsių lediniais
nutilusiais balsais
Esu vidurnaktį nemiegantis šaltinis,
kurio čiurlenimo, pabudusi, klausais...

Ir jis tau primena: tai mano balsas gyvas,
Ir jis tau primena: tai Viešpaties naktis, —
Ir nepili sauson lempelėn tu alyvos:
Tamsoj nušvinta tau juodžiausia paslaptis... —

...Esu aš šulinio Samarijos giliausia
Gelmė, kur amžių amžiais neišdžius, —
Ir randa tas mane, kas sieloj kelio klausia,
Ir girdau širdį aš žmogaus, ir girdau paukštį,
ir tyruliuose šaukiančius mane medžius.

4. Sekmadienis be Viešpaties

Be Viešpaties jie buvo mirę visą dieną,
Neradę rytą Jo po antkapiu akmens,
Ir netikėjo jie Marijai Magdelenai,
It pasakai apylinkių piemens,

Ir netikėjo jie Joanai ir Jokūbo
Dievotai motinai Marijai, ir tada,
Kai patys parnešė namo marškonį rūbo,
Dar jų tikėjimo nebuvo gimus valanda.

Ir niekur jie, vienuolika, nerado
Ramybės ir vilties, našlaitiškai vieni,
Ir neviltis, atrodė, amžiais širdį maus...

Į aukso viltį būtų virtęs luitas ledo
Ir nesutirpęs amžių pragaro ugny...
Ir atsitiko tai — miestelyje Emaus...

5. *Vasaros Kristus*

Tu eini per žiedus, geras Kristau,
Tartum šilto rytmečio rasa,
Ir dengi tu gėlę, kad tamsa
Ant vainiko jos mirtim nekristų.

Tu krenti kaip lašas palaimingas
Vasaros karštų dienų lietaus, —
Ir laukų konvalijos užminga,
Ir balti varpeliai skamba Tau:

"Šventas, Šventas, Šventas/..." nepaliauja
Jų giesmė tekėjus upeliu,
Kai žengi Tu, Kristau, į gėlių,

Į žmogaus ir žemės šaltą kraują,
Kad neliautų žemės pulsas plakti,
Kad šviesa užtvintų nykią naktį.

6. Ramybė su jumis

— Pabūki, Jėzau, — prašė Jį minia apstojus, —
— Pabūki, Jėzau, visą dieną su mumis...
Ir plovė Jam Genezareto bangos kojas,
Gražiai giedodamos sidabro vilnimis.

O buvo Jam pabodę Kapernaumo sinagogos,
Pavydūs Senojo Įstatymo sargai,
Ir tarė: "Aiman, žemas jūsų stogas,
Ir jūsų žodžiai skamba tartum pinigai..."

Ir pasidarė jie pilni didžios rūstybės
Ir tarė: "Eik iš mūsų Sabbato namų!.."
Ir tarė Jėzus: "Mano žmonės paprasti bus
Žvejai ir nusidėjėliai — pas juos einu."

Ir Jį laukų taku keliaujantį lydėjo
Akli ir lozoriai, ir piemenys bandos.
Ir Jį netikę muitininkai įtikėjo
Nuo sutikimo pirmutinės valandos.

Ir plovė Jėzaus kojas vandenys Genezareto,
Gražiai giedodami sidabro vilnimis,
Lyg jie palaiminimu tuo minioms žėrėtų:
"*Ramybė su jumis...*
Ramybė su jumis..."

Tai aš stovėjau, Viešpatie, kaip stabas
Ir negirdėjau žemėj tavo žingsnių, nemačiau
Kaip mano metai bėga į Anapus,
Kaip Tavo saulė spindi vis skaisčiau.

Dienų dienovidy jos auksu man prižėrei
Takus, nutolstančius nuo kūdikio sapnų,
Jo negailėjai Tu prastų arimų svėrei,
Juo vainikus puošei viršūnėse kalnų...

Sapnavo sodai, ir vargonų psalmėm ošė
Aušros ekstazėje pabudusi giria,
Ir vaivorykštės spalvomis spindėjo rožė,
Po Tavo dangiško lietaus užmigus vakare.

Tik aš stovėjau, Viešpatie, ir laukiau
Ir nežinojau — Kas? Ir ko? Ir kam?..
Girdėjau kalbantį pasaulį Tavo kaukėm,
Girdėjau kalbantį Tave mirties vaikam, —

O jie ant Tavo okeano kranto žaidė
Atomo bombomis, kaip vandenio purslais,
Ir aušrą nešančius paukščius tolyn nubaidė,
Ir Tu, nelaukdamas, virš marių pakilai —

Kaip miestą nunešantis milžinas taifūnas,
Kaip ugnį liejanti ugniakalnio lava,
Ir neįskaitomas, kaip dingusių gadynių runos,
Ir plazdantis, kaip vakaro tyli spalva...

Prieš Tavo veidą tirpo lytys amžių ledo,
Ir vienu himnu gaudė žemė ir dangus, —
Tik aš stovėjau, Viešpatie, be žado,
Dulkė iš dulkės, mirčiai pasmerktas žmogus...

Daug kartų aš meldžiau Immaculatą,
Meldžiau daug kartų šventąjį Pranciškų
Parodyt mano burei kalną Ararato,
Išvest iš juodo, nuodėmingo miško.
Ir žodžiai tų maldų pamaldūs krito žemėn –
Nuliūdime tariau, o su paguoda: *Amen.*

Meldžiausi rytą: *Tėve,* dieną: *Jėzau Kristau,*
O vakare prašiau parpuolęs *Šventą Dvasią,*
Tariau: *Be jūsų jeigu būsiu, amžiams žūsiu,*
Kaip žūsta mūsų maldos, be Tavęs užgesę... –
Ir teikė mylistas dangus dosnia ranka man,
Ir neramus tariau ramindamasis: *Amen.*

Meldžiau, kad duonos duotų kasdieninės,
Meldžiau, kad Jo ateitų Karalystė.
Ir niekad nebuvau be saiko nusiminęs
Ir nebijojau Jo takuos paklysti.
Kaip saulė švietė Viešpaties valia man,
Ir su džiaugsmu tariau ir su ramybe: *Amen.*

Meldžiau atleist kaltes pikčiausiam priešui
Ir nesumerkusį akių pravest pro grožį žiedo,
Nuo pikto gelbėt, neiklimpusį lig riešo,
Kad ten išgirsčiau SANCTUS, SANCTUS! giedant,
Kad atiduočiau sielą Jam, kokią gavau Jam lemiant.
Ir su viltim tariau ir su paguoda: *Amen.*

Kai mūsų, nežinios aptemdytą, žodyną,
Nerasdami prasmės, užplūsta žodžiai: Kas, kodėl,
Ir kam, ir kaip? — atsakymą, kurio žmogus nežino,
Iš kapo freskų mums išskaito Paul Claudel.

Ir šnabžda marmuras pro sluogsnį pelenų:
Tous les saints Anges et Archanges, priez pour nous.

Kai mes, gyvenimo dienas anapus okeano
Palikę, grįžtame ieškodami jų vėl ir vėl,
Iš amžinųjų vandenų didingo tvano
Triumfo Arkos uostan plaukia jachta Paul Claudel.

Pragysta vėliavos kovos laimėjimo dienų:
Tous les saints Apôtres et Evangelists, priez pour nous.

Kai žodis DIEVAS gairėse žmonijos kelio
Ir kryptys kryžkelėse išrašytos non-pareil,
Kaip milžinišką švyturį į tamsą kelia
MAGNIFICAT šviesiausią himną Paul Cluadel.

Ir krinta jo šviesa ant sielos palaužtų sparnų
Tarytum palaima. Ir meldžiamės: *Tous les saints Martyrs, priez pour nous.*

KRISTUS:
Tavo sielą radau tartum paukštę mirštant
Ant akmens be vandens šio rudens sausroje,
Nepridėjau aš tau prie žaizdos nė piršto,
Tik praeidamas pažvelgiau liūdnas į ją...

ŽMOGUS:
Tik žiedų milijonus pabėrei po kojų
Tolimiausių žvaigždynų šviesioj pilnaty,
Tik senus Švento Rašto žodžius pakartojai,
Kad šlamėtų man juos eukaliptai aukšti...

Tavo džiaugsmą radau, kai žvelgiau į leliją,
Kai klausiau, ką kalbi kurtiniam, nebyliam —
Ir sausros vidury Tavo meile man lijo
Ir tamsa Tu švietei mano žemės keliam.

KRISTUS:
Ir žiedų milijonai žydėjo po kojų
Tolimųjų žvaigždynų šventoj pilnaty,
Švento Rašto rašte mano veido ieškojai,
O jį kėlė dangop eukaliptai aukšti.

Palieka pėdsakus paklydęs krikšto žodis,
Kurį tu vakar taręs, kitą rytą neradai, –
Pražysta rytdienoj, žiedų nedavęs sodas,
Ir tavo taką puošia vakaro žiedai.

Palieka pėdsakus vidurnakčio šešėliai,
Mesti nematomos padangės spindulių –
Ir po žiemos liekna gėlė pabunda vėlei
Tarp neraškytų ir nežemiškų gėlių.

Palieka pėdsakus akis užmerkęs auksas,
Suspindi turtas – neturte, šviesoj – tamsa,
Kad nuogu sielos veidu, vakaro sulaukus,
Sutiktum skausmą, tartum spindulį rasa.

Kad žemės kloniuos žmonės žemės nepamiltų,
Palieka pėdsakus palaimintiems dangus,
Kad nenupultų pasmerkti nuo laimės tilto,
Palieka pėdsakus išeinantis žmogus...

Tenai man žydi tavo ryto rožės,
Ten spindi man tavų akių dangus
Ir amžiais jaunas tavo sielos grožis,
Šviesus ir šventas, retas ir brangus...

Ir sunkios metų dulkės kai užkrinta
Blakstienų džiugesį, kaip vakaro migla,
Man visa tai, kas buvo miela, šventa,
Be žodžių kalba vakaro tyla.

Ir vėl, kaip laumėms lemiant, — gera
Našlaitei širdžiai, vienišai, liūdnai,
Kai atminimų vartai atsidaro
Į ten, kur tu buvai, kur aš esu — tenai.

Neskubėkit, bėgančios minutės
Amžinybės laikrodžio sparnais,
Jūs man, vėjui rudenio papūtus,
Apipylėt širdį pelenais...

Jus kažkur nusinešate žiedus
Ir pirmosios meilės vainikus,
Pirmai skausmo ašarai nuriedus,
Ilgesiu paženklinat takus, —

Ilgesiu negęstančios aušrinės,
Ilgesiu netilstančios giesmės,
Ilgesiu nežemiškos tėvynės,
Ilgesiu šventų gelmių versmės.

Ir be jūsų, bėgančiųjų, žingsnių
Aš čia žemėj nieko negirdžiu,
O be jūsų amžiams čia sustingčiau,
Nepasiekęs Viešpaties žvaigždžių...

Paskutinių žiedų neberinkim, brangioji,
Te ruduo juos beširdis ramiai nuraškys,
Ak, ne kartą mes jų šioj kelionėj ieškojom,
Kai mirtis pažiūrėjo į mūsų akis.

Paskutinių vainikų nekelkim į dangų,
Teuždės juos draugai vienąkart ant kapų,
Kai rugsėjo lietus bels į vienišą langą,
Raudant Requiem, Requiem balsui varpų.

Paskutinių maldų sukalbėt nepabaigę,
Išsiskirstys draugai savo žemės keliu,
Ir skaisti, tartum ašara, vakaro snaigė
Smaragdu sumirgės nuo šaltų spindulių.

O po gruodo žiemos, o po kapo velėna
Atsilieps mūsų širdys į balsą širdies
Mylimųjų kitų kitą vasaros dieną,
Ir jų lūpose vėl mūsų žodžiai žydės.

Mes mirsime kartu, laukų lelijos žiede,
Kai vasara praeis, kai lietūs žemę siaus,
Kai pasaką pabaigs naktigoniai susėdę
Prie gęstančios liepsnos ugniakuro tamsaus.

Mes mirsime kartu, svety šios žemės paukšti,
Kursai giedojai man rasotais paryčiais,
Kai sielą neš giesmė į amžių sosto aukštį,
Kai saulė pasislėps po debesim rūsčiais...

Mes mirsime kartu, kartu kas žemėj gimę:
Ir vėjo šlamesys sodely jazminų,
Ir meilė, ir skausmai, jau amžinai nurimę,
Ir pėdos praeities negrįžtančių dienų.

Mes mirsime kartu, ir mus kartu palaidos
Su gedulo raudom, su ašara karčia, —
Ir liks toks pat šviesus šviesaus pasaulio veidas
Ir ta pati lemtis visų, kas gimsta čia...

Vakaras per dangų žengia
Tartum kilimų pirklys
Ir patiesia juos padangėj,
Žemę jais apjuost galįs.

Ir dangaus takus nubarsto
Perlais, net nesuskaitau...
Aš į dainą juos suvarstau
Ir padovanoju tau,

Kad tais kilimais keliautum
Iš pasaulio realaus
Į kitų pasaulių skliautą,
Kur širdis gal nebeklaus:

Kam tie akmenys po kojų
Ir kam rožės su spygliais,
Kam žmogus iš čia į rojų
Eina ašarų keliais. — — —

Tariau sugrįžęs iš vidudienio kelionės:
— Antai, jau baigiasi viena dangaus diena,
Ateina vakaras baltais lelijų kloniais,
Ir šlama žingsniai jo kaip meilės dovana.

Ir renkas dainos, tartum paukščiai pabaidyti,
Ir, lyg šaltinis sidabrinis, širdyje
Atsižėrėjusi žvaigždžų žarijom švyti
Šventoji mudviejų gegužio gabija.

Tarei patiesus žalią kilimą po kojų:
— Einu, lyg tėviškės papievėmis, basa...
Ir atsišaukia gandas girių ir šilojų,
Ir, tartum ašara, štai, supasi rasa

Ant tavo mojančių pavasarį blakstienų,
Ant lūpų, šaukiančių žaliakalnio medžius, —
Švies pro šilkinę seno sapno mėnesieną,
Ir nuo vidudienio kaitros ji nenudžius...

Kas, kad metai iš anų dienų mozaikos
Po brangiausią akmenį, kaip vagys, lupa, –
Mūsų priesaiką ne laiko rankos laiko,
Mūsų priesaika nesenka, tartum upė.

Pro aną šaltos žiemos rarotų rytą
Skamba ji, kaip muzika šviesi vargonų,
Skamba ji širdy, kaip šiandien pasakyta,
Susipynus su vargonų antifona...

Ir pro gaudesį pabudusių žvaigždynų
Gieda gieda žvakių gintaro liepsna,
Su malda aušros vargonų susipynus
Gimsta meilės ir gyvenimo diena.

Dar žydi persikai, rausvi ir skaudūs,
Ir mėlyni vijokliai prie namų,
O jų žieduos rudens jau renkas raudos
Ir virpa baimė vėtrų tolimų.

Dar obelis balta ir kaip svajonė,
Ir žieduose kaštanų dar liepsna,
O vėjas eina krėst žiedų per klonį,
Ir dūzgia bitės: — *Baigiasi diena*...

Dar žydi ežeras, šviesus ir grynas
Pavasario padangių atspindys,
O saulėtų pakrančių vynuogynuos
Jau teka vynas svaiguliu žydįs.

Dar žalvariniam ryto varpo šuoly
Tu baltą džiugesio litaniją skaitai,
O pro vakarines maldas vienuolių
Jau krinta sniegas, pusnys ir ledai.

Ir tu meldies:
— Žydėk, žydėk, jaunyste,
Žydėkit, sodai, žemėj ir širdy...
Ir, tartum didžią Dievo karalystę,
Dainoj pavasarį ir žiedus kur nevysta,
Maldoj gyvenimą be rudenio randi.

Tu atėjai į mano laikiną vilčių pakrantę
Iš tolimos dienos, iš sodų vaikiškos širdies, –
Ir gieda man šalti rudens rytai *andante,*
Ir atsakau *allegro* tolstančios žvaigždės...

Ir ima ten šnerėt pavasario upelė,
Ir ima gluosniai glostyt veidrodį bangų,
Ir aš, palikęs žemės rūpesčius, suku iš kelio
Ir visą Paukščių Taką degančioj dainoj degu!

Ir, kaip šilti senų dienų sidabro lietūs,
Vėl krinta žvaigždės man dainuodamos linksmai,
Sugrįžta pasakos, baltais pavasariais gėlėtos,
Ir žydi žemė, tartum nuotakos namai.

Jie krinta, tartum obuoliai prinokę,
Ir bėga pažemiu – ugniniai kamuoliai,
Jie kaip patrakę šoka šitą šaunų šokį, –
Rugsėjo saulės paskutiniai spinduliai.

Jie krinta į rudens derlingus sodus,
Ir į vagas ir į dirvonus pakelėj,
Ir aukso upėm rieda į rudens aruodus
Rugsėjo saulės paskutiniai spinduliai.

Jie krinta tartum žaibas tau į širdį,
Gyvybės žiedu žydi vystančioj gėlėj,
Ir skamba, it vynu tave nugirdę,
Rugsėjo saulės paskutiniai spinduliai.

Nakčia už lango, tartum jūra begalinė,
Apsėmusi žvaigždes ir tolimus skliautus,
Apsėmęs sodą ir žmogaus išvargintą krūtinę,
Kaip okeanas, ošia vasaros lietus.

Ir ošime jo tu girdi, kaip kyla javas,
Kaip geria palaimą nuvytusi žolė,
Ir kaip šaknelė, po velėna atsigavus,
Į dangų stiebias... Ir dulkėta pakelė

Vėl pasitiesia žalią kilimą, ir medžių
Dainuoja lapai vėl gyvybės kupini,
Ir tu, kaip tėviškės pakluonėj kadai kadžių,
Vėl pirmą potvynį širdy išgyveni...

Ir žingsnių vėl klausai įpykusio perkūno,
Kai naktį perskelia žaibų žara šviesi,
Ir vėl nueina šiurpuliai šalti per kūną,
Ir vėl toks mažas tu, toks vaikas tu esi...

O ten už lango, tartum jūra begalinė,
Apsėmusi žvaigždes ir tolimus skliautus,
Apsėmęs sodą, sielą, naktį ir krūtinę,
Kaip jūra – ošia ošia vasaros lietus.

Krinta lapai, kaip paklydę žodžiai,
Tau po kojų, o tu vis eini,
O tu vis eini pilkam rudens slėny,
Kol prieisi taką šalto gruodžio,
Kol namų šiltajam židiny
Nebešils tau rankos nei ugny.
Šaltos rankos, senos rankos ir seni
Atminimuos likę vasariški žodžiai,
Dar kažin ką tau seką nuobodžiai,
Kad žmogus ne veltui gyveni,
Kad kitan pavasarin eini...

Po nakties šešėlių virpančiais sparnais
Tu gimei, gyvybės aukso spinduly,
Kad žmogus gyventų saule, ne sapnais,
Kad žydėtų žemės kilimai žali.

Pašaukei iš miego tu laukų gėles,
Rytą tu javus pabudinai laukuos,
Tu pakėlei, tartum jaunas mergeles,
Nokti vynuogynus...

Ant obels šakos
Tu giedojai, tartum paukštis nuostabus,
Tu žydėjai, tartum rojaus lelija,
Ir žinojom — visa po nakties pabus,
Tau žaibu gyvybės plieskiant naktyje!

Ką ranka gegužio žemėje pasėjo –
Menką lauko žolę, tūkstančius žiedų,
Ką rasa palaistė, krisdama be vėjo, –
Žiemą visa gyva širdyje randu:

Sodų sodai žydi, girių girios šlama,
Paukščiai ir žvaigždynai gieda man ir tau
Širdyje Hafisą ir Omar Kajamą,
Širdyje Katulą ir Safo skaitau.

KRIVULĖ

Aš amžinai regiu tave, didžioji
Aukštų padangių šiaurės melsvuma,
Su pumpurais pabudusių pagojų
Ir su rudens paukščiu paskutiniuoju
Nešu tau džiaugsmo dainą, kai žiema.

Aš vėl šaukiu tave, o amžių upe,
Kad neštum tu, suskaldžiusi, ledus,
Ir kad ūkai, tėvų sodybas supę,
Pakiltų, ir kad sūnūs nesuklupę
Krantan išneštų kritusių vardus.

Aš būsiu vis tavy, o žeme, gyvas,
Ir, tauta, tavyje giesmė šventa,
Ir tavo laisvės atgarsis ankstyvas,
Ir tavo skausmo veliumas vėlyvas,
Mirty – gyvenimo krivulė iškelta!

Jūs ateinat, metai, iš beribės,
Jūs ateinat, dienos, iš dangaus
Ir, kaip žiburys tamsoj sužibęs,
Nebeužsidegsite daugiaus.

Ir, kai ant kelionės tako krenta
Amžių ryto pirmas spindulys,
Tolumoj regiu jau kitą krantą,
Atsiplėšt nuo žemės negalįs:

Gaila grįžt iš vidurio kelionės,
Gaila neregėtų valandų,
Gaila žemės vieškelių ir klonių,
Gaila žemės sodų ir žiedų...

Žemės soduos ir žieduos paskendęs
Užmirštu jus, dienos iš dangaus,
O jūs bėgat, tartum upės vandens,
Ir nebesugrįžtate daugiaus...

Kažkur pavasaris nei paukštis vēl dainuoja
Ir nei upelis linkmas bēga per laukus
Ir veidą puošiasi dangum tēvynės mėlynuoju,
Miške visais lapeliais šneka toks šnekus...

Gegužio rankos įsodina senio sielon gėlę,
Ir krauna žiedą rugio apverktas želmuo,
Ir Palangos pakrantėj ant auksinio smėlio
Gintaru šviečia saulėj išmestas akmuo

Iš tų gelmių, kur kyla audros ir ramybė,
Iš tų gelmių, kur glūdi amžių sietuva, —
Ir tas pavasaris tau visuose pasauliuos žiba
Po žemės šalčių, po speigų, kaip sielos atgaiva.

KAŽIN, KAŽIN...

Kažin, kažin rytoj kas mūsų laukia
Tenai už žemės vasarų žalių?..
Ar protėvių veidai sutiks mus apsiniaukę,
Ar amžina mirtis po šalto ledo kauke,
Ar amžina diena vainikuose gėlių?..

Kažin, kažin, kas vėlei mūsų vietoj
Gyvens — pasens, klajos ir klys, kaip mes,
Praras dangaus jiems žemę pažadėtą,
Bet gyvą neš širdy per visą svietą
Ir per visas žemes!?.

Jūs buvot jaunos, seno sodo vyšnios,
Ir pirmą kartą nuometais baltais,
O aš tariau:
— Gal niekad nebegrįšiu
Čia pasidžiaugt pavasario skliautais?..

Jūs buvot jaunos, seno sodo obels,
Ir šakos linko nuo pirmų žiedų, —
Takų, žiedais, tartum rietimais drobės
Tiestų, aš ieškau čia ir nerandu...

O jie paliko ten, kad kelią šviestų,
Kai pasiklydus bus beprotiškai tamsu...
Ir kai
Bastausi atilsio nerasdamas,
pro dūmus ir pro prabangą praeidamas,
nelaukiamas, nelydimas svečiųjų miestų, —
Jūs, vyšnios,
ir jūs, obelys,
ir jūs, balti žiedų takai,
kaip žemės dovanotą talismaną,
kaip tyruos Dievo duotą šventą manną,
krūtinėje nešu.

Antikinė strofa

Alpdamas pumpuras kyla į saulę,
Užganą daro dangus, ir ištryškęs
Žaibas iš budinčio dievo rūstybės
Perskelia širdį

Žemės. Laukai, šviesų raštą išvydę,
Skaito jo žodžių palaimintą lietų,
Ir, kaip keleivis prieš užmirštą kapą,
Verkia sapnuodamas tolimą sapną
Ilgesio vynas.

Pilkitės, pilkitės, sodai, po saują,
Pilkitės, ąžuolo šaknys, po gelmę,
Pilkitės, marios, po degančią upę
Amžių jaunystės!

Imkite, dienos, jūs, seserys džiaugsmo,
Imkite, naktys, jūs, motinos meilės,
Imkit, šilti vakarai, dievo duotą
Vasaros turtą.

Valandos, rožių žiedais pasipuošę,
Neša musump, kaip išganymo viltį,
Mirusią mirtį ir naują gyvybę
Rudenio grūdo.

Ką tu sapnuoji, rudenio medi prie kelio?
Ką tu sapnuoji, vystanti lauko žolė?
Miesto senienų muziejuj prie sienos herojų
Ką tu sapnuoji, maršalo sena skrybėlė?

— Pergalę — pergalę — pergalę, didžią, nemarią,
Vyrų ir plieno, kardų ir didvyrių mirties!
— Pergalę — pergalę — pergalę, — medis man tarė.
— Pergalę mūsų mirties, — atsiduso žolė iš nakties.

Ką tu sapnuoji, užmirštas parko paminkle,
Tilte, užmigęs po savo jaunystės dienų?
Ką tu sapnuoji, senamiesčio laikrodi senas,
Kai pro tave, savo laiką praradęs, einu?..

— Pergalę, — tarė pasviręs paminklas, — ir savo
Laikrodžio šaltą švytuoklę, kur amžiais stovės.
— Pergalę — pergalę — pergalę! — tiltas dainavo:
— Niekad nesenstančio potvynio amžių srovės!

Balsas ir atbalsis

BALSAS:

O, tėviške, nebegaliu toliau... Taip sunkios
Tavan dirvožemin įklimpę mano kojos,
Gimtosios žemės sultys pro pirštus taip sunkias,
Ir kryžkelėse, tartum nuo vaiduoklio, nuo manęs
Nebegaliu toliau... / žegnojas.

ATBALSIS:

Neklupk — nešauk — tyliau!..

BALSAS:

Bijau mirties! Baisesnė ji už marą, —
Nuo jos pabūgę bėgo Džingischanas, Dalai Lama
ir Atila, kaip vaikai...
Ir ten, kur šventas žydinčių žiemkenčių derlius dera,
Ir ten, kur tartum didžios Dievo upės,
dainuoja skaidrūs ir laimingi
vaikystės pasakų takai,
šventos Komunijos dienų takai,
jaunavedžių papyvesiuos takai, —
po žingsnių jos
teliks kaip milžiniškas griaučių tinklas
ir po tinklu —

vaikystės pasakų palaidoti takai,
šventos Komunijos palaidoti takai,
jaunavedžių palaidoti takai,
palaidoti,
palaidoti,
palaidoti
takai...
Bijau mirties!..

ATBALSIS:

Vilties, vilties!

BALSAS:

Laite gimtosios grįčios likę bunda pėdos
Laimingos, kūdikiškos ir nekaltos šaukia, ak!...
Ir kojas degina žaizda, tartum ugninis rožės žiedas,
Ir lig širdies ji kyla degdama... – Dek, dek, dek, dek!–
Šaukiu, – širdies žaizda, ir sulaikyk po piliakalniu
pasilsėt sustojusį mane...

(AIDAS:

Dar ne, dar ne, dar ne!)

Ir bėgo jis. Ir bėgo metai kaip paklaikę.
Ir niekas jo už mylių tūkstančio nutrūkstančio nuo
gimtojo arimo,
Ir niekas jo pusiaukelėje nesulaikė.
Ir buvo liudininkas Viešpaties dangus
kaip to keleivio balsas nenurimo – – –

BALSAS:

O, tėviške, nebegaliu toliau. Nuo kojų
Jau paskutinis grumstas krinta, sausas ir trapus.
Kaip talismaną jį nešiau. Nuo ko jis
Atgis ir vėl praves mane pro svetimus kapus?..

ATBALSIS:

Kas renka rudenio lapus?

BALSAS:

Ne lapas rudenio... Ne, ne! Aš ne lavonas!
Nerenkit man, grabadirbiai, paauksintų grabų!
Man duokit kąsnį tėviškės gimtosios duonos,
Man duokit sidabrinį lašą tėviškės šaltinio, –
aš noriu gyvas būt, aš noriu gyvas būt!

ATBALSIS:

Ašarom palaistyk gimtą žemės grumstą.
Kelsis prasikalus laisvės lelija...
Pažiūrėk, kiek brolių aukso jūron grimsta... –
Jiems (laisviems...) patinka aukso vergija...
Iš tautų vergijos tautai laisvė gimsta,
Kraujo klony skleidžias laisvės lelija, –
Tu išbrisk į šventą savo žemės krantą,
Kur kančios katarsis puošia gyvą ją...

Numirę kalba, tartum po rudens šalna
Laukinės gėlės, užmirštos ir žiemai dovanotos,
Nebesuprantama sanskrito ir sena
Kalba, — klausykit, moterys dievotos!

Klausykit, geros, šventos motinos, kurių
Aukos ir meilės metų rūpesčiai pražilę
Iš dieviškai skaisčių pavasario taurių
Ugnim senas mergautines naktis pripylė.

Numirę kalba iš po žemės pavergtos
Laisvi — nei pančių, nei kalėjimų nesurakinti,
Ir žodžių jų nei šventraščiai, nei pranašai nepakartos,
Juodžiausias REQUIEM juose atras balčiausią mintį.

Klausykit, Dievui atidavę dangų, žmogui — žemę, jūs,
Tarnai tiesos ir išminties, bežodės konsekracijos misterijoj suklaupę, —
Numirę kalba, tartum žingsniai pakasynų pasiviję jus,
Pro DIES IRAE, DIES ILLA kraupią!

Numirę kalba, kad girdėtų kurtiniai
Ir kad pasiektų jų šviesa akis aklųjų,
Kai kažkur verkia jaunas Mocartas žaismingai ir švelniai
Ir kai kvatoja giltinė laboratorijose dujų...

Numirę kalba
gimstantiems (iš meilės)
ir gyvenantiems (sapne)
ir mirštantiems (dvasia),
Kai uolos skyla, gelmės kyla ir ant sostų prarastųjų
metų sniegas sninga — sninga — sninga —
Ir miega jie, gyvieji, po mirties malonių tunika tamsia
Ir tyli jie, kaip žemė nevaisinga.

Ar auga gėlės pragare, ir kur ir kaip, ar žydi,
Kur amžinu prakeikimu alsuojanti naktis,
Kaip deganti klastos kerštu žiaurioji Nemezidė,
Kur prakeikimas — dabartis, kur kapas — ateitis?

Nakties tyloj nebus tylos, nei lobiuose — paguodos,
Ir niekas niekur niekados ramybės nežadės,
Ir liesis marios ašarų, kaip prakeikimas, juodos,
Ir skausmas (cinikas!) užpūs paskutines žvaigždes...

Kai kruvinam saulėteky ėjau, užmiršęs laimės duoklę,
Tu man tarei: *Kentėk!* O aš sakiau: *Sunku!* Tu man
sakei: *Palauk!* O aš tariau: *Tuojaus!*..
Kaip virvė piauna kilpoj kaklą pakaruoklio,
Tie tavo žodžiai, pasiviję, širdį piaus ir piaus...

Tada neklausiau: *O, kur tu? Kur tu, kurtus rytojau?*
Kokia paslėps, kokia priglaus ir neišduos giria?..
Ir bėgau, lyg iš pragaro, ir bėgdamas kartojau:
Ar, Dieve, būsi pragare?.. Ar žūsi pragare?..

Neauga gėlės pragare, ugny žiedai nežydi,
Kur amžina prakeikimu alsuojanti naktis,
Kur deganti mirties kerštu žiaurioji Nemezidė
Kiekvieną pirmą pumpuro gimimą pamatys.

Ir lis lavoniniu lietum ant liūdinčios lelijos,
Ir kris ledų kruša, kaip sukrešėjęs kraujas, ant baltos,
It siela kūdikio po krikšto, kaip sakyta jau, ant lauko
liūdinčios lelijos,—
Ant tavo sielos, per gimimą mirčiai pasmerktos...

Nakties tyloj nebus tylos, nei lobiuose paguodos,
Ir niekas niekur niekados širdies ramybės nežadės,
Ir gersi ašarų marias, bus duona suodys juodos,
Mirtis kvatodama užpūs paskutines žvaigždes...

Vyskupo liudijimas

Tūkstantis devyni šimtai ...taisiais metais,
Sufraganu kai įšventintas buvau,
Žuvo visos mano diocezijos avelės ir konfratrai,
Ir aš pats (beveik) žuvau.

Kiek bažnyčių, seminarijų ir kryžkelėse kryžių,
Arnotų ir stulų, kielikų, varpų ir tabernakulų, kitų
liturgikos daiktų, –
Kompensacijos (pagal statistiką, kurios 3 kopijas čia
pridedu), kai grįšiu,
Neprašau. Pakaks tėvynėj surinktų

Ašarų vergijoje ir poterių šventųjų,
Kur palieka Kristaus kantrūs kankiniai.
Tik pakaks Velykų aleliujos,
Gimusios visų širdy (tenai) ir nenumirusios (čionai).

Žmogus su kauke

Į kaukių balių, kur visų visi veidai su kaukėm,
Aš ateinu be jos. Jūs, kad agresorių pasmerkčiau ir kad
faktais pasmerkimą konstatuočiau, laukėt.
Sakau: kas negirdės – tikės; kas girdi – abejos.

Mūsų mirties kolona buvo trys milijonai.
Kalėjimas – visa tauta.
Žudytojams jūs davėt ginklus, drąsą ir palaiminimą,
ponai,
Ir buvo sąjunga graži, balta ir nekalta.

Ir aš nekaltinu dabar tų neregių su kaukėm;
Aš ateinu be jos.
Premjerai, prezidentai ir senatoriai, jūs mano liudijimų laukėt, —
Ir aš teikiu kaip papriką prie taikos stalo juos!

Auga mirties kolona ne trim, ne trim milijonais,
Kalėjime — visa tauta.
Žudytojams jūs davėt ginklus, drąsą ir palaiminimą, ponai, —
Ir žydi sąjunga graži, balta ir nekalta!

Ištremto Sibiran (mirusio) liudijimas

Esu sūnus, palikęs motiną ir tėvą vargui ir vergijai,
Esu užgesęs žiburys tarpu vidurnakčio šešėlių,
Esu pasaulio širdyje žaizda, kuri negyja,
Esu žmogus, palikęs gimtai žemei sielą.

O kūnas mirė. Ir palaidojo jie kūną
Čia po ledu ir po Sibiro sniego marška balta.
Kai siaučia pūgos ištisus metus, kai žaibu pralekia taifūnas,
Aš nedrebu ir nebijau, prie minus šešiasdešimt Celsijaus — nešalta!

Nerinkit man aukų. Nesiųskite. Nereikia man drabužio nudėvėto.
Ir nenešiokite veidmainiškos užuojautos veiduos.
Guliu aš sielvarto karste, ir galvai man nekieta,
Ir gera širdžiai prieglobstyje motinos maldos...

Po mano galva guli milijonų milijonai metų,
Laikotarpiai prieš chaosą, po chaoso, oligozeno, mezozoido gadynės,
Po mano kojom dulkė — kalnas Ararato,
Nes aš esu brontopus, dinozaurus ir beždžionžmogio laikus pamynęs.

Po mano kojomis Uralo bangakmens: aleksandritas, ir opalas, ir topazas,
Po mano rankom aukso smiltys, rūda geležies,
Po galva gyvsidabrio ir platinos plotai tyčiojas: ko tau dar maža?
Kokion plačion, kokion turtingon žemėn tu veržies?

Ir aš girdžiu: štai skamba žingsniai Odisėjo argonautų,
Girdžiu Jasono vyrų juoką ir keiksmus,
Ir aš grimstu į begalinį amžių srautą,
Kad neštų jis, kad neštų jis, kad neštų į namus.

Ir viską aš turiu (širdy). Ir nieko aš nesu praradęs (be pagiežos ir be keršto):
Nei tėviškės sodybos, nei savųjų genčių ilgesio, nei
duonos ašakos, ir nei donbasą kasant, man
sargybinio padovanotųjų žaizdų.
Tai juos, įsiautęs į lietuviško dangaus, kaip lino žiedas, drobę, Mister Kersten,
Tai juos ir tau, Mrs. America,
ant sąžinės aklai Temidei,
ant sąžinės vadams pasaulio,
ant sąžinės ir tau, Mrs. America, dedu!..

1. Atolydis

Dėkoju, Viešpatie, už tavąjį atodūsį
Rūstybėj stepių siaučiančios gamtos,
Dėkoju, Dieve, Tau už ledjūrio atolydį,
Dabar bent mano kaulai nevaitos,

Kai naktį apraudąs mane mėnulio,
Vėl spaudžiant speigui, spindulys sušals,
Ir Celsijaus septyniasdešimt žemiau nulio
Mana širdis, pradėjus plakt, pakels!

Ir džiaugsis ji, erškėčio šakose ledinių
Žvakių skambėjimo nuo vėjo budinama iš duobės:
Jos, kaip mišių varpeliai sidabriniai,
Per šventąjį Rarotų Pakylėjimą skambės.

2. Kapas Kazachijoj

Ledas. Sniegas. Vėjas. Negyvenami plotai.
Kazachijos TSR. Kustanajaus sritis.
Ir toliausių tolybių tolybėj miglotoj
Nuogu durklu žiemos perverta pilnatis.

Kažkas tarė: "Pakaks... Nusileido žvaigždė jo..."
Suklupau pusės kelio uolotam take.
Ir palaidojo. Daug kas dalios pavydėjo
Po plėšininių žemių velėna sunkia.

Kryžių beržo rauplėto užunešė pusnys,
Ir jo niekas neras (o ieškos... o ieškos...),
Kai ant manojo kapo giedodamos usnys
Pasitiks dieną grįžtančios žemėn taikos.

3. *Vėlinių pamaldos*

Tamsu. Naktis. Tarpe Košlavo ir Pečioros. Gruodas.
Du šviesūs arnotai baltais šešėliais rymo.
Čia neskambėjo Dievo garbei šventas žodis
Nuo septintos dienos pasaulio sukūrimo.

Ir eina atbalsis INTROIBO per žemę kaip legenda.
Christe eleison — *Kyrie eleison* atsišaukia, —
Ir šitos pamaldos pasiekia tolimą stovyklą Karagandą,
Giesmė sargybiniui mongolui ašarą ištraukia.

Ir pamaldžiai palinkusiom pušų viršūnėm skamba
Dominus vobiscum!
Ir *Et cum spiritu tuo* srūva klonis, —
Tai atnašauja Kristaus auką su profesorium
Dovydaičiu Pranciškum
Šventasis kankinys vyskupas Teofilis Matulionis.

1. Terra-Cotta

SMUIKAS

Nuaudė naktį — sidabrinį tinklą — Dievo pirštai,
Pilni kaip poterių plevenančių žvaigždžių,
Ir aš pro potvynį — sidabro tinklą tirštą —
Kaip meilės sapną tu šauki, širdie, girdžiu.

— Nueis naktis, ilgai laukta, ilgai ieškota, —
Dainuoja deganti pavasario diena:
— Ir tavo sapnas subyrės kaip terra-cotta —
Visų iliuzijų iliuzija viena...

2. Mėnulio mintys

KLARNETAS

Viršūnėm figų — nelaimingom ir nuogom,
Kurias ruduo nurėdė, pradeda vaidintis:
Per jūrą, spindinčią žilai žilom bangom
Nueina mėlynos mėnulio mintys...

Kas jas pavys, kas jas pagaus, kas jas atspės?
Jos aksominių savo kojų nesušlapo.
Jos, lyg vaiduokliškos paklydę ašaros, žibės
Ant metų numesto į gelmę palmės lapo.

3. *Eukaliptų kalba*

PIANO

Grimsta saulė į gilią Pacifiko gelmę,
Brenda miestas nakties skrupulingon miglon.
Ir be žodžių žodingąją pradeda psalmę
Eukaliptai kapuos Forest Lawn.

— ...Iksas... Iksas esi milijonuose iksų... —
Supranti — pagaliau — supranti.
O ant palmės viršūnės vakarė sublyksi
Tartum taškas ant i.

2. *Mėnulio mintys*

KLARNETAS

Viršūnėm figų — nelaimingom ir nuogom,
Kurias ruduo nurėdė, pradeda vaidintis:
Per jūrą, spindinčią žilai žilom bangom
Nueina mėlynos mėnulio mintys...

Kas jas pavys, kas jas pagaus, kas jas atspės?
Jos aksominių savo kojų nesušlapo.
Jos, lyg vaiduokliškos paklydę ašaros, žibės
Ant metų numesto į gelmę palmės lapo.

Mes kalbomis, it gėlėmis, kovas didvyrių puošiam,
Jiems danguje paminklus statom, žemėje — stabams.
Vainikais vartai papuošti, pro juos mums einant ošia:
— Gėles, kalbas ir vainikus palikite kapams!
Gėles — kapams,
kalbas — kapams
ir vainikus — kapams!

Mes išvaduojame tautas, o tautos mus pavergia,
Mes atiduodam savąją už svetimas žemes.
Ar tu regi aštuntąjį stebuklą, žemės verge:
Numirę keliasi, o mirštam mes — gyvieji — mes!
O mirštam — mes,
o mirštam — mes,
o tyliai mirštam mes...

PIRMIEJI

Šviesos vainikas supa, siela, tavo dangų išsvajotą,
Ir miglos atveria tau žemę — didžiąją gimdytoją,
Ir užmirštus, nutolusius metus.

Praradęs praeitį, kuri tau buvo dovanota,
Puošta tėvynės sodais,
Lemta istorijos praėjusių gadynių
Ir išrašyta giriom, ir medžioklėm, ir
Karais garbingais, išdidžiais,
Laimėtais vyrų ir kovos kardų,
Laimėtais dukterų vestuvėmis ir ašarom jaunamarčių,
Laimėtais gėlu krikšto vandeniu ir lino marškiniais, —
Po kojom pajunti
Nakties gelmes.
Regi akiratį,
Regi laivelį, blaškomą mirties bangų pasaulio pakrašty,
Laivelį, blaškomą mirties bangų pasaulio,
Laivelį blaškomą mirties, —
Ir visa, rodos, ne gyvenimas, o jūra amžina.

Tarytum kloniai nuo kalnų, atsiveria
Skaitytos knygos ir senieji raštai —
Istorija Rotundo: Epitome Principum Lituaniae,
Pageltę lapai Lietuvos Statuto nelemtų dienų,
Cathechismusa prasty szadei,
Sena garbė Tėvų Kunigaikštystės, —
Ir visa, rodos, ne gyvenimas, o kronikos sapnai.

Kaip žodis lyriškas, nerealus,
Suspurda paukštis po pilkos pilies langais,
Pagauna vėjas dulkę nuo senų karnizų,
Nuo ąžuolo ornamentų,
Kurie dar liko tau kaip tėvo palikimas,
Kaip motinos jaunamartės brangiausias kraitis, –
Suspurda paukštis po pilkais pilies langais...
Ir sušlama ir sudejuoja kanklių stygos po vaidilų
Senųjų pirštais tau giedodamos:

"Didelė didelė yra aisčių žemė.
Joje daug miestų ir kiekvienas miestas turi savo kunigaikštį.
Joje daug girių, gaudžiančių liūdnai,
Ir upių, margo rašto pievų kilime žaliajam, ir kalvų
Vainikas supa gimines visas.
Medum kvepia girios.
Žuvim neršia upės.
O ant kalvų sodybos susodintos žydi.
Jų kunigaikščiai geria vyną svetimų kraštų;
Jie geria vyną Francijos, Germanijos
Ir Romos Imperatoriaus padovanotą.
O jų laisvi gyventojai –
Artojai ir medžiotojai,
Kariaunos ir mažieji kunigai
Kas dieną geria midų, tartum gintarą, geltoną
Ir degantį, kaip vasaros saulėleidis,
Ir virpantį, kaip aukuro ugnis karšta,
Ir neišsenkantį, kaip amžinas šaltinis...
O jų prasti gyventojai, –
Jų nepiliečiai ir vergai, –
Ragauja sulą, mieštą vandeniu skaidriu.
Ir nevartojamas tenai alus visai,
Nes ten midaus yra gana,
Nes ten sulos yra didžiulis apstas, tekantis
Iš balto beržo ir iš tęvo klevo,
Ir bėga upės iš šaltų šaltinių,
Iš žemės gilumos pačių gelmių..."

Ir šituos žodžiuos tau ataidi, rodos, ne
Istorija, kaip motina sena,
O praeičiausia praeitis, o dabarčiausia dabartis,
o ateičiausia ateitis jauna!

Pro ūkanotą ir lietaus palaimintą pavasarį,
Kaip didelę gyvenimo gavėnią,
Atsiveria tau debesys be galo ir be krašto —
Tau verias jėzuito Konstantino Sirvydo
Širdies krikščioniškos nusidavimų rinkinys —
Šventieji Punktai Sakymų:
"Didelė didelė yra aiščių žemė..."

ANTRIEJI

O jūs, šilti lietaus lašai,
Jūs Evangelijų seniai išpasakyti žodžiai,
O jūs, prilyginimai iš gyvenimo apaštalų, iš žydų ir
nežydų,
Jūs, raugo neliesti grūdai garstyčių —
Naujasis Testamentas Jėzaus Kristaus,
Į kalbą sentėvių anuomet išguldytas
Per pirmą šventąjį lietuvį vyskupą Juozapą Arnulpą
Giedraitį,
Be komentarų, tai yra,
Be saulėtųjų prošvaisčių neišmaningo žemės kurmio, —
Man atsiliepkit iš dainų ir padavimų,
Man atsiliepkite iš pasakų senų,
Man atsiliepkit iš aukštųjų ąžuolynų,
Man atsiliepkit iš sudegintų ir karo išblaškytų
bibliotekų pelenų!

Man atsiliepkite pamokslai,
Didžiausio mokytojo, pranašo, poeto ir dailidės
Ant kalno tūkstančiams tiesos išalkusiųjų pasakyti.
Man atsiliepk, seneli Simeonai,
Ant rankų Kūdikį paėmęs neregėtą,
Man duoki vandenio pasėmus, samariete,
Iš šulinio, prie kelio iškasto, tenai, kur baigiasi Talmu-
Ir ten, kur kaip gili versmė prasideda / das,
Naujoji Evangelija,
Nekrikštytųjų karalystė krikštyta iš vandenio ir kraujo.

Man atsiliepkite ant romuvų surėstos
Medinės kaimo koplytėlės,
Man atsiliepki Zapyškio bažnyčia,
Duktė padangės dieviškai liūdnos,
Man atsiliepki Vytauto bažnyčia santakoj Neries ir
Nemuno,
Man atsiliepk
Lietuviškos širdies stebukle —
Man atsiliepki Vilniuj gotika šventos Onos!

Man atsiliepkit pirmo
Lietuviškojo krikšto
Pirmi krikštytiniai aukštaičiai ir žemaičiai,
Su savo seserų austiniais stuomenim lininiais,
Su motinų senų trinyčiais,
Su tėviškais Perkūno pagraudenimais rimtais,
Kad neužmirštų žmonės jo galybės,
Kad nepaniekintų Ugnelės pirmapradės,
Ugnies ir vandenio —
Dviejų gyvybės ir mirties pradų.

Man atsiliepk, laisvų valsčionių laisvasai gyvenime,
Man atsiliepkite, jūs, žingsniai nuolankiųjų baudžiau-
ninkų,

Man atsiliepkit lažo dienos, ir
Rekrūtų ašaros, išlietos motinų širdies,
Tos ašaros, kur gydo kaip rasa,
Tos maldos, kur nušluosto kraują sukrešėjusį
Ir akmenį sutirpdo tartum vašką...
Man atsiliepkite...

Man atsiliepk ir tu, Rūpintojėli,
Parimęs skausme tėviškės namų,
Kurs laimini maldas tų sielų, žydinčių
Kaip rūtos, neraškytos rankų svetimų...

Raudodamos riedėkit, dienos, kaip rožančiai,
Kaip antifonos, auškit, aušros paryčiuos,
Ir, kaip litanijų Kyrie eleison, vakarai
Alyvom kvepiančių mojavų, melskitės
(Orate pro nobis).
Ir naktys, kaip mirties slaptažodžiai nepasakyti,
melskitės *(Orate pro nobis).*
Ir žodžiai užkerėti, melskitės *(Orate pro nobis).*
Ir žodžiai mirusių gyvųjų, melskitės *(Orate pro nobis)!*

TRETIEJI

Praėjo žiemos kaip laidotuvių procesija,
Pasibaigė pavasarinės liūtys,
Nuvirto sunkios uolos, amžinos ir nesuskaldomos
žmogaus jėgos,

Išdžiūvo daug didžiųjų vandenų,
Neliko sostinių galybės nei garbės,
Neliko prarastų karūnų puošmenų
Karalių, kunigaikščių,
Diktatorių, tironų ir satrapų ir
Vadų, istorijos nelaimintų
Ir liaudies nemylėtų, —
O ji anapus viską žudančio rudens
Gyveno ir gyvens.

Tekėjo žvaigždės, kad nustelbtų saulę,
Ir mokslo vyrai jas suskaitė ir pasvėrė ir įsakė
Venerai šviesti vakare,
O Marsui — rytą.
Ir astronomų
Nesurašytieji meteoritai krito
Anapus mūsų proto ir vaizduotės,
Anapus knygų Galilejaus ir Koperniko, ir Einšteino,
ir Velikovskio,
Anapus šventraščio žadėtų kataklizmų,
Anapus tuščio ir nedraugiško mėnulio,
Anapus Begalybės ir anapus Nulio
Pro žemiškus žmogaus stabus
Anapus to, kas buvo ir kas bus.

Sakiau aš: — Kelkis, Dievo Balandėle,
Pro Gerojo Piemens dūdelės garsą,
Pro vienišas Kaliksto katakombas,
Pro popiežių bules garsingas,
Pro inkvizicijas, pašvęstas tikinčiųjų kankinių, —
Ir stok visoj didybėj vainikuota,
Kaip obeliskas švento Petro aikštės vidury,
Kaip piramidė tyruos nešamų smiltynų okeano,
Kaip nemirtingų psalmių palmė Libanono,
Kaip perlas, išgrobtas iš marių dugno,
Kaip teisingumo kodeksuos nesurastas teisybės žodis,
Kaip didmiesčių triukšme tyla,
Šventa eklezijos tyla,
Šventųjų katedrų tyla,
Tyli tyla, gili tyla,
O kalbanti tyla.

Sakiau: — Ateik, didžioji sielos Numylėtine,
Ateik, kai miega miestų pasamdyti panaktiniai,
Ateik, kai miega agentai policijų visų,
Ateik, kai miega fizikų ir chemikų išradingieji protai,
Kai miega cirkuose tramdytojai žvėrių,
Kai miega sužadėtinių sapnai ant budinčio dangaus
blakstienų sidabrinių,
Kaip miega daigas rugio vidury,
Kurį
Prieš šimtmečius gyvenimui pradėtą tu matei, —
Ateik — ateik — ateik!

Ateik prasmė pasaulio katastrofų,
Prasmė gamtos bausmės,
Ateik didžioji strofa
Gyvenimo giesmės!
Gili, kaip krateris pabudusio vulkano,
Karšta, kaip salto mortale šokanti lava,
Gyva, kaip ta, kuri gyveno
Per šimtmečius nebegyva.

Ir dega, tartum gintaras, jos amžinoji siela.
Ir stoja tarp nesantaikos — taiki taikių *TAIKA*.
Nes gyvasčiai iš pražuties ir iš nakties iškėlė
Ją laiminanti Viešpaties pavasario ranka.

Ateina pergalė, kaip milžiniškas tvanas,
Apimdamas ir žemę ir dangaus skliautus,
Tartum gyvybės pulsas, iš kapų ji kelias ir gyvena
Ir kaip ugnis ji uždega numirusius metus.

Jai kelia vėliavas gyvenimo ištroškę tautos,
Ir kloja miestų milijoninių minia
Po kojų pažadų ištikimybės srautą
Ir tie, kur šaukė "taip", ir tie, kur šaukė "ne!"

Aukoja kūdikius jai motinos, ir žmonos
Aukoja ištikimus vyrus, o vaikai — tėvus,
Aukoja jai beturčiai — milijonus,
Religijos aukoja jai dievus...

Ateina pergalė šalta, rūsti, negailestinga,
Ar bus ji pragaro, ar bus dangaus duota?
Stabų pasaulis laukdamas stabu sustingo
Ir klausia siaubo nusiaubtas: *Ar ta*
ateina pergalė? Ar ta ateina pergalė? Ar ta?

VAIDILA VALIŪNAS

ŠIOS POEMOS PERSONAŽUI, pavadintam vaidila Valiūnu, sukurti mintį davė 1940-41 metais Kaune matytas asmuo: jis drąsiai rėžė tiesą į akis, pašiepdamas okupantų pataikūnus gatvėje, autobuse, didelėje žmonių minioje, kuri čia drebėjo iš baimės, čia vėl balsu kvatojo, ir komunistinė milicija jo nesuėmė, nes kažkas iš susirinkusiųjų šūktelėjo, kad šis žmogus yra nepilno proto.
Vaidilos Valiūno personaže autorius norėjo sukaupti ir išreikšti gyvos ir kovojančios tautos rezistencijos simbolį.
Pirmieji eilėraščiai ar atskiri posmai parašyti tais pačiais metais. Tremtyje, Vokietijoje, 1944-45 metais parašyta 10 naujų vaizdų. Vėliau, išeivijoje, gimė gulago, disidentų, skausmo, vilties bei politinės satyros Valiūno žodžiai.
Taip nežinomas Lietuvos rezistentas senovės vaidilos Valiūno vardu išėjo į platųjį pasaulį.

VAIDILA VALIŪNAS PRADEDA KANKLININKO KELIONĘ

Skambėkite, kanklės, pavasario kloniuos,
Kai žvaigždės paskęsta aušros sidabre,
Vidudienį skelbkite Dievą malonės,
Uždekite žvaigždę vėlam vakare.

Dainuokit, kaip žemėj gyvenimas žydi,
Dainuokit, kaip krinta kovoj milžinai,
Dainuokit, kaip sielos, pasauly paklydę,
Anapus kaip saulės gyvens amžinai.

Dainuokit kalnynuose amžiną sniegą
Ir skaistų, kaip skaistūs sapnai angelų,
Dainuokit, kaip kaunas centaurai, kaip miega
Pavargusi sraigė aukštai ant uolų.

Dainuokit vergijoje — prisikėlimą,
Ir skelbkite laisvę, kai vėtros nurims,
Dainuokite budeliams jų prakeikimą
Ir palaimą motinoms ir dukterims.

Dainuokit žaizdas kankinių ir šventųjų,
Triumfą žvėries ir žmogaus nuodėmės,
Dainuokit kančios ir mirties aleliują,
Ir Dievo dienas be mažiausios dėmės.

Ir aš, tartum arfa, aidėt nepaliausiu
Ant Viešpaties kelių po pirštais šventais,
Ar vienas saulėtekio toliais keliausiu,
Ar sielą slėgs vakaro tamsūs skliautai.

Ar sutemos sups mano tėviškės uosius,
Ar švies mano kelią žvaigždynai degą,—
Ir aš jūsų dainą, kaip aidas dainuosiu,
Ir aš būsiu jūsų auksinė styga!

VAIDILA VALIŪNAS GUODŽIA NUŽUDYTO PARTIZANO MOTINĄ

Taip kankliuodamas keliavo vaidila Valiūnas
Juodai žemei, aukštam dangui laisva krūtine,
Ir aidėjo ąžuolynuos, nenuskendo liūnuos
Kanklių aidas, kol sustabdė jį mieste minia.

Ir sustingo tartum ledas dainiaus žodžiai lūpos':
Saugo kūną partizano trys NKVD,
Prie sūnaus lavono rauda motina suklupus
Ašara akys ištryškus spindi kaip žvaigždė.

"Klaupkis, seni, apraudok drauge tėvynės sūnų",
Jį sustabdė miesto rinkoj raudanti minia.
Ir kankles užgavęs tarė vaidila Valiūnas
(Niekšams tylint, broliams raudant) laisva krūtine:

— Neraudoki... melskis, melskis, motina parpuolus,
Tavo maldos tavo sūnui Dievo dalią duos,
Nuo tavos maldos sutirps granito kietos uolos,
Miręs žemei gimsta dangui nuo tavos maldos.

Tavo maldos, lyg šviesus dangaus stebuklas, motin,
Iš numirusių ir mūsų mažą širdį kelia,
Ir beginklė stoja ji šventon kovon kovoti,
Šaukiama tėvų namų pabudusios ugnelės.

Tavo maldos tartum pasakų auksinis ratas —
Jis kalėjimų vartus sunkiausius atrakina,
Ir šviesia diena vėl virsta visos vergo naktys,
Ir kančios tulžis — į skaistų laisvės ryto vyną.

Tavo maldos, motin, mus, tartum sparnai žvaigždėti
Lydi angelais sargais lig pat pasaulio galo,
Jos nuverčia karalius nuo sostų, jos poetą
Kūdikio palaimintų dienų sapnais apdalo.

Melskis, melskis, o, mes regim, kaip stebuklas, motin,
Iš numirusių tautas, kartais ir širdis kelia,
Ir gaisru neužgesinamu vėl pradeda liepsnoti
Gęstanti tėvų namų šventa aukos ugnelė.

VAIDILA VALIŪNAS PRIE TEISMO STALO

Kaip obelis balta jis buvo baltas
Su balto klevo kanklėm prie širdies.
Ir tarė liaudies Teismo balsas šaltas:
— Kas, seni, tu esi ir kuo dedies?

Girdėjau, kurstydamas mūsų liaudį
Eini kasdien iš namo į namus.
Tokiam mūs ištarmė viena: s u š a u d y t !
Bet, jei sakysi tiesą,— būk ramus.

— Esu aš, vaike, vaidila Valūnas,
Aš skausmo balsas tėviškės skriaudų.
Visi lietuviai — mano sielos sūnūs,
Kalbu aš amžių ir dangaus vardu!

Mane pagimdė mūsų vargo žemė;
Mane augino girios Lietuvos;
Kai juodą dieną mums rytojus lemia,
Einu aš guost sūnų širdies gyvos.

Kai rauda mūsų kalvos ir kalneliai,
Kai rauda aukso žvaigždės danguje,
Kai iš milžinkapių dvasia didvyrių kelias,
Ir aš einu per tėviškę su ja.

Ir aš pro klevo kanklių gailią raudą
Ir pro kritimą danguje žvaigždžių
Jaučiu kaip mūsų žemės širdį skauda
Ir Dievo Teismo balsą jums girdžiu...

— Pamišėlis! — visos kalbos neklausęs
Sušuko piktas liaudies teisdarys.
— Kvailiams teist aš burnos nenoriu aušint,
Išmeskit jį kaip šunį pro duris!

Kol vaidila Valiūnas valsčių prikeliavo
Pasišnekėdamas su paukščiais prie kelių,
Jo liūdną širdį guodė kanklės klevo
Balsu, ataidinčiu iš šimtmečių gilių.

Ir pakelia jis galvą — žiūri: gervės skrenda.
Kiek kelio vedė jas tėvynės ilgesys?
Ir mūsų žemės tremtinio legendą
Koks dainius amžių knygon surašys?

Ir mato jis: prie pilkalnio, štai, aria
Artojas pirmas šio pavasario vagas...
Ir vaidila Valiūnas sau ir žemei taria,
Užgavęs pirštais drebančias stygas:

— Krauju ir ašarom aplaistyti arimai,
Neužauginki usnių, nei dagių,
Teplauks šviesiam rugpjūtyje vežimai
Pilni auksinio gintaro rugių...

Ir jūsų, kapčiai, nieks teneišrauna,
Ir jūsų, žalios ežios, nieks teneišars,
Ir tavo rankos, ištikimos, jaunos,
Artojau, derliaus pradalgėj tenepavargs.

Neduoki, Viešpatie, kad elgetų kolchozai
Sugriautų žydinčias sodybas Lietuvos,
Kur auga rūtos, kaip giria, ir žydi rožės,
Ir aguonėlės auksu bręstančiuos javuos.

Ir regi jis: artojas basas ir vienplaukis,
Suvilgęs žemę savo prakaito lašais,
Kaip šventasai Izidorius, štai, klaupias
Ir meldžiasi drauge su kanklių jo balsais.

VAIDILA VALIŪNAS AIŠKINASI SAU, KĄ OŠIA AŽUOLŲ VIRŠŪNĖS

Ošė sutemų viršūnės
Pilkalny pilkam,
Tarė vaidila Valiūnas
Lietuvos laukam:

Debesims plačia padange
Visą naktį plaukt,
Jums, artojai, šalį brangią
Iš vergijos šaukt.

Neškit skundą, neškit maldą,
Neškit maldą jos,—
Tų, kur ginklu žemę valdo,
Niekstenebijos!

Nebijos kely parkristi,
Šunkeliuos neklys,
Kryžių nešdama su Kristum
Prisikels šalis!

Juodos vagos, nei pūdymai
Nepaskęs varguos,—
Saulę šaukdami arimai
Grūdo daigu guos.

Laimins juos ranka geroji
Ir kovoj pašvęs,
Mirčiai vėtrų himną grojant,
Laisvės rytan ves.

Debesys juoda padange
Plauks, nuplauks, nuplauks—
Artojėliai šalį brangią
Iš vargų ištrauks.

VAIDILA VALIŪNAS BEDIEVIŲ KLUBO SUSIRINKIME

— Draugai piliečiai, jūsų dievas mirė
Su pasninkais, prisakymais ir su malda,
Jam Stalino pirštu padarėm harakiri,
Ir nebegrįš jis jūsų gąsdint niekada.

Kalbėjo kartą girtas politrukas
Markso bedievių klubo susirinkime.
— Kas turi klausimų? Kam neaišku kas?
Ir taip prabilo vaidila Valiūnas,
tartum pabudintas perkūnas po žeme:

— Kas tarė: Dievas mirė? Dievas gyvas!
Jis gyvas sieloj žemės ir žmogaus.
Ir kaip pavasario šalnoj daigas ankstyvas
Jis veda mus ir ves mus ligi pat dangaus!..

Ir nesiūbuos po mūsų kojom marios,
Ir mūsų kelio neužstos kalnai.
Ir kaip plaštakės — menkos, mažos, marios
Jame bus mūsų dienos gyvos amžinai.

Kas tarė: Dievas nebegrįš? Tu grįžęs
Kaip tvanas didelio gyvenimo esi.
Ir kaip išganymas mums spindi Tavo kryžius
Vidurnakčio juodžiausiam debesy.

Ir aš seku Tave tartum šešėlis,
Ir kaip drabužis dengia mus Tava drąsa,
Nes Dievas, vienas Dievas mūsų sielos
Gyvenimas — gyvybė — saulė ir — šviesa!

Sušuko išsiblaivęs politrukas:
— Pilieti, ne į temą. Baigta! Padoriau
Prašau kalbėt. Balsuojam: Nebėra dievų! Kas
Prieš? Nėr. Aišku. Susirinkimą uždarau.

VAIDILA VALIŪNAS PALYDI KOLONAS "SAVANORIŠKIEMS" SIBIRO DARBAMS

Šitaip žemės neskaldo perkūnas,
Juodą dangų žegnojant žaibams,
Kaip koloną sutikęs Valiūnas
Ją palydi: — MIRTIS STABAMS!

Ne į mirtį, broliai, jūs einat
Knygnešių senųjų keliais...
Padainuosiu jums žygio dainą —
Ji tremties jūsų prasmę praskleis:

Pro spengiančią tundrose tylą,
Gilų sniegą ir pūgą žiemos
Pavergtieji, kaip amaras kyla
Girių bunkeriuos, miestų namuos.

Jų krūtinėj pavasaris renkas,
Neilgai jie stabams besilenks,
Jų pūslėtos, kruvinos rankos
Nuo svyrančių sostų nutrenks

Tuos, kurie žmogui atėmė laisvę,—
Komunistinio maro stabus,
Tuos, krauju mūsų žemę kur laisto,
Toks jų šventas atsakymas bus:

"MIRTIS STABAMS!" Ir jų šauksmą
Pakartos kontinentuos visuos,
Ir apsiaus mus Velykų džiaugsmas,
Ir laisvai visos tautos alsuos...

Sustingo minia prie tribūnos
Tremiama Sibiro darbams...
Ir kolona kaip vienas Valiūnas
Atsiduso: "M i r t i s s t a b a m s !"

VAIDILA VALIŪNAS KALBA PAKELY SUTIKTAM PAKLYDUSIAM JAUNUOLIUI

Palaimos tikros
Pakelėm klevų
Vieškeliais aušros
Eiki su Dievu.

Skausmas pasitiks,
Džiaugsmas palydės
Ir neklausk, ar liks
Ženklas už žvaigždės.

Šiam pasauly daug
Vylių nesavų —
Žemę nemaldauk
Laimės apžavų!..

Stok ir lik linksmai
Ties tėvų ežia,
Girių glūdumoj,
Lauko peizaže,

Ties gimtų namų
Slenksčiu nusilenk,
Rūmų svetimų
Kaip nelaimės venk!

Palaima tikra
Ranką tau išties,
Užtekės aušra
Vidury nakties.

VAIDILA VALIŪNAS KALBA ŽEMEI IR PIEMENĖLIAMS

Ir vaidila Valiūnas kryžkelėj sustojo,
Ant klevo kanklių dėjo drebančius pirštus,
Ir šaltos plieno stygos verkė ir vaitojo,
Ir plaukė balsas, tartum ašara, skaistus:

Ir klausė jo tik žalio tako žolynėliai,
Ir klausė jo tik žemė Viešpaties gera,
Ir klausė jo tik susirinkę piemenėliai,
Ir liūdno vakaro pravirkusi žara... —

— Kaip vakaro žara užgeso mūsų laimė,
Kaip dūmas sklaidos paskutinė jos malda,
Po mūsų miestus, po sodybas ir po kaimus
Baisi naktis, bežvaigždė siaučia ir juoda.

Tamsoj nematom jos beširdžio, šalto žvilgsnio,
Bet ten, kur ji, kaip dalgį, savo ranką ties,—
O, Viešpatie, kokie plieniniai josios žingsniai
Ir jos ranka kokia skaudi, tartum mirties.

Nuo jos, pabugę, bėga paukščiai, bėga žvėrys,
Nuo jos pravirksta uolos, žvaigždės ir dangus
Ir slepia daigus, žemės gelmės atsivėrę,
Ir žemės protėvių atsižada žmogus.

Neduokit kelio jai, žali miškai ir kloniai,
Neduokit kelio jai, jūs, upės ir kalnai,—
Sumins pasaulį visą ji mirties kelionėj,
Ir nebegrįš diena į žemę amžinai...

... Ir vaidila Valiūnas kryžkelėj sustojęs
Ant klevo kanklių deda drebančius pirštus,
Ir šaltos plieno stygos verkia ir vaitoja,
Ir plaukia balsas, tartum ašara skaistus...

VAIDILA VALIŪNAS SUTINKA PARTIZANŲ SESERĮ

Kai vaidila Valiūnas seserį sutiko,—
Kaip ryto vėjas — širdį glostė ji jauna.
Kaip miško žvėrys bėga nuo skaliko,
Ji bėgo girion laukneśėliu nešina.

Atsakė ji, pasveikinta: "Pas brolius."
Paklausė jis: "Nakties ar nebijai?"
Ir nuriedėjo juokas jos rasos karoliais,
Ir vaidila Valiūnas tarė jai:

— Taip niekad nieko, nieko nenorėjau,
Nei turto neturte, nei liūtyje — giedros,
Kaip tau sesuo, pagairėj pikto vėjo,
Likimo rankos, tartum motina, geros:

Kad nepamestum niekad šito tako,
Nakčia vagių, ne baimės, genama,
Kol neužgesę žvaigždės dega dar kur nekur,
Ir ne visam pasauly sutema.

Kad neštum naštą, kaip nešei ne kartą,—
Be ašarų, be skundo, be raudos,
Kad atsigręžus budeliams netartum
"Pasigailėkit...", kad nekluptum niekados!

Kad ragana naktis tuščių vilionių raistuos
Nepaklaidintų bėgančios tavęs,
Kad į aštrias šakas širdies nesusižeistum,
Kol pirmas ryto spindulys pašvies...

Kad tavo motinos sodybų, tavo sodų
Neišdraskytų parsidavėlių ranka sava,
Kol tars dalia laimingą žemės žodį:
Nelaisvė griuvo — grįžk, gyvenk laisva!

Ir vaidila Valiūnas tarė kartą miniai:
— Klausykit, broliai, jūs manos žilos galvos,—
Nekaskit kapo savo motinai tėvynei,
Pasigailėkit jūs našlaitės Lietuvos!

Tai jos laukų jūs valgėt pirmą kąsnį duonos,
Jums jos laukuos kviečiai žydėjo ir linai,
Čia išnešiotos jūsų kraičių drobės plonos,
Čia jūsų ašarų ir džiaugsmo nemunai.

Dabar — javus sumynė priešų plieno tankai,
Išvartė kryžius ir išniekino kapus,
Laisviems sūnums uždėjo pančius jie ant rankų,
Tegu tauta tamsiam kalėjime supus.

Ar ne senolių, ar ne jūsų brolių žemė
Penėjo jus ir pienu girdė, jūs, tranai,
Ar ne motulės Lietuvos vaikus jie tremia,
gimton sodybon kad negrįžtų amžinai.

O jūs subėgot lyg į maro puotą, vyrai,
Ir laukiat mirštančios tėvynės šermenų.
Ne! Išsiskirstykit! Gyvena ji, nemirus.
Ir bus gyva, kiek jai Praamžius duos dienų.

Numeskit žemėn kraujo vėliavas, o, broliai,
Pažinot laisvę — ir nemirkit kaip vergai!..
...ir nepabaigusį kalbos senelį apipuolė
Enkavedistai, tartum paukštį vanagai.

"Pamišęs jis!.." kažkas balsu iš būrio tarė.
(Kuris protingas jums pasakė tiek tiesos?)
Ir jo nesuėmė. Iš miesto tik išvarė.
Kad nematytų tėvo Stalino šviesos...

Rugsėjo saulė siuntė paskutinį
Gyvybės spindulį sodyboms ir laukams,
Sušalę piemenys bandas iš pievų gynė
Ir vėjas draskė drabužius miškams.

Į pietus gervės išlėkė ir žąsys,
Ir nebelinksmino artojo vyturys,
Atšalo žemė kaip ugniakuras užgesęs,
Uždarė motinos šiltų namų duris.

"Blaivybės" salėje kimiu balsu, pragertu,
Apkomo pirmininkas skelbė socmetus.
Vaikai ant sienų, ant tvorų, ant vartų
Ir ant WC lipino plakatus:

Tiktai Tarybų konstitucija apsaugo
Mus nuo senatvės ir nuo bado, nuo ligų.
Tik dėka Tėvo, Vado, Mokytojo, Draugo
Jūs ištraukti iš skverno kunigų.

Aštuonios. Gatvėj tuščia. Kaip išmirę.
Prie soclenktynių rato vergė Lietuva.
Tik kažkur varnas kaukia "Dies irae",
Tik pro plakatą pralekia šuva...

Tiktai praeina frantas pasipūtęs,
(Jo pieštas vadas veidu sočiu ir plačiu),
Tik praslenka pro jį seneliai ir senutės
Su nešulėliais ant pavargusių pečių.

Ir vaidila Valiūnas klausia juos sutikęs:
— Kur einat jūs? Ar pasitikt žiemos?
— Uždarė prieglaudą. Nė vieno nepaliko.
Bus komjaunuolių klubas tuos namuos.

VAIDILOS VALIŪNO PASIKALBĖJIMAS SU LIETUVA

Mano upės, mano kloniai, kalvų kalvos žalios,
Mano piėvos ir pagojai ir juodi miškai,
Miestų miestai ir viensėdžių vienišos trobelės,
Girios raistų neišeinami akli takai,

Mano Pyvesa ir Mūša, ir Svalia ir Kruoja,
Mano Džiugas, mano Pūnia, mano Šatrija,
Kur melu, kančia iš skausmo vos vos vos alsuojat
Po raudonojo marazmo vergija,—

Jūs, kalneliai, ar pakilsit lig padangių,
Kad sukluptų priešas bėgdamas iš čia,
Jūs upeliai, klonių kloniuos išsirangę,
Ar nevirsit upe didele, plačia,

Jūs miškai, ar žingsnių jų nepaklaidinsit
Amžinojoj mūsų girių glūdumoj,
Iš sodybų ar nekelsite nė žingsnio
Jūs, seni, mieli tėvų tėvų namai,—

Kai dangun pakils bombonešiai plieniniai
Ir baisių patrankų šūviai kai sugaus
Arba mirčiai arba kovai paskutinei
Už gyvenimą išniekinto žmogaus?!

Ką jūs, miestai, ką jūs, kaimai ir viensėdžiai?
Priešą vysime kaip vienas mes visi,
Ar naktis bus žemę gedulu parėdžius,
Ar diena bus auksu lieta ir šviesi!

Ką jūs, upės?— Mes numesim savo tiltus!
— Būsim siena mes!— atsiliepė kalnai.
— O jūs, raistai?— Mes pakrantėje pakilsim,
O gelmėj — gelmėn nugrimsim amžinai!..

— — — — — — — — — — — — — — — — —

Amžinai nugrims ir jūsų skausmo metai,
Išnešti ant kruvinų pečių, kaip varpas gaus
Juodą naktį nuo dangaus skliautų numetus,
Jūsų saulė-laisvė žemės ir žmogaus!

VAIDILA VALIŪNAS MELDŽIASI KALĖDŲ NAKTĮ PRIE SUDEGINTOS BAŽNYČIOS GRIUVĖSIŲ

VAIDILA:
Mes budim Dievo aukurą apstoję,
Ir renkam žiežirbas plikais delnais —
Keleiviai, piemenys, vaizbūnai ir artojai —
Ir guodžiam širdis amžių pelenais...

CHORAS:
O, Viešpatie,
Dangaus viltie,
Nakčia esi
Žvaigždė šviesi
Ir vergui laisvę duodi,—
Šviesa žvaigždės
Gelmėn širdies
Ateik, ateik,
Jėgų suteik
Gilių giliausiam gruody.

VAIDILA:
Ir kai vargų diena pro mus praeina
Sunkaus likimo pėdsakus palikdama,
Toli mes girdim žemės laisvą dainą,
Kuri nenumirė, kai siaučia mus žiema

CHORAS:
O, Jėzau, Tu
Dangaus skliautu
Žengi šviesus,
Šauki visus
Į Užgimimo šventę;
Ir mūs' takuos
Dienų dienas,
Širdin einąs
Joj gimti ir gyventi.

VAIDILA:
Mes giedam ugnį gęstančią apstoję,
Ir saule žydi žiežirbos delnuos —
Drąsos šiandienai, palaimos — rytojui
Maldaujam Tylintį altoriaus pelenuos!

CHORAS:
O, Tu, kuris
Žaibais žėrįs
Sustojai čia
Rūsčia nakčia
Ir mus ramybe guodi,
Su Glorija
Giesmės gija
Pro skausmą šį
Džiaugsmus neši
Gilių giliausiam gruody.

Kiekvieną kaimo namą siautė
Enkavedistai ir šnipai,
O ten, kur jųjų viešpatauta,
Tebuvo skirta vargšei tautai
Mirtis, kalėjimas, kapai.

Aukštam milžinkapy tik kranklio
Rauda aidėjo, ties žalia
Velėna niekas nesilankė,
Tik vaidilos Valiūno kanklės
Skambėjo plienu ir valia:

— Mirtis ateina neprašyta,
Naktis mus siaučia nelaukta,
Bet tu sulauksi laisvės ryto,
Kaip rudens lapai išblaškyta,
Tu, mano kenčianti tauta.

Numiršta rožės ir lelijos,
Vergai, karaliai, pranašai,
Bet, kas mirty gyvent nebijo,
Gyvens kovoj, gyvens vergijoj,
Švieson kaip milžinas išeis!

Daug tremtinių kelionėj krito,
Daug kam kovoj atvės kakta,
Bet tu sulauksi laisvės ryto,
Kaip rudens lapai išblaškyta,
Tu k e l s i e s , kenčianti tauta!

Dar švis diena, dar ant žmonijos veido
Nėra mirties raukšlių, kurios naktin nutįs,
Ir ledas tirpsta nuo širdžių, ir šalnos išsisklaido,—
Dar ne naktis, o Lietuva, dar ne naktis.

Yra ugniakalnių , kurie dar verda neužgesę
Ir dega dar nemirusių mažų tautų dvasia,
Ir laisvė laimina kiekvieną sielą drąsią,
Gyva kovotojų gyvųjų širdyse!

Dar vis ne vakaras, kuris tada užpuola,
Kai nuo diktatorių pavargusi minia
Kaip vandenys, kaip vandenys į kietą kranto uolą
Beviltiškai sudūžta, atsimušę nuoga krūtine...

Dar uolos skyla, tvanas vandenų dar kyla,
Užliedamas krantus ir nusinešdamas į gelmę geležies
Grandinių sudrumstą klastos ir neteisybės tylą,
Nes tu, žmogau, gyventi dar veržies!

Dar ne naktis, kai per beribę amžiaus tamsą
Užgęsta paskutinė žvakė nešama, it pasmaugta viltis,—
Dar švis diena... dar švies! Ir ilgą Dieva lems ją
Tam, kas ir mirdamas ją gimstančią matys!

Ir kaip našlaitė verkė ji už Kremliaus vartų,
Ir šaukė Potsdamo griuvėsiuose...
Kai žudė ją, deja, nebuvo jai kas tartų:
"Neverk, štai tavo išvadavimo diena..."

Nei tas, kuris imperijos vardu kalbėjo,
Nei kurs sugriovė ją (imperiją), nei tas,
Nei tas, kuris už demokratijos idėjų
Tik pažadais ramino žudomas tautas...

Ir tarė tas, kurio ranka šilta nuo kraujo,
Nuo milijonams mirt sprendimo parašų:
"Verk, verk, pasauli senas, rauk sau plaukus,
Aš žemei naują santvarką — išganymą nešu!"

Ir alpdama paskendus ašarose žemė
Rūsčiai atsiliepė lavonais ir kapais,
Rūsčiai atsiliepė dangaus skliautai sutemę
(Tas balsas visą žemės rutulį apeis!):

"O nelaimingi nuo Neries lig Pirenėjų,
Kam kujo-pjautuvo žymėta dabartis,
Laimingos tautos, kur nematę įtikėjo,
Laimingos padermės, kur amžiais nematys

Vienintelės vergų pasaulio diktatūros
Išniekintos socializmo vėliavos,
Paniekinto žmogaus mirties tortūros
Gyvos tiktai ligi tironų negyvos galvos...

Lig jų gyvos galvos be laisvės saulės
Valstybė po valstybės žus po žmogžude ranka
Mirties didžiausio genijaus visam pasauly...
Paliegs teisybė, merdės laisvė, verks taika..."

Ir busdama iš didžiojo letargo žemė
Karčiai atsiliepė, palinkus po stabais,
Karčiai atsiliepė Eurazijos skliautai sutemę:
"Tik komunizmo diktatūros, ir tik jo mirtis ir mūsų mirtį
baigs!"

Ir tik tada sugrįš iš tundrų ir iš taigų,
Sugrįš iš tolimo Sibiro ir iš prerijų karštų
Pasaulio tremtiniai, tremties kelius pabaigę,
Sutikt gyvenimo prie tėviškės krantų!"

Vokiečių okupacinėms įstaigoms Lietuvoje raštu pranešus, kad sukiliminės vyriausybės veikla nutraukiama, jos ministerių kabinetui susirinkus į paskutinį posėdį, nežinomu keliu gautas Vaidilos Valiūno raštas, kuris neoficialiai buvo perskaitytas:

Tėvyne, tu žydėt žadėjai visą rytą,
O, tėviške, žydėt žadėjai visą dieną —
Pro langą, šiaurės vėtrų užpustytą,
Ir pro rudens miglotą mėnesieną.

Ir aš į tavo pažadus sudėjau
Visus metus tik tau, tik tau gyventi,
Tikėdamas, kad nenuneš tavęs, kaip lapo, vėjai,
Kad amžinai bus saulė, ir žiedai, ir šventė.

Žydėt žadėjai... Ryto pažadus sumynė
Į purvą sunkios svetimųjų kojos, —
Ir vėl, ir vėl mes , raudanti tėvyne,
Gyvi tik prošvaistėm kitų dienų rytojaus.

Bet tu gali, tikiu, gali tu ir po sniegu
Žydėt, kaip sieloj žydi mūsų skausmo gėlės,
Pakilt pavasarį su pirmu žemės diegu,
Kaip kyla saulėn Dievo vyturėlis.

Gali tu eit ir klupt ir vėlei keltis
Ir per kapus, tau iškastus, per kranklio puotą,
Kai tavo kaulus gels pūga ir šaltis,
Ir kaitroje, kai tulžį gert bus duota.

Gyva tik prošvaistėm kitų dienų rytojaus
Gyvent išmokai, motina tėvyne,
Nes tu radai visų didžių herojų
Gyvenimo stebuklą — Viešpaties šaltinį!

GULAG —
Glavnoje upravlenije lagerei (vyriausioji stovyklų valdyba) įsteigta 1930m.
Uždaviniai:
1. steigti darbo stovyklas bei "darbo kolonijas" (trudkoloniji) nepatikimiems gaivalams izoliuoti;
2. organizuoti d.s. ten, kur jos sovietų valdžiai labiausiai reikalingos, ypatingai sovietų sąjungos šiaurėje;
3. vykdyti pasmerktųjų transportaciją;
4. "išnuomoti" stovyklų imtinius statybų ir kitų darbų reikalams;
5. "pavojingiems politiniams" imtiniams sudaryti tokias sąlygas, kad jie, nepakėlę jų, patys žūtų, be čekisto kulkos.

Amerikos darbo federacijos
surinktomis žiniomis 1951 metais s.sąjungoje buvo 175 "darbo stovyklos" su šimtais "darbo kolonijų"; per jas perėjo 14 - 15 milijonų žmonių.

Kruvina tremtinių kronika

Jie ėjo ir ėjo ir ėjo — lydimi troškių vasaros dulkių, per lietų ir per liūtį, mindami nykų rudens purvą ir brisdami žiemos gilų sniegą, kurį bėrė į veidus įniršusi vėtra, it negailestingas mirties sėjėjas.

Į Šiaurės Uralo stovyklas buvo nuvežta 800 lietuvių Čia mirė 18% atvežtųjų ir kelios dešimtys lietuvių. Stovykloje Nr.47 mirė dailininkas Adomas Smetona.

Juos trėmė ir trėmė ir trėmė — sugrūstus į vagonus, kaip į skerdyklą vežamus gyvulius; sumestus ant upėmis plukdomų beržų, kaip medžių rąstus; suverstus į atvirus sunkvežimius, kaip bulvių maišus, neapgintus nuo saulės kaitros, neuždengtus nuo it peiliais skrodžiančio lietaus per varganą drabužį iki gyvo kaulo, per pašiurpusią odą iki širdies, kuri alpo nuo gėlos ir nuo skausmo.

Abezės stovykloje buvo atitremti vyskupai Teofilis Matulionis ir Ramanauskas V., kaip sugrįžusieji pasakoja, "tūkstančiai lietuvių ūkininkų, daug jaunimo ir studentų".

Juos tampė ir tampė ir tampė — po teismų sales, po karcerius, po kalėjimus ir po priverstino darbo stovyklas, dvigubo žmogaus ūgio spygliuotom vielom aptvertas, kaip erškėčių vainiku vainikuotas.

Į Sieverouralsko stovyklą Nr.35 buvo nutremta didžiausias lietuvių intelektualų skaičius.
Jos sąrašuose kirilica įrašyta:
Antanas Endziulaitis (buvęs ministeris)
Vytautas Bičiūnas (rašytojas)
Pranas Dovydaitis (buvęs ministeris, profesorius)
Kazimieras Jokantas (buv. ministeris, prof.)
Valdemaras Černeckis (buvęs ministeris pirmininkas,
Antanas Kubilius (buv. Klaipėdos gubernatorius)
Juozas Papečkys-Reinys (poetas, karininkas, buvęs ministeris)
Jonas Žygelis (buvęs Spaudos Fondo direktorius)
Ir kiti, ir kiti, ir kiti...

Juos varė ir varė ir varė — į šachtas, kasti "juodojo aukso" — anglies rūdos, potašo ir druskos ir vario; į barakus iš tėvynės šiltų namų, iš barakų į kolchozus, iš kolchozų į chemijos fabrikus, iš fabrikų į ligonines, iš ligoninių į mirtį...

Kotlase mirė dr.Ignas Skrupskelis, buv. "Židinio" redaktorius,
Abezėj mirė prof.Levas Karsavinas, Kauno Vyt.Didžiojo un-to profesorius,
Kotalniče mirė daktaras Petras Matulionis,
Sieverouralske mirė profesorius Pranas Dovydaitis,
studentas Romas Striupas,
mokytojas Leonas Dzikas...

Juos lydėjo, lydėjo, lydėjo — šautuvais ir peiliais ginkluoti kareiviai, maitvanagiai ir šunės, utėlės ir blakės, badas ir ligos — šiltinė ir cinga, tuberkuliozė ir reumatizmas, drugys ir žarnų uždegimas, anemija ir atrofija.

Intos stovykloje tarp kitų buvo Antanas Milukas, JAV lietuvis, nuteistas kaip šnipas ir nubaustas 25-kiems metams; kaltinimas: jis išvertė Upton Sinclairio "Raistą", romaną, kuriame aprašoma lietuviai darbininkai Chicagos gyvulių skerdyklose; suimtas su pirmuoju iš spaudos išėjusiu egzemplioriumi rankoj. Moki angliškai — amerikiečių šnipas.

Jie krito ir krito ir krito — pakelyje į tremtį ir koncentracijos stovyklose, ant lagerio narų ir baudžiamojoje karcerio vienutėje, teismuose po tardytojų smūgiais ir nuo sargybinio šautuvo kulkos, nuo maisto ir nuo bado, nuo kaitros ir nuo šalčio, nuo žmogaus sužvėrėjimo, nuo begalinio tėvynės pasiilgimo...

Norilske, kur žemė grįsta 100.000-čių sušaudytų Magnitogorsko statytojų kaulais, 1940-41 metais atvarė ešelonus lietuvių ir latvių karių.
Vienas liudininkas, grįžęs į Vokietiją, rašė: "Kas lenkams Katynas, tas pabaltijiečiams Norilskas".

Čia surašyta ištremtųjų kronika tik lašas jūroje.
Kančios kelias, kaip galvažudiškas smauglys raivosi per visą komunistinę imperiją: nuo Potmos iki Vorkutos, nuo Vorkutos iki Dudinkos, nuo Dudinkos iki Bakčaro, Bijsko, Krasnojarsko... o pakelėse mirusių ir nužudytų kaulai, kaukuolės, sušalę skundai ir aimanos, suakmenėję kraujas ir ašaros, arktikos ledynus ir O pasaulis?
Nemato.
Pasaulis užsikimšo ausis
ir negirdi.
O Via Dolorosa — Kančių kelias
kaip galvažudiškas smauglys
siekia apjuosti
nerūpestingo pasaulio kaklą.

-x-

Kožvos kaimelio vietoje 1940-41 metais pradėtas tiesti Kožva-Vorkuta geležinkelis.
Kožvoje, kurią kaliniai vėliau pavadino "Miestu ant lavonų", įsteigta pereinamoji atitremtųjų stovykla. Joje 1941 metais du mėnesius išbuvo dr.Mykolas Devenis. Vėliau jis buvo barža nuplukdytas į Narjon-Marą. Vokiečiams padėjus bombarduoti Archangelską, tremtiniai darbi-ninkai buvo išskirstyti po kitas stovyklas.
Varė žmones voromis nuo 50 iki 80 žmonių.
Kelyje užtruko 14 dienų.

Trečiąją dieną prie kolonos prisijungė vaidila Valiūnas, pasisakęs esąs specialus "Pravdos" "tėvynės karo" korespondentas.

Po kelių dienų žmonės pradėjo kristi.
Parpuolė dr.Devenis.
"Nepalikit jo — jis gydytojas, mums reikalingas".
Nepaliko.

Devynios jau dienos...devynios jau naktys...devynios...
...o vora vis slinko. Po kojom atodūsiai krito į purvą
ir žingsniai, it akmenys sunkūs Sizifo, riedėjo
atgal į palikusį uostą, o šlapdriba veidus
it bintais baltais gailestingai aprišo,
ir merkėsi akys, it žvirgždo ledinio pripiltos,
ir burnos ištroškusios gurkšniais, it liepsną, lietaus srovę
gėrė.
Kolonos gale susvyravo šešėlis ir krito į pakelę puolęs.
"Ramybės, ramybės..." jo sąnariai sunkūs kartojo.

Pirmiausia jo kojos abi atsirišo nuo kūno
ir, tartum gyvenimą vytų, nubėgo lengvai sau per taigą.
Tada abi rankos kaip paukščio sparnai debesin pasikėlė
ir skrido, it maldai sunėrusios pirštus, laimingos.

Sargybinio šauksmas užlūžo, ausies nepalietęs,
ir jau nebekando šuns balsas, tik veidą aplaižė.

Kai budelio šūvis sudraskė vaitojančią tamsą,
kulka, tartum geluonis bitės, į smilkinį dūrė,—
"Ramybės, ramybės..." sroveno žaizda prasivėrus.

Apsupo ramybė nuščiuvusią taigą aplinkui,
apsupo ramybė nutolusią panieką, kančią ir skausmą,
ir žemė, lyg būtų ją milžino pirštai lediniai suspaudę,
sustingo ant savo ašies ir daugiau nesisuko,—
apsupo ramybė krauju sukrešėjusį, mirčiai sustojusį laiką.

O siela, kurią pasitiko dangaus kerubinai, o siela,
kuri tartum paukštis laimingas, sparnus tuoj įgavo,
triskart apsisukus linksmai angelams pamojavo
ir tiesai nuskrido į gimtąją Lietuvą mielą...

Altajaus krašte, į Bijsko stovyklą, buvo nutremtas Mažosios Lietuvos dailininkas Adomas Brakas.
Dirbo plytinėje, paskui, kaip dailininkas, gavo teatro butaforininko darbą.
Nebūtų buvę blogai, jei ne įskundimas.
NKVD susekė, kad jis turi vokiečių kalba parašytą knygą apie komunizmą. "Už šnipinėjimą svetimai valstybei" baudžiamoji "trijulės" brigada Braką nuteisė 10 metų prievartos darbams.
Nugabeno į Barnaulo kalėjimą.
Tenai net sekmadieniais kalinius varė į darbą.
Brakui pakišo pasirašyti raštą, kad sekmadieniais jis eina į darbą savanoriškai.
Pasirašyti jis atsisakė. Buvo nubaustas karceriu.
Brako valia nepalūžo ir vėliau.
Bet palūžo sveikata.
Buvo pakastas ant Obės upės kranto.
Kitaip metais, duobkasių numesta, ant kapo išdygo ir pražydo išdidi saulėgrąža.

Kai vaidila Valūnas, pasisakęs revizorium iš centro, enkavedistų raštinės spintoje patikrino prie Adomo Brako nuosprendžio kaltės pridėtą įrodomąją medžiagą — vokišką knygą, po viršelio aplanku surado vinjetėmis, nelyginant Vydūno "Prabočių šešėliuose", papuoštą ir lietuviškai dailia ranka prirašytą lapelį:

Manęs negąsdina diktatorių didybė, nei niekšybė,
Manęs negąsdina neteisėta, kad ir baisi ,valdžia,
Manęs negąsdina jų konstitucijų paragrafai,
Kiekvieną nepaklususį baudžią.
Manęs negąsdina jų rafinuotos rafinerijos,
Kuriomis teka melo, veidmainystės ir klastos
Putotos srovės, tartum iš kloakų užterštas vanduo,
Rami bus sąžinė ir kūnas, kūnas, kolei gyvas, nevaitos.
Manęs negąsdina jų provokacijos, jų kaltinimų,tartum
iš kulkosvaidžio, tirados,

Į teismo aktą surašytos ašaromis, prakaitu, vergų krauju,
Manęs negąsdina jų militarinė paradų butaforija,
Nei prokurorai jų!
Manęs negąsdina pašvinkęs karceris, kur vakar aš buvau,
rytoj kur būsiu vėlei,
Nei dešimtys, nei kelios dešimtys parų,
Nei duona badmirio, batalionai parazitų,
Enkavedistais išsiperėjusių perų.
Manęs negąsdina kvailų teismų namai —
Pro juos aš praeinu, linksmai
Švilpaudamas lengvutę ariją "Sevilijos kirpėjo",
Melodiją iš "Miegančios gražuolės" ar iš "Rigoleto",
Minėdamas gyvenimo pavasarį prie Tilžės,
Prie Nemuno, kaip pasaka gėlėto. — — — — — — — —
— — — Manęs negąsdina, man nebaisu,
Nes baimės aš privalgydintas ir klastos prigirdytas esu,
Nes Viešpaties vėjelis, pūstelėjęs nuo teisybės sosto,
Nušluos jų valią vienu mostu,
Ir nedorybių nakčiai bus gana,
Ir man, ir man, saulėgrąža Obės pakrantėj kai pražydėsiu,
Pražys kita — be rūpesčių diena.

NEŽINOMO VARDO VIETOVĖJE KAZACHSTANE,
atlikusių bausmę, bet be teisės grįžti į kilimo kraštą, "laisvai" įsikūrusių grupę sudarė keliolika lietuvių šeimų ir pavienių asmenų — senų, jaunų ir vaikų, jau gimusių ištrėmime.
Žmonės rengėsi minėti Vasario Šešioliktąją, kai ten pasirodė vaidila Valiūnas, pasisakęs esąs pabėgėlis iš "ypatingos drausmės" lagerio. Įtaringieji jį priėmė su baime. Bet netrukus vaidila Valiūnas įgavo pasitikėjimo ir pavergė visų širdis. Jis paliko su jais keturias dienas ir keturias naktis, mokydamas deklamacijų ir kalbėdamas apie viltį, kaip nevilties evangeliją ir apie ištikimybę: kaip tiltą per gyvenimą.

O, Nemune, o aini protėvių žilų,
O Baltija, o motin tolimoji!
O tėviške, giria šventųjų ažuolų,—
Tu iš visų kelių keleivų moji
į Lietuvą!

Gimta tėvų šalie —
Anie pavasariai jauni, anos žilūnės žiemos
Širdy kaip šventas žemės šauksmas atsilieps,
Ir žingsniai ves ir ves visų maldų "oremus"
į Lietuvą!

O ji po debesų
Ir skausmo apvilktu dangum palinkus
Švies ir gyvens, kai bus beviltiškai tamsu,
Tikėjime regėsi:
gimsta rytas stebuklingas!

Deklamuoja buvusi istorijos mokytoja

Lopšinė protėvių, nei sidabru, nei auksu
Nenuperkamas palikimas praeities gyvos,
Augina mus ir sotina, tarytum motina gyvybės šaukštu,
Neišmainyta į kitas — šventoji žemė Lietuvos.

Po Viešpaties dangum iškėlusi rugių ir kviečių varpas,
Sodraus lietaus pašventintas už pilkalnio kalvos,
Ir plaukiančių rugių, it bronzos, skarą žydinčią suverpus,
Nunokus derlium sodų ir laukų — šventoji žemė Lietuvos.

Joje dar skamba protėvių nemirę žingsniai
Į laisvės kovą ir iš pergalių kovos,
Jos girioje maža tuopelė nuo audrų nelinksta:
Ją grūdina, ją budina — šventoji žemė Lietuvos.

Joje tėvų kapai, joje gyvybės kryžiai ir prisikėlimo
Žiemkenčiai kilimu žaliu pakilę, tartum šilkas kunigaikščių
vėliavos...
Ir mus, pavargusius, į savo glėbį ima
Į amžiną istorijos gyvenimą — šventoji žemė Lietuvos.

Veltui visam plačiam pasaulyje ieškojau
Gelmių prasmės, gyvenimo gyvosios sietuvos,—
Ji ten toli, ji čia arti po mūsų kojom —
Šventųjų kankinių šventoji žemė Lietuvos.

Ko turim, ko neturime,
Dangau, perdaug davei —
Žiedų ir žodžių turinį
Vienam varde beveik.

Pakelyje sustojome
Ir žiūrim atgalios
Ir žaidžiam, lyg pavojumi
Po atgailos gailios.

Netikimu tikėjome
Kaip skęstantys laivai...
Ir silpname tikėjime
Tu man stiprus buvai.

O Dieve, neįžiūrimas
Žvaigždynų žiburiuos,
Pro visa, ko neturime
Turėdamas iriuos...

Kaip meteorą kritusį
Atodūsiu staigiu,
Moderniškuose mituose
Rusenantį regiu.

Kitiems tu kaip kamelija
Nuvysti nuo šalnos,
O man tu evangelija
Gyvybės amžinos.

Upių daugybė, / tiltų daugybė,
O mes keliaujam / vienos įsikibę.

Nešamės naktį, / nešamės dieną,—
Vieną neprarastą, / atrastą vieną.

Gimę jos rankose, / augę širdy jos,
Riša su ja mus / netrūkstančios gijos:

Meilė, kentėjimas / ištikimybė —
Einam ir einam / širdy įsikibę,

Gintaro pasaką — / protėvių Lietuvą
Sekam ir sekam / per audrą ir lietų.

Šachtose, sniego / pūgoj nepaskendę,—
Einam ir einam / dantim įsikandę.

NOSTALGIJA SUSIRGĘS...

Deklamuoja buv. Vilniaus Pedagoginio
instituto studentas

Tave kaip motiną, kaip seserį mylėjau,
Nuo pirmo žingsnio su tavim ėjau,
Tave aplaisčiau džiaugsmo ašarų aliejum,
Nostalgija susirgęs niekad nebepagijau...

Dabar ten dienos, kaip karčių pelynų skonis,
Netirpsta naktys, auga tik bausmė,
Ten kūnas gyvas tik iš Viešpaties malonės
Ir laisvės žiežirba — sunkiausia nuodėmė.

O, Lietuva, tave kas naktį mano mintys lanko,
Kai tu mane tartum Biliūno laimės žiburys,
Tai tavo veidą supa, lyg Saturno lankas,
Šventosios aureolės lankas, laisvės palaima žėrįs.

Tai tavo meilėje mana kančia paskendo,
Nublokštas nuo tavęs tavim tapau,
Tapau aš tavo skausmo gyvu randu,
Tvane tavos gyvybės tartum lašas išnykau.

TRISPALVĖ PRIESAIKA

Deklamuoja buv. Kauno kunigų
seminarijos auklėtinis

Tau, kurs sukūrei žmogų, duodamas pavidalą ir panašumą savo,
Tau, pasauliniame karų tvane kurs išplaukei viršūnėn Ararato,
Tau melsdamies belaisviai, it laisvi, alsavo,
Aklieji garbę davė tau ir nebyliai, nors tavo dieviškos didybės
/nesuprato;

Tau, kurs bylojai pranašui erškėčių degančiajam krūme ant
/Sinajaus kalno,
Tau, kurs tylėjai celėje burnojančio Savonarolos,
Išugdė vasara botanikė baltos lelijos žiedą švelnų
Ten, kur prieš saulę šildos skorpionai ir paniurę kietos styro
/uolos;

Tau, kuris gyvas išlikai su nuteistais mirtin eretikais užkopdamas
/ant laužo,
Tau, ginklų kanonadai tylint, pergalės giesmę grojo vėjo
/violončelė,
Tau vėliavą trispalvę ant piliakalnio tamsybių nakčiai dar
/neaištant,
Tikėjimo drąsuoliai tartum šventą priesaiką iškėlė!

1. DAIGAS PO GRUODU

O, tėviške pusnynų plotuos,
Baltajam sniego patale,
Menu tas lygumas rasotas,
Menu, ir tu buvai šalia...

Nūn tavo veidą dengia snaigės,
Krūtinę gi — ledų grandis.
Ar nenumirs po gruodu daigas,
Ar nesušals tava širdis?

2. AKMENS RAUDA

Akmuo prie tėviškės takelio,
Akmuo krūtinėje gyvoj...
Ir akmeniui net širdį gelia —
Tiek skausmo Kryžių Lietuvoj.

O vergei širdžiai verkt užginta,—
Tai gailios ašaros akmens.
Tai ne sidabro rasos krinta,
Tai ašaros žiemos želmens.

3. SKAUSMO AIDAS

Iš toli ateina skausmo aidas,
Ir man taip krūtinėje skaudu.
Tėviške, tai tavo liūdnas veidas,
Lietuva, tai tavo tiek žaizdų,
Kaip žvaigždžių žiemos skliaute šaltajam,
Kaip snieguolių pusnyje pūgos...

Pėdos...kruvinos... — regiu: eini Altajun...
Ak, tai tu brendi bredi snieguos,
Ak, tai tu, tai tu tremty be atvangos — — —

4. BALSAS TAIGOS TOLYBĖSE

Niekur tėviškės sodybų neregėti,
Veltui rytą, veltui vakarą žvalgaus —
Pro nuodingą neapykantos erškėtį
Nebemato žmonės Dievo, nei žmogaus...

Niekur tėviškės pavasario arimų
Ir aplinkui tik šaltos žiemos ledai —
Ir sušvokštė smurto liūtys ir nerimo —
Rodos, viską šitoj žemėj praradai...

Už kalnų, už upių verkė likę
Laimės lygumos, o virš galvos staigą
"Keršto! Keršto!" maitvanagiai klykė
Ir atitarė mirties balsu taiga.

Lietuva, minčių mintie kasdiene,
Be tavęs aš nieko negaliu!..
Šio gyvenimo gavėjimų gavėnią
Nešam tau kalvarijų keliu...

Guodžiamės sukniubę kaip šešėliai
Atgailos ir atlaidų malda tylia —
Mirę mirčiai — laisvei prisikėlė,
Dieve, kelsimės ir mes tava valia!..

O Dieve, kuris esi danguje ir kiekviename žemės kupstelyje, kurį supylė doro žmogaus rankos...
Tau nėra užtvankų cemento ir plieno, kurių tu neperžengtum ir tau nereikia kelių asfalto, kad nueitum kaip rožių vėjo dvelkimas ir kad nukristum kaip bausmė teisybės...

Ir atsiliepė suimtasis penkioliktą birželio naktį:
"Bet kur tu buvai, Dieve, kai mirties lava užliejo Lietuvos vieškelius ir takus, kaip raukšles motinos veido?"

Tu kaip skydas ant pečių Alkazaro tvirtovės gynėjo, tu kaip raktas Trakų pilies vartų...

Ir atsiliepė antrasai balsas žmogaus,— teisto, kankinto, pasmerkto, bausto:
"Bet kur tu buvai, Dieve, kai kalėjimus užpildė tavo ištikimais ir tave tikinčiaisiais?"

Tu kaip debesis ant aukščiausių Himalajų, tu kaip rūkas ant gimtųjų klonių rūškaną rudenio rytą...

Ir atsiliepė žemaitis nuo Dubysos pakrančių:
"Bet kur tu buvai, Dieve, kad neužkopei ant Šatrijos kalno, kad neperplaukei Nemuno, Neries, Nevėžio, kai tavęs šaukiausi, mane imant nuo žagrės?"

Tu kaip lietus ant vasaros dirvų, kaip lietaus lašas ant ištroškusios avižos laiško, kaip drėgmė ant pabudusio javo, kaip rasa ant kvapaus dobilų lauko...

Ir atsiliepė kaimo senūnas, nešęs per kiemus krivulę:
"Bet kur tu buvai, Dieve, kai mūsų pasėlį sutrypė tankai svetimųjų?"

Tu kaip sidabrinis Paukščių takas giliam vidunakty ir kaip aušros spindulys po nakties tamsybės...

Ir atsiliepė balsas, naktį pakelto iš miego ir suimto ir nežinomam likimui nudanginto:

"Bet kur tu buvai, Dieve, kai mūsų nekaltas šeimas, motinas ir kūdikius pravirkdė aną naktį siaubingą?"

Tu budi kiekvieno girios medelio paunksmėj, tu neleidi, kad be tavo žinios nukristų nenuvytęs putino žiedas...

Ir atsiliepė tėvas, netekęs sūnaus, girios žaliūko:

"Bet kur tu buvai, Dieve, kai šaukdamies tavo vardo sprogdinamuos bunkeriuos mirė laisvės kovų partizanai?"

Tu apgaubi teisųjį malone, gilesne nei Ramusis vandenynas, ir karūną apkloji narsa, kaip ugniakalnio pelenų paklode...

Ir atsiliepė jaunas kunigų seminarijos auklėtinis:

"Bet kur tu buvai, Dieve, kai jie mus persekiojo, gaudė, teisė, kankino ir į mirties nasrus trėmė tuos, kurie tavo vardą ant lūpų nešiojo?"

Tu esi už didžiųjų bazilikų sienų, tu esi mažoj kaimo koplytėlėj...

Ir atsiliepė mūrininkas, kurs dėjo plytas Kauno Prisikėlimo bažnyčiai:

"Bet kur tu buvai, Dieve, kai tavo tarnus kunigus persekiojo, kai suėmė vyskupus Teofilį Matulionį, Būčį, Ramanauską...

Tu esi, Dieve, Romoj, kaip Švento Petro Bazilikos kieme obeliskas ir kaip mūrai aukšti Vatikano...

Ir atsiliepė visi kaip vienas:

"Tu esi, kurs esi, dangaus Dieve, tu buvai, kurs buvai, žmogaus Dieve, tu būsi, kurs būsi, Visatos Dieve...

Ateik, ateik į žmogaus širdį,
kaip Jėzaus malonės,
Kristus meilės
ir kaip Viešpats neteisiųjų teisėjas...
Ateik į Lietuvą, nešančią tavo kančios
ir tavo Išganymo kryžių.
Ateik į dukterį jaunos krikščionybės,
kaip monstrancija taikos ir ramybės.
Dieve, nedelsk,
nes mūsų jėgos dūla ir dyla,
kaip dūmas kodylo...
Dieve, ateik, nes jei tu neateisi,
mūsų viltys nuvys, kaip neprinokę vaisiai,
mūsų žodžiai pabirs, kaip nutrūkusios audinio gijos,
mūsų dienos užges, kaip išblaškyto ugniakuro žarijos...
Dieve, nedelsk,
į duris nesibelsk...
Mūsų šauksmo nepeik,—
Ateik,
Ateik,
Ateik!..

SODYBŲ SARGYBA

Vaidila Valiūnas kalba apie mūsų tėviškė sodybas,
laukiančias grįžtančių iš Sibiro ir kitų šalių tremties

Latakų latakais liūtys nuėjo,
O mano tėviškės tuščios sodybos
Vis nesitraukia pagairėje vėjo
Iš amžinosio sargybos.

Budi pavasarį, rudenį budi,
Budi per vasarų kaitrųjį karštį,
Budi per žiemą ir speigą ir nūdien
Vis nesirengia nukaršti...

Saugo, ir saugo, ir saugo, ir saugo
Židinio seno tėvolių žariją.
Protėvių vėlės, sugrįžę iš lauko,
Klausia, ar žaizdos negyja?..

Žaizdos negyja, ugnys negęsta,
O svetimam neatsiveria durys...
Gyvas sodybas kad gyvas atrastų,
Baltos langinės žiūri ir žiūri...

GYVYBĖS KIBIRKŠTIS

Nijolės Sadūnaitės žodžiai
sargybiniams

Užgesinkit saulę, užgesinkit
Mėnesį pačiam nakties dugne,—
Tik nenuraškykit, nesuminkit
Žiedo, žydinčio prie tako netekties.

Jį man Dievo rankos pasodino,
Dievas jo metus, ne pragaras skaitys,—
Jis liūčių nebijo, nei ledynų,
Kaip šventa gyvybės kibirkštis.

Tik nenuraškykit jo, nelieskit,
Žmonės, savo pirštais kruvinais,—
Jį kaip džiaugsmą, jį kaip laimę, jį kaip liepsną
Aš dengiu sugrubusiais delnais.

ARCHIPELAGO GULAGE
Du iš Lietuvos kankinių kronikos

Mirty ten gyvos širdys dega
Po sniego tunika saugia,
Ir man jas apdainuoti maga
Archipelago gulage — — — —

Kančių ir kraujo kaupas kaupias
Nebepavidale žmogaus,
Bučiuoji žemę atsiklaupęs
Po palaima tėvų dangaus.

Ir žydi kraujas, žydi kančios
Širdies erškėtrože dygia,
Bet sielos niekas nesupančios
Gulagų archipelage.

Tulžies tau, Petkau, buvo duota,
O tu šaukei: "Man atgaiva
Archipelaguos nukryžiuota
Ištikimoji Lietuva!"

Tau teismas paskelbė, Nijole:
"Kalta!"
— "Ne, nieko panašaus!"
O tu iš džiaugsmo vis kartojai:
"Pasigailėti neprašau!"

Nuo žodžių tų teisėjai dreba
Po savo ištarme baugia,
Nes tu pamynei melo stabą
Archipelago gulage.

"Su Lietuva aš sužieduota,
Ji man gyvenimo gaiva,—
Teismuos ir lageriuos kryžiuota
Ištvermingoji Lietuva!"

Iš užrašų, rastų po sniego danga
atkastos miško kirtėjos rankose

x Duoną valgiau — ir alkau.
Vandenį gėriau — ir troškau.
Ne savo. Ne savo.
"Made in Moscow".

x Dieve, atleiski
Šią nuodėmę vaiskią:
— Netikiu, netikiu
Meile fanatikų.

x Nupjovėm medį. Šakas nugenėjom.
Palaidojom žmogų
Su meile, žaizdom ir idėjom.

x Jei mūsų skundo negirdės,
Likimo mūsų nematys,
Apsups, apsups, apsups pasaulį
Ilga poliarinė naktis.

x Aš tik akimirkai
Prie vakaro pusnies priglust norėjau...
Kaip tu bučiuoji mano ranką,
Kaip glostai mano veidą, vėjau...

x Nebešalta. Nesunku.
Taip lengva, lengva.
Moja motina (mirus)
Pro seklyčios langą.

x Sninga. — — —
Sninga ir sninga.
Kad mano nelaimę užsnigtų,
Būčiau laiminga.

Stalinui mirus, buvo paskelbta amnestija, bet politinių kalinių lūkesčiai neišsipildė: pirmoje vietoje buvo paleisti kriminalistai, žmogžudžiai, vagys ir kitas gaivalas. Trūko politinių kalinių kantrybė. Prasidėjo streikai (I streikas — 1953 metų liepos 21 d.; II-trąjį streiką 1955 m. vasarą Vorkutoje pradėjo lietuviai);

Dieną prieš streiko paskelbimą stovykloj atsirado vaidila Valiūnas, kaip griežtam režimui ir sunkiam darbui atsiųstas nusikaltėlis.

Suradęs progą, jis pradėjo kalbas su kaliniais.
"Broliai
ir nebroliai,
ar norit, kad aš jums
pasakyčiau, ant ko laikosi sovietų imperija —
didysis tautų kalėjimas?"
Buvo atsakymas: NORIM!
Ir vaidila Valiūnas
kalbėjo:

"Viešpats — mano šviesa, gelbėtojas mano: ko man bijoti?
Viešpats gina mano gyvybę: ko man drebėti?
Dovydo psalmės, 26, 1

Lietuvišku žodžiu nuo amžių mes garbinom tave,
tėvų ir protėvių Dieve,
ir tu nereikalavai iš mūsų garbės per panieką,
ištikimybės per policiją,
melo per teismą,
tiesos per melą ir meilės per neapykantą.
Ne taip, ne taip supranta atėjūnai meilę, maldą, garbę

ir ištikimybę.
Savus dievus, savo maldas ir savo priesakus
jie atnešė į mūsų žemę.

Jų pirmas dievas buvo melas,
jų antras dievas buvo kerštas,
jų trečias dievas buvo prievarta,
jų ketvirtas dievas buvo niekšybė,
jų penktas dievas buvo išdavystė,
jų šeštas dievas buvo žudymas,
jų septintas dievas buvo svetimo turto grobimas,
aštuntas — niekinimas grožio, meilės ir idealizmo,

o devintas — baimė.

Ir garbino jie baimę, savo valdinių ir savo valdovų dievą

ir sukūrė gigantišką baimės kultą.

Lydėjo juos baimė dieną ir naktį,
rytą ir vakarą,
dirbant ir miegant, mylint ir bučiuojantis,
sekant ir išduodant, žudant ir nužudžius.

Juos gąsdino gyvieji, kad gyvi
ir mirusių lavonai nedavė ramybės
nei valgant pusryčius, nei vakarienę,
nei geriant vandenį, nei alų, nei degtinę,
nei teismų salėse, nei pokyliuos,
nei namie tarp sienų keturių,
nei kelionėje ant plyno lauko.
Ir baimės siaubo apimti jie tūžo, kad nusikratytų,
bet ji dar ir dar stipriau juos smaugė savo geležinėm
replėm.

Ir lydi juos anie dievai devyni ir devynios dešimtys mažų
dievukų
į tarnybos lapą ir į partijos bilietą kruvinu pirštu įrašyti.

Ir tebelydi juos ta baimė penkmečiai po penkmečių.

ir bijo jie. Ir bijo jie. Ir bijo.

Bijo viršūnė apačios, bijo apačia viršūnės.
Bijo vienas visų, visi — vieno.
Bijo jaunas seno, bijo senas jauno.
Bijo vaikas tėvo, bijo tėvas vaiko.
Valdininkas bijo pavaldinio, o pavaldinys viršininko.

Visi jie kas nors ko nors bijo.

Jie bijo! Jie bijo! Jie bijo!

Jie bijo poeto simbolisto,
Jie bijo užsienio turistų,
Jie bijo, kai darbo diena,
Jie bijo, kai religinė šventė.
Jie bijo moderniško meno,
Jie bijo istorijos vadovėlio seno.

Jie bijo Jakšto, Pakšto, Maironio,
Jie bijo Bernardo Brazdžionio.

Jie bijo izraelito, protestanto, kataliko,
Jie bijo tūkstančio dalykų.

Jie bijo. Jie bijo. Jie bijo.

Jie bijo balto, jie bijo juodo,
Jie bijo gaidžio raudono kuodo.
Jie bijo geltono-žalio-raudono,
Jie bijo negyvo Lenino lavono.
Jie bijo radijo BI-BI-SI,
Jie bijo lietaus nelietaus debesy.
Jie bijo Romos, New Yorko, Paryžiaus,
Jie bijo bažnyčios, kaip velnias kryžiaus.

Jie bijo. Jie bijo. Jie bijo.

Dzeržinskis bijo Menžinskio, Jagoda bijo Ježovo,
O visi kartu sudėjus — bijo žmonių, išsigandę lenda po lova.

Jie — nenugalimos armijos maršalai, generolai,
politrukai, revoliucijos pirmūnai,
apdovanoti už drąsą, kaip kiškis kopūsto lapo

Bijo Lietuvos Nežinomo Kareivio kapo.

Jie bijo! Jie bijo! Jie bijo!

Jie bijo žmogaus nužmoginto, bejėgio, nelaimingo,

Jie bijo to, kurs dar yra,
Bijo to, kurs šią naktį paslaptingai dingo.

Jie bijo! Jie bijo! Jie bijo!

Jie bijo Berijos, Berija bijo Stalino,
O Stalinas — Vorkutos vergo, kankinamo kalinio.

"Tai ko, pagaliau, mums bijoti!" —
Unisonu sušuko visi.

"Vorkutoj sukilimas!" —
pranešė BI--BI-SI.

x x x

Žeme, o žeme, kodėl tu
Tokia begaliniai sunki?
Kiek tavęs tegali pakelti
Mano pirštai penki.
(Sunki ne žemė,
Žmogaus širdis...)

Žeme, o žeme, kodėl tu
Tokia svetima ir šalta —
Vėsta, lyg ledas ją geltų,
Mano pavargus kakta.
(Ne ledas ją gelia —
Žmogus...)

Žeme, o žeme, kodėl tu
Tiek nežymėtų kapų
Leidai iškast sau ant veido,
Tiek, kad net dangui kraupu!..
(Kapai ne ant mano veido,
ant žmogaus).

Žmogau, o žmogau, kodėl tu
Be gailesčio žmogų žudai!.. —
... Pravirko — ir verkė ir žemė
... Ir taigų ir tundrų žiedai.
(Tik ne žmogaus širdis...)

x x x

Parinkom viksvom vainikuotą galvą —
Tegu jos amžinąjį atilsį kuždės,
Padėjom rūpesčius nutilusius po galva,
Padėjom skausmą nebe skausmą prie širdies...

Padėjom ašarų šlakus ant tavo veido,
Prie rankų — darbus nebaigtus, o prie galvos
Širdžių maldas, kurios migla neišsisklaido,
Ir uždengėm akis paveikslu Lietuvos.

Padėjom drobės ritinį, it kelią, tau po kojom,
Kad juo keliautumei į TEN lengvai virš debesų,
Žvaigždėtą maršką ant pečių užklojom,
Naktim kad būtų šilta ir šviesu...

Sugrįžo grožis karalienės Nefertiti —
Archeologų atkastas — gėlė jaunystės amžinos...
Kur tavo kaulai, XX a. verge, verkaus išblaškyti,
Ir kas surinks juos ligi paskutinės Viešpaties dienos?..

Šį sunkų vakarą, kai tarp užmigusių šešėlių
Kaip mūs gyvybė, vaško žvakė vėjuje drebės,
Ar tu girdėsi, tu, dievop nuėjus siela,
Šią mūsų raudą prie tuščios duobės...

x x x

Praeis gyvenimas, kurs daug žadėjo,
Kurs nepaliko tuštumos,
Kuris kaip tėvo sodo serbenta žydėjo
Gimtų namų pavėsy... Vakaras pamos.

Praeis gyvenimas, kaip daug praeina
Pro mus visus
Sunkus, šviesus,
Praeis pridengęs šydu veidus,
Kaip miglos tolumoj kur sklaidos,
Ir daug kas jojo pasiilgs, ir daug kas jo nepasiges,
Atminęs valandas džiugias

Ir daug kas juoksis,
Daug kas verks,
Pakol širdis pavargs...

O jis praeis nakties krantu
Su tavo nuoskauda kartu —
Ir nežinosi nei kada
Jo paskutinė valanda
Ir nežinosi nei kame
Jūs susitiksit su žeme
Ir nuo kokios erdvių žvaigždės
Nepažadėta prasidės
Kita diena jau ties
Krantais kitos buities... — — —

x x x

Įvyksta tai, ko mažiausia tikimės.
Tikimės to, kas nuo mūsų akių užskleista nežinomybės uždanga
Uždanga prasiskleidžia ir vėl užsiskleidžia
Ir mūsų neklausia,
Ar mes žvelgėm į ten su viltim ir su meile,
Ar mes grįžom iš ten be vilties ir be meilės...

Ir žadėtasai žodis, nualpęs ant lūpų,
Tartum švinas
Taip slegia, nežmoniškai slegia
Šalto antkapio akmenį kietą.

Ir gyvenimo žodis,
Tartum medis, netekęs šaknų ir be lapų,—
Ima džiūt, ima džiūt, ima džiūti
Ir numiršta be garso.

O, gyvenimo žodi žadėtas,
Nebegrįžta atgal tavo veidas,
Nebegrįžta atgal tavo kūnas,
Nebegrįžta atgal tavo siela,
Tik ant griaučių to sauso kamieno, tartum vaiduoklis,

Nutūpęs dykumų maitvanagis
Mūsų likusias valandas
Lesa ir lesa ir lesa.

Kenotafas — gr. kenotaphion,— tuščias kapas, kurį senovės graikai supildavo iš jūros negrįžusiam jūreiviui, žvejui ar šiaip be žinios dingusiam žmogui.
Tokiais kapais nusėtas ištisai Sibiras. Dažniausia jie tušti dėl to, kad vilkai iškasa negilius į sušalusią žemę palaidotų kūnus; atėję aplankyti teranda tik išbarstytus kaulus.

Laidotuvių giesmė

Kai skriesi per tolimus Viešpaties plotus,
Šioj žemėj pavargusi siela,
Te Angelas Sargas tau leidžia sustoti
Nors mirksniui ties Lietuva miela.

Nors kūną priglaus svetimoji žemelė
Ir oš ne gimtieji šilojai,
Akim amžinybės paglostyk tą šalį,
Kurią vis krūtinėj nešiojai.

Per tremtį keliaujant neramią ir klaikią,—
Po skausmo, nelaimių beskaičių —
Te Dievo malonė tau amžiams suteikia
Ramybę, kurios neradai čia.

PASKUTINIS AMEN

UNO plenumo posėdžių salėje (New Yorke)

Ir vaidila Valiūnas tarė:

—Tėvynės priešai, melo ir klastos draugai,
Tylėjau sunkiai ir ilgai,
Prie geležinės uždangos,
Griuvėsiuos miestų, karo pelenų ir suodžių,
Nepasakiau tiesaus ir tikro žodžio...

Nepasakiau, kaip spaudė, it akmuo, krūtinę
Balsai kovotojų, miškus užtvinę,
Nepasakiau, kokia rasa velėną gimtąją palaistė
Kovotojai už laisvę,
Už žemę, kur nuo amžių auga mūsų laisvės medžiai —

Tyloj kaip Viešpaties vargonai, audroje — bežadžiai...

Nepasakiau, kaip diktatūrų surakintą širdį
Žudynės, kraujas, kančios lig mirties nugirdė,
Nepasakiau, kaip ašara kiekvieną vilgė kąsnį
Kasdien kasnakt karčiu kerštu kartesnį...

Jūs, melo ir klastos draugai, ir jūs, teisybės priešai,

Man trūko ne drąsos ištart jums pasmerkimo žodį viešą,

Ne oro trūko, ne erdvės, ne geležinio ginklo,—
Man trūko Laisvės statulos paminklo,
Man trūko pasaulinės auditorijos-tribūnos
Prakeikt ir paskutinį Amen pasakyt stabams komunos.

Taip pasakyt, kad jį girdėtų
Septyni tūkstančiai Amerikos poetų,
Septyniosdešimt milijonų darbininkų —
Po Pensylvanijos kalnais ir Fordo fabrikuos, prie lavos, geležies
ir cinko,
Kad jį girdėtų kurčios ausys, miegančio ant šilko pagalvėlių
diplomatų
Ir tie šimtai, ir tie šimtai, ir tie šimtai,
Kur pjautuvu ir kūju žaidžia nerimtai,
Idėjinių degeneratų,
Samdytų agentų ir saloninių komunistų,
Ir tų, kurie savom galvom galvot nedrįsta...

Pažįstami ir nepažįstami manos tautos bičiuliai,—

Mes daugel metų buvom tik kreida rašyti nuliai
Ir mūsų — žudomų dvasia ir nužudytų kūnu —
Kai suokalby didžiųjų milžinų valstybių šaukėme
(kad trenktų vidury žiemos!..) perkūno,—
Nei Casablankoj,
nei Paryžiuje,
nei Potsdame,
nei Jaltoj
mūsų balso niekas negirdėjo...
Diena nuščiuvo, o naktis didėjo.
Pasaulio sąžinė, apžėlus samanom, miegojo,
Tiesa, kaip unkščiantis šunytis, raitėsi per konferencijas (taikos!)
prie stalo kojų...

Ir buvo nuotaika gera. Ir liejos vynas ir šampanas.

Ir plaukė votkoj lašiša ir tikrą ikrą mėtė parko paukščiams girtas
panas...
Ir išsiskirstydamos galvos davė spaudai platų
Didžiųjų demokratijų laimėjimo komunikatą
Gilios draugystės dvasioj konferencijos baigtos
Pirmos — antros — trečios ir nesvarbu kelintą kartą kelintos...

Ir jį pasaulis, kaip Walt Disney vaikišką groteską-pasakaitę

Nudžiugęs skaitė, sunerimęs skaitė, tikėjo, netikėjo — skaitė...
Ir buvo pasaka graži
Ir apgaulinga, dievaži!
Ir buvo pasaka linksma
Po giltinės panorama,
Ir nuo tos pasakos, nuo jos
Valstybė plūdo vėl kraujuos,
vėl geso laisvės žiburys
ir netikėjom, kad sugrįš
pro demokratijų aukas
upelis, ne krauju tekąs,
o pieno žydinčio puta
ir taiką tikinti tauta
po viską žudančio rudens
vėl prisikels ir vėl gyvens...
Ir ėjo dienos, ėjo mėnesiai ir metai —
Tautom, tartum šachmatais žaidė šachai ir magnatai...

Ir krito Vengrija, Čekoslovakija ir krito
Lietuvis — miško brolis, nesulaukęs ryto
Ir sunko žingsniai, reto paskutinių laisvės palikuonių gretos,—

Ar ne dabar, ar ne dabar pats metas

Teisybės žodį tart,
Ar ne dabar,
kai jis kaip Hirošimo bomba iš velnioniškos vergų,
niekšų ir bailių tamsos
nuo pat ašigalio
lig pat ašigalio
planetą mūsų perpjautų balsu titano S O S !
(mūsų sielos laisvos, gelbėkit mūsų kūnus).

Taip šaukė UNO dykumoje vaidila Valiūnas — — — — —— — — —
— —
— — — — — Plenumo posėdis seniai jau buvo pasibaigęs.

Už salės sienų krito pirmos drumzlinos New Yorko snaigės.
Dengė dangoraižius ir posėdyje pamirštų tautų vardus jis dengė,
Walstreeto pilką, tartum pilkas doleris, padangę...

Ir buvo visa taip politiškai tylu...
Ir buvo taip fantastiškai nerealu —
Ir tie Valiūno žodžiai, neregėtai smulkūs,
Į dulkių siurblio muziką įkliuvę, tartum dulkės,
Kai negrai automatiniais siurbliais niūniuodami melodiją "We shall
overcome" valė
Didžiųjų posėdžių — mažų tautų palaidojimo salę.

Laisvojo pasaulio lietuvių išeivių
kongreso bankete

Motto:
I. "Tu neik į pokylio namus, neik ten raudoti ir neramink jų, nes aš atėmiau iš šitos tautos savo ramybę, malonę ir pasigailėjimus,— sako Viešpats".
Jeremijas, 15, 5
II. "Jie paliko tave, priešų išvesti pėsčiomis, bet Viešpats sugrąžins juos tau kaip garbingai nešamus karaliaus vaikus".
Baruchas, 5, 6-7
III. MANE — THEKEL — PHĄRES (suskaitė, pasvėrė, padalino).
Danielius, 5, 5

Iš mūsų žemės niekas mūsų neišrovė
Ir niekas amžiais neišraus
Šaknų, įaugusių pas gimtą griovį,
Nebijančių ugnies, nei vėjo atšiauraus!

Išėjom pėsti, lyg tauta iš Švento Rašto,
Nebuvo kur priglaust galvos gūdžiam kely,
Kiekvieną žingsnį, tartum sunkią naštą,
Malda lydėjo sentimentali...

Prakiurę debesys užtemdė horizontą,
Ir medžiai, motinos kalba kalbą,
Ir visa, visa, kas dar buvo šventa,
Sutirpo ties ilgos nakties riba.

Ir kai išaušo rytas, kontinentai
Pabudo šimtmečius miegoję, aistrų verpete
Kairėn nuėjo dienos, naktys dešinėn,
Tada pabudome ir mes kitam krante.

Puotų ir pokylių apsvaigime užmirštam,
Kur mūsų gyvos šaknys, kur visų
Dienų prasmė, ir beprasmingai mirštam
Kaleidoskopiškai apaugusių varsų

Šešėliuose,
kuriuos užgesę meta metų žiradeliai
Bengalinėm ugim mus peršvietę nuogai...
Ir patys, tartum negyvi šešėliai,
Kurie, prabrėškus tiesai, išgaruos,
Sau pasmerkimą kalam ant aušros,
Sau ištarmę, rašytą paslaptingos rankos, skaitom:
MANE — THEKEL — PHARES —
Ir svetimos padangės taria:
BLOGAI!
Ir žemė pakartoja: Taip, o taip — BLOGAI!
Ir slystame iš rankų viešpačiui likimui,
Gyvenimui numirę, mirčiai gimę,
Tartum vertės netekę pinigai!..

atsako klausiančiai jį gimtai žemei, ar nesigailėjo
pasirinkęs savanorišką tremtį, kaip ir tūkstančiai mūsų

Nesigailėjau nė sekundės.
Svetur klajodamas, gimtoji žeme, dieną iš dienos,
Kai tu po žingsniais svetimųjų skundeis,
Kad seklios marios paskandint tėvynės kančiai,
Nesigailėjau,
Kad nespaudžia mano rankų vergo pančiai,
Nesigailėjau nė sekundės, nė vienos!..

Nesigailėjau, kad nei prievartos širdy, nei melo
Ant lūpų su veidmainiais nekartojau tau, gera,
Gimtoji žeme, kai be tavo pulso alpome ir šalom,—
Tai tavo meilės, tartum saulės,
Man buvo pilnas didelis platus pasaulis,
Kur prievartos žmogaus širdy, nei melo meilėje nėra.

Nesigailėjau kovoje titanų
Klajodamas aklos nakties mirties briauna,
Gimtoji žeme, protėvių ir prarastasis rojau mano,—
Aš, nešdamas paguodą tavo kančiai,
Veriu dienas Sopulingos dalies ražančiui,
Tikėdamas: ateis,
tariu: ateis,—
tartum Apaštalų išpažinimo maldoje,
skelbiu: ateis
Išsivadavimo Diena!

literatūros vakare apie poetų misiją

Einu aš per Lietuvą — kalbinu žemę ir žmogų
Ir kalbinu upę nesenkančią skausmo, raudų.
Atplaukia, štai, gedulo gaubtais procesija, slepiasi saulė po
žemdirbio stogu,
Iš juodo vidudienio skliauto palinkusia žemėn vaivorykštės
juosta brendu...

"Ką laidojat, žmonės" — aš ilgą procesiją klausiu,
"Ar veda jus, žmonės, seni praeities pranašai?" — — —
Ir gieda ir gieda tauta, kaip didinga šventovė,
/"Apsaugok Aukščiausias",
Spalvom devyngarsėm pražysta Maironio giesmės stebuklingi
/lašai...

"Mes laidojam mirtį... Vilty mes gyvenam. Saulelė per vėlinių
slenkstį atkopdama kelias
Ir budina svietą linksma Donelaičio žodžiu..."
Per Lietuvą veda drąsių disidentų pavasarin šaukiantis kelias,
Ir Rasose Putino "Mortuos voco", "Vivos plango" gūdųjį balsą
/girdžiu.

Procesijos prieky prie degančio žvakės aš pridedu nuogą pirštą —
Rašysiu krauju ir ugnim! Ir uždūsta laidotuvių žvakės liepsna
mano gyslose verdančio kraujo ugny!..
— — — Pro miglą, pro skausmą, pro krintantį debesį tirštą
Prabyla dangus:
"laisvę skelbę nelaisvėje tautai poetai nesensta,
poetai nemiršta,
Poetai iš Dievo malonės per amžius gyvi ir jauni."

pasitinka naujus disidentus iš Lietuvos

Visi mes bėgome nuo karo,
Nuo maro, melo ir mirties,
O ji — mirtis — kaip kardas karo
Viršum žmonijos ateities.

Viršum žmogaus kelių pakibus
Maro ir melo uždanga...
o mus — šauks tėviškės sodybos
Ir žvaigždės, šiaurėje degą...

O mes — ten regime pašvaistę
Svajonių amžinų, namų
Ir tikime ir nesitaikstom
Su neganda ir likimu.

Likimas vedė mus ir baudė,
Bet ne likimas laisvę duos —
Dangus iš liaudies pančių liaudį
Ir iš vergijos išvaduos!

Ir negandos neišsigandus
Išbris tauta mirties marias,
Eis kankinių tautos legendos
Į amžinybes nemarias.

Ir ant žmogaus galvos pakibus
Žlugs maro melo uždanga,
Kils gyvos tėviškės sodybos,
Kaip žvaigždės šiaurėje degą...

VASARIO 16 MINĖJIME

Šaukiau aš valandas, kad jos sustotų,
Šaukiau dienas, kad neitų pro mane,
Šaukiau metus šaunios jaunystės puotų,—
Ar stos, ar neis, ar grįš jos — nežinia.

O laikas, tartum Nemunas patvinęs,
Pro šalį bėga kruvina banga
Ir neša juodus atdūsius tėvynės,
Ir mintys — gervių virtinė ilga —

Lig šiaurės per padangę nusitiesia,
Lig kranto gintarinės Baltijos,—
Ir ima degt vėl žiežirbos išblėsę
Ir ima šaltą širdį degint jos...

... Ir ten, kur liko tėviškės sodybos,
Ir ten, kur blėsta senas židinys,
Ir ten, kur už ginkluotosios sargybos
Benamio naštą neša tremtinys,—

Regiu aš didžią mūsų žemės prasmę
Ir jos naujų dienų aušras skaitau:
Pro speigą, pro rudens audras mes,
O Lietuva, vėl tau pavasarį, vėl laisvę šaukiam tau!

VAIDILA VALIŪNAS SKAITO B.B. LITERATŪROS VAKARE CHICAGOJE PO TO, KAI IŠ VILNIAUS LAISVĄJĮ PASAULĮ PASIEKIA ŽINIOS APIE SPALIO MĖNESIO 10 DIENOS KILUSIUS NERAMUMUS

JAUNIEJI

Jaunieji — jie dienų ramybės nepakenčia,
Klastingų iškilmių, įstatymais rašytų švenčių!

Kai seniai saugo savo sapną seną,
Jaunieji ryto ilgesiu gyvena!

Ir tėviškės aukštų padangių paukščio skrydį
Nesurakintų rankų mostais lydi.

Jaunieji — jie kas sava ir kas svetima jiems, skiria,
Ne mirti kartą gimę ir gyventi mirę,

Jie žemėje palikę bėdžių bailią bandą,
Laisvi dvasia laisvom padangėm sklando!

Tėvyne, būk gyva tu jų gyvom širdim!
Mes su tavim!

Jaunieji — ne parabolėm, klasta, melu auginti,
Išmoko neapykantos nekęst, o tiesą ginti.

Jaunieji — jie išneš kraujuojančiąją saulę
Per naktį, per kalėjimus ir per ligoninių apgaulę!..

Jaunieji dega-dega ir nesudega Kaune!..
Jie nesupranta svetima kalba sakyto žodžio "Ne".

Ir Vilniaus gatvėmis, užmiršę, kas ugnis,
Jie pasilieja tartum potvynio vilnis...

Kas pralaimėta ir laimėta kas, neklausdami,
Jie eis, lyg per bedugnę lieptu — mirtimi!

Juodąsias valandas šviesiom akimirkom pakeitę,
Sukraus kryžiuojamai tėvynei laisvės kraitį.

Neamžinai vampyrai jūsų dvasią gers ir siela mis,
Jaunieji, mes su jumis!

Tėvo Karolio Garucko, Lietuvos grupės Helsinkio susitarimų vykdymui remti komiteto nario, Ceikinių parapijos klebono, vieną gūdaus rudens sekmadienį, kai Ceikinių bažnytėlė lūžo nuo susirinkusių maldininkų iš Ignalinos ir Švenčionėlių, iš Vabalninko ir iš Biržų, iš Luokės ir iš Rietavo, iš Prienų ir iš Vilkaviškio, iš arti ir iš tolo — iš visos Lietuvos, pasakytas

PAMOKSLAS

Gyvendamas gražiai, kas negyvena tarp žmonių,
Kam nepakanka savo žemės trupinių?
Kas nesupranta šiųjų dieviškų namų ramybės, kas?
Pakelkite rankas!
(Kad kas pajudintų bent vieną pirštą...
Pamokslininko balsas mirtinoj tyloj numiršta...)

Geltono rudenio dangum gegužio grįžęs takas grįžti moja mus.
Kas priešui pardavėt laimingus motinos namus,
Aš klausiu, verkdamas kiekvieno klausiu, kas?
Pakelkite rankas!
(Kad kas pajudintų bent vieną pirštą...
Pamokslininko balsas antrą kartą mirtinoj tyloj numiršta...)

Užpuolė amaras atolą prie nusekusios Ventos,
Pabudo Simano Daukanto giria žemaitiškai per šimtmečius
/vaitojusi ir vėl vaitos,
Pablūdus Pyvesa aukštaičio skundais skųsis ir lemens,—
Vėl žiedi baudžiavos ant Dionizo Poškos ąžuolo liemens...
Kam tėvas nepatinka, laisvės ašaras širdim renkąs,
Pakelkite rankas!
(Kad kas pajudintų bent pirštą...
Pamokslininko balsas trečią kartą mirtinoj tyloj numiršta...)

Ne savo — tėviškės — kartoju šiuos papiktinančius, seserys
ir broliai Kristuje, žodžius,
Kaip bitės geluonis, skaudžius:
Kas numirėt (o Dieve, Dieve!..) — Requiem aeternam...
o kas gyvas — klausiu — kas?
Pakelkite rankas!

Ir pakelia rankas visa bažnyčia ir šventorius visas,
Ir pakelia visa vergijoje pravirkus Lietuva:
"Pažįstam dieviškų namų ramybę,
Nepardavėme motinos namų,
neišdavėme židinio šventų žarijų,
kartu su tėvu renkam laisvės ašaras širdin,
kad jos kaip gintaras žėruotų naktyje,
kad jos užkurtų gaisrą, šaukiantį pasauliui:
aš nemiriau,
aš gyvenu,
aš amžinai gyva!

Kuo mes panašūs siela sergančia ir kūnu,
Numirusiu, kurio jau niekas negaivina,
Kuo mes panašūs į Ievos prakeiktą sūnų,
Į juodą Afrikos žemyną?..

Kuo mes panašūs į nupjautą žolę,
Kuo mes panašūs į išrautą medį,—
Sesuo nebe į seserį, brolis nebe į brolį,
Žmogaus pavidalą praradę...

Kuo mes panašūs į naminį paukštį,
Kuo į laukinį Zoo žvėrį —
Galva į žemę, kojom į aukštį,
Pavalgę laisvės, o vilties negėrę...

Dar plaukiame tamsos upe, tartum be rankų
Ir einame į niekur, nešami ne kojų,
Akis įrėmę į padangių taką blankų,
Sukandam nerimą dantim sveikuoju...

Staiga nubundam naktį, ryto išsigandę,
Skausme dar kalbame, praradę džiaugsmo žadą
Ir saugome įvertą nosin grandį,
Kad neištrauktų tie, kurie mus veda...

Senų tėvų dievus pasiuntę po perkūnų,
Tėvynės duonos nebeprašom mes Žemyną,—
Tuo mes panašūs siela irgi kūnu
Į juodą Afrikos žemyną.

KVIETIMAS,

visiems, kurie Lietuvą kasdienybės dulkėse ir gerovės lenktynėse baigia pamiršti

Pro naktį juodąją ir pro tamsos bedugnę
Tu, nemarioji džiaugsmo siela, praeini
Dejas ir himnus nešdama ir žemės ugnį
Kaip srovę tyrąją šaltinio vandeny...

Ir tau balti kalnų vainikai nusilenkia,
Ir kyla kloniuose giedodami žiedai,
Ir eina vėjas, tartum brolis po paranke,
Kurį tu kryžkelėj paklydusį radai.

O tolimų dienų vaikystės siela nemarioji,
Neatsidžiaugianti, kaip kūdikis, žeme,
Eime atgal į prarastą jaunystės rojų,
Į tėviškę, nors pasakyt "sveika!",
Į kenčiančią ir pasiryžusią ištvert,
Į laukiančią, nors atsidust ir apsiverkt,
Į Lietuvą, nors pasakyt "sudie..."
Eime!
Eime!

I. Sugrįžimo žiedas

Lėktuvas Vilniaus vakaro vitražan nusileido,
Į žemę triskart trenkęs ir pabudinęs iš sapno pagaliau,
Naktis nusinešė tikrovę, tartum sapno aidą,
Širdis apsidžiaugė: gana keliaut... gana keliaut...

Tarytum sveikindama žemė aikčiojo po kojom,
Įgavo kojos paukštį nešančius sparnus,
Ir rankom ir širdim, tartum girti, iš laimės mojom
Ir, rodos, kūnus pametėm senus... ir plasnojom

Kai akys netikėdamos, kad jau tikrai, sužiūro
Tikrovėje ieškodamos tikrovės netikros,—
Gėlių, žiedų,veidų pražydus begalinė jūra
Kaip užtvanka bangavo už gėdingos, tartum kapinių,
tvoros.

Ir kelia jie, ir nešam mes žodžius širdy, kaip užgesintą ugnį,—
Koks vėjas pelenus nuo dūlančių nuodėgulių nužers?
Ar metų, prievartų, pagiežos ir melų bedugnė
Ir vėl tarp mūsų ir tarp jų neprasivers?!

Neprasivėrė. O nužėrė.O liepsnojo gaisras,
Nutvieskęs naktį viršum Vilniaus gotikos; rytuos,
Padangėje nuščiuvę nuo širdžių kaitros
sutirpo papirktų politikų polemikos ir aistros
Ir sugrįžimo žiedas skleidės ant gimtinės žemės, vėl
tėvynėje rastos.

Lėkė debesys dangum, it seno tėvo sarčiai,
Gaudė girių glūduma viršum anų dienų šaltinio gėlo,
Slėpė jį apgaubę gedulo paparčiai,
Ošė eglės, atsiminę motinų užgniaužtą gėlą.

Iš nemirusios srovės, kuri jaunystės
Metuose mane, tave ir visą mūsų giminę gyvybe girdė
Pajutau staiga, kaip tartum vaivorykštės
Spinduliai pradėjo plūst į mano širdį...

Godžiai gėriau gailią giesmę girių,
Vos alsuodamas, lig skausmo, ligi užsprigimo...
"Ateities aušrom tikėdami jauni jie dangui gimė, žemei mirė"
Išgirdau aukštų viršūnių balsą kimų.

O iš požemių, iš po šaknų, iš gipso klinčių
Proistorės protega pakilusi srovė ruseno
Pro tėvų kapus, pro brolių skaudų ginčą —
Kaip šventa gyduolė gydė žaizdą seną.

Ir tautos nakties tamsoj sužirę sidabriniai
Man šnerėjo tėviškės gyvi šaltiniai
Po baltų jaunų berželių brolių guotu
Ir po kelmu, po senoliu samanotu.

Ne, ne prie balta drobe užtiesto vaišių stalo,
Apsuptas vėlei savų, nei gyvas, nei miręs esu:
Tėvas iš Kazachstano, motina iš už Baikalo,
Brolis iš Pravieniškių, iš Totenwaldo sesuo...

Sukasi sukasi metai, it ligų susuktas ratas,
Grįžta nedingęs niekas neužmirštoj praeity —
Renkasi dėdės ir tetos, senos ir be sveikatos,
Renkasi geros anytos, renkasi svainiai tvirti...

Pusbroliai, pūdymą arę, ir seserėčios, pakloję
Drobių baltųjų lig saulės nutiestus rietimus:
"Ėjome taisiais takeliais, ėjom į laimės rytojų,
Ėjom vilčių nenustoję, ėjom praradę namus..."

Tiesiai į dangų kyla gimtojo namo dūmas,
Kvepia ten ką tik keptos duonos saldi žiauberė...
— Viešpatie, koks tos gimtosios ašakos duonoj gardumas,
Dieve, kodėl surinkai mus tam vėlyvam vakare?..

— Viešpatie, kaip man visus juos rankomis apkabinti,
Kaip man ir ką man ir kokiu gyvu kalbėti žodžiu,
Kad jie jau mirę, kad skliautas, tartum jų akys spindi,
Šaltas ir pribarstytas vien gedulingų žvaigždžių!..

Gerbiamieji svečiai turistai,
Žvalgykitės, kur aš žvalgaus:
Ką jūs matote, visa sukurta, neklyskit —
Tarybinio mūsų žmogaus.
Vilniaus viešbučiai
Priimti svečiams iš užsienio,
Iš mūsų broliškų respublikų,
Iš mūsų plačiosios tėvynės,
Iš mūsų auksinės Maskvos...

O gale autobuso
kažkas atsiduso:
"...ant vargšo lietuvio galvos..."

Mikrorajonuos
namų daugiaaukščių
Santariškėse, Žirmūnuose, Lazdynuos
Darbo liaudis gyvena geriau kaip buržujai
Kapitalistiniais ponų laikais...

O gale autobuso
vienas vėl atsiduso:
"...vienam kambary be tualeto
su keturiais vaikais..."

Matot, ponai, čionai devyniolikaaukštis namukas —
Čia gražiai sugyvena kirkizas, kalmukas,
Čia gražiai sugyvena ir lenkas ir rusas...

O gale autobuso
kitą tarti velnias pakuso:
"...kaip mūsų tėvynės blakės ir blusos..."

Kas kelialapį gauna į Palangą, Jaltą, į Krimą,
O kai kas net iš Krimo
Vasarot ieško mūsų šaunių Valakampių...

Ir vėl visi sukluso,
kai gale autobuso:

"ne tiek vasaros smėlio,
kiek gardumėlio
lietuviškų kumpių..."

Gerbiamieji turistai, svečiai,
Jei pažvelgsit, kur aš žvalgaus —
Ką jūs matot, sukurta visi pakraščiai
Tarybinio mūsų žmogaus:

Pernai — skverai ir parkai,
o šiemet — nauji restoranai,
o, kitąmet, tarkim,—
ištrykš coca-cola fontanai...

Va, bažnyčios, jos nebe bažnyčios —
Jos daugiau iš žmonių nesityčios:
Buvo vakar — taip taip — a teper:
Buvo dievas ir dievo nebėr!

Kad bažnyčios — jos tuščios — veltui nestovėtų,
pagal išmintį gilią sovietų
(tarė ji apsisukus žvaliai)
bus senovei sudėt sandėliai...

Iš kitos (tarė vėl pailsėjus)
bus naudingas madingas muziejus:

vietoj Mykolo — architektūros,
vietoj Kazimiero — ateizmo kultūros
(iš publikos: chaltūros...)

O paminklų, veizdėkit, paminklų —
Čiarnekovskiui, Leninui, Cvirkai —
daugianacionalinis apogėjus!..

O gale autobuso
net keli atsiduso:

"Tiems ir kitiems, kurie, kaip ne vienas nuvirto,
nuvirs, kai papūs naujas vėjas..."

Jei vakar naktį nemigau,
Šį rytą jei dar kiek sirgau,—
perdien galutinai išgydė
Tatjana — tūro gidė!

Penktądien — kaip iš kibiro lijo,
Pūtė vėjas aršiau ir aršiau,
Tarp dagių, ne tarp lelijų,
Aš į akmenį taip įrašiau:

"Tu stovėk čia kalne Gedimino,
Kaip stovėjai nuo amžių senų,
Tu stovėk, vienas Dievas težino
Kiek dar metų ir kiek dienų!"

Penktą dieną, kaip vėjas, neramią
Baigėm mes, o Neris — vis rami...
Rasų kapines lankant, į žemę
Šiuos žodžius įrašiau mintimi:

"Neužmiršiu tavęs, mylimoji,
Neminėsim tavęs negyvos,
Būsi mums tu šaly svetimojoj
Kaip dangus virš visos Lietuvos..."

O apniūkęs dangus nesiblaivė,
Plūdo ašarom žemė visa.
Ėmė temt,— ir apsupo keleivį
Ir lietus, ir migla, ir tamsa.

Ir palikęs vilnijančią minią,
Parko medy įrėžiau peiliu:
"Be tavęs, Dievo duota tėvyne,
Nei gyvent, nei numirt negaliu".

PO AUKŠTAISIAIS SKLIAUTAIS

M.K.Čiurlionio Kaino-Abelio tema

Nešu tau, Viešpatie, aš savo žodžių auką,—
Te juodo dūmo upė teka žemiškon naktin,
Te balto angelo sparnai nuo keršto sielą saugo,
Te gęsta karštos plėnys, te šlovė juos iskelia aukštyn.

Nešu tau, Viešpatie, aš savo skausmo auką,—
Suklupęs po dienos našta saulėleidžio metu.
Neatsitraukei nuo manęs perdien tu nė per plauką...
Į aukurą tau prakaito sunkius lašus metu...

Nešu tau, Viešpatie, aš savo džiaugsmo auką,—
Išsaugotą, išaugusią jaunų dienų javuos.
Tu man davei gyvenimą kaip gintarinį lauką,
Pražydusį pavasariais gražiausios Lietuvos!..

Nešu tau, Viešpatie, aš savo laimės auką,—
Te baltas dūmo vingis kyla vakaro dangun,
Tegu naktis liepsnų liepsnom apsipila, teauga
Žmogaus gyvenimas dievop, dievažmogis — žmogum.

Kokiuo pavidalu tu vadinies,
Jaunyste,
keliasdešimt rudenų praėjus?
Ugnyje — sniego tirpstančio, pavasary — ugnies
Uždegusios ir debesis ir vėjus?

Kokiuo pavidalu tu ateini,
Pirmoji meile,
kai imu ilgėtis,
Aušros — vidurnakty, gyvybės — senkančio upelio vandeny,
Kūryboje — eilėraščių, neparašytų Goethės!

Kokiuo pavidalu, poezija, tu man kalbi
Iš lūpų žemės ir žmogaus
kad žvaigždės ima aikčiot,
Kad žaluma ir žiedauja apsipila žiema žvarbi
Ir eina eglės Lietuvos miškais,
tartum sidabro toga kunigaikščiai.

Poezija (kuri buvai), poezija (kuri esi), poezija, —
Tavęs kaip maldininkas vardo Viešpaties šaukiuos:
Kokiuo pavidalu atėjusi ir vėl, deja,
Tu nueini, tu nueini kokiuo?..

Tu ateini
pavidalu pakalnių ir kalnų,
Ugniakalnio ugnies ir žingsniais uragano...
Tu nueini
pavidalu pirmojo žiedo ir pirmų sapnų
Ir kuo gyva,
ir kuo gyva
žmogaus širdis gyvena.

Tu parašei ant marmuro,
granito ir akmens,
Aš parašiau upelyje
ant tekančio vandens.
Kalei žodžius į uolą tu,
kad nenutrintų jų,
Ant jųjų miglos puola ir
pavirsta jie krauju.
Aš parašiau ant debesio
labai aukštai, labai,
Ir mano žodžiais stebisi
kartodami žaibai.
Tu surinkai juos knygosna
įstatymų, teismų,
O mano žodžiai dygo su
gegužio žalumu...
O aš paleidau vėjuose,—
ką guos jie, ko neguos, —
Jais mylimi kalbėjosi,
Jais maldėsi varguos.
Tavi supo akropolį
kartuvėm ir kardu,
Mani slopino sopulį
pravirusių žaizdų.
Širdies žaizdų žarijomis
žėrėjo jie nakty
Nežinomi — ramindami,
nešventinti — šventi.

Atakę šaltiniai ir gilios paversmės
Kaip angelo akys suspindusios ten,—
Kada jus įšsemsim, kada jus išgersim,
Išbridę kitų atminimų krantan

Iš dugno, kuris, tartum žiedas, be galo,
Kur mūsų vaikystė nuskendusi verkia,
Iš upės, kuri per pavasarį teka
Laiminga,
Žaisminga,
Skaisti
Ir jauna...

Ten luotas anuomet kaip sapnas apvirto,
Ten duburio dugnas dainuoja pražydęs
Viršūnėm laukinių baltų obelų.
Mėnulis ten dūli, pabėgęs nuo mokslo
Raketų, jo miegui sudrumst paleistų...

Ten skundžiasi žemei aušrinė, praradus
Meilužį ir vaikšto po dangų viena,
Tarytum tą rytą netekusi žado
Netekus prasmės alalumo daina...

O kas iš nakties tą beprasmį pasaulį
Išneš, kaip užvirusios versmės kad neša
Pavasario tyrą sidabro peisažą,
Kas skųsis kaip skundžiasi žemei ir saulei
Netekus prasmės
alalumo daulėlio daina.

Skambėkite naktys, kaip Arktika šaltos,
Papilusios vakaro ūkanų pieną,
Gilk, žalčio gelmuo, kuris išlakei baltą,
Nesudrumstą meilės sapnais mėnesieną...

Giedokit, lakštingalos, giesmę pradėtą
Senais ir žilais Herodoto laikais,—
Te jūsų giesmė žemės dangų žadėtą
Uždegs, ir nuo jų okeanai užkais!

Ateikit, o gintaro girios geltonos,
Iš Tacito raštų, seniai užmirštų...
Šlamėkit šilkinės laukinės aguonos
Ant upių (senų ir bevardžių) krantų.

Ten sapnas anuomet, kaip luotas, apvirto,
Ten vaikšto jaunystė viena ir liūdna,
Ten skundžias poetas
tarp mėtų ir mirtų,
Ten verkia poetas mielos negirdįs,
Tarytum Antanas Vienažindys,
Kaip smilgom apaugo pas mylimą takas,
Tarytum netekus
prasmės
alalumo-saduto-daulėlio daina.

* * *

Jei visa žydėtų, jei visa kvepėtų,
Ir vynas, ir žemė, ir dangūs aukštieji,
Nereiktų svajotojų, ergo, poetų,
Kurie, kaip amforos, tuščiai ištuštėja.

Ir jeigu nebūtų upelio, kurs bėga
Per gimtąją žalią senolių sodybą,
Kuris kaip gyvenimo alfa-omega,
Tarytum sidabras iš sutemų žiba,

Jei kregždžių nebūtų, lengvų kaip raketų,
Dienų kibernetikoj žvalios kur nardo,
Jauni išradėjai, išrast jas reikėtų,
Tarytumei lietų meteoritų mansardoj...

Jeigu
gegužyje — vyšniom, baltaisiais sapnais jei nesnigtų
žiemom,
jei rudenį — derlium, o vasarą saule nelytų,
Po gimtojo pašelmenio gegnėm žemom
Kad Rūpintojėliai, lyg viltys dievotos, skurdžiai nepelytų, —

Reikėtų kitų archyvarų, kitų astronomų,
kurie įžiūrėtų nematomą žvaigždę mažiausią
Visatos palatoj, ar Vilniaus senoj bibliotekoj
tarp miesto archyvinių tomų
Kaip laimę pergamento lapuos palietą, va,
pavyzdžiui, Lietuvą, —
lobiais (ne grobiais!) gyvą ir gausią!

Kad visa žydėtų, kad visa kvepėtų,
Nereikia botanikų, reikia poetų.

Nedažnai aš su jumis susitinku,—
Idealai, lozungai, manifestacijos,
O paskui ir vėl atolydis, tyku,
Tartum Kalvarijoj keliais einant stacijas.

Pakely sustojęs motinų būrys,
Štai, aprauda sūnus arba dukteris...
Vieną kartą, kitą, trečiąkart po Kryžium Kristus kris,—
Kiek, žmogaus, tu Jėzuso žaizdų turi?..

Kreditan įgiję sau namus, apverkiam svetimas žemes,
Su Antikristu nueinam po ranka, apsilenkiam su Kristumi...
Viešpatie, ar tu tenai, o, Viešpatie, tai mes,
Ir vieni kitų nebepažįstame...

Nedažnai sueinam taip — akis akin,
Veidas taip veidan, tartum agapėje,
Ir padangės nusiblaivo, vakaras vaiskyn,
Ir visi ir vėl viena šventa parapija.

SUGRĮŽĘ KREGŽDĖS

Sugrįžę pirmos kregždės
Melsvam pergamente pavasario dangaus
Parašė daug,
parašė daug,
Linksmai dainuojančiais sparnais
Parašė daug dainų.

Ir nuostabųjį raštą
Aš visą vasarą skaitau
Pergamente padangių mėlynų.
Ir jų sanskritui ieškau žodžių
Senoj lietuviškoj kalboj,
Verčiu tarmės aukštaitiškos kalbon
Sanskritą sintaksės dainuojančių sparnų.

Žeme, žeme, visą dieną
Tavo vaisiais gyvenu,
O per vaiskią mėnesieną
Vėl kiton dienon einu.

Iš chaoso tu užgimus
Erų erose gyva,
Tavo ateities augimuos
Augs ir mūsų romuva.

Tu jauna vėl prisikėlei
Katastrofų debesy,
Tu mažiausiai lauko gėlei
Motina ir man esi.

Duodi rytą, duodi dieną,
Žarstai vakaro žaras,
Pilstai vaiskią mėnesieną,
Kur sapnai sau rytą ras.

Naktį mirę, gims iš naujo
Ryto saulės aviliuos...
Žeme, žeme, gyvo kraujo
Aš tavy taip pat viliuos.

"Dainuok apie audras ir meilę!" šaukia man jaunystės
Vidudieniai, saulėleidžiai, ir naktys, ir sapnai, —
Ir apie tai, kas šaltą rudenį į šaltą širdį grįžta,
Ir apie tai, kas žemėje gyvena amžinai!..

"Dainuoki puotų salėse, dainuok tvaike kabakų!
Statinės vyno degančio ir žydinčio alaus, —
Kaip atiduosim pagarbą, taures pripylę Bachui, —
Kaip dulkes rūpesčių raukšles te nuo veidų nuplaus!

Dainuok kietos asketikos širdžių apoteozę,
Ir kūno apmarinimus, ir sielos ašaras,
Ir pro spyglius, ir pro dyglius dainuok raudoną rožę —
Tegu ištryškusios šaltinio lūpos rasą ras!..

Ir neturėk kitų dievų, kurie tau laisvę duoda,
Kitų dievų, kur atima kančias ir tildo jas —
Tik vienas jis — pavasaris bus laimė ir paguoda
Prie blėstančio ugniakuro kai rinksim žarijas.

Dainuok, dainuok, šešėliuose kai šoks sapnų heteros
Ir paskutinį atgarsį ir atilsį pasmaugs...
Nutils daina, ir alkana bedugnė prasivėrus
Tave pasotins praeitim po alkio neramaus. "

...Ir dainavau. Ir su manim gyvenimas dainavo.
Gyvenime! Gyvenime! — kur tu dabar, kur aš?
Kokia daina kokių dienų ir kur tave pagavo,
Kokia rauda, kokia malda ir mus atgal nunešą?..

Nėra enciklopedijų naujų, naujausiuos tomuos,
Nėra į tai atsakymo ir niekad jo nebus.
Atsiliepė suskaldytas širdies ugnies atomas:
"Suskaldytas ir aš, ir tu, kaip žemė nekalbus..."

"Dainuok apie aušras ir apie meilę!" — šaukia man jaunystės
Draugai — saulėleidžiai, ir naktys, ir sapnai.
Ir aš dainuoju, ir dainoj žiedų žiedais sugrįžta
Į širdį tai, kas žemėje gyvena amžinai!

Eidamas Mojavos dykuma gelsva
Aš atsiminiau geltoną svėrių lauką,
Aš atsiminiau, kaip geria Lietuva
Tirštą ryto rudeninio miglą.

Kaukai
Iš visų šermukšnių raudonų,
Tartum burkštino karolius, uogas renka,
Sudeda ir saugo prie užgesusio ugniakuro po vasaros
dienų...

O žilvitis upės srovei duoda ranką
Ir pro įmerktus į vandenį pirštus
Bėga bėga debesys pilni nakties benamių varnų...
O žilvitis, tartum pradedantis (daug žadąs) poetas,
purtydams plaukus nešukuotus ir tirštus,
Deklamuoja Degutytės išverstą Verharną.

Skęsta žingsniuose tylos Mojavos dykuma gelsva,
Skęsta gęstančio saulėleidžio gaisuos iškeltos Jošua žvakidės
tartum aukai,
O pro tylą ausyse, man rodos, kyla amžinoji Lietuva,—
Šoka kaktusai su laumėm, šoka palmės su žemėpačiais ir
kaukais.

Aš ėjau per žemę juodą,
Klausiau kryžkelėj baugus:
O kieno tasai už sodo
Ūkanotasai dangus?

Vėrės svėrės tartum žaizdos,
Aimanavo aimana —
Neatsakė nieko žvaigždės,
Neatsakė nė diena.

Atsakyk man, kelio vingi,
Žodžiais laimės nerastos:
Kur nueis pakeleivingi,
Pasiklydę kur sustos?..

Ar sutiks jauna Artemis,
Ar dings vakaras vangus,
Ar pražys tasai sutemęs
Nepažįstamas dangus?..

Ta vasario diena man nušvito
Pačiame vidury vėlumos —
Ant palangės snaigės krito
Speigui spaudžiant pirštais žiemos.

Buvo vakaras. Švilpė lyg tyčia
Pasiklydęs šiaurys kamine,
O iš kampo spinksulė grabnyčia
Apibėrė šešėliais mane...

Į marškonį nakties suvystę
Kai apkrito tamsos spinduliai,
Į šešėlių-sapnų karalystę
Paguldytas pravirkau gailiai.

"Cit, neverk!.." — man mama pasakė,—
Už tave jau atsiverkiau aš...
Tegu dega lig ryto žvakė,
Tegu sninga lig ryto, dievaž,—

Kad ant sniego duknų miegotų
Mano kūdikio šviesūs sapnai,
Prie verdenės gyvenimo guotu
Kad linguotų žali putinai..."

...Rytas, deimantais, perlais nusėtas
Ir sutirpęs ant skruostų mamos,
Nepasakė, kad gimė poetas
Išnešiotas žemės žiemos,

Nepasakė, kad jo horoskopas
Parašytas tremties likime,
Nepasakė, kad širdžiai susopus
Reikia gydyt gimtąja žeme.

Ką atėmei, kaip dovaną turėjau,
O ką davei, kaip nuoskaudą nešuos,
O didis žodžio ir minties Kūrėjau,
O amžių Mįsle, gimus pranašuos!

Tau, begalini, maža žodžių gyrio,
Tau, neapsakomas, aš vardo neturiu,
Tau, nemirtingam, duoda garbę mirę,
Tau, aukse, maža atpildo variu.

O, varpe pamaldų didžios šventovės!
O, rūsio rakte, pamestas žmogaus!..
Kas ras, kas, dulkes nuo tavęs nuplovęs,
Kaip vyną amžiną puotaudamas ragaus.

Aklų audrų nenuskandintas laive,
Orkanų vėtros neužpūstas švytury,
Neklystančio nematomas bendrakeleivi,
Kurio kelius apvaizdoje turi!

O, žemės žiedo žydinti saldybe,—
Randu — nepaimu, o pametu — meldžiuos...
Pašvaiste šiaurės skliauto išdidi, be
Šešėlio, ir be galo — metai, amžiai — be pradžios!

Ką atėmei, kaip nuoskaudą turėjau,
O ką davei, kaip dovaną nešuos!
Man kupina tavos dienos taurė jau,
Dienos — nežemiškos, dienos — ne žemės šios.

Į vakarę žarą mano akys krypsta,
Ieškau tolių toliuos vakaro prasmės,
Kol pro mūsų sodo aukštą eukaliptą
Man vakaris vėjas naktį atšlamės.

Man vakaris vėjas slaptą žodį neša
Iš aukštų padangių, iš gilių gelmių,
O aš jį kaip sūrų okeano lašą
Dienai nusilenkęs sielon sau semiu.

Dienai nusilenkęs vakarui pamoju,
Kai žara prigęsta žėrinčiam skliaute,—
Nei šešėliai dungso, nei dangus grumoja,
Tik sumirga žvaigždės po nakties skraiste.

Tik sumirga žvaigždės, tik suošia marios,
Tiktai atsišaukia kaip seni varpai,
Dienos stebuklingos ir stebukladarės,
Kad tu pats kaip aidas tų dienų tapai.

Kad tu pats kaip aidas visą naktį šviesią,
Visą naktį tamsią belsies omeny
Ir žodžiu kalbėsi, ir tyla kalbėsi,
Kad tik mirksniui miršti, amžiams gyveni.

Norėčiau išgirsti, norėčiau suprasti
Nors žodį kompiuterių meilės kalbos,
Nakties išskaityti hegzametrų raštą,
Kai ausiai begarsiai garsai nusibos...

Pavasaris baigė sezoną cum laude
Lakštingalų koloratūros trėle,
Ir mėnuo galaktikų tinklą sušaudė
Romantikos šalta strėle.

Ir niekoi.. Palengva priprantam prie visko:
Prie ekstra—, prie ultra—, prie x spindulių...
Mėlynėje mini aušrinė sutvisko...— — —
— — — — — — — — — — — — — — —
— — —Prie maxi nakties tik priprast negaliu.

ŽMOGUS ŽEMEI

Ne tavęs atėjau, be tavęs ir nueisiu, nueisiu,
Dievo žeme, pilna neraškytų rudenio vaisių.

Rugio duonos radau
Ir ištroškęs vandens atsigėriau,
Pavydėjau dangaus
Girios paukščiui ir lauko svėrei.

Ar buvai man gera, ar buvai negera — nesiskųsiu:
Kai manęs nebebus, ir nebūdamas buvęs čia būsiu.

Dar ne vasara — vasaris. Miega pumpurėliai figų.
Ką, bičiuliai, ką, mielieji, ką jums dovanot galiu?
Saują vėjo, kurs kliedėjo, ir pavargo, ir užmigo.
Saują okeano druskos ir mėnulio spindulių.

Dar žiema. Trisdešimt naktį, dieną penkios...(Farenheito).
Ką sesuo, ką tau, mieloji, prie baltų narcizų, ką?
Bus balandis, bus gegužis, nuo žiedų links sodas greitai,
Neš gyvybę daržo vagos Lietuvos šneka šneką.

Dar ne vasara — vasaris. Skyla pumpurėliai figų.
Ką tau, žmona, ką, brangioji, ką tau dovanot galiu?
Saują vėjo, kurs žydėjo, kalijų žieduos užmigo.
Saują džiaugsmo, saują skausmo, saują saulės spindulių.

TRYS MIRTYS

Aš apie savo mirtį pamąsčiau,
Ir, kaip žvaigždė sušvitusi, nukrito
Bedugnėn metai, ir skaisčių skaisčiau
Kiti tekėjo anapus zenito.

Aš apie savo mirtį pamąsčiau,
Ir saulė, kaip apakusi, aptemo,
Ir nieko nieko žemėj nemačiau
Pro rudenio raudojimą neramų.

Aš apie meilės mirtį pamąsčiau,
Ir vasarą nuvyto visos gėlės,
Ir daug skaudžiau, už Liberą graudžiau
Giedojo gedulą gyvenimas sugėlęs.

Pakyla pikto milžino ranka ir žemę
Į naktį meta, lyg į juodą karstą,
Ir, kad nebūtų žemėj taip sutemę,
Danguj sidabro trupinių pribarsto.

Tai žvaigždės! Viltys! Valandos laukimo.
Ir dūžiai miesto laikrodžių plieniniai.
Tai juos belodamas kaimyno šuo užkimo,
Nuo jų sargai pabunda panaktiniai.

Ir eina jie ratu ir į mėnulį žvelgia,
Į priešpilnį, į pilnatį, senugalį ar jauną,
Lyg ant Veneros pakabintą dailią dalgę,
Kuri, o meilės kankiniai, visus papjauna...

Ir skauda jum ir skauda man be galo.
Žiūrėk, regėk ir apdainuok, Petrarka!
Beširdžiai smūgiai širdimi metalo
Staiga sudaužo Paukščių tako tarką.

Pakyla gero milžino ranka ir vėlei,
O meilės kankiniai, kad širdys atsigautų,
Atvožia naktį-karstą, saulė be šešėlio
Dama dainuodama dangaus dabina skliautą.

Baltos puokštės orchidėjų,
Paukštė vasaros raiba
Tau žydėjo, man kalbėjo
Nuostabių garsų kalba.

Ir klausiausi jų stebuklo
Visą dieną lig nakties...
Praėjau pro žiedą kuklų,
Praėjau bedugę ties
Tom viršūnėm, kur viliojo
Ryto metą po sniegu,
Taip žiedais, kurie po kojų
Miega amžinu miegu...

Balto balso orchidėjų
Dar klausykim lig aušros,
Tos, kur žemė nežadėjo —
Evangelijos geros.

Į vidudienio sodus mes žengiam
Ryto saulės takais nužertais,—
Klupdami ties bedugnių krantais,
Nesidžiaugiam gimtinėm padangėm.

Pro vidudienio sodus praeinam,
Neragavę jų vaisių saldžių,
Nesiguodę gimtuoju medžiu,
Girdim tolstančią rytmečio dainą...

Į vidudienio sodus mes grįžtam
Iš pilkųjų rudens sutemų,
Pasiilgę gimtųjų namų,
O lietus plaka mus tartum rykštėm...

O, vidudienio sodai, žaliuokit,
O, žydėkit krūtinėj giliai,
Kai sustosim liūdnoj pakelėj
Paklausyt, ką lakštingalos suokia
paskutinės lakštingalos suokia.

VAKARAS VAGIS

Gęsta paskutiniai saulės spinduliai,
Vakaras ateina kaip vagis tyliai.

Jis į tavo širdį įslenka slapčia,
Kur dvi angys miega — meilė ir kančia.

Visrakčius jis neša rankoj kaip vagis:
Atrakins jis seifus ir paleis angis.

Auksą ir sidabrą — atdūsius, žodžius,
Žvilgsnius — ametistus medumi saldžius,—

Jis išvogs, kur judu paslėpėt giliai,
Pakuždės, pagundas keldamas, meiliai.

Atdūsiai ir žodžiai, priesaikos dangaus
Vėl žiedais skaudžių žarijų atsigaus,

Visos meilės žaizdos širdyje atgis —
Ne aš būsiu kaltas — vakaras vagis...

PAVASARIS KAŽKUR

Pakilo pinijos, pavasarį pajutę,
Amūras šoka ir dainuoja sūkury
Vasario vėjo,
ir apsvaigusiu krauju tu
Jo šiltą srovę — vyną žydintį geri.

Ir šoka tirpstančios žiemos seni šešėliai
Ant sienų marmuro.
Ir saulė iš dangaus
Medaus ir meilės pila į kiekvieną gėlę,
Medaus ir meilės, skausmo, meilės ir medaus.

Mes kiekvienas jaunystėj gal esam padarę po nuodėmę,
O kartais po dvi net iš karto.
O po to dangui, kaip kunigui, guodėmės
Kur nors gale kluono prie Milvydo jaunos dukterėčios vartų.

Bet pamatę, tartum mergaitę, pražydusią pirmą purieną,
Į balą įbridom su batais (išbaidėm varlėkus) ir skynėm.
Arba išjoję naktigonėn, gėrėm dideliais gurkšniais daubų
mėnesieną,
Kaip arkliai nuo ramunių braukia šnervėm gelsvai
gelumbinėm.

Mūsų nuodėmių skaičių težino pagojų paparčiai,
O didumą — gal žemė, gal Dievas, gal niekas!
Visos pievos žydėtų, jei po pievas pabučiavimus tavo
paberčiau,
Neištirptų kaip vyšnių (čerešnių) pavasario sniegas.

Į širdį renku aš pavasario džiaugsmą,
Į širdį rudens vėjų raudą renku —
Ir viltį ir nerimą, laimę ir skausmą
Ir akmenis žemės vingiuotų takų—

Ir, miela, pas liūdną vidurnakčio vingį
Sustoji staiga sulaikyta širdies,,
Ir grįžta aidai, metų žingsniuose dingę,
Ir kužda lyg balsas aušrinės žvaigždės.

Į širdį renku aš pavasario žiedus,
Kad jie vidury sidabrinės žiemos,
Vasarvidžio saulei į naktį nuriedus,
Pavasario sapną tau skleistų namuos.

Ir, miela, pas tolimą Nemuno vingį
Sustoji staiga sulaikyta širdies,
Ir grįžta veidai, metų sutemoj dingę,
Ir spindi atošvaistėj Šiaurės Žvaigždės.

Į širdį renku aš rudens gruodą skaudų,
Tavęs kad kely nesužeistų jisai,
Kad tavo gyvenimo gedulo raudą
Aš savo širdy numarinčiau patsai.

Ir rudenį — grįžta pavasario viltys,
Ir žiemos — vėl vasarų žydi žiedais,
Ir vėl — per bedugnę vaivorykščių tiltais
Svajonėse einam, kaip ėję kadais.

Pavasarį tu lauki šilto meilės vėjo,
Kuris be saiko pumpurus ir žiedus
Dosnia ranka į pievas ir į širdį sėja
Ir kaip lakštingala į kurčią ausį gieda.

Tu lauki alebastrinių aušros alyvų,
Baltų kaštanų abažūrų...ir krūtinėj,
Nors už langų dar šalnos rytmetį ankstyvą,
Jau kyla krokosų daigeliai pirmutiniai.

Pavasario aistros pabudintas tu lauki,
Diena, tartum balta magnolija kad pražydėtų,
Ir kad pasaulis, metęs tragikomiškąją kaukę,
Pragystų serenadomis romantikų poetų.

Pavasario širdie, visa tu tartum aidas,
Randi tu rimą į kiekvieną žemės žodį,
Žiedų pūga tave gyvenimui palaidos,
Ir, nors beturtė — išmaldą milijonieriams duodi.

Be garso teka ramūs vandenys Siloės
Iš pietryčių Jeruzalės šaltųjų tvenkinių, —
Ilgam kely pavargusios keleivio kojas
Nusiausiu aš ir nusiplausiu,
atsitolinęs nuo įtarių minių.

Kas man Eufrato vandenys, kas man Asuras
Su savo žemiška galybe, su karališka garbe!..
Nepaskandins manęs plačiųjų marių gelmės sūrios —
Tikiu gimtos upelės gydoma galia, stebuklais nuostabia.

Tikiu tavim, senųjų pranašų išpranašautasai Emanueli,
Tikiu daugiau, negu Damasko turtais išdidžiais,
Tau atiduosiu kūną, dovanojusiam man sielą, —
Tegu pasaulis jo šios žemės meile, nei Ofiro auksu nesužeis!

Girdžiu:
— Žmogau, kurs trokšti amžinos gyvybės gėrio,
Nueik ir nusiplauk tyram Siloės vandeny.
Ir atsigerki Viešpaties malonės, kurs ištroškai, bet
antiheroiškai negėrei...
...O tu žmogau, o tujen mirčiai pasmerktas žmogau,
kur tu eini?..

Bylojai, Kristau, jiems pro Torą ir hereziją praeidamas
Nemokytais, kasdieniais žodžiais, paprastais,
Tavo gyvenimą išrašė erodai ugnies ir kraujo raidėmis
Ties šimtmečiais, tartum Genezareto ežero krantais.

Tarei sinedrionui: Atėjau aš Tėvo tiesą liudyti,
Ne jums tarnausiu, Viešpačiui, tik jam vienamui ir
šventamui...
Ir laiminai kely sutikęs našlę motiną su Kaifo kario kūdikiu,
Kai jį pakėlė tau Jeruzalėn įžengiant anta asilo raitamui.

Kalbėjaisi su muitininkais ir su prievaizdom turtuolių
vynuogynuose,
Su lozoriais ir su senų įstatymų skaitytojais — neišmanytojais
senais,
Giedojo liaupsę tau judėja nepažinusi,
Pažinusi — su fariziejais nenusilenkė, o pasmerkė su
rabinais.
O nusilenks, o nepasmerks tavęs net pasmerktųjų pragaras,
Į atklaines kai nusileisi protėvių vaduoti iš mirties nasrų,
Pajordany žels žalios nendrės, melsis meldai irgi Biržų agaras
Pražys Velykų rytmetį neužgesinamu gyvenimo gaisru.— —

Amžinai žydėkit, Jerichono rožės,
Ir minėkit rytmečio nutolusius namus...
Ir sunkiųjų Šv. Rašto foliantų puslapius atvožęs
Aš senus kartoju potekščių posmus.

Aš renku dygius lapus aloes
Ir kaip šventą atminimą juos dedu
Atverstan rudens albuman ir kartoju
Mintimis daugybę žemės valandų,

Kur žadėjo niekad nenuvysti,
Kur, tikėjau, grįš, dar kartą grįš
Nuostabioji evangelijos jaunystė,
Man atvėrus Viešpaties dienų duris.

Nenulauš audra silpnos žolelės stiebo
Ten prie vėlinių pravirusios duobės,
Kai aukštoj viršūnėje Horebo
Viešpats tau ir man balsu aukštųjų kiparisų,
Jerichono rožių žydinčiu balsu kalbės.

Žilasis cinike, senasis Darvine, kas už tave seniau gyvena?
Ar revoliucija, ar evoliucija, ar jas pagimdžiusi gama?
Dovyde, dainiau didis, kas saldžiau už tavo psalmių meną
Pasaulį guodžia, puolusį po nevilties našta?

"Aš" tarė žemės vabalas, pamintas
Po mano kojom, aš seniau už milijonus žemės metų
gyvenu..."
"Saldesnis vėjas",— į Jordano gelmę nerdamas šešėlį,
tarė terebintas,—
"Saldesnis vėjas, nešąs Jėzaus žodį nuo Sinajaus klonių
ir kalnų..."

"Aš" tarė šito šimtmečio laboratorijoj suskaldytas atomas,
"Seniau už mintį tavąją (žmogau, neišmintingą!..)
Dievuje esu esąs..."
"Šviesa tamsybėse, teisybė neteisybėj", tarė Akvinietis Tomas,
"Šviesa, nustelbusi visą žmogaus iliuminacijų ir garbę nacijų
ir milžiniškas makrokosmoso šviesas..."

— — — — — — — — — — — — — — — — — — —

Ir aidi amžinas atsakymas sausros pasauly,
Ir amžių upės jį į vieną vandenynų vandenyną neš:
"Aš jūsų Viešpats, amžinesnis už milijoną metų stratosferų
saules,—
Kūrėjas Dovydo ir gundytojas Darvino
atomą kuriantis, atomą skaldantis
Didysis
AŠ!"

Maironiui

Kai tu pavasario balsais pasveikini tautos gyvybės žiedą,
Ir tavo žodį laimina tėvų ir protėvių dangus,
Ir su tavim kalnai ir kloniai, ir sietynai gieda —
Kas tu — poetas, ar žmogus.

Palikęs nakčiai gimtąją sodybą iškeliauji
Plačian pasaulin, nešdamas namų vargus,
Ir dalini, sugrįžęs, laisvės džiaugsmą saujom —
Čia tu poetas, čia žmogus.

Kai už Raseinių ant Dubysos gailios rasos krinta,
Kai ryto veidą dengia santėmis slogus,
Tu tautą pravedi pro juodąjį nelaisvės labirintą —
Kur tu poetas, kur žmogus?

Ir aidi vardas pranašo gimtoj padangėj,
Širdies kančia jis pirktas ir brangus...
Sunkus laurų vainikas galvą dengia —
Čia tu poetas ir žmogus.

Kai žmonės sueina draugėn,
jie perkelia dvasios bedugnes,
it luotą ant savo pečių.
Karol Wojtyla

Nuklydęs į naktį nejaukią
Žmogus kai užsideda kaukę —
Bedugnė bedugnę prišaukia,
Nelaimė nelaimę pritraukia.

Žmogus nuo žmogaus atitolo,
Mintis nuo minties atitoko,
Į naktį vidudieniai puola —
Abyssus abyssum invocat.

Kai žmogų žmogus susitinka,
Užkaista bedugnės atvėsę —
Be medžio, be plieno, be tinko
Per prarajas tiltus nutiesia;

Ir žodžiai žydėdami gieda,
Ir mintys verdenėmis alda,
Ir žemė daigina jų pėdas,
Ir laimina dangūs jų maldą.

M.K.Čiurlionio paveikslo tema

Pasaulyje, kur nesirengia naktys
Tyrom aušrom, baltom dienom nušvisti,
Pro neaprėpiamas žvaigždžių galaktikas
Nušvinta žmogui sielų bičiulystė.

Ir neša rankos ją, kaip didelę ir brangią
Ir šventą paslaptį iškėlę
Iš prarajų ir iš bedugnių, ir padangėje
Pražysta ji, pavirtusi į šventą meilės gėlę.

Ir neša širdys ją, kaip žiedą tarp erškėčių
Audroj ir liūtyse be baimės nuraškytą,
Ir, kaip dangaus stebuklą, žemėj šviečiančią
Širdžių prisikėlimo rytą.

Ir užteka nenusileidžianti dangaus kelionėj
Nuo vakarų ligi rytų kaip Dievo veidas saulė,
Ir supa kosmoso netylanti simfonija
Pavasariu pražydusį žmogaus žiemos pasaulį.

Tada, tada, kur nežadėjo naktys
Tyrom aušrom, balto dienom pražysti,
Pro neaprąpiamas širdžių galaktikas
Ataidi žmogui sielų bičiulystė

Mes visą gyvenimą ieškom tavęs
Nuo kūdikio juoko lig ašarų seno, sužibę
Skliautai ar atves prie tavęs, ar atves,
O, amžinybe!

Kokiais kalkuliatoriais, kas suskaičiuos,
Kiek mums dovanota, kiek buvo į paskolą duota
Džiaugsmų ir pagundų ir gedulo metų, beviešint svečiuos,
O, žemės puota!

Girdėjom, regėjom, šventoji, tave,
Į nuopolių alkį prakeiktą įkibę
Ir plaukėm sekundžių sekliąja srtove,
O, amžinybe!

Kokiais (vakarėjant) radarais ir kas suskaičiuos,
Kiek minus, kiek plius ir kiek nuliams tuštiems atiduota
Svajonių, klajonių ir mirksnio malonių, beviešint svečiuos,
O, žemės puota!

O tu mūsų lauki, tu žmogų šauki ir šauki
Per žiedus, per sodus, per Dievo galaktikų didžią didybę.
Ir klumpam — laimėtojai, laimim — maži ir menki,
O, amžinybe!

Trys variacijos viena tema

I. Žydėjimas

Ieškom mes pasauly pilnaties,
Kartais randam, kartais nesurandam,
Ir pabudę vidury nakties
Guodžiamės senų dienų legendom.

Ieškom mes poezijos versmių,
Kasdienybėje braidydami po prozą...
Iš gyvenimo ir aš, deja, semiu
Ir poezijos ir prozos gerą dozą.

Kartais žodis kaip gėlė, o kartais kaip žaizda,
Kartais trūksta ritmo, kartais šilto tono,
Bet ir prozoj pasitaiko kai kada
Rast poezijos kaip gintaro geltono.

O pabudę vidury gyvenimo nakties
Guodžiamės jaunų dienų legendom.
Ieškome poezijoj pasaulio pilnaties
Ir pavasarių pavasarius surandam.

Mes ieškom pilnaties pasauly,
Tartum aguonos grūdas, mažame;
Mes užsimerkiame prieš sielos saulę
Ir mirštam nusivylę šia žeme.

Mes ieškome savęs kažin kur stratosferų
Aukštybėse, platybėse, o savyje
Auginam geismą alkaną, uvėrų
Ir žmogų nebe žmogų ir, deja.

Žiedais atogrąžų gyvenimas pražysta,
Kai jį prarandame ir kai
Su mirtimi sustojam į akistatą,
Kai mus praauga žolės, medžiai ir vaikai.

O pilnatis yra, yra ir dalelytėj
Šviesos tamsos, ir ji visa yra
Didybėj mikrokosmoso, ir visa visa lyti
Pabudus širdžiai Dievuje — šviesi, gausi, tyra.

III. Tikėjimas

Ieškom mes pasauly pilnaties —
Kartais randam, kartais nesurandam,
Nesustojam net vidurnakty vilties,
Net nelaimių neužgijus randam.

Ir kai žemę dengia debesys, kai mirtimi
Žiežula žiema visas gėles apsninga,—
Tikim tėviškės dienų ateitimi,
Tikim Viešpaties valia teisinga.

1. Mįslė

Mes ne kiekvienas esame Šekspyrai,
Tačiau ne vienas randame žodžius
Likimo palytėtai savo sielos lyrai,
Džiugius — palaimai, liūdesiui — skaudžius.

Kiekvienas paukštis savo giriai gieda,
Ir Dievo balsą girdim vandenynų ošime,
Ir Dievo veidą regime mažam stebukle žiedo,
Nors vaikštom pilka paprasta žeme.

O žemė? Kas jiani? Mįslė. Ar spėjam
Jos mįslę, išrašytą laimių ir skausmų,
Jos veidą, papuoštą aušrinių orchidėjom,
Jos širdį plakančią aritminiu ritmu?

Ne genijų lemtis, o mūsų, o žmogaus
Įminti mįslę žemės ir žmogaus.

2. Lemtis

Kas mes, kas mūsų gimę dienos, metai,
Iš nebūties į šviesią būtį pašaukti,
Kai žvaigždės, tartum rudenio agatai,
Suspindę didelėj gyvenimo nakty?

Kas mes, o kas gyvenimas mums duotas
Vien šaltu protu nesuvokiamos lemties,
Kuri kaip širdį veriantis akuotas
Per visą baltą buitį nusities?

Kas aš? Kas mes? — kas dieną klausiam.
Atsakymą kaip aidą toliai tekartos,
Ir nieko taip nesužinoję nukeliausim
Vaikai karų ir pokarių kartos...

Ne mes pirmi, ne paskutiniai klausinėjam, nes
Po mūsų milijonai gims ir klausinės.

3. Miražas

Stebuklų pilnas mūsų metų rytas,
Stabų pilna diena, o vakare
Dangus atsiveria, rubinais nusagstytas
Po Dievo didelių skliautų taure.

Ir geriam išmintį dienovidy jos troškę
Ir džiuvę tartum medis dykumų,
Namus paliekam ir pro švyturio vėlyvą bokštą
Išeiname, ieškodami kitos dienos namų.

Kažkur nuvytęs rytas, kaip miražas,
Kažinkur rytmečio stebuklai ir dienos stabai,
Kažinkur kur kūdikio žaislai, kaip sapnas gražūs,
Ir žodžiai — nebe žodžiai, ir darbai — nebe darbai.

Tik ji viena vis ta pati, neišsakyta
Mįslė, mus pasitikus pirmą metų rytą.

Man kas dieną menas dobilas raudonas,
Savo žemė, savas ežeras, savasis
Gale laukō — šventas Nepomukas Jonas,
Jaujoje palikę prausias piktos dvasios...

Paupy su laumėm naktį susitikom
Kai jos žlugtų žlugtą atšaloj velėjo...
Ašmenis išlaužėm, tartum ploną stiklą,
Aštrų plieno dalgį nešdami prieš vėją.

Gėrėm gerą girą, girdami ąsotį,
Valgėm duoną rugio be rupaus kūkalio,
Budo broliai — buvo žemė krauju soti
Biržėse birželio stebuklingai žalio.

Tėvas, aręs lauką, nevilty paskendęs,
Motina, suklupus nešdama vergiją,
Man kas dieną menas rytmečiais kaip šiandien
Ir nuščiuvę metai vėl gyvai atgyja.

Sėjom duoną, būdami jauni,
Pjovėm ją nedaug ką tepasenę,
Kepėm duoną gryčios židiny,
Po pagriežda šnekinom pelenę...

Gryno grūdo duona, be pelų,
Sesuva, kaip linas šviesiaplaukė...
Ir pasislėpė nubėgus ant užlų
Ir išėjus mūsų laukia,
laukia,
laukia...

O dabar, kai slenkstis pelenuos,
Užmiršimo metų užneštas atkunta —
Raikom atminimų duoną
ir delnuos
Jaučiam kažką didelį ir šventą.

JUO TOLIAU — TUO ARČIAU

Gal ne taip suprantu,
Svetimi ką man sako skliautai —
Ar ten tu, ar ne tu,
Ar ten tavo šešėlis tiktai?..

Mano laime likimo dienų,
Mano vakaro laume šviesi,
Juo toliau nuo tavęs aš einu,
Tuo arčiau prie manęs tu esi.

Juo rečiau, juo silpniau
Plaka mano pavargus širdis,
Tuo garsiau, aš žinau,
Tavo pulsą, tėvyne, girdįs.

Po dienos, kuri negrįžta, ir po vakaro, kurs brenda
Į nakties bedugnę upę, slegiančią mane sunkiau
Už sutemusiųjų metų nebegyvo garso gandą,
Mylimoji, tolimoji, širdyje tave šaukiau.

Ir esu, kur negyveno joks šešėlis nežadėto
Mūsų kelio, mūsų žodžio, mūsų skausmo veidrody...
Nežiūrėk į niūrią naktį, kad ant vieškelio žvaigždėto
Nerami neišskaitytum, kaip šaukiau tave širdy!..

Metų metai, miestų miestai, žingsniai kloniuose ir tyruos,
Man belaukiant, rodos, plaukė su pavasario srove,
Kad kitam krašte pasaulio, mano meilės žiede tyras,
Atsilieptum į tą balsą, kaip šaukiau širdy tave.

Mes radom ją — amžiuos įgūdusią gintaro gėlę,
Mes radom kaip rudenį raudantį stagarą, sausą per lietų,
Mes radome tautą, kuri buvo mirus ir vėl prisikėlė,
Mes radom nedidelę didelę Lietuvą.

Sustojo karaliai, išvydę dainuojančią Baltiją
Ir stebisi gymiu tautos tautose neregėtu —
Ir išplaukė išplaukė ji kaip undinė gintaro valtyje
Į didįjį viešpačių ringą iš mažojo geto.

O mes ją, ramovių šventų vaidilutę Ramintą ar Gintą,
Mes ją, numylėtinę protėvių dievo Perkūno
Nuo bado, nuo maro, nuo karo dievų vieno Dievo
ramintą ir gintą
Per visą gyvenimą nešam kaip sąnarį savojo kūno.

Ta sidabro srovė nusidriekia per rudenio dangų,
Kur likimai liūdni atsispindi jotvingių, notangų,

Kur take tolimam susitikę pro-protėviai mūsų
Pamaldžiai kalba maldą Perkūnui, pakeitę į TĖVE MŪSŲ.

"Tėve mūsų, pavojuos kur savo neklaužadą Lietuvą dėsi —
Ar senų ąžuolų drevėse, ar aukštųjų liepynų pavėsy,

Ar galindų graudi giminė kur gailaudama gedi
Pas piktų palikuonių kirviais nukirstą gintaro medį?

Tėve mūsų, TEESIE pagal tavo palaimintą valią
Lietuva išdidi ir laisva! Kad be vyliaus nuvalę

Amžiais vergės raukšles nuo jos lūpų, nuo rankų, nuo skruostų,
Jauną, gražią pasotintų laisve, palaima paguostų!"

Riedėkite bangos banga po bangos,
Į tolimą krantą riedėkit —
Aš taip pasiilgau krantų Palangos,
Man ilgesio jūs pavydėkit!..

O Baltija, baltų baltoji taurė,
Legendų prisodrinta turtais,
Kada vėl dievų dovana sužėrės
Kaip gelmės raganių užburtos?

Iš gintaro rūmų giliajam dugne
Teliko lašai gintariniai —
Sudaužė gyvenimas, kaip ir mane,
Atverdamas žaizdą krūtinėj.

Žaizda atsivėrus ilgai neužgis,
Kraujuodama kruvins pasaulį,
Kol vakaras piktas, kaip amžių angis,
Galop užgesins žemės saulę.

1.

Bus pavasaris. Brinks pumpurėliai.
Galvą svaigins apyniai.
Klaus jauni beržynėliai: Kodėlei
Snigo dar taip neseniai?..

Sodai bals obelėlėm ir vyšniom,
Upė pražydusi ievom baltai
Sielon rašydins tau viską, tau viską,
Ką be kalbos supratai.

Bėgs vanduo prasiveržęs pro uolą,
Deimanto spurgais žėrįs,
Melsis ąžuolas dangui, it šv. Ignacas Lojola —
Dievo didysis karys.

2.

Negana!.. Ko negana?.. Argi žmogui gana
Buvo saulės, balandis kai pumpurą skėlė?
Argi žmogui gana, kad praėjo šalna
Pro pavasario gimstančią gėlę!..

Nesugrįš... Kas sugrįš? Argi kvapas sugrįš
Į aviečių nunokusį guotą?..
O į dangų pakilęs graudus vyturys
Vyturiuos keturiuos šio pasaulio kampuos
keldamas,
kviesdamas
vidudieniogiesmei
vaidilą Valiūną
mūsų žemės širdy išsapnuotą.

Ten Tacito lapai pageltę
Pro geliančiai šaltas miglas,
Pro liūtį praeina, pro šaltį
Ir atveria aisčių salas...

Regiu ten bylojantį Daukšą
Postiloj aukštaičių tarme,
Kad laikosi tautos ne auksu,
Ne turtais nusėta žeme;

Kad gentys gyvena gyvuoju
Tėvų ir senelių žodžiu...
Ir amžių aušrinėm alsuoju,
Ir Skargos pamokslus girdžiu.

Ten Simono Daukanto Būdo
Žemaitiškai ūžia giria,
Ten Poškos mužikas nubudo
Ir verčia velėną, aure!..

Ir teka per kronikas kraujas,
Ir vilnija ten Vilija,
Pekla su Žemėpačiu kaujas,—
Ir gęsta tautos gabija...

Ten Širvydo senas žodynas
Žodingas žaizdom ir žiedais,
Kur Trium Lingvarum vadinos
Ir mokslais kvepėjo kadais...

Į dieną pro atverstą lapą
Štai kopia laikų kirmėlė
Ir sako:— Sugraužiau satrapų
Vardus ir teliko skylė...

Sugriaužiau karus ir vergiją,
Sugriaužiau valstybių vadus,
Ir randų žarijos užgijo,
Ir nuplaukė upėm medus...

Ir žemę apsnigo, kaip knygą,
Žaliųjų pagojų žiedai,
Ir vietoj dvarionių išdygo
Pirmų savanorių lizdai.

Pro motto "Ad Magnum Ducatum",
Pro caro žandarų grandis,
Pro Amžiną Atilsį datom
Istorijon kopia kandis,

Ir eina jinai per gadynes
Raidėm, kaip bedugnėm, juodom,
Ir ima man amą žodynas
Žodingas žiedais ir žaizdom.

1. Poetui

Kam reikalingas tas pasaulis,
Kurį tu rimuose kuri?
Kam pasakingų rūmų aulės
Ir veidrodžiai atžagarį?..
Kam?

Kam reikalingi tavo žodžiai,
Išprovokuoti nebuities,
Kai sausos lūpos gaudo godžiai
Betikslį vandenį vilties?..
Kam? Kam? Kam?

Tik atsakys dienų bebalsis
Zenitas, tik naktų tamsa,
Kai antifonais rytui melsis
Dievotai visata visa.
Tik.

Tik niekas niekad niekur nieko
Tau, laukiančiam, nepažadės,
Kaip dovanos Melchizadeko,
Kaip kažkur krintančios žvaigždės...
Tik. Tik. Tik.

2. Žemdirbiui

Žeme kai vienų vienas keliavai,
Nerasdamas raminančio šešėlio,
Vilnim nuvilnijo vidudienio javai,
Sausrų akuotai sielą gėlė.

Puotavo miestų minios: o tavęs
Nieks nepažino ir nepakvietė į vidų,
Ir praėjai tuščias, lyg mirusias gatves —
Ir tolumos aušrų aguonomis pražydo!..

Ir žydi žemė, kaip jauna
Ir išsipildžiusi svajonė,
Kaip kūdikystės krikšto dovana —
Dievų dienų malonė... — — —

— — — Ir pasileido jis pro kaktusus mirties krantu
Į tolumą, jį mojančią, neramią
Ir mynė pėdsakus į smiltį, tartum tuo metu
Jis ant pečių sau neštų visą nelaimingą žemę.

Tikim dieną — tikrą, neapgaulią,
Regim dangų nebe debesy,
Laukiam rytdienos, kuri kaip saulė
Užtekėtų didelė, šviesi.

Laukiam balso nebe vakarykščio,
Kurs kaip aitvaras naktyj pasivaidens,
Tikim oro pranašais ir pranašysčių
Viltimi gyvenam lig rudens.

Žemę rudeninę lietūs merkia,
Žinom — ji pabus ir vėl žaliuos,
Sikamorų šakos miesto parke
Pumpurus sukraus ir vėl paukščius vilios.

Laukiam rytdienos ir nepaliaujam
Ja tikėt: ji bus jauna, šviesi,
Ir nuo ryto iki vakaro keliaujam
Klausinėdami: ar jau buvai, ar jau esi?..

* * *

Žydi žemė — ne mūsų.
Žydį džiaugsmas — ne tavo.
Mūsų metų sunkumą
Tik dangus išmatavo.

Mūsų dienos nunoko —
Nepažintum sutikęs,
Neįvertintum auksu,
O nupirktum skatikais

Grįžtam tėviškėn naktį,
Greit nutrūkstančią, trumpą —
Jos žaizdas pabučiuojam
Ir iš skausmo suklumpam.

O, tos žaizdos, tos žaizdos!
Vis pūliuoja, negyja,
Veria skausmą per širdį,
Lyg nematomą giją...

Pažadais nusivylę,
Juos po kojom pamynę,
Lyg nepaprastą lobį
Saugom sieloj tėvynę.

Po žiemos pavasaris ateis,
Lauš ledus pakilę nemunai,
Tu stovėsi ties dienų krantais
Vėl atgimęs jaunas, ir jaunai
Oš aplink pabudusi giria
Ir žydės vėdrynai, ir dangus
Naktį, rytą, dieną, vakare
Šauks tave gyvent be pabaigos —

Šauks gyvent su vabalu mažu,
Su medžiu, su kylančia žole,
Su svaigiu jaunystės miražu,
Su senatvės nuovoka gilia.

Naktys, dienos, vakarai, rytai
Vėl tave į tolumas vilios,
Sveikins vėl vidudienis karštai,
Vėlei vakaro auksiniuos spinduliuos
Žemė tau žydės ir atsivers
Skliautas stratosferų tolimų,
Ir ištroškus siela gers ir gers
Gaivią vėsą grįžusių namų.

Madrigalas

"Mums atrodė, kad praeina metai,
O praeinam iš tiesų tik mes".
R.M.Rilke

Tiek žvaigždžių po vasaros dangumi,—
Mūsų laimės baltųjų žiedų...
Kiek surinkome jų, eidami
Šia žeme, kad nebūtų gūdu?..
Ašarotu rudens dangumi
Dvi žvaigždi nuriedės — du vardu,
Ir bus širdžiai be galo graudu...
Žeme, žmogui kam mirtį lemi,
Kai krūtinėj tiek džiaugsmo žiedų,
Tiek žvaigždžių po rudens dangumi!..

I.

Daugel nubėgo dienų amžinybėn,
Daugel nuskendo dienų paupy...
Guodžia mus toliai ribotom beribėm,
Valandos — ilgos, o metai — trumpi.

Ką susitiksim, baigę kelionę
Liūdno likimo linksmu pa-de-pas?
Gera čia buvo gyvenimo klony,
Vakaras — ilgas, naktis gi — trumpa.

Žvelgsi į lomą, liemens atsirėmęs
Vasaros tos, kur pribėrė žiedų...
Rudenio šalnos — delirium tremens —
Tartum žiedų, daug nuskins valandų...

Daug brangenybių praradom už nieką,
Vertinom brangiai, kas buvo pigus.
Dieve, dabar tesupratom kas lieka:
Žemė — mylėta, ar keiktas — dangus.

II.
Nubėgo pasakų takai,
O tu nuo jų atsilikai,—
Kas tau belieka?

Atsiminimų ugnimi
Kas dieną degti jau imi,—
Tas tau belieka.

Ir susitinkam beeiną
Jaunystės užmiršta briauna,—
Kas mums belieka?

Sausroj pas prarajas gilias
Vilties sodinam gėleles,—
Tas mums belieka.

Vėl pučia vėjas palankus,
Vėl regim pasakų takus,—
Kas mums belieka?

Taku nuo žemės lig dangaus —
Toksai gyvenimas žmogaus,—
Tas mums belieka.

Mums duota metai, o dienų
Mums maža — nepakanka,
Mus prašo didelių dainų,
Dainuojam tai, kas menka.

Dainuojam mirksnio stebuklus
Ir mikrokosmo dydį,
Kaip ant bedugnės, o kuklus
Gyvybės žiedas žydi...

Gyvybės žiedo gražumu
Sapne susižavėję,
Pabudę — šilumoj namų
Užmirštam šiaurės vėją.

PARKE PRO PEGASĄ

Vakaras užgeso.
Sutemos. Naktis.
Parke pro Pegasą
Šypso pilnatis.

Į sapnus poetų
Pila žiedus ji —
Amžiais neregėti,
Šviesūs ir nauji
Gimsta jų pasauliai
Po nakties sparnais,
Kad pakilus saulei
Neštų mus tenais,
Kur kalnais ir kloniais
Jaunas keliavai,
Kur gyvena žmonės
Didūs kaip dievai.

Ten buvo pasaulis kaip džiaugsmo daina,
Kaip Dievo dienų dešinė kupina,
Ten švietė ir tavo, bename širdie,
Tarytum karalių kelionės žvaigždė.

Ten buvo... Deja, kaip kalnynų aidai
Be poilsio gaus: "Praradai, praradai..."

"Radau, praradau..." — tu kartosi kartu
Nykioj ir tuščioj begalybėj naktų.
Ir vien tik versmė tų dienų iš tenai
Šauks sielą nemirt ir gyvent amžinai.

Ir Dievo dienų dešinė kupina
Lydės, kaip sugrįžusi džiaugsmo diena.

Rugsėjo saulė kaip sena koketė
Dar šypsos tau ir liūdną akį merkia,
Ir nežinai, tikėt ar netikėti,
Ir nežinai, ko žvilgsniai ieško parke.

Ir tartum pudra byra beržo lapai,
Ir tarum lūpų dažą plėšia vėjas
Lentelę vario nuo gražuolės kapo
Su užrašu: "Praeik... užmiršk mylėjęs".

Praeik. Pro ką: pro kapą ar pro žemę?..
Užmiršk. O ką? Akacijas ar širdį? — — —
— — — — — — — — — — — — — — —
Kažkas pabaigęs maldą taria AMEN.
Kažkas nei AMEN, nei SUDIE negirdi...

PAKELY

Kai tu pavėsy užmirštųjų valandų
Žvelgi atgal — eilė baltų kolonų stovi;
Ten tavo aukuras pirmų saulėtekio maldų,
Ten tavo žydinti vidudienio šventovė.

Kai tu giedodamas gėlos giesmes dedi
Kelionių pelenus į gilią metų urną,—
Kažkas kažkur po atgailos pravėręs burną
Tave dar gundo: žemės nuodėmė saldi.

Kai tu palikęs kryžkeles nakties,
Eini ramus į šviesų kito ryto krantą,—
Tau rodos visa šitoj žemėj buvo šventa,
Nors visa vedė žingsniai pražūties...

Po dideliais skliautais priglūdęs
Prie žemės toliuosna žvelgiu —
Kas ryto sąulę vėl pabudins
Žodžiu žvaigždėtu ir agniu?..

Mėnulis baltą bandą gano
Bangų, kaip senas švyturys,
Pro jį, kaip kregždės Capistrano
Ar tavo dienos besugrįš?..

Ar, uraganų nusigandę,
Slapstysis uostuos nuošaliuos,
Ar, tartum prerijų mustangai
Nepažaboti, nušuoliuos...

Miegos po palmėmis šešėliai
Nakties rugsėjo užmiršti,
Budėsi vienų vienas vėlei
Pačiam
pasaulio
pakrašty.

Kada vidurnakčio tyloj pabudęs varpas
Pabudins žemę iš anemiškų sapnų,
Kada nakties nailoninius linus suverpus
Ateis aušra, graži dažytoja kalnų,

Kai augs ir noks ir kris tau rankon vaisiai
Ir kai dienovidžio kaitra uždegs upes,
Kai po vasarvidžio skliautais aukštaisiais
Žiedų žiedai žabangas tau paspęs,

Kada tava širdis dainuos ne nailoninių
Drungnų sapnų, o žemės geismo prikelta,
Ir turtų vasaros tau bus pilna krūtinė,
Girta iš džiaugsmo, tartum angelas šventa —

Ir tos ugnies, ir tų žiedų, kurių jau tau pakanka,
Neišbarstyk, padėk į gilų atminimų banką.

Pirmas: Andante

Meta medis rudenio drabužį
Tau po kojų, ir tu juo eini
Į seniai nutolusį gegužį,
Kur paliko polėkiai jauni,

Nė sapne kur nepasivaideno
Kad ir saulėčiausia rudenio diena...
Tų sapnų, tų atminimų, Dieve mano,
Ak, kokia didinga eisena!..

Pranciškonų parke šventąjį Prancišką
Kalbina paukštelių nekaltų būrys. — — —
— — — Viešpaties atodūsis skliaute sutvisko
Tau nežemiška palaima žemėje žėrįs.

Antras: Plangendo

"Apgailime tuos,
kurie neturi ko atsiminti"
N.M.

Apgailim tuos, kurie neturi ko atminti,
Apgailim tuos, kurie liūdnai sustoję ties
Kitų laiminga pėda, žemėj įminta,
Nemato dabarties, neieško ateities...

Paliekam tuos, kurie pro metų maratoną
Žingsniu praeina tik, it vabalo, mažu,
Kurie gyvenimą, kaip sunkią švino toną
Pridengia sapno apgaulingu miražu.

Apverkiam tuos, kurie praeina nepravirkę
Pro liūdno rudenio nukritusius lapus,
Apverkiam tuos, kurie užmiršę gimtą pirkią
Ir žemėj nieko nepalikę, mina į kapus.

Prarandam tuos, kurie visas aušras prarado
Suklupę pirmo netekimo vakare,
Ir neprakalbinam nakty netekusiųjų žado
Ties laimės ežeru, ties paslapčių giria.

Užmirštam tuos, kurie neatmena gimimo
Linksmos pavasario žolelės ar gėlės,
Kurie įklimpę į nebylią pantomimą,
Nes jų buvimą žemės metraščiai kaip nieką nutylės.

Trečias: Ballabile

"Jau viskas, rodos, negerai
Ir noris užsiklot žeme..."
K.G.

"Dar visko bus, dar visko bus" —
Ruduo tau sako įstabus.

Ir tolimuosiuos vakaruos
Dar žemė ugnimi žėruos.

O ne, ne viskas negerai —
Dar saulė šypsosi tyrai,

Dar žydrio kupinas dangus,
Dar žemės džiaugsmas tau brangus.

Ir sudaužytam veidrody
Nesudaužyta, išdidi

Dar spindi veido šypsena,
Kaip šito rudenio diena,

Pilka šilkinės žydrumos,
Kuri virš rūpesčių rymos...

Ir balsas toks dar įstabus:
Dar visko bus, dar visko bus".

Ketvirtas: Allegro

Jau baigės vasaros gastrolės
Sodybų soduos ir žieduos,
Ir aš, nuo rytmečio nutolęs,
Žvalgausi, ką ruduo man duos.

Viliojo, mojo, kvietė, šaukė
Už horizontų ir toliau,
Beliko ši diena — nejaugi
Jau viską vėjams išdaliau?..

Pavargo saulė sielai švietus
Ir neskaičiavus valandų,
Su paukščių vilkstinėm į pietus
Ir aš kiton dienon skrendu.

Tegu ruduo apgaubia dangų,
Nuraško žiedus ir žvaigždes
Ir mėnuo — neprinokęs mango —
Ten apie mirtį kam kuždės,

Tiktai ne man, ne mano dienai,
Ne mano metams — aš brendu
Linksmai per liūdną mėnesieną
Ir neskaičiuoju valandų.

Ir vėl ruduo.
Užšals vanduo.
Ir vėl rytais
Šalna ateis.

Ateis šalna.
Pabals diena.
Ir bus graudu,
Kad valandų,
Kurias rinkai
Po sodus, kai
Žydėjo jos
Prie Baltijos
Neberandi
Tuščioj širdy.

Tuščiam lauke
Akim klaikia
Aplink žvalgais...
O po langais
Balta diena —
Šalna šalna.

Mes amžino kelio benamiai keleiviai,
Mes žemės turtuolės beturčiai vaikai,
Nuklydę į naktį, kuri nesiblaivė,
Kur vedė ne mūsų,
Ne mūsų takais.

Mes tarėm: — Aušra! Švinta skliautas aptemęs...
O juoda, o gruodas, o speigas širdy,
O jos nesutikom, kur rytmetį lemia,
Kaip laimė — maža
Ir kaip skausmas — didi.

Mes džiūgavom: — Saulė! Ji teka. Ji šaukia...
Ji visą vidudienį laimins ir švies,
O mūsų diena dar labiau apsiniaukė,
Kaip skliautas kurčios
Ir bežvaigždės nakties.

Mes šaukėm: — Diena! Šaukėm: — Ūkanos sklaidos.
O skendom tamsoj, o klajojom akli.
Ir mūsų kelionė tebuvo tik aidas,
Tik aidas, tik aidas
Paklydęs kely.

Krinta mūsų dienos
kaip drugiai į ugnį,
Vysta mūsų širdys
kaip jausmų šalna;
Stosi prieš bedugnę,
žvelgsi į bedugnę,
Šoksi per bedugnę
ir tau bus gana...

PO UŽMIRŠTO "IKI"

Po tūkstančio metų kits kitą sutikę
Galbūt nepažinsim kits kito
Ir būsim užmiršę tą liūdnąjį "iki",
Nelauksim negrįžtančio ryto.

Pasaulį palikę kaip piktą chimerą,
Priimsim likimas ką lemia,
Po tūkstančio metų gal iš stratosferų
Su gailesčiu žvelgsim į žemę.

Po tūkstančio metų, tartum po sekundės,
Bus visa kas žemėje likę
Tik dulkės, kas guodė, tik dulkės, kas gundė,
Tik dulkės po užmiršto "iki".

KASDIEN

Kasdien pasaulis rodosi man kitas,
Kasdien tas pats, tik mes visi kiti,
Tas pats dangus, kaip koris išakytas
Ir mūs jausmai, gėlėm ir gėla apsnigti.

O ant širdies vis sninga — gėlės, sniegas — sninga...
Kokia nežemiška vidurziemio kaitra!..
Ir mylimoji — žemė — apmaudžiai aikštinga,
Kokios kitos šiam kosmose nėra.

Kasdien pasaulis keičiasi mums keistas
Tartum kaleidoskopo varsomis —
Mylėtas, keiktas, uždraustas ir geistas,
Pagimdęs mus ir mirštąs su mumis.

"O laikas bėga..." — pasakytų
Susigraudinęs poeta.
Tame laike žmogus pakito,
Tik nepakito planeta,
Kur mūsų gimta, kur gyventa
Su vyliais ir su viltim,
Kur eidamas į kitą krantą
Vis praeities pasilgt imi.

Praeina metai ir reumatai,—
Gal ateities nebematys
Rytoj, kurie dar šiandien mato,
Tik nepraeina praeitis,—
Su ja gyvename ir mirštam
Šioje planetoj nelemtoj;
Kas vakar — menam, bet užmirštam
Kas mūsų laukia toj rytoj.

O laikas bėga... Mikrokosmuso
Surasim skrydžius ir kelius,
Ir rudenys derlingi, dosnūs
Pakeis pavasarius žalius,
Pakeis poetos liūdną veidą,
Pakeis jo plunksnas ir sparnus,
O jis po praeitį vis sklando,
Tartum Ikaras atsainus.

Mes ieškom rojaus visame pasauly,
Nuo šiaurės poliaus ligi pat pietų,
Kai po paluđienio naktin palinksta saulė,
Vėsa padvelkia nuo kalnų viršūnių apsnigtų...

Mes ieškom rojaus vaisiaus, o ragaujam visa,
Magdalena ką siūlo, Moira ar Ieva,
Kai Kunigunda gundo, gaudome Klarisą,
O kai pagaunam, šaukiam "Velniava!.."

Mes ieškom laimės prarastoj Europoj,
O Viešpats veizi žvilgsniu atlaidžiu,
Kai sėdim, jos neradę mizantropai,
Po pažinimo pakirstu medžiu.

Taikos mes ieškom, sieloj sutalpinę
Po šimtą raganų, po tūkstantį velnių... — — —
— — — — — — — — — — — — — — —
Aš sutinku su Giovanni Papinį:
"Yra dar likę rojaus trupinių

Ir žemiškiausiuos mūsų žemės soduos,
Kilnioj magnolijoj ir paprastoj žolėj...
Jis kartą Kalifornijoj, kitą — Floridoj rodos,
Ar po paparčio skėčiu slepiasi kukliai.

Yra šaltiny, iš kurio kaitroj keleivis gėrė,
Yra jo šventojo Pranciškaus vaišėj mon chalant,
Yra tercinų grožy Dantės Alighieri,
Yra koloratūroje Joan Sutherland;

Yra jo tėviškės namų gimtojoje pakluonėj
Ir raibuliavime Trakų ramios vilnies,
Yra, kai giedame Naujalį ir Maironį,
Ir vizijoje Mikalojaus Konstantino Čiurlionies.

Jis supo kūdikio sapnus po švento krikšto,
Į rojaus rytą grįžom po Komunijos pirmos,
Vidudieniu nusirpę dienos rojaus kregždėm krykštė,
Ramybės rojų radom vakaro namuos... — — —
— —
Yra dar likę rojaus trupinių
Visam žmogaus gyvenimo meniu!

Per senovės žilą srovę, dabartį pamynę brendam
Atminimų upių upėm, upių upėm užmirštom,
Pinam praeitį gražiausiom negrąžinamom legendom,
Kad paliktų vėl ateinančių dienų kartų kartom.

Argonautų, odisėjų nuostabiom drąsiom kelionėm
Puošiam poemas narsingas, išmaningas ir šaunias
Grįžta sentėviai, nuėję su karais ir su lelionėm
Į Anapilio sodybų aukštas pokylių menes.

Grįžta aklasai Homeras ir pasaulio skurdą regi,
Ir pasaulio skausmą mato Dantės dieviška akis,
Ir Safo jauna daina, kuri karštoj krūtinėj degė,
Tau ir vėl ugniniais žodžiais žemės meilę apsakys.

Grįžta riteriai po žygių po sunkios kovos trofėjais,
O karys eilinis buvo n i e k a s prieš ir n i e k a s po,
Ir ne jam ten šoko faunai ir ne jį mylėjo fėjos,
"Never, never, nevermore" dainavo Edgar Allan Poe.

Argi niekad?
Argi niekaip?
Argi niekas nebegrįšim
Į senų senovę žilą žalvariniais vakarais?
Į gadynę mezolitų, neolitų, kur didysai
Architektų architektas mūsų gentį puoš karais,

Puoš ragotinė karžygių, puoš kirvukais šerno kaulo,
Šūkaus šukėse pabudus aisčių-baltų praeitis,
Puoton protėvių pro amžius proistorės vaišių aulėn
Tiltus mums archeologai, kad sugrįžtume, statys.

Per nūdienę pilką srovę, ateities neišsigandę,
Ir širdim neužmigdytom, ir akim neužrištom
Pinsim dabartį gražiausiom negrąžinamom legendom,
Kad paliktų vėl ateinančių dienų kartų kartom.

Pavargstame nuo sielvarto,
nuo nelaimių ir skausmų,
Pavargstame nuo vasarų,
pavargstam nuo žiemų...

Pavargstam nuo žydėjimo
aistrų, kurių ginies,
Pavargstame nuo ašarų
gęsinančios ugnies.

Pavargstam per gyvenimą
į mirtį eidami,—
Ar pasilsėsim susitikę
su ja... su mirtimi?..

Už savęs kai gyvenimo brydę,
Paklydę,
Paliekam, tada
Ji kaip didelis turtas mus lydi —
Pirmoji būties valanda.

Kai bus baigtas skaudusis egzodas
Kaip užgijusi sielos žaizda,
Sups ramybė vidudienio sodus.—
Taip atrodys,—
Didžioji
Būties valanda.

Ir kai dienos jau tars iškeliausią
Eisena, kaip vienuolių,
Juoda,—
Grįš brangiausia, labiausiai reikalingiausia
Pastaroji
Būties valanda.

Likimo laivas išneša mus į bekraštę jūrą...
Likimo jūroje vėl ieškome krantų,
O regime tik skliautą žemą, niūrų
Ir stovime virš uostų nerastų.

Kurie tartum blyški svajonė tola,
O gūdūs vėjo gūsiai blaško juos...
Ir plaukiame į švintantį nakties atolą,
Kol horizontas kaip lanku apjuos

Likimo laivą lydinčias žuvėdras,
Bangų viršūnes ir dangaus gelmes —
Ir tikime: yra
yra kažkur,
yra kažkur pasaulis,
yra kažkur pasaulis giedras,
kurin, sudužus laivui,
mus
ban
ga
iš
m
e
s
.
.
.

Kelionėn rengiamės. Ilgam? Ne mėnesiui, ne metam.
Žemėlapy patikriname kalnus, klonius, miestus ir kelius,
Lyg jie praves mus ten, pusiaukelėje kompasą pametus...
Seniems pažįstamiems parašom meilės laiškelius.

Amerikos pasieksim pačią tolimąją šiaurę.
Nakvosim Yellowstono parke tris naktis.
Nors Winnipego šaltas vėjas perpūs kūną kiaurai,
Mūs akys temstančios dar daug gamtos stebuklų pamatys.

Ir stalaktitų požemius — iliuzijų nesusapnuotą karalystę,
Ir prezidentų veidus Mt.Rushmore kalnynų akmenuos,
Ir vonią Hearsto pilyje senų piratų auksu grįstą,
O amžinos sekvojos tūkstantmetę praeitį dainuos...

Kelionėn rengiamės: rimti kampan iš kampo vaikštom,
Raktus patikrinam, langai, ar durys užsidaro sandariai,
Kaimynus perspėjam ir skrupulingai dedam daiktus,
Kurių kelionėje prireiks (ir neprireiks...)

"Kas trečiądien, ponia, (paprašome) palaistykite gėlę,
Kurią gimtadieniui padovanojot; šliūkštelkit vandens žuvim,
Praeidama įpilkite katytei saują sauso smėlio,
Šuniuką taksi pasiimsim su savim..."

Kelionėn rengiamės. Pedantiškai. O kad gyvenimo kelionės
Už durų laukia pastaroji vakaro žinia,—
Mums nė į galva... Ir dienų žemėlapyje žemės kloniais
Kiti keliaus. Tik nebe mes. Ne mes. Ne, ne!

Kelionėn rengiamės. Ne ten. O vyksime ne metams —
amžiams.
Ateis visų piratų ir ramių keliautojų ruduo,
Ir miestų, metų ir kelių žemėlapį mirties ranka suglamžys,
Nuvys gimtadienio gėlė... išdžius akvariume užmirštas vanduo.

Išeinam kartą per metus į orą gryną
Ir visa, rodos, grįžta kaip kadais —
Medžius vėl medžiais ir gėles gėlėm vadinam,
Vadinam daiktus jų tikrais vardais.

Čia beržas (brolis), čia pušis (sesuo), čia (tėvas) uosis,
Ten saulės veidas (motinos) Širvėnos ežeran paskęs,
Ir kai pušim, beržais ir uosiais akys guosis,
Paliečiam rankom viską, tartum vynuogių kekes.

Paglostom akmenį, paliečiam grumstą, lauko gėlę
Nuraškom žydinčią prie kelio be prasmės,
Ir sunkūs sielvartai, kaip usnys, sielą gėlę,
Atrodo, nesugrįžtamai už horizonto nugarmės...

Ir, rodos, vėl takais gimtaisiais vaikštom
Ir svaigstam sodų žiedulingais sūkuriais,
Ir pasigendam tųjų, su kuriais
Pirmais vardais vadinom žemės daiktus...

Mes ieškom laimės prarastoj Europoj,
O Viešpats veizi žvilgsniu atlaidžiu,
Kai sėdim, jos neradę mizantropai,
Po pažinimo pakirstu medžiu.

Taikos mes ieškom, sieloj sutalpinę
Po šimtą raganų, po tūkstantį velnių... — — —
— — — — — — — — — — — — — — —
Aš sutinku su Giovanni Papinį:
"Yra dar likę rojaus trupinių

Ir ieškom mes, upelyje nostalgijos paskendę,
Klaikiam pasaulyje paklydusių veidų
Ir imame maišyt, kas vakar ir kas šiandien,
Ir taip nežemiškai nedangiškai graudu...

Kur jūs, kolegos, bandę su mumis eiliuoti,
Paskui iškilę mokslų daktarais, aure,
Kur tu, naujosios romuvos žyny, Juozai Keliuoti,
Išbridęs iš tremties pusnynų sibiriniam pragare?..

Tu, Juozai Grušai, Nemuno aukštoj pašlaitėj
Eilėraščio posmavęs pirmus (pamirštus) posmus,
O tu, kur tu, Antanai Vaičiulaiti,
Popiežiaus paukšti, elegantiškai romus?..

Kur tu, Beny, kur tu, brangusis Benediktai,
Tu, Jonai Kossu-Aleksandravičiau, alias Aisti,
guodęs mus ir guodęsis lyra dangiškai šviesia,
Ko judviem per anksti likimo buvo likta
Anta vėlių suolelio atsisėsti dausose?..

Vainikam pinasi kas vakar ir kas šiandien,
Tas atsiliepia, o tas ne — nyku, gūdu...
Ir ieškom vėl, nostalgijon gilion paskendę,
Vakardienos vardų, vakardienos veidų. — — —
— — — — — — — — — — — — — — — — —

— — — Pro demagogijos, pro veidmainysčių rūką tvankų
Teisybė artins, ji netoli, nebeilgai — — —
Palies kaip realybę, ją kaip daiktus, mūsų rankos —
Pasuksim kompasą į dabartį — į Lietuvą — draugai!..

(Currente calamo)

Vista, California, pažasty San Diego,
Perkam vieno akro sodą riešutų.
Oceanside pakrantė plaka putą sniego.
Saulės, šlapio vėjo pernelyg apstu.

Saulę gaudo vešlūs lapai avokadų,
Kaktusas, va, merkia palmei vis-a-vis.
Vakrop cikadų klaudomės be žado.
Žiburiuos pakalnė dangiškai žavi.

Mirga Vakarinė viršum San Clemente,
Mirga ir pasaulis, toks nebegrąsus...
Tik dabar, atrodo, pradedam gyventi,
Pensijon paleidę rūpesčius visus.

Po beržais susėdę geriam Čibo midų,
Valgom ožkų pieno sūrų su medum
Ir nebijom smogų, nei piktų Temidų,
Ir dėkojam Dievui, tikim vėl žmogum.

Oleandrų krūmai kraustosi iš proto,—
Confetti con fuoco beria pakelėm,
O aš visą šitą žemės džiaugsmo puotą
Sudedu linksmai lietuviškom eilėm.

PERMANENTINIS KVIETIMAS Į DOLCE VISTĄ

Atvyk čionai pavasarį, kai žydi eukaliptai
Ir kūpa oras medumi ir bičių duzgimu,
Ir be tavęs neteks galvos angolos ir egiptai,
Ir be tavęs kris akcijos ir kainos kils namų...

Atvyki šičia vasarą, kai saldžios figos noksta
Ir tu kaip mylimosios lūpas jas skini —
Užmirši pareigas visas — tarnybą, darbą, mokslą,
Atmink: žmogus ne vien tik darbui gyveni.

Atvyki, o bjaurus pasaulis te sau tūno
Melų, skolų, korupcijų ir seksų košmare,—
Čai tartum po pirmų griausmų pavasario perkūno
Alsuosime ozono kupina arkadija švaria.

Regėsime galybę Dievo pirštais nepalietę
Čia mažoje žolelėje, lyg tomuose "Soter",
Vidudienį nunokusi burnon įkris avietė
Ir ant liežuvio galo gervuogė juoda sutirps...

Civilizacijos spuogų nubertas ir sulysęs
(Kurs retkarčiai sausus jausmus vyne gal padažai)
Atvyki čia, kai bus ruduo, bus derliaus pilnos lysės
Ir vitaminais C ir B lūš sodai ir daržai.

Kai saulė leisis už kalnų, atminsim gimtą grumstą
Ir tolimas gubas rugių ir gintaro kviečių.
Sirenos naktį miego, nei saldžių sapnų nedrums tau,—
Čia garantuoju farniente ir rankom atvirom kviečiu.

Aukštų žvaigždžių plazdėjimo čia gaivų garsą gersi,
Ausis ne bytle būgną, žiogą čirpsintį girdės,
Ir būsi gyvas, nerūpės kita gyvybė Marse...
Kviečiu — ab imo pectore — iš gilumos širdies.

Kai šlapdriba, kai darganos prie šaltojo Atlanto,
Kai siaus Montanos vidury poliarinė žiema,—
Čionai žiedai vistalijų ir aisplentai puoš gamtą
Ir palmė vėjyje linguos, ramybę nešdama. — — —
— — — — — — — — — — — — — — — — — —

— — — Sustoja metai greitesni, nei džetas super-sonik
Ir nolens volens lipt turi, išlipt kur privalai...
Nuo smogų, slogų kuo toliau — pajusk gyvybės skonį,
Atvyk į Dolce Vistą dar šiandieną, rytoj gal bus jau per vėlai.

Svyravo nugeltusios svėrės
Velykų šventam rytmety,
Pragydo dangus prasivėręs,
Ten saulė, kur akį meti...

Anyžiais alsavo atkalnė...
Sidabro spurgelėm mažom
Žėrėdamas vėjas taip švelniai
Nubėgo baltom avižom...

Norėjom mes saulę sugerti,
Norėjom mes vėją pagaut,
Dar kartą įkvėpti, dar kartą
To dieviškai giedro dangaus!

Mus gaubė dangus prasivėręs,
Pribėręs žiedų confetti,
Giedojo nugeltusios svėrės
Velykų šventam rytmety...

O, Viešpatie, kokios raudonos
Poinsetijos nuo šelmenų dangun veizdi!..
Kregždžių lizdeliai klostėse drabužių antikos Madonos,
Kaip žemės žaizdos Kūdikio širdy...

Skardus pagonių įdaužto varpelio aidas
Atgaudžia iš nutolusių pasaulių, ne iš šių,
Žegnojasi abatas, it piktas dvasias nubaidęs,
Po vėlyvųjų rytmečio mišių.

Gegužio ryto trupinius laimingi lesa
Po Junipero Serra misijos palaimintais skliautais
Jauni balandžiai lovelasai
Domininkonų abitais baltais.

Ironiška elegija

Pažadų iškilmingų kai sodas pridygs
Tavo rankom, brangioji, sodintas,—
Paukščių choro skambus vėjas neišbaidys,
Dangų sieks išlakus terebintas;

Eukaliptų giraitė šlamens ten sode,
Kad stebuklų diena nesibaigia,
O vakarė žvaigždė, tyliai tarus "sudie",
Po agavos lapu užmigdys mažą sraigę;

Deimantinėj nakty nepažinsi savęs,
Kelsies, belsies, pasaulis kai minga,
Kažkas sąskaitas, knygą atvertęs, suves,—
Ko per daug, nepasakęs, ko stinga...

Kur gi aš, kur gi tu, kur gi mes tie visi,
Ambasadoriais būti žadėję?..
Ar ne mes, ar ne aš, ar ne tu ten esi —
Tik anyžių stiebai nužydėję...

Pasipuošę praėjusių žygių darbais,
Aureolėm ne savo, kitų,
Rockenrollo koncertą ruduo kai pabaigs,
Užmiršimo nueisim krantu.

Po agavos lapu naktį sraigė miegos,—
Bus ir tavo toks amžinas miegas...
Vandenyno krante kils banga po bangos,
Kalnuose švies pavasario sniegas.

Toksai migdolų tų pusnies baltumas,
Lyg atnašautų kanauninkas Tumas

Saulutei tekant, rytą prieš šešias,
Šventas pavasario mišias...

Į žiedus žvelgdamas ir aš, ir aš imu
Nutvieksti sielą sniego baltumu.

Ir mano džiaugsmas, lygsvaros netekęs,
Tartum magnolijų pražysta kekės...

Ir skausmas, virtęs kaktusu dygiu,
Šalikelėse mėtosi — regiu.

Nuo vandenyno vėjas pūtė okariną,
Ir buvo taip graudu —
Pacifikas pakalnę pilką paskandino
Tvane elegijos gaidų.

Už horizonto saulė dar palaukė,
Kad pasivytų ją diena...
Ir atėjai tu, tolimų naktų palauke,
Atsiminimais nešina.

Atsiminimuose nurimusi, o siela,
Ant marių kranto užmigai.
Užmigo, rodos, viskas, kas nemiela,
Tik ar tikrai... Tik ar ilgai?..

Santanos vėjas vėl valiūkiškai dainavo
Praskrisdams gruodyje pro kiemą, pro namus,
Prajuokinęs šeimas bevystančių agavų,
Toks melancholiškai elegiškas, toks neramus.

Ir juokėsi ir juokėsi linksmi pomegranatai,
Pusiau kol plyšo rausvas veidas jų,
Ir apsipylė lūpos dienai, laimės valandų renatai,
Saldžiarūgščiu krauju...

Ir ėjo ji pro persimonų ir pro gvavų
Nunokusiuosius vaisiais krūmus ir linksma,
Ir mudu, daržininkus, triūsiančius sodne, bučiavo
Iš sodno niekur visą dieną neišeidama.

Čia persimonai, čia kiparisų
Žalių kolonų eilė grakšti,—
Viskas įskaudo, viskas įgrįso,—
Tėviškę tartum žaizdą jauti.

Tėviškės žemę, tėviškės dangų,
Tėviškės džiaugsmą jaunų dienų,
Tėviškės orą, mielą ir brangų,
Sieloj nešuosi, kur tik einu.

Čia eukaliptai į dangų kopia,
O aš į žemę vis linkt imu —
Ir atsišaukia širdy susopę
Žali žilvičiai gimtų namų...

Verkia nutolę tėviškės metai,
Ir, kai to balso įsiklausiau,
Tartum nunokę sunkūs granatai,
Širdis iš skausmo olyšta pusiau.

Pasodinom tulpę, o dagys išdygo,
Laistėm laistėm džiaugsmą — auga aimana.
Kėlėmės su saule, žiūrim — kaip iš knygų
Įdiegtos haibiskos mirė po šalna.

Kaktusai ir gėlės, saulė ir šešėliai —
Laimės logaritmai skausmo kvadrate...
Sukamės per dieną, tartum karuselėj
Tų mažų problemų dideliam rate.

Aklimatizuokis, auk, elmus Vincentus,
Gerk ne iš dangaus, iš rankų kai lynos,
Būk, beerželi baltas, nupirktas už centus,
Sentimentas mūsų tėviškės senos...

* * *

Kas yra tas įkvėpimas
jau seniai aš pamiršau —
Po eilėraštį į dieną
vieną nebeparašau...

Metuos trys šimtai su viršum
Dievo dovanų-dienų...
Pilnas sodas abrikosų,
pilnas figų mėlynų...

Kaip eilėraštį nuskinsiu
apelsiną nuo šakos,
Kad šakos nebesvarina
mandarinai man dėkos.

Kas yra dienų bėgimas
į senatvę — pamiršau:
Sėju sau dienas pavėjui
ir apelsinus raškau

1. Naktis

Naktis ateina ant New Yorko, jau žvaigždėtą
Viršum galvos ramybės ranką tiesdama,
Ir jauną mėnesį — išblyškusį poetą
Vilioja Broadway — šokanti liepsnom dama.

Nakties ramybės rankoj skubame neramūs
Tolyn ir vis tolys ir vis ne į namus...
Raudoną džazą šoka Times skvere reklamos
Ir bėga rėkdamos "Good night! Good night!" pro mus.

2. Rytas

Saulė dar nedrįsta keltis pro rūkus,
O seniai pabudo gatvės ir namai;
Josephine Baker — spindulys tvankus
Šoka ant Empire dangoraižio linksmai.

Saulė panaši į dolerio monetą
Kils dangun ir kels tave, žmogau, pabust,
O tu ją turėti rankoj taip norėtum
Su sidabro įrašu: IN GOD WE TRUST.

3. Vakaras

Vakaras — milijonierius nepasiekiamų žvaigždžių,
Vakaras — šviesus prekijas gatvėm šūkauja, girdžiu:
Pirkit Brooklyną,Manhatten, pirkit Bronx ir pirkit Queens,
Pirkit raktą, kuris šiąnakt jums laimės seifą atrakins...

Vakaras — lyg Guliveras su nepaprastu menu
Tyliai vaikšto tarp Penktosios ir Šeštosios avenue.
O senelės ir seneliai sėdi porom, lyg sapne,
Ir jų ramūs žingsniai skęsta Prometėjaus fontane.

Ir jų žvilgsniai lyg atsako tam prekijui: "Pirkom mes
Automobilį, namuką, pirkom bonus ir žemes...
Viską pirkom, viskas virto vienu dideliu grabu;
Mums jau nieko nebereikia
Po sunkių dienos darbų,
Mums jau nieko, mums jau niekur,
Mums jau niekur neskubu...— — — — — — —
— — — — — — — — — — — — — — — — —

1. Gegužis grįžta Illinojun

Nors gegužis grįžta Illinojun,
Bet be figos lapo ir nuoga
Carlo Sandburgo senoji mylimoji
Šoka vėjo skveruos Čikaga.

Tvoja tvaikas, barą kai pradaro
Einant Iks (x) ar Ygrek (y) avenue,
Raitos raganos ant girgždančių gitarų,
Tartum šimtas Kupiškio velnių!

"Po velniais!" tari balsu nesavo...
Netki žmogus savom ausim,
Saulė, it išgąsdinta čiuvava:
Bėga pasislėpt po debesim.

2. Zodiako ženkle

Pašviečia. Palyja. Palaukia. Palyja.
Žuvies zodiako ženkle Čikaga.
Ir jausmas (o griausmas!..) jauti kaip pelyja,
Kadaise kaip parakas degęs staiga.

Ir čiaudo pavasario parkai be lapų.
Baisu prisiglaust prie šakelės nuogos...
Sustojęs maldauji dangaus eskulapų:
"Išgelbėkit gamtą nuo šitos slogos..."

3. Marquette parke

Plikam Marquette parke pirmoji žolytė
Dar vos tik iš suodino cemento kelias
Ir prašo dangaus debesėlį plati —
Ir upėmis virsta asfaltinis kelias.

Magnolijų šakos, it žaizdos, raudonos
Pavasario nuotakų pokyliui rengias.
Ir kyla iš kažkur toks prašantis tonas:
"Nors sprindį aukštos Escondido padangės..."

"Nors lašą karštos Kalifornijos saulės
(Kaip meilė jaunų Hollywoodo poetų),
Ir vienu mirksniu pasikeistų pasaulis —
Ugningai sena Čikaga pražydėtų..."

Šiltadaržy nupirktą varganą tulpę
Teta Talman gatvėj kaip skausmą sodina...
Einu ir mąstau ir meldžiuos "Mea culpa" —
Perdaugel išgerta bažnytinio vyno...

Lyg tartum girdžiu griaudžiant pirmą perkūną,
Lyg žemė pavargus po kojom paslysta,
Ir džiaugsmas, lyg žaibas, nubėga per kūną:
Rytoj išvažiuoju į žydinčią Vistą!

1. Huntingtono parkas

(Ad gustum)

Į aukštas palmes žiūrime
Kaip nuotakas dailias,
Nes tuščio laiko turime —
Laus Deo! — į valias.

Po bananu sau svarstome,
Kada koks vėjas pūs,
O eukaliptas barsto mums,
It kamparą, kvapus...

Į nuogas figas žiūrime
Kaip nuotakas taurias —
Mes linksmo laiko turiome
Pacifiko marias.

2. McArthur parkas

(Ad arbitrium)

Mes lesiname paukščiukus,
Mes stebim aukso žuveles,
O ežeras toksai jaukus,
O balandėliai les ir les

Trupinį, numestą ant tako,
Ir saulės spindulį, kuris
Šiam parkui "Labas rytas" sako
Vaikystės pasaka žėrįs.

O nuo balandžių kas paliks,
Gal pasiguos širdis žmogaus...
Dvi palmės — milžiniškas X
Sapnų, nei paukščių nepagaus...

3. Exposition parkas

(Ad maiorem Dei gloriam)

Dieve, kaip tas paukštis gieda
Rožių parko vidury,—
Tik tu vienas šito žiedo,
Tik tu vienas tos giesmės
Neišsenkančios sversmės
Šventą paslaptį turi!

Dieve, kaip tos palmės tyli,
Pilnos džiaugsmo paslapčių...
Į dangaus bedugnį gylį
Jų viršūnėm, jų aukštom,
Žemės dulkių neliestom
Savo maldą tau siunčiu.

Kažkas paukštį tą pabaidė —
Ir nuskęsta ir nuaidi
Vakaro giesmė šviesi.
Į dangaus žvaigždėtą gelmę
Kyla rožių parko palmėm
Mūsų džiaugsmas,
Mūsų skausmas
Amžinybės ilgesy.

(Su trupučiu druskos)

Dažnai mes pasakom, kad kitas pralobo, išgirdę:
"Aš nesimušu į milijonierius".
Saugom savo kišenę, saugom kito sveikatą ir širdį,
Nesurezgę eilutės, vaidinam Moljerus.

Vienas skrido į laimės kalną džetu, o kitas kopė kaip sraigė,

Trečias, apartmentų savininkas, pajuokė tuodu abudu:

"Kur protas?"
O kolega žemaitis per išmintį tėvo taip teigė:
"Nuo darbo nebūsi bagotas, tik kuprotas".

Politikuojam ir mokom senatorius, net prezidentus,

Nustatom valstybių ribas, vadovaujam derybom, dalybom,

Mes —neklystam, neslystam, savo partijos aferistam
prikergiam "šventas",
Per sūnų profesorių patys profesoriaujam,
amerikiečio žento nuopelnais žibam!

Su verkiančia lyra,
Kai mūsų vaikai ir vaikaičiai seniai jau nušoko "Mikitą",

Su trupučiu druskos, su trupučiu juodo pipiro
Čia mano rimtai-nerimtai parašyta.

Susmulkėję poetai šiandieną,
Savo pareigas mūzos užmiršta,—
Kad įkvėptų eilutę nors vieną,
Nepajudina dieviško piršto.

"Mes neturime laiko,— atsako
Mūzos,— paskui kiekvieną vaikytis,
Rūpi moterų teisės, ne ką ten
Suposmuoja koks paikas vaikytis."

Ir joms pritaria quasi-poetai:
"Ponios mūzos racijos turi —
Ne pegasai, o ševroletai
Pildo mūsų poezijos tūrį!"

Praeina metai, o mes paliekam,
Prabėga Dievo dienos pro mus...
Nepasiskųsi niekam, o niekam,
Kad vaikšto šalnos apie namus.

Praeina žmonės, o mes užmirštam
Jau šermeninės puotos metu.
Praeičiai gimstam, ateičiai mirštam,
Dievą paverčiam melo mitu.

Nieko nelaukiam, niekas nemiela,—
Nei artimųjų, nei tolimų...
Velniui užrašom verkiančią sielą
Dar už sekundę žemės džiaugsmų.

H bomba priešistorinei A bombai smogė, kai
Ieškojau surogato logikai.
Be surogato logika, be atgarsio,
Be kito žodžio taip nelogiško.
Ir veltui jo istorijoj,
Ir veltui jo teorijoj
Dairaus.

Juokeisi tu, o aš verkiau, brolyti, kai
Ieškojau surogato viešpačių politikai.
Be surogatų ji — politika,
Be kito žodžio taip tautų išniekinto,
Be kito žodžio su fraku ir su cilinderiu,
O nešvaraus.

Kaip parakas užsidegė pikti cholerikai,
Kai ieškojau surogato USA (Amerikai).
Be surogato ji. Be kito krašto prieš Europą ir prieš Aziją

Amerika viena.

Ranka pamojęs raganai apatijai,
(Ir jums linkiu linkėti aš tą patį jai...),
Ilgai ieškojau surogato demokratijai.
Be surogato žodis demokratija.
Nepakartojama. Sena — jaunystėje, senatvėje — jauna

Tegu atleidžia man poetai modernistai,
Laisvi nuo logikos ir rimo įkyraus;
Tegu atleidžia man skaitytojai, jei klystu:
Jauniems neekologiškas, seniems alogiškas
Ir aš daraus.

Tiek solistų kai aplinui,
Tiek melodijų, balsų,—
Siaubas kartais mus apninka,
Net apsiklausyt balsu!..

Pro tą alasą be galo
(Rodos, amžiais taip riaumos!..)
Tarp choralų ir moralų
Pasiilgstam tylumos.

Pro kalbų, pamokslų skalsą,
Vos alsuodami, deja,
Pasiilgstam gyvo balso,
Nužudyto žmoguje.

Ir, kai velkės įsikybę,
Ieškom atramos namuos,
Toj tuščių daiktų gausybėj
Pasiilgstam tuštumos.

Arba Vieno kosmonauto mirtis

Galų gale. Nuėjo per gyvenimą, apvalų tartum žemę

Ir, nepalikęs pėdsako, nė nepažvelgęs atgalios,
Užgesusiu žvilgsniu dar saulės sambrėškas į sielą semia,

Paskęsdamas nepasiekto mėnulio spinduliuos.

Galų gale. Sustojęs jis pas milžinišką, kaip mirties
amfiteatras kryžkelę,
Užmiršęs posūkių žaizdas, ramiai stebės,
ilgai stebės,
tyliai stebės,
Kaip kūdikis, pamatęs pienės pūką, krykštauja
Ir kaip herojus ima verkt,
nuvargintas garbės.

Šlovės kolonos, ir vainikai, ir pompastiški paradai,

Įsakymai: čia neik, čia keik, čia žodžio tarti nevalia...

Kokia tu paprasta, o laime: galas klounadai.
Galų gale.
Galų gale.

Tėvai mūs meldėsi: "Nuo karo... bado... maro",
O gimė, augo mirė jie karuos...
Išbridom mes iš praeities košmaro...
O akyse ilgai dar tavaruos

Krauju pasruvusios pavasario padangės,
Ir girios, mirusios, nuodėgulių juodų,
Ir žemę sups, kaip vieškeliai, atgiję angys,
Ir sotūs laisve, mirsim jos badu.

Vaikai nueis barzdoti, su gitarom,
Už horizonto lis naujų aušrų lietus,
Ir atiduosim savo ateitį radaram,
Kad rastų prarastus nepaprastus metus.

O mūsų metai nesimėto kaip kometos,
Nežemiškos traukos į žemę nešami,
Nes tikim mes nakties skliautais žvaigždėtais,
Nes mes gyvenam dabarties ateitimi!

Vaikai sugrįš ir mūsų neberas gal,
Ieškodami savęs, rankas išties
Į didžiąją, į amžinąją Prasmę,
Į lemtį lemtą dieviškos lemties.

Ir tars:
— Tėvai mūs meldėsi: "Nuo karo... maro..."
Ir gimdė mus, augino, mirė jie karuos,
O mes išbridome iš džiunglių ir košmaro...
... Ir akyse gyvenimas, ne mirtys žaižaruos!

Sąmyšy vasalų ir valstybių,
Sąmyšy kaltų ir nekaltų,
Sąmyšy beprasmiškų derybų —
Užprotokoluotų ir slaptų —
Ritmo, ritmo!

Sąmyšy žmogaus beširdžio proto,
Sąmyšy mirties pilnos gamtos,
Sąmyšy istorijos fokstroto
Ir teisybės, netiesa girtos —
Ritmo, ritmo!

Sąmyšy tautų išpardavimo
Jaltoj, Potsdame ir Helsinky,
Jau šėtonas bekvatodamas užkimo
Proletariškai: Cha-cha... chi-chi...
Reikalauju:
Ritmo, ritmo!

Sąmyšy poezijos ir prozos
Iksų, ygrekų tirštam tvane,
Sąmyšy be sąryšio filoso-
fų ilgam nesąmonių mene —
Ritmo, ritmo!

Sąmyšy kalbų ir memuarų,
Sąmyšy pabėgusių vadų,
Sąmyšy vairuojamų radaro
Žvistančio pasaulio valandų —
Reikalauju:
Ritmo!
Ritmo!

Kartais apima žmogų graudumas toksai netikėtas
Ir toks (pekla žino!) truputį šiltas, truputį šaltas,
Kas nei iš šio, nei iš to tik dairais ir matai, kad daraisi
poetas,
Ir medžiai tau — žmonės, ir pieva — cemento asfaltas.

Ir prasideda ilgos, ilgiausios atdūsių virtinės. Liepos
Sustoję, kaip nuotakos, pradeda skųstis ir aikčioti.

O kažin koks būties būtinumas tau kojas nusiauti liepia

Ir imi nenoromis debesų stogais vaikščioti.

Pasistačiau sau pilį debesyse
Šviesią, erdvią, didingą.
Papūtė vėjas,
Ir viskas dingo.

Pirkau reklamose kylančių akcijų už dešimtį tūkstančių,

"Tai pralobsiu!" širdis nudžiugo.
Pasirodo, kompanijos fikcijos būta,—
Ir viso gyvenimo santaupos žlugo.

Pasisodinau krūmą gražiausių haibiskų.
Važiavo svečiai šimtą mylių ir džiaugės, gėrėjosi, gyrė.

Užėjo šalna,
Ir mano sodo stebuklas mirė.

Tačiau gėlę vilties, vis gyvą, nešioju paslėpęs giliai širdyje,

Kaip loterijos bilietą — vis vien vieną dieną laimėsiu!

Ir einu per žemę, juodą po kojom,
Bet anapus horizonto — mimozom, haibiskom žydinčią
šviesią.

1. Išaugame

Vos gimę, pačią pirmąją sekundę
Mes protestuojam prieš pasaulį šį riksmu.
Mes protestuojame prieš dieną susigundę
Pradingusios nakties naktingumu.

Ir greitai greit pirmuosius vystyklus išaugam,
Nė vieno žemės žodžio nesuprasdami,
Blyksniu susižavėję, tiesiam ranką naugėm,
Ir klykiam lempos nepasiekdami.

Po to — po to iš krikšto marškinėlių
Išaugam, braidom pomėgius tirštus
Ir pasiklydę tarp miglų ir tarp šešėlių
Į saulę tiesiam purvinus pirštus.

Po rudenio dangum pavožę balsą kimų,
Mes einam savojo likimo pakraščiu pačiu,
Išaugam iš lemties lemtų likimų,
Išaugam iš tėvų senų vilčių.

Išaugame, į ką įaugome, iš visko —
Kaip šventasai Pranciškus kadagy —
Pavargę nusekam šešėlį savo blyškų,—
Nuogi kaip užgimėm, taip mirštame nuogi.

2. Apverkiame

Gailiai apverkiam mes, gailiai apraudam
Seniai sumintas pokylių gėles,
O mūsų ašaros — velniam į naudą,—
Kurių mes priverkėm ašaruves gilias.

Iš ryto gailimės grįžę anksti iš balių,
Kosmetikai neskyrę pinigo stambaus,
Per dieną vaikštome iš įtūžio išbalę,
Likimas, tikim, mus už tai nubaus...

Gailiai apraudam mes, gailiai apverkiam,
Kad stinga pinigų, kad brangsta kvepalai,
Ko reikia — derame, o ko nereikia — perkam,
Ir ko neturim — duodame mielai.

Ir vietoj pieno mes girkšnojam alų,
Ir duoną mėtome sotiems šunims,
Ir keliam šiaudus vietoj idealų,
Kol jie liepsnot ir deginti mus ims!..

Ir, kai širdies ugniakurui išblėsus,
Jau paskutine žiežirba sudegs,
Palinkę palmės tarp savęs kalbėsis,
Lyg mums bylodamos: Pax tecum... pax...

* * *

Dėkokime Dievui, velniui dėkoti nereikia,
Už visa, kas buvo, kas šiandien yra ir kas bus,
Už Žalgirio mūšį — ne Vytautui, dėkui Mateikai,
Stabams — už paminklus, o laikui už nuverstus laiko
stabus.

Dėkokime dangui, o žemei dėkoti nereikia,
Už dėkui daug gavo nevertas žmogus iš dangaus —
Ir keikiamą karą ir tolimą tariamą taiką...
Už dėkui šiai žemei — ne, rojaus migdolų nė vienas, deja,
neragaus.

Dėkokime dienai, nakčiai dėkoti nereikia.
Kam dienai dėkoti? O tam, kad išblaškė sapnus!..
Palaukim, brangioji, palaukim — sapnuosime veikiai,

Kad tu vėl jauna, kaip Adomo duktė,
o aš jaunas — žalčio sūnus.

Paantraštė: Poema per P

Pasauly perdaugel pigių pakasynų,
Perdaugel pavėjui pūstų pelenų,
Perdaugel perdaugel pigių patriotų,
Perdaugel perdaugel puikybės pagundų,
Permaž potentatų, perdaug piemenų.

Perdaugel pralobusių protėvių prakaitu,
Permaž prarastųjų planetų prasmės,
Permaža paliaubų piktam pageidimui,
Perdaug prarajų pravertos pragarmės.

Perdaugel pajacų politikos poliuos,
Perdaug parazitų pastogėj pilkoj,
Perdaugel pikantiškų pragaro prietilčių,
Permaž p i r m a poterių, perdaugel p a s k u i .

Perdaugel pakrikštyta paraližuotų
Pagonių, perdaugel purve pagyrų,
Permaž pamaldžių piligrimų
Prieš pirmą pavasario puokštę,
Perdaug pumpuruose pernykščių perų.

Perdaug pinigai prokurorams palankūs,
Perdaug pavainikių pilim padoriom!..
Permaž pasigerta pavasario puotoj,
Perdaug pažadų pagiriom...

Perdaug paradoksais puoštųjų paradų,
Perdaug permanentinės pudros: Puiku!..
Perdaugel prastai pakinkytų Pegasų,
Perdaugel, perdaugel
Poezijoj prozos,
Puikybėj — pūkų!..

Perdaugel pasenusių priesaikų prietarams,
Permaž progresuot progų protui paikam;
Perdaug puritonų, permaž primadonų,
Perdaug pareigų pasirodyt plikam!..

Autoironija

Visą laiką aš rimtai rašiau
Ir rimtai skaičiau, kas parašyta...
Vienas prašo: "Ponas, pranašauk, prašau,—
Ar ilgai dar nešim tremtį šitą?"

Kitas prašo: "Ponas, atvirai,
Tiesiai ir be simbolių kalbėki:
Lietuvą palikdami, padarėm ar gerai,
Ar blogai? Poete, tark mum, pasakysim "dėkui"."

Trečias, realistas, kreipėsi: "Kaip manot,
Sekančią savaitę cigarečių UNRRA duos ar ne?" — — —

— — — Na, o aš rašiau apie tėvynės meilę, tarum tyrų maną,

Lig ausų paskendęs Nemune.

O paskui — paskui visi paskendom
Bostone, New Yorke, ar Detroito fabrikuos,
Ir ne vienas vyras ten sau nusisuko sprandą,
Ne viena žmona našlaudama kukuos...

Ir ne vienas surentė namuką stambų,
Savininku tapo kondominium kelių,
Nebegirdi jie poeto pensininko jambų,
Nebeuosto jo poetiškų gėlių...

Nebereikia jam tuščių, nors patriotinių idėjų,
Nebeprašo "Ar sugrįšim" pranašaut...
O kurs maišo dolerių nesusidėjo,
Tas, jų nuomone, tevertas nusišaut!..

* * *

O TU DIDŽIOJI potvynio banga prie Kennebunkport,
Maine,
Prabėgusi šalta pro žydinčią gražuolę,
Pro jos kaip bronza šaukiančius pečius,
Pro jos rankas, kurios tave, kaip mylimą, sutiko,
Pro garbanas, kuriose žvilga deimantinė
praėjusiųjų vasarų druska.

Tu suskilai prie kranto, devintoji,
Tu suskilai prie kranto, atsidusus
Atodūsiu jaunų atletų ir senų
Našlių ir pensininkų po šeštosios dešimties,
Atodūsiu vienuolio, skaitančio pakrantėj vakaro maldas,

Viena akim keliaujančia kompletų kloniais kvepiančiais

Šventųjų žemių mira ir šventais sakais,
Kita akim (incognito!) užkliuvusia už dūžtančios bangos

Ir giedančia, ir giedančia, ir giedančia
Visa būtim begėdišką Catulą:
"Cadent a latere tuo mille
Et decem millia a dextra tua", t.y.
Tūkstantį kartų mane tu bučiuoki
Ir dešimtį kartų po tūkstantį.

Ko suskilai prie kranto atsidusus,
O tu didžioji, devintoji Kennebunkport, Maine, banga,

O vandenyno purslai, šalta mirtimi
Ir skrendančių žuvų žvinais žvilgą...

*

Išplaukdamas į neregėtas
Salas, kur niekad nebuvai, į ten —
Paliki viltį grįžt planetos
Gimtajan nuoskaudų krantan.
Palieka plačios panoramos,
Palieka tėviškės takai,
Palieka meilės metai ramūs,
Kuriems "sudie" nepasakai.

* * *

DIDŽIOJI POTVYNIO banga prie Kennebunkport, Maine,
Turi tu Nemuno vandens, skaidraus ir mėlyno kaip lino
žiedas,
Turi tu Reino, kruvino po pasaulinių, po didžių karų,
Dar virpančio nuo nužudytos Lorelei dainos,
Turi tu Senos vandenio su giljotinų atšvaita klaikia,
Turi tu Tiberio, turi tu Po, turi Dunojaus lašą,
Tarytum protėvių kaltė ir tartum jų nekaltas kraujas...

Ir skamba tavo tūžesy didžiųjų gladiatorių balsai,
Ir skamba Notre Dame vargonų requiem akordai,
Ir skamba Po srovėj šventosios piemenaitės Bernadetos
žlugto tolimas pliuškenimas,
Ir rauda Senos vandenų gelmė juoda,
Ir rauda Temzės vandenų gelmė sunki,
Ir rauda Nemunas, ir rauda Nemunas
Nuo Kauno ligi Londono, lig Washingtono, lig Los Angeles,
Kad skęsta laisvės pažadų laivai,
Kai tu didžioji, devintoji
Banga Atlanto, į Amerikos kaip plienas kietą ir kaip ledas
šaltą krantą puolus,
Politikų nesužavėjus,
Tik senate sukėlus vėjus,
Agnostikų nepastebėta,
Tik sugraudinusi poetą,
Tą vėlų vakarą vėlai,
Kaip melo milžiniška ketera,
Nusikvatojusi, vienuolio kojų nenuplovusi (et cetera et cetera)
Į milijonus purslų suskilai...

*

O, nuostabioji, nemarioji,
Naktim nemieganti banga,
Mirties melodijas tu groji
Jaunam jūreiviui, kai staiga

Atsiveria pradingęs krantas
Pro skarą rytmečio miglos,
Kai jis į tavo glėbį krenta
Pasilgęs amžinos tylos.

* * *

DIDŽIOJI POTVYNIO banga, ar tu matai,
Kur supas Dievo horizontas, o kur iliuzijų krantai?
Anapus laiko lyja lietūs lelijiniai.
Anapus mūsų likę metai laukia
Sugrįžtančių iš ateities; o ateitis
Anapus horizonto tiesia ranką
Viskam, viskam, kas turi pabaigą ir pradžią,
Viskam, viskam, kas gimsta ir gyvena,
Viskam, viskam, kas iš anapus
Mirties kaip rojaus paukštis žydi,
Kaip lelija po sniegu miega,
Kaip nusigiedrijus anatema dainuoja...

O tu, didžioji, devintoji,
Neatpažįstamai pakeitusi pavidalą pirmųjų paradigmų,
Viršūnių ir gelmių duktė — kerėtoja sena,
Prieš milijonus metų ta pati ne ta pati, kita,
Po milijono mėnesienų žavinti nakčia nemieganti
Senojo švyturio sargą rūpestingą,
Kurį kankina nemiga įsimylėjusių, karalių, karalienių,
Kurį kankina jo, tartum Sizifo, valandos vis riedančios
Žemyn, žemyn, žemyn.

O tu, didžioji, tu stebuklingoji,
Pilna gyvybės ir pilna mirties,
Viliojanti grasinančia gelmių gelme,
Pilna žmogaus gyvenimo, nueinančio per sausumas,
Pilna vandens, neužgesinamo ugnim,
O tu prie Kennebunkport, Me.

Nedūžk į sielos skausmą atsitrenkus,
Į neapykantos ir keršto krantą,
Į netikėjimą tikėjimu ledinę uolą,
Į amžiną tiesos beprasmę tylą...
O tu didžioji, devintoji,
Kuri ateidama vaitoji,
Kuri suduždama kaip vaikas raudi,
Kuri čiurlioniškais pirštais sielos mįslę audi,—
Maldauja kranto uolos kietos,—
Nedūžk, nedūžk į nevilti įpuolus,
Į desperacijos ir nemalonių įlanką
Žmogaus gyvenimo,
Apvaizdos duotą,
Laimėjimais ir laurais vainikuotą,
Žmogaus dienų ir valandų banga,
Nedūžk, nedūžk, infarkto ištikta —
Staiga!..

*

Rūsčiai alsuoja vandenynas
Ir atsidusdamas balsu
Žvaigždynų paslaptis skandina
Į amžinas gelmes... tamsu

Tenai. Ledu sužvarbę vėjai
Paviršium, it žuvėdros skris,
O drąsūs žemės odisėjai
Slaptan dugnan panert nedrįs.

DIDŽIOJI POTVYNIO BANGA prie Kennebunkport, Me.,
Kas tau gražuolė vasaros sezono,
Kas tau atletų, pensininkų ir vienuolių atdūsiai,
Kas tau milijonierių jachtos, baltos kaip žuvėdros,
Kas tau pakrančių vilos, tartum ramūs pelikanai,
Kas tau žmogus be jo gimtosios žemės,
Kas tau pasaulio krizė ir Korėjos karas? kas?!.
(Tu nusiplauni kaip Pilotas kruvinas rankas...)

Kas tau politikų aukštų manevrai,
Kas tau anapus tavo tėvo vandenyno
Europa, mirčiai palikta...
Kas tau, didi, slidi, šalta!

Kas tau, kad laikas teka
Ne upėmis, ne vieškeliais ir ne žvaigždynais,
Kad laikas teka gyslom karcery kankinamo žmogaus.
Kas tau, kad žydi panemunės
Ne tulpėmis ir ne purienom,
Kad panemunės žydi partizanų akimis ir lūpom,
Į dangų žvelgiančiom ir maldai atvertom,
Už tuos, kurie pusiaukely suklūpom.

Kas tau, kad varpas pranciškonų koplytėlėj
Ne džiaugsmo maldai kviečia, o egzekvijom,
Kad Libera Liberijai,
Kad Amen meilės amunicijom visom,
Užgesus protui ir beprotiškom šviesom...

Kas tau minosvaidžiai, kas tau minogaudžiai,
Kas tau Irano įkaitai,
Kas tau tragedija Afganistano,
Kas tau visa pasaulio bakchanalija
su komunizmo augančia imperija,
Su Prancūzijos griūvančia kas valandą valdžia,
su popiežiaus vaikais "Il vivo Togliati" šaukiančiais,
su Jugoslavijos diktatoriaus pamokymais patėviui
tėvui, mokytojui, genijui (ir taip toliau),
su diktatūrų reveransais demokratui doleriui,
su proletariato ponų neklusniais vaikučiais,
mūvinčiais kapitalistinius Levi'džinsus,
su Franko serenadom dėdei Samui,
su Kubos Castro iškastruota Etiopija,
su Bangla-Desh badaujančiais ir mirštančiais,
su XIX amžiaus nesamdytais ir samdytais teroristais,
su persų nafta, geidžiančia tekėt į Kremliaus ilgą
kaklą...

Kas tau su tais, kas laiko taiką visą laiką
Ant karo pelenų,
Kas tau, kad tavo šaltą sielą eidamas minu,
Kai tu ant kranto, atsidusus, suskilai
Šią vasarą
Šį vakarą
Vėlai!..

*

Ir atsako verkdamas Ramusis;
Krinta žmonės, o gyvena musės...
Skyla bangos, skyla tautos, skyla
Žemė vėl sapnuodama Atilą...

O po vakaro skliautu žvaigždėtu
Miršta daug vergų, ir daug poetų,
Neištarę švento burtų žodžio,
Nes tironams nedainavo odžių.

* * *

Aš klausiau reiškinius gamtos, mažus ir didelius,
Aš klausiau.skruzdėlę ant eukalipto lapo,
Aš klausiau mieganti vulkaną St.Helen,
Aš klausiau geizerius šiaurinėj Kalifornijoj,
Aš klausiau mintį gyvą ir nemirštančią paslaptyje Cheopso
piramidės,
Aš klausiau tūnančią knygų lentynose istoriją,
Aš klausiau mumijų senų ieroglifus,
Aš klausiau rašmenis ant užmirštų Itakės vazų,
Aš klausiau kinų drambliio kaulo miniatiūras,
Aš klausiau sfinksus, serginčius Egipto rimtį,
Aš klausiau išmintį senų hetitų,
Aš klausiau inkų iškasenų lobį,
Aš klausiau Babilono sodų paslaptį,
Aš klausiau tikinčių tautų tikėjimus,
Aš klausiau senąjį izraelitų testamentą,
Aš klausiau Kristaus evangeliją,
Aš klausiau žinomus ir užmirštus laiškus apaštalų,
Aš klausiau Budą ir Jehovą,
Aš klausiau Tigrą ir Eufratą,
Aš klausiau Nemuną ir Mississippi,
Aš klausiau šaltus protus panteonuos ir visos žmonijos širdis
dar nemirusias,
Aš klausiau poetus: Horacijų, Ovidijų, ir Goethę,
Rabindranath Tagorę, Dantę ir Maironį,
Ir jų atsakymas man buvo vienas ir tas pats:
Jis Vienas buvęs, Esantis ir Būsimas,
Jis vienas — akimi nematomas —
Gyvenimas, tiesa, įstatymas —
Jis vienas valdo reiškinius gamtos, mažus ir didelius,
Sukūręs makrokosmą ir suardęs
Mažytį lašą verdančio vandens,
Nupūtęs žmogų tartum klevo lapą:
Nelaukdamas rudens.

*

Audra nuaudė kantileną
Juosvų, žalsvų bangų perdėm,
Naktis suadė gobeleną
Dangaus dugne mirties žvaigždėm.

Ir žydi žydrio išrašytas
Akiratis anapus tos
Lemties, kuri kaip antracitas
Sudegs ir nepasikartos.

* * *

Kas tau didžioji, devintoji potvynio banga,
Kur suskilai pas Kennebunkport Me. krantą atsidusus,—
Kas tau lemtis,
Kas tau būtis,
Kas tau žūtis! — — —

— — — — — — — — — — — — — — — — — — —

O — o, kad būtum tu,
Kad būtum ašara viena žmonijos skausmo,
Kad būtum vienas kraujo lašas, mirčiai pasmerktos tautos,
Ar negirdėtų
Buvęs ir Esąs ir Būsimas,
Ar negirdėtų Maloningasai nei jos kančių, nei jos kentėjimų,
Ar negirdėtų jos, kuri tiesos ir meilės meldžia,
Ar neregėtų Buvęs ir Esąs ir Būsimas,
Ar neregėtų Gailestingasai,
Kai suskilai šalta,
Kaip susvyravo, kaip
Susverdėjo pravirkus visata!

Why is my verse so barren of new pride,
So far from variation or quick change?
Why with the time do I not glance aside
The new-found methods and to compounds strange?

Why write I still all one, ever the same,
And keep investions in a noted weed,
That every word doth almost tell my name,
Showing their birth and where they did proceed?

O, know, sweet love, I always write of you,
And you and love are still my argument;
So all my best is dressing old words new,
Spending again what is already spent:

For as the sun is daily new and old,
So is my love still telling what is told.

William Shakespeare

LXXVI

Vertimas iš W.Šekspyro

Kodėl manom eilėm naujumo stinga,
Kodėl jų temos ir jų mintys nepakito,
Kodėl neinu aš su laiku madingu,
Neieškau savo žodžiams stiliaus kito?

Kodėlgi aš ir vėl rašau tą patį,
Mintis apvilkdamas drabužiu juodu,
Kai prie kiekvieno žodžio esate pripratę,
Kurie mane kaip autorių išduoda?

O, miela, tik apie tave rašau, žinok,
Tave ir tavo meilę mato mano akys,
Senus žodžius tik apvelku, vienok,
Kartodamas ką jau esu tau sakęs.

Nes kaip kas dieną saulė danguje,
Taip mano meilė ir sena ir vėl nauja.

BALTOSIOS DIENOS 9

Saulės žiedelis 11
Poeto autobiografija 12
Kaip greitai 14
Aš ir žalios pušys 15
Tarp žemės ir dangaus 16
Ir tie bokštai balti 17
Pasmerkimas 18
Gyvenimo elegija 19
Mano žvakė 20
Neregys 21
Pusiaudienio klajonės 22
Pakalnių vergai 23
Atėjo žmonės 24
Flavija 25
Oremus 26
Nemuno tėvynėje 27
Tolimas kaimas 28
Kalbėkit 29
Širdies giesmė 30
Pasimeldimas 31
Alegorija 32

AMŽINAS ŽYDAS
(ARBA JERICHONO ROŽĖ) 33

Jerichono rožė 35
Anapus žvaigždės 36
Antifona 37
Apie amžinąjį niekados 38
Apie išneštą saulę 39
Apie kibirus, pilnus gero vandenio 40
Ar tu? 41
Aš užmigau 42
Atsitikimas 43
Buveinė iš užganų mėginimo 44
Botanika 45
Harakiri 46
Commedia Dell'Arte 47
Dainuotinė 48
Daržininkas 49
Eilėraštis Nidoje 50
Ex promptu 51
Gėlės miršta 52
Iš visų svajonių 53
Yra žmogus ir dievas 54
Jo rūškanas šešėlis 55

Jos mylimo baladė 56
Juodas dangus 57
Ką sakė mūrininkas Jėzui tą naktį 58
Kalėdos: 1. Kūčia 60
2. Bernelių mišios 61
Kyrie eleison 62
Klausimas 63
Lietuva 64
Mirtis 65
Numesiu paskutinę nuodėmę 66
O mano dūšia 67
Pavasario hiperbolė 68
Poetas 69
Prisiminimai su ašara 70
Susigalvojimas 71
Šešėliai 72
Tolimas aidas 73
Trys trumpos žiemos poemos
Pirmas sniegas 74
Užgimimas 74
7 mylio geležinio tilto 74
Tu nežiūrėk, mama, pro langą 75
Vakaras sodžiuje 76
Veliuokas 77
Žmogus 78

KRINTANČIOS ŽVAIGŽDĖS 79

Aušrinės ugnys 81
Agnus Dei 82
Anapus jūrų 82
Ant tavo kapo 83
Emaus 84
Gaudė gražios girios 85
Evoe 86
Izaoko malda 88
Yra gyvenimas 89
Jeruzolima 90
Kelionė į naktį 91
Krintančios žvaigždės 92
Kviečių laukas 93
Laimės namelis 94
Mes neturime namų 96
Malda girioj 97
Metamorfozės 98
Nežinoma fosilija 99
Nežinoma siela 100
Paklydėlis Efratoje 101
Savanų šaltinis 102
Sunki ranka 103
Užgimimo sveikas 104
Ūkanos 105
Žvaigždėta paunksmė 106

ŽENKLAI IR STEBUKLAI 107

Sulamita 109
Kristaus paieškojimas 110
Paskutinis lapas 112
Regėjimas 113
Pavasario varpai 114
Procesija į Kristų 115
Betlehem 116
Javų alegorija 117
Keleiviai 118
Motinai 119
Dienos 120
Mūsų metai 121
Ugninis stulpas 122
Ugniavietė užgeso 123
Ateities paveikslas 124
Rubajatai 126
Benamė paukštė 127
Mėnulio spinduly 128
Vakaro kamelija 129
Lietuvos motina 130
Jaunystės vainikas 131
Ženklų psalmė 132
Valsas Miserere 133
O, Kristau 134
Girkite Dievą 135
Preliudas į Kristaus gyvenimą 136
Balandžio mįslė 137
Nelaimingi miestai 138
Žmogaus stebuklas 139

KUNIGAIKŠČIŲ MIESTAS 141

Dovanos 143
Odė tėvynei 146
Jei gyvenimas sapnas 147
Per pasaulį keliauja žmogus 148
Mes kaip žiedas 151
Žemė 152
Anno Domini 153
Epitafijos 154
Gyvenimo nostalgija 156
Kristus ir Jeruzalės moterys 157
Tikiu 158
Klajūnui 159
Neregio elegija 160
Melas 161
Paskutinis pasmerkto myriop žodis 162
Žemčiūgų mylomoji 163
Išsipildymo psalmė 164
Likimas 166

Būsimoji diena 167
Fūga Florencijos San Crose 168
Keleivis iš Edomo 170

IŠ SUDUŽUSIO LAIVO 171

Iš sudužusio laivo 173
Tik po audros 174
Aš čia — gyva 175
Griūva sostai 176
Herojų šaltinis 177
Bėgimas iš tėvynės 178
Meilės kelionė 181
Debesėliai 182
Aš žinau 183
Taikos dvasia 184
Atleisk man, Viešpatie 185
Dievo dvasia 186
Lietuvos laukai 187
Tauta 188
Atilos sapnas 189
Laisvė 190
Lietuviškam žodžiui 191
Gyvajai Lietuvai 192

ŠAUKIU AŠ TAUTĄ 193

Šaukiu aš tautą 195
Keleiviui 197
Iš Tavo rankos 198
Kur tą vėlų rudenį eini? 199
Tėvų sodybos žiburėlis 200
Svečiajam pasauly 201
Amžių lieptas 202
Garbės himnas 203
Pavasario pumpurui 205
Trys vizijos 206
Yra kur nors... 208
Laisvės paukštis 209
Tremtinio malda 210
Kas iš nakties ateina 212
Piliakalnių balsas 213
Ir maža kregždutė 214
Mažoji motina 215
Prie savo žemės 216

VIEŠPATIES ŽINGSNIAI 217

Vidudienio lyra 219
Viešpaties žingsniai 221
Ryto maldoj 222
Ir tarė Viešpats 223

Asperges me 224
Pavasaris
1. Gyvybės burtininkas 225
2. Pavasario kelionė 226
Pavasario antitezė 227
Trys žingsniai 228
Dangaus dovanos 229
Spindulys 230
Šaltinis 231
Po viešpaties dangum 232
Apvaizda 233
Dainius 234
Viešpaties žingsniai vakare
Pirmas žiburys 235
Gyvenimo varpai 236
Praeina metai 238
Vakaro varpas 239
Pavargę sparnai 240
Gulbės daina 241
Į jūrą 242
Viešpaties žingsniai naktį
Naktis 243
Kapų vartai 244
Ave crux 245
Prabėgantis šešėlis 246
Pavasario naktis 247
Apreiškimas 248
Žvaigždžių žvejys 249
Esu mirtis 250
Rarotų giesmė 251
Užgimimo gloria 252
Dievo Motinos lopšinė 253
Viešpaties žingsniai tėvų namuos
Ąžuolas 255
Tėvų namai 256
Kauno katedra 258
Paguoda 260
Lemtis 261
Lietuvos sūnui 262
Tu išėjai... 263
Artojų malda Kalėdų Kristui 264
De profundis 265
Viešpaties žingsniai šventųjų šešėliuos
Šv.Izidorius 268
Šv.Antanas iš Paduvos 270
Šv.Pranciškus Asižietis 272
Rožių lietaus šventoji 274
Vallis umbrosa (Šv.Bernardas) 276

SVETIMI KALNAI 277

Žydintis aidas 279
Žiedo gyvybė 279
Ateina rudenys 280
Upės 280
Vaikai 281
Smiltys ir metai 282
Aurora 283
Žiedai, žvaigždės ir sapnai 284
Kaukolė 285
Kas savo žemės širdį jaučia 286
Amžių keleivis 287
Iš kalnų į kalnus 288
Aklasis 288
Žemės karalius 289
Atpildas 289
BAžnyčios statytojai 290
Auksakalys 291
Esi, dangau 292
Daininingas 293
Gyvybė 294
Kolona 295
Meilės daina 296
Pavasario kvietimas 297
O, Nemune 298
Vyturio giesmė 299
Tenai Pažaislio bokštai 300
Ak, norėtum grįžti 301
Kely kolonos 302
Vakaras 303
Naktis 303
Kareivio pasaka 304
Lietuva iš tolo 305
Vakaro mišios 306
Upelė, tekanti kalnuos 306
Tu man buvai — tu man esi 307
Šulinys 309
Tėviškės duona 309
Geležis ir plienas 310
Valandos 311
Naktinė pamaina 312
Kas per visą kelionę lydės 312
Svetimi kalnai 313
Viešpaties pasaulis 313
Rytas fabrike 314
Lopšinė dukrelei 315
Šiaurės pašvaistė 316
Tėviškės dūmai 317
Vaikystės takai 318
Vidudienio ramybė 319

Trys sonetai: Šešėlis 320
Diena 321
Šviesa 322
Sielos ir jūra 323
Amžini medžiai 324
Benamių daina 325
Mano protėvių žemė 326
Pavasario pasaulis 327
Pasakų pasaulis 327
Pavasario kelionė 328
Laimėjęs Marsas 329
Atminimų turtas 330
Koplytėlė kalnuos 331
Kalėdų varpai 332
Testamentas 333
Tėviškės sodai 334
Tūkstantis paveikslų 335
Ilgesys 335
Be motinos tėvynės 336
Atminimų miestas 337
Istorija 338

ŠIAURĖS PAŠVAISTĖ 339

Prieš ryto aušrą 341
Vilties diptikas: 1. Ego sum 342
2- Odė vilčiai 343
Laisvės obeliskas 344
Veto 345
Mano žemės širdis 346
Mano žemės vardo skambesy 347
Lietuvos vardas 348
Sodyba 349
Pro dienovidžio rūką 350
Pavasario svajonė 351
Tenai dabar 352
Benamių malda 353
Vizija 354
Kankinių palikimas 355
Prisikėlimas 356

DIDŽIOJI KRYŽKELĖ 357

Didžiojoj kryžkelėj 359
Naktis ant okeano 360
Bunda žemė 361
Po kraujo kryžkelių 362
Dangaus paguoda 363
Sodininkas 364
Karalių baladė 365
Griuvėsių gėlės 366
Didieji vandenys 368

Gimtosios žemės ilgesys 370
Žolė 371
Skaičiai 372
Brangieji akmenys 374
Auka 376
Anapus Atlanto 377
Sugrįžimas 378
Rugsėjo paukščiai 379
Paukščiai ir šešėliai 380
Vakaro vizija 381
Rudenio vėjuj 382
Ypatingai 383
Visas turtas 384
Mūsų maldos 385
Paryžiaus paletė: Paletė 386
Rūkas ant Senos 388
Madeleine bažnyčioje 389
Plakatas 390
Mirusiųjų miestas 391
Voltero šypsena 392
Antrasai dangus 393
Pasaulio pilietis 394
Adomas ir Ieva 395
Kalėdų dovanos 396
Ekskursija į UNO: Incognito 397
Pasaulio dievas 399
Raudonoji jūra 400
Kontrastai 402
Perdaug 403
Pasmerktasis 404
Dažnai 405
Vergai 406
Žmogui 407
Pavasario paukštis 408
Ant vakaro uolos 410
Pesimistas 411

VIDUDIENIO SODAI 413

Į amžių kalnus 415
Dainiaus baladė 416
Keleivis 418
Stebuklingoji daina 419
Tavo siela 420
Jaunystės Eldorado 421
Akimirka 422
Gyvenimo karuselė 423
Iš jaunystės slėnio 424
Pabudinti daigai 425
Aušra 426
Uola 427
Keleivio paguoda 428

Deganti siela 429
Kas miršta? Triptikas 430
Amžių ugnis 432
Nemirtingoji 433
Princesės Sit Hat-Hor Iuvet veidrodis 434
Teateinie tavo karalystė 436
Atsidūsėjimas 436
Ištikimasis 437
Jėzaus gyvenimas
Jėzus sinagogoj 438
Krikštytojas 439
Prie Samarijos šaltinio 440
Sekmadienis be Viešpaties 441
Vasaros Kristus 442
Ramybė su jumis 443
Nebylys 444
Eremito malda 445
Paul Claudel 446
Dialogas 447
Pėdsakai 448
Atminimų vartai 449
Minutės 450
Rudenio romansas 451
Mes mirsime kartu 452
Vakaro perlai 453
Atsišaukęs gandas 454
Mozaika 455
Pavasario malda 456
Šviesi banga 457
Rugsėjo spinduliai 458
Vasaros lietus 459
Kitan pavasarin 460
Gyvybės spindulys 461
Gegužio poetai 462
Krivulė 462
Dienos iš dangaus 463
Atgaiva 464
Kažin, kažin 464
Prošvaistė 465
Derliaus himnas 466
Pasikalbėjimas senienų muziejuje 467
Keleivio talismanas 468
Vėlinės 471
Ar auga gėlės pragare 472
Liudininkai
Vyskupo liudijimas 473
Žmogus su kauke 473
Ištremto Sibiran (mirusio) liudijimas 474
Sibiro triptikas: 1. Atolydis 476
2. Kapas Kazachijoj 476
3. Vėlinių pamaldos 477

Kvartetas: 1. Terra-cotta 478
2. Mėnulio mintys 478
3. Eukaliptų kalba 479
4. Lietus dykumoje 479
Aštuntasis stebuklas 480
Šimtmečių žingsniai
Pirmieji 481
Antrieji 483
Tretieji 485
Ateina pergalė 488

VAIDILA VALIŪNAS 489

Vaidila Valiūnas pradeda kanklininko kelionę 491
Vaidila Valiūnas guodžia nužudyto partizano motiną 492
Vaidila Valiūnas prie teismo stalo 493
Vaidila ir pavasario artojas 495
Vaidila Valiūnas aiškinasi sau, ką ošia ąžuolų viršūnės 496
Vaidila Valiūnas bedievių klubo susirinkime 497
Vaidila Valiūnas palydi kolonas
"savanoriškiems" Sibiro darbams 498
Vaidila Valiūnas kalba pakely sutiktam
paklydusiam jaunuoliui 499
Vaidila Valiūnas kalba žemei ir piemenėliams 500
Vaidila Valiūnas sutinka partizanų seserį 501
Vaidila valstiečių mitinge 502
Vaidila Valiūnas sutinka išvaikytus prieglaudos senelius 503
Vaidilos Valiūno pasikalbėjimas su Lietuva 504
Vaidila Valiūnas meldžiasi Kalėdų naktį prie sudegintos
bažnyčios griuvėsių 505
Valiūnas lanko milžinkapį 507
Dar švis diena 508
Herojų šaltinis 510
Archipelago gulage 511
Via dolorosa 512
* 514
Devynios jau dienos... 515
* 516
Nežinomo vardo vietovėje Kazachstane 517
Tikėjimo Lietuva 518
Šventoji žemė Lietuvos 519
Vilties amuletas 520
Ištikimybė 521
Nostalgija susirgęs 521
Trispalvė priesaika 522
Jaunimo deklamacijos
1. Daigas po gruodu 523
2. Akmens rauda 523
3. Skausmo aidas 523
4. Balsas taigos tolybėse 524
Nuoskaudų psalmė 525
Sodybų sargyba 527
Gyvybės kibirkštis 528

Archipelago gulage 529
Septynios akimirkos 530
x 531
Baimės kultas 532
Raudos prie kenotafų
Žeme, o žeme... 535
Parinkom viksvom vainikuotą galvą... 536
Praeis gyvenimas.. 537
Įvyksta tai... 538
Po saulėleidžio 539
Paskutinis amen 540
Vaidila Valūnas
laisvojo pasaulio lietuvių išeivių kongreso bankete 544
atsako jį klausiančiai gimtai žemei... 546
literatūros vakare apie poetų misiją 547
pasitinka naujus disidentus iš Lietuvos 548
Kalba Vasario 16 minėjime 549
skaito B.B. literatūros vakare... 550
Pamokslas 551
Kuo mes panašūs 553
Kvietimas 554
Penkių dienų ekskursija į gimtąjį kraštą
1. Sugrįžimo žiedas 555
2. Proistorės šaltinis 556
3. Giminės 557
4. Tūras 558
5. Atsisveikinimo įrašai 560

PO AUKŠTAISIAIS SKLIAUTAIS 581

Auka 563
Poezija, kuri esi 564
Karalius ir poetas 565
Atakę šaltiniai 566
Jei visa žydėtų... 568
Veidas veidan 569
Sugrįžę kregždės 570
Penki posmai žemei 571
Apie aušras, audras ir meilę 572
Rudens reminiscencijos 574
Nepažįstams dangus 575
Ta vasario diena 576
Mįslė neapsakomo 577
Vakarinė 578
Mini aušrinė 579
Žmogus žemei 579
Vasario dovanos 580
Trys mirtys 580
Vėlyvoji romantika 581
Orchidėjų ir paukščių kalba 582
Paskutinės lakštingalos 583
Vakaras vagis 584

Vyšnių miegas 585
Vaivorykščių tiltais 586
Pavasaris ir tu 587
Pavasaris kažkur 587
Apie Siloės šaltinį 588
Pro Torą ir herezią 589
Viršūnėje Harebo 590
Didysis aš 591
Poetas ir žmogus 592
Bedugnės ir tiltai 593
Bičiulystė 594
Neatsakyti klausimai 595
Ieškom mes pasauly pilnaties: I. Žydėjimas 596
II. Regėjimas 597
III. Tikėjimas 597
Trys sonetai: 1. Mįslė 598
2. Lemtis 598
3. Miražas 599
Man kas dieną menas 600
Atminimų duona 601
Juo toliau — tuo arčiau 601
Tėvynės elegija 602
Radinys 603
Teesie! 604
Baltoji taurė 605
Dvi lietuviško pavasario akvarelės: 1. 606
2. 606
Antikvariatas 607
Ištremtiesiems: 1. Poetui 609
2. Žemdirbiui 610
Laukimas 611
Žydi žemė — ne mūsų... 612
Po žiemos pavasaris ateis... 613
Po rudens dangumi 614
C'est la vie: I. 615
II. 616
Kontrastas 617
Parke pro Pegasą 671
Ten buvo pasaulis 618
Rugsėjo saulėj 619
Pakely 619
Po dideliais skliautais 620
Vasaros turtas 621
Keturi įrašai rudens albuman
Pirmas: Andante 622
Antras: Plangendo 622
Trečias: Ballabile 623
Ketvirtas: Allegro 624
Šalna šalna 625
Keleiviai 626
Dienos ir drugiai 627

Po užmiršto "iki" 627
Kasdien 628
O laikas bėga 629
Rojaus trupiniai 630
Per senovės žilą srovę 632
Tremendo 633
Trys būties valandos 634
Likimo laivas 635
Kelionėn 636
Tikrais vardais 637
Oleandrų žydėjimo metas 639
Permanentinis kvietimas į Dolce Vistą 640
Anyžių atkalnė 642
San Juan Capistrano misija 643
Sraigė po agavos lapu 644
Pavasario mišios 645
Nuo vandenyno 646
Daržininkų diena 647
Pomegranatų rauda 648
Elegija Vistos sodui 649
Kas yra tas įkvėpimas... 650
New York: 1. Naktis 651
2. Rytas 651
3. Vakaras 652
Chicago: 1. Gegužis grįžta Illinojun 653
2. Zodiako ženkle 653
3. Marquette parke 654
Los Angeles parkai: 1. Huntingtono parkas 655
3. Exposition parkas 657
Cum grano salis 658
Mūzoms emancipuojantis 659
Paskutinės sekundės kaina 660
Rimuoti žodžiai be surogatų 661
Alternatyvos 662
Galų gale 663
Perpetuum mobile 664
Ritmo! 665
Kodėl poetai vaikščioja stogais 666
Gėlė, kurios nepakanda šalna 667
Dvi ironijos:1. Išaugame 668
2. Apverkiame 669
Dėkokime Dievui... 670
Palaidas Pegasas 671
Pro domo sua 673
O tu didžioji potvynio banga... 674
Išplaukdamas į neregėtas... 675
Didžioji potvynio banga... 676
O nemarioji, nuostabioji... 677
Didžioji potvynio banga, ar tu... 678
Rūsčiau alsuoja vandenynas... 680
Didžioji potvynio banga prie Kennebunkport, Me.,... 681
Ir atsako verkdamas Ramusis... 683

Aš klausiau reiškinius gamtos... 684
Audra nuaudė kantileną... 685
Kas tau didžioji, devintoji potvynio banga... 686
LXXVI 687
LXXVI (vetimas) 688

Kultūros ir teatro susivienijimas - studija "Sietynas" laiko didele garbe paruošti spaudai ir išleisti Bernardo Brazdžionio poezijos rinktinę.

"Sietynas" dėkoja

akad. Jonui Lankučiui,
prof. Česlovui Kudabai,
Vytautui Račkaičiui,
Juozui Nekrošiui,
Romaldui Pakuliui.

Be jų asmeninių pastangų šios knygos kelias į Lietuvos skaitytoją būtų buvęs ilgesnis.

Skaitytojus prašome kiek padidintą knygos kainą laikyti labdaros auka "Sietynui" ir Lietuvos moterų sąjungai

Brazdžionis B.

Br-112 Poezijos pilnatis / [Pratarmė, p. 5 - 7, V.Jasukaitytė] /Iliustr. V.Šileika.— V.: [Lietuvos kultūros fondas, "Sietynas"], 1989.–70[, [1] p.,[20]iliustr. lap.

B.Brazdžionio (g. 1907), gyvenančio JAV, įvairių metų eilėraščiai. Rinkinys sudarytas iš "Poezijos pilnaties" ir dviejų poezijos knygų rankraščių.

BBK 84L-5+84.7 JAV-5
MBBK U(Liet)

Фонд культуры Литвы
"Сетинас" 232600 Вильнюс, ул. Рашитою 6
Браздженис Бернардас
ПОЛНОЛУНИЕ ПОЭЗИИ

Bernardas Brazdžionis
POEZIJOS PILNATIS

Iliustravo V.Šileika
Meninis redaktorius V.Dineika
Leidinys Nr.1. Formatas 60x90/16. Popierius ofsetinis Nr.1
Pasirašyta spausdinti 1989.04.07. LV 070489
Spaudos formos gamintos fotografuotiniu būdu iš B.Brazdžionio knygų.
Ofsetinė spauda. 44 sąl. sp. l. 22 apsk. l. Tiražas 100000 egz.
Užsakymas Nr.1263. Kaina 8 rb.
Lietuvos kultūros fondas, "Sietynas",
Vilnius, Rašytojų 6
Spausdino M.Šumausko spaustuvė,
232600 Vilnius, Strazdelio 1